

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07069

HUNGER

Knut Hamsun

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

~~207 D~~
כ-341

קנוט האמסון

הוֹנְגֵּר

(ר א מ א ו)

יידיש מרים רייזען

ווילנע - 1929

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקין

PRINTED IN POLAND

Knut Hamsun — „Hunger“

Drukarnia „Wyd. Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno

ע ר ש ט ע ר מ י י ל

דאָס איז געווען אין יענע טעג, ווען איך האָב געוואָגלט און געהונגערט אין קריסטיאָניע, אין דער דאָזיקער אויסגערישער שטאָט, וואָס קיינער פאַרלאָזט זי ניט, איידער ער איז פון איר גיט געשטעמפלט געוואָרן. . . . .

איך בין געלעגן אין מיין דאַכשטיבל און געהערט, ווי דער זיינער אונטער מיר האָט געשלאָגן ועקס; ס'איז שוין געווען גאַנץ ליכטיק און ס'האָט זיך אָנגעהויבן דער געלאַף אַרויף און אַראָפּ איבער די טרעפּ. אונטן ביי דער טיר, וואו מיין צימער איז אויסגעקלעפט געווען מיט אַלטע נומערן פון „מאַרנבלאַט“, האָב איך דייטלעך געקענט ווען אַ מודעה פון דעם דירעקטאָר פון לייכט-טורעם און אַ ביסל לינקס-אַ גרויסע אַנאַנס מיט פעטן שריפט פון בעקער פאַביאָן אַלסען וועגן פרישן ברויט.

קוים געעפנט די אויגן, האָב איך, לויט מיין אַלטער געוויינט הייט, אָנגעהויבן נאַכצוטראַכטן, צי איז ניטאָ עפעס אַזוינס, וואָס זאָל מיר היינט דערפרייען. די לעצטע צייט איז מיר גאַנץ שווער געגאַנגען; מיינע חפצים ווינען איינס נאַכן אַנדערן אַריבער צו דעם „פע-ערל“, איך בין געוואָרן גערווען און גערייצט, עטלעכע מאל איז מיר אַפילו אויסגעקומען אַפצולייגן אַ גאַנצן טאַג אין בעט צוליב שווינדל אין קאַפּ. צייטנוויי, ווען דאָס מול האָט מיר צוגע-שפילט, פלעגט מיר געלינגען צו כאַפּן אַ פּינף קראָן פאַר אַפּזליע-טאָן אין אַ צייטונג.

ס'איז אַלץ ליכטיקער געוואָרן און איך האָב זיך גענומען צום לייענען די מודעה ביי דער טיר; איך האָב אַפילו געקענט איבערלייענען די מאַנערע אויסגעשטשירעטע אותיות וועגן „די

תכריכים ביי פריילין אַנדערסען אין טויער רעכטס". דאָס האָט מיר נאָך לאַנג באַשעפטיקט און איידער איך בין אויסגעשטאַ- נען און אָנגעהויבן זיך אַנצושטאַן, האָט שוין דער זייער אונטן געשלאָגן אַכט.

איך האָב אויפגעפנט דאָס פענסטער און אַרויסגעקוקט אויפן הויף. פון מיין אָרט האָב איך געזען אַ שטריק צום טריקע- נען וועט און אַ ברייט פעלד; פונדערווייטנס האָבן זיך געשוואַרצט די רעשטלעך פון דער אָפגעברענטער קווינע, וואָס עטלעכע אַרבע- טער האָבן אויפגערוימט. איך האָב זיך אָנגעשפּאַרט מיט די איילנ- בוינגס אין פענסטער און געקוקט אין דער ווייט. ס'וועט זיכער ווין אַ לויטערער טאָג. דער האַרבסט איז אָנגעקומען, די איידעלע, קילע צייט פון יאָר, ווען אַלץ בייט ווין קאַליר און פאַרגייט. דער גערויש אויף די גאַסן האָט זיך שוין אָנגעהויבן און האָט מיר געלאָקט אין דרויסן; דער ראָזיקער ליידיקער צימער, מיט דער דיל, וואָס האָט זיך געווינט פון מיין יעדן טראַט, איז געווען ווי אַ פייכטער אומהיימלעכער קבר; ניט קיין רעכטער שלאָס אין מיר און אָן אַן אויוון. ביינאַכט פלעג איך לינגן אויף מייע שקאַרפעטן, כדי זיי זאָלן זיך אַ ביסל אויסטריקענען בוי צומאַרגנס. מיין איינציקער פאַרגעניגן, וואָס איך האָב דאָ געהאַט, איז געווען דער קליינער רויטער ווינשטול, וואָס אין די אָונטן פלעג איך אויף אים ויצן און דרעמלען און טראַכטן וועגן כל המיני זאָכן. בשעת אַ שטאַרקער ווינט האָט געבלאַזן און די טירן פון אונטן זענען געווען אָפן, פלעגט זיך פון דער דיל און פון די ווענט דערטראַגן אַ אויסטערליש פייפעריי אויף אַלע טענער און אין דעם „מאַרגנ- בלאַט" ביי דער טיר פלעגן ווערן לעכער ווי אַ האַנט די גרייס. איך האָב זיך אויפגעהויבן און גענומען זוכן אין ווינקל לעבן בעט, אין פעקל, צי איז דאָרט ניטאָ עפעס צום אָנבײסן, אָבער נאָרנישט געפונען און זיך אומגעקערט צוריק צום פענסטער. „נאָט ווייס, — האָב איך געטראַכט — צי וועט מיר טאַקע געלינגען באַקומען אַ באַשעפטיקונג!" די אָן אַ שיר אָפּוואַנג, די האַלבע הבטחות, די קאַטעגאָרישע „ניין", די געזערטלעך און אָפגענאַרטע האַפּענונגען, די נייע פרווון, פון וועלכע עס פלעגט גאָר-

נישט ארויסקומען, האָבן דערשלאָגן אין מיר דעם מוט. לסוף האָב איך געזוכט אַן אָרט פון אַ שיקוינגל, אָבער כּיִהאָב פּאַרשפּעטיקט; אויסערדעם האָב איך ניש געהאַט אַרייַנצומראַגן די פּופּיק קראַן ערבות-געלט. אַלעמאַל איז געווען אַן אַנדערע מניעה. איך האָב זיך אויך געמאַרדן פאַר אַ פייערלעשער. זאַלבעפּופּיקט זענען מיר געשטאַנען אין פּאָדערצימער מיט אויסגעשטרעקטע ברוסטן, כדי צו מאַכן דעם איינדרוק פון נבורה און גרויסער באַהאַרצט-קייט. דער פּאַרוואַלמער איז אַרומגעגאַנגען און אַרומגעקוקט די דאָזיקע קאַנדידאַטן, געטאַפּט ביי זיי די הענט און געשטעלט פאַר-שיידענע פּראַגן, און פּאַרביי מיר איז ער אַרורכגעגאַנגען, בלויז אַ מאַך געמאַן מיטן קאַפּ און געזאַגט, אַז איך טויג ניש צוליב מיינע ברילן. איך בין געקומען ווידער, אָן ברילן, געשטאַנען דאָרט, אָנגערוקט די ברעמען, און זיך געפלייסט צוצוגעבן די אויגן אַ מעסער-שאַרפּן בליק, אָבער דער דאָזיקער מענטש איז ווידער מיך פּאַרבייגעגאַנגען און אַ שמייכל געמאַן — ער האָט מיך דער-קענט. און צו אַלע מיינע צרות האָט מייַן אָנצוג זיך אַזוי אָפּגעניצט, אַז איך האָב שוין ניש געקענט גיין ערגעץ פּאַרשטעלן זיך אַלס אַנשטענדיקער מענטש.

ווי גלייכמעסיק און כּהרנהדיק בין איך געגאַנגען באַרג אַראָפּ די גאַנצע צייט! סוף-כל-סוף בין איך געבליבן אַזוי נאַקעט פון אַלץ, אַז איך האָב אַפילו ניש געהאַט קיין קעמל אָדער קיין ביכל צום לייענען, ווען עס פלעגט ווערן זייער אומעטיק אויפן האַרצן. אַ גאַנץ זומער פלעג איך פּאַרברענגען אויף די בית-עלמינס אָדער אין שלאָס-פּאַרק, וואו איך פלעג זיצן און שרייבן אַרטיקל-לען פאַר די צייטונגען, עמוד נאָך עמוד, וועגן די פּאַרשיידנסטע זאַכן, אויסטערלישע ערפינדונגען, פּאַנטאַסטישע טרוימען, אַיינפאַלן פון מייַן אומריוקן מוח. פאַר פּאַרצווייפּלונג כלעג איך אָפּט אויס-קלייבן נאָר אַפּסטראַקטע טעמעס, וואָס האָבן מיר געקאָסט לאַנגע שעהן אַנשטרענגונג און ערגעץ ווי ניש געקענט אויסברענגען. אַן אַרטיקל פּאַרענדיקט, פלעג איך זיך נעמען פאַר אַ נייעס און זעלטן ווערן געפאַלן ביי זיך פון דעם רעדאַקטאָרס — „ניין“. איך האָב זיך אַליין אַיינגערעדט, אַז ווען-עס-איז וועט נאָך אָפּגליקן. און

כאמת, צייטנווייז, אז דער מול איז געווען אויף מיין זייט, און עס האָט זיך מיר איינגעגעבן אַנצושרייבן אַ נוטן אַרטיקל, פלעג איך קענען באַקומען אַ פינף קראָן פאַר אַן אָונט אַרבעט.

איך בין ווידער אַוועק פון פענסטער, צוגעגאַנגען צו דעם שמוץ, אויף וועלכן עס איז געשטאַנען וואַסער צום וואַשן זיך, און אַפּע= שפּריצט אַ ביסל מיינע גלאַנציקע הויזונקני, זיי זאָלן ווערן שוואַר= צער און אויסווען נייער. אַפּגעטאַן דאָס, האָב איך לויט מיין געוויינהייט אַריינגערוקט אין קעשענע פאַפּיר מיט אַ בלייפּעדער. איך האָב זיך שטיל אַראָפּגעשלייכט פון די טרעפּ, כדי ניט צו דערוועקן די אויפּמערקזאַמקייט פון מיין באַלעבאַסטע, אַ פאַר טעג איז שוין אַריבער נאָכן סערמין און כ'האַב ניט געהאַט מיט וואָס צו באַצאָלן דיר-העלט.

ס'איז געווען ניין אַ זייגער. דער רעש פון פורן און קולות האָבן אָנגעפּילט די לופט, אַן אומגעהייערער פּרימאַרגנדיקער כאַך, אויסגעמישט מיט די מריט פון פּוסנייער און דער קנאַקעריי פון בייטשן. די דאָזיקע רוישיקע באַווענונג אומעטום האָט מיך גלייך אַפּגעפּרישט און איך האָב זיך אָנגעהויבן צו פּילן אַלץ רויקער. פון קיין זאָך בין איך ניט געווען אַזוי פּרעמד, ווי פון דעם געדאַנק צו מאַכן אַ פּרימאַרגנדיקן שפּאַציר אויף דער פּרישער לופט. וואָס האָט געטויגט מיינע לונגען די לופט? איך בין געווען שטאַרק ווי אַ ריו און געקאַנט אַפּשטעלן אַ פּור מיט מיינע פּלייצעס. אַ פּיינע אויסטערלישע שטימונג, אַ געפּיל פון ליכטיקער גלייכניולטיקייט האָט מיך באַהערשט. איך האָב גענומען אַפּסערווירן די מזנטשן, וואָס זיינען מיר אַקעגנ= און אַדורכגעגאַנגען, געלייענט שילדן אויף די ווענט, אויפּגעכאַט דעם אַיינדרוק פון אַ בליק, וואָס איז געפּאַלן אויף מיר פון אַ פאַרבלייגעפּאַרענעם עקיפּאָזש, דורכגעדרונגען זיך מיט יעדער קלייניקייט, מיט אַלע קליינע צופּעליקייטן, וואָס האָבן מיר איבערגעשטימט דעם וועג אין פאַרשוואַנדן.

ווען ס'וואָלט זיין כאַטש עפעס עסן אין אַזאַ ליכטיקן טאַג!
 דער אַיינדרוק פון פּריידיקן פּרימאַרגן האָט מיך באַהערשט, איך בין געווען אומגעהייער צופּרידן און אַן שום סיבה האָב איך גענו= מען אונטערוינגען פאַר פּרייד. ביי אַ פּלייסקראַם איז געשטאַנען

א פרוי מיט א קיישל אין האנט און אויסגעקליבן ווארשט צו מיטאָן; אַז אײַך בין אַדורך פאַרביי איר, האָט זי מיך אָנגעקוקט. זי האָט געהאַט אײַנאַינציקן פאַדערשאַן צאָן. בײַ מײן נערוועקײט און לײכטער אויפנערענטקײט פאַר דער לעצטער צײַט האָט דאָס פנים פון דער פרוי געמאַכט אויף מיר אַן עקלהאַפּטן אײַנדרוק; דער לאַנגער געלער צאָן האָט אויסגעזען ווי אַ קלײנער פײַנער, וואָס האָט אַרויסגעשאַרצט פון קינכאַק, און איר בליק, מיט וועלכן זי האָט מיך אָנגעקוקט, איז נאָך געווען פול מיט וואורשט. אײַך האָב גלײַך פאַרלוירן דעם אַפּעטיט און דערפילט, אַז מיך אײַבלט. דערנאָנטן צום מאַרק, בין אײַך צו צום באַסיין און אויסגעטרונקען אַ ביסל וואַסער; כײַהאַב אַ קוק געטאָן אויבן — אויפן קלױסאַטער-טורעם איז געווען צען אַ זײַנער.

אײַך בין אַוועק ווײַטער אײַפער די נאַסן, געבלאַנקעט, ניט זאָרגדיק זיך וועגן קײן שום זאַך, אָפּגעשטעלט זיך ערגעץ בײַ אַ ראַן, כתּם אַזוי, פאַרנומען זיך אין אַ ווײַטיקער גאַס, הגם אײַך האָב דאָרטן גאַרנישט געהאַט וואָס צו טאָן. אײַך האָב זיך געלאָזט מיטן שטראָם, פאַוועגט זיך אין דעם פּרײַדיקן באַניגען, געוואַנדלט זאָרגלאָז הײַן און צוריק צווישן אַנדערע גליקלעכע מענטשן; די לופט איז געווען לױטער און לער, אין אײַן האַרצן בײַ מיר איז ניט געווען דער מינדסטער שאַטן.

אין משך פון צען מינוט איז מיר פאַראויסגעאַנגען אַן אַלטער הײַנעדיקער מאַן. ער האָט געטראָגן אַ פעקל אין אײַן האַנט, גענאָנגען מיטן גאַנצן קערפּער, געאַרבעט מיט אַלע כּוחות, פּרי ניכער דורצוכניין. אײַך האָב געהערט, ווי ער האָט געסאַפּעט פאַר אַנשטרענגונג, און מיר איז אײַנגעפאַלן, אַז אײַך וואָלט געקאָנט טראָגן זײַן פעקל, אַבער אײַך האָב זיך ניט געמיט אים צו דער-אַגן. אויף גרענסען-נאַס האָב אײַך פאַגענט האַנס פּאַזל, ער האָט זיך פאַגריכט אין אײַן שנעל פאַרבייגעאַנגען. וואָס האָט ער זיך דאָס אַזוי געאַיילט? אײַך האָב גאַר פּדעה ניט געהאַט צו בעטן בײַ אים אַ קראַן, אײַך האָב אַפילו בײַ דער ערשטער געלעגנהײַט גע-וואָלט אים אָפּשיקן די דעקע, וואָס כײַהאַב בײַ אים גענומען מיט עטלעכע וואָכן צוריק. ווי נאָר אײַך וועל ווי עס איז אַרויסקריכי

פון דער נויט, וועל איך קיינעם ניט שולדיק בלייבן קיין דעקע; אפשר וועל איך נאך היינט אנהייבן אן ארטיקל וועגן פארברעכנס פון דער צוקונפט אָדער וועגן פרייהייט פון ווילן אָדער בכלל וועגן אַ זאך, וואָס איז ווערט געלייענט צו ווערן, און וועל באַקומען ווייניקסטנס אַ צען קראָן. און ביי דעם געדאַנק וועגן דעם דאָזיקן אַרטיקל האָב איך מיט צמאַל דערפילט אַ באַדערפעניש תיבה זיך נעמען פאַר אים און שעפן פון מיין איבערפולטן מוח; איך האָב געוואָלט געפינען אַ פאַסיקן אָרט אין דעם שלאַס=פאַרק און לנמרי ניט געטראַכט וועגן אַפּרו, וואו דער אַרטיקל וועט ניט פאַרטיק ווערן.

אַבער דער אַלמער קאַליקע האָט נאָך אַלץ געמאַכט די זעלבע עקלהאַפטע באַוועגונגען. לסוף האָט עס מיך גענומען ער= גערן, וואָס דער דאָזיקער צעבראַכענער מענטש גייט די נאַנצע צייט מיר פאַראויס. עס האָט זיך געדאַכט, אַז צו זיין נסיעה וועט ניט נעמען קיין סוף; אפשר האָט ער פּונקט אויסגעקליבן די זעלבע ריכטונג וואָס איך און איך וועל אים נאָך דאַבן דעם נאַנצן וועג פאַר די אויגן. אין מיין אויפגערעגטקייט האָט זיך מיר אויסגע= דאַכט, אַז אויף יעדן ראָג פלעגט ער פאַרלאַנגזאַמען די טריט און ווי אויסגעוואַרט, וואוהין וועל איך זיך נאַרנעמען, און נאָכ= דעם פלעגט ער הויך אַ הייב טאַן זיין פּעקל און געשפּאַנט מיט אַלע כוחות כדי מיך אַריבערצויאַגן. איך גיי און קוק זיך אַיין אין דער דאָזיקער פאַרקריפּלער בריאה און ווער אַלץ מער און מער פאַרביטערט קעגן אים; איך האָב דערפילט, ווי ביסלעכווייז מאַכט ער קאַליע מיין ליכטיקע שטימונג און ציט אויך אַרײן דעם שיינעם לויטערן פרימאַרגן אין זיין העסלעכקייט. ער איז געווען ענלעך אויף אַ גרויסן הינקעדיקן אינסעקט, וועלכער האָט מיט געוואַלד און מיט עקשנות געוואָלט זיך דורכשלאָגן צו אַ באַשטימטן פּלאַץ אויף דער וועלט און האָט פאַרנומען דעם מראָטואַר. אַז מיר זענען אַרויף אויפן שפיץ בערגל, האָב איך מער דערמיט ניט געוואָלט שלום ווערן, אויסגעדרייט זיך צו אַ פענסטער פון אַ קלייט און געבליבן שטיין, כדי צו נעבן אים אַ מעגלעכקייט אַוועקצוגיין. ווען איך האָב אין עטלעכע מינוט אַרום זיך געלאָזט גיין ווייטער, איז

דער דאָזיקער מענטש ווידער גענאָנגען מיר פּאַראַוים — ער האָט זיך אויך אָפּגעשטעלט. ניט לאַנג געמראַכט, מאַך איך אַ דריי-פּיר גרויסע טריט און ניב אים אַ קלאַפּ איבער דער פּלייצע. ער האָט זיך גלייך אָפּגעשטעלט. מיר קוקן שטאַר אָן איינער דעם אַנדערן.

— אַ פּאַר שילינג אויף מילך! — האָט ער ענדלעך גע-
זאָגט און פּאַרבויגן דעם קאָפּ אויף אַ זייט.
אַט האָסטו דיר אַ שיינע לאַגע! איך האָב אַ ווך געטאָן אין
די קעשענעס און געזאָגט:

— אויף מילך, יאָ. הוּ! געלט וואַלנערט זיך ניט היינטיקע
צייטן און איך ווייס ניט צי איר נייטיקט זיך אזוי
— פון נעכטן אָן האָב איך גאַרנישט געגעסן — האָט דער
מענטש געזאָגט — איך האָב ניט קיין שילינג ביי דער נשמה און
כ'האַב נאָך ניט געפונען קיין אַרבעט
— איר זייט אַ בעל-מלאכה?
— יאָ, איך בין אַ נאָרלמאַכער
— וואָס?

— אַ נאָרלמאַכער, איבעריקנס קען איך נאָך נייען שטיוול.
— דאָס איז שוין עפעס אַנדערש — האָב איך געזאָגט: —
וואַרט-אויף אַ פּאַר מינוט, וועל איך אַ לאָף טאָן נאָך קליינעלט
פאַר אַיך, — עטלעכע ערע
אַן אַן אַמעס האָב איך אַ לאָף געטאָן אויף פילעסטרעדע,
וואו עס האָט געוואוינט אַ מלווה אויפן צווייטן שטאַק; איבע-
ריקנס בין איך נאָך ביי אים ניט געווען. אַריין אין טויער, האָב
איך שנעל אַראָפּגענומען פון זיך די וועסט, זי צוואַמענגעדרייט און
פאַרשטעקט אונטערן אַרעם, אַרויף אויף די טרעפּ און אָנגעקלאַפּט
אין טיר. איך האָב זיך פאַרנייגט און אַ וואַרף געטאָן דאָס וועסטל
אויפן טאַמבאַנק.

— אַנדערטהאַלפּן קראָן — האָט דער מענטש געזאָגט.
— זייער גוט, אַ דאַנק, — האָב איך געענטפערט — ווען
עס וואַלט ניט געווען צו שמאַל אויף מיר, וואַלט איך עס אַוואַר-
ניט אַוועקגעגעבן.

איך האָב פאַקומען דאָס געלט, אַ קוויטל אויפן משכון און אַזעק צוריק. אין גרונד גענומען, איז פאַרועצן דאָס וועסטל געווען אַ גרויסאַרטיקער אַיינפאַל, עס וועט מיר נאָך איבערבלייבן געלט אויף אַ רייכן פרישטיק און אַוונט-צו וועט מיין אַרטיקל וועגן די פאַרברעכנס פון דער צוקונפט זיין שוין פאַרטיק. איך האָב באַלד אויפן אַרט אַיינגעפונען, אַז דאָס לעבן איז נישט אַזוי ביטער און געאַיילט צוריק צו דעם מענטשן, כדי פטור צו ווערן פון אים.

— ביטע! — האָב איך אים געזאָגט.

— עס פרייט מיך זייער, וואָס איר האָט זיך גלייך געווענרט צו מיר.

דער מענטש האָט גענומען דאָס געלט און אָנגעהויבן מעסטן מיך מיט די אויגן. וואָס איז ער געשטאַנען און געקוקט? איך האָב געהאַט דעם אַיינדרוק, אַז ער האָט איבערהויפט אויסגעפאַרשט מייע הויזן אין די קני און די דאָזיקע אומפאַרשעמטקייט האָט מיך אויפגעבראַכט. צי דען האָט דער דאָזיקער טויגעניכטס טאַקע געמיינט, אַז איך בין אין דער אמתן אַזוי אַרעם, ווי מ'האַט געקענט משפטן לויט מיין אויסזען. איך האָב דאָך שוין כמעט אָנגע-הויבן צו שרייבן אַן אַרטיקל פאַר צען קראָן. און בכלל, שרעק איך זיך נישט פאַר דער צוקונפט, איך האָב נאָך פיל געהאַט אין אויסזיכט. וואָס גייט עס אָן אַ גאַנץ זייטיקן מענטשן, וואָס איך האָב אַוועקגעשאַנקען אַ ביסל געלט אין אַזאַ ליכטיקן טאַג? זיין בליק האָט מיך אויפגערייצט און איך האָב באַשלאָסן אים אויס-צוריידן איידער איך וועל פון אים פטור ווערן. איך האָב אַ דריק געמאַן מיט די אַקסלען און געזאָגט:

— ליבער פריינד, איר האָט אַן עקלהאַטע מידה אָנצו-שטעלן די אויגן אויף אַ מענטשנס קני, אַז מען גיט אַייך אַ גאַנצן קראָן.

ער האָט זיך אָנגעשפאַרט מיטן קאַפּ צו דער וואַנט און גע-עפנט דאָס מויל. הינטער זיין בעטלערישן שטערן האָט זיך עפעס געאַרבעט, ער האָט געוויס געמיינט, אַז אַזוי צי אַזוי מאַך איך שפּאַס פון אים און ער האָט מיר דערלאָאָנט דאָס געלט צוריק. איך האָב אַ טופע געמאַן מיטן פוס און פאַרשוואַרן אים איבערלאָזן

דאָס געלט ביי זיך. וואָס מיינט ער זיך? אומויסט האָב איך זיך געעסקט? סוף-כל-סוף בין איך אים נאָר אפשר שולדיק די קראַן, כ'האָב פשוט דערמאָנט זיך אַן אַלטן חוב. ער האָט צו טאָן מיט אַן אַנשטענדיקן מענטשן, וואָס איז ערלעך דורך און דורך. מיט איין וואָרט, דאָס געלט איז זיינס... אַך, נישט פאַרוואָס צו דאַנקען, מיר איז געווען זייער איינגענעם. אַ גוטן!

איך בין אַוועק. ענדלעך בין איך פטור געוואָרן פון דעם דאָזיקן הינקערדיקן שליממול און מער וועט מען מיר שוין נישט שטערן. איך בין ווידער אַוועק אויף פילעטרעדע און זיך אָפּגע-שטעלט ביים נאַסטראָנאַמישן געשעפט. דאָס פענסטער איז געווען באַלייט מיט עסנוואַרג און איך האָב באַשלאָסן אַריינגיין און מיט געמען עפעס אויפן וועג.

— אַ שטיקל קעז און אַ פראַנצויזיש ברויט! — האָב איך געזאָגט און אַ וואָרף געמאַן אַ האַלבע קראַן אויפן טאַגבאַנק.
— קעז מיט ברויט פאַרן נאַנצן געלט? — האָט די פרוי איראַניש געפרעגט, נישט אַ קוק צו טאָן אויף מיר.
— פאַר די נאַנצע פופציק ערע, יאָ — האָב איך נאַנץ רויק געענטפערט.

איך האָב באַקומען מיין פעקל, זייער העפלעך געוואונטשן אַ גוטן טאָג דער אַלטער דיקער פרוי און שנעל אַוועקגעשפרייט אין דער ריכטונג צום שלאָסבאַרג אין פאַרק אַריין. איך האָב זיך אויסגעפונען אַ באַנק און גענומען גערק צו קייען מיין עסן. ס'איז געוואָרן גוט; איך האָב שוין לאַנג נישט געהאַט אַזאַ פולן רייכן מיטאָג און ביסלעכווייז האָב איך אָנגעהויבן צו שפירן יענע זאַטע רויקייט, וואָס קומט אָן נאָך אַלאַנג געוויין. מיין מוט איז שטאַרק אויסגעוואַקסן, מיר איז שוין ווייניק געווען אַנצושרייבן אַן אַרטיקל וועגן אַזאַ פשוטער און זעלבסטפאַרשטענדלעכער זאַך, ווי די פאַרברכנס פון דער צוקונפט, וואָס אַנב קען עס יעדערער אַליין פאַראויסזען, נאָר פשוט אַרויסלייענען פון דער וועלט-געשיכטע; איך האָב זיך געשפירט פּעק צו אַ סך אַ גרעסערער אַנשמרענגונג; ביי מיין שטימונג האָב איך געקענט בייקומען אַלע מניעות און איך האָב זיך אָנגעמערקט אַנצושרייבן אַ ווערק אין דריי טיילן וועגן

דער פילאָסאָפּישער דערקענטעניש. נאַטירלעך, וועל איך האָבן די געלעגנהייט צו צעקלאַפּן אויף טויט עטלעכע קאַנטס סאָפּיזמען... אַז איך האָב געוואַלט אַרויסנעמען מיין שרייב-געצייג און צוטערעטן צו דער אַרבעט, האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז ס'איז ניטאָ דער בלייב-פּערער, איך האָב אים פאַרנעסן ביים מלווה אין קרעמל. ער איז געלעגן ביי מיר אין וועסטל-קעשענע...

נאָט מיינער, ווי עס גייט מיר אַלץ מיטן קאַפּ אַרצאָ! איך האָב געשיקט עטלעכע קללות, זיך אויפגעהויבן פון באַנק און גענאַנען הין און צוריק איבער די שטעגן. אומעטום איז געווען זייער שטיל; פונדערווייטנס, אַרום דעם קיניגס נאָרמנטיבל האָבן עטלעכע זאַמען אַרומגעפירט זייערע ווענעלעך, און מער איז ניט געווען צו זען קיין נפּש. איך בין געווען שטאַרק צעטראָגן און געשפּרייט פאַרביי מיין באַנק ווי אַ צעמישטער. אַ מערקווערדיקער פּלאַנמער פון צרות! דאָס ווערק אין דריי טייל קען פּלוצלונג ניט אָננעשריבן ווערן צוליב דער פּשוטער סיבה, וואָס איך האָב ניט קיין נראָשענעם בלייפּעדער אין קעשענע! ווען איך זאָל זיך אומ-קערן קיין פּיליסטערדע און צוריק קריגן דעם בלייפּעדער? איך וועל נאָך באַווייזן פונדעסטוועגן אַ שיינן ביסל אָנצושרייבן, ביי וואַנען דער שפּאַצירנדיקער עולם וועט אָנהייבן צו פאַרפּילן דעם פאַרק. אויסערדעם איז דאָך נאָך אַזוי פּיל אָפהענגיק פון דעם דאָזיקן אַרטיקל וועגן דער פּילאָסאָפּישער דערקענטעניש — אפּשר דאָס גליק פון אַ סך מענטשן — דאָס קען קיינער ניט וויסן. איך האָב זיך אַליין געוואָגט, אַז ער וועט מן-הסתם ברענגען אַ גרויסע הילף אַ סך יונגע מענטשן. ווען איך זאָל זיך נוט באַדאַ-טן, וואַלט איך קאַנטן ניט געדאַרפט אָננרייפּן; דאָס וועל איך דאָך קענען לייכט אויסמיידן, איך דאַרף פּשוט מאַכן אַן אומבאַמערקטע אָפּ-ווייכונג, צוקומענדיק צו דער פּראַגע וועגן צייט און רוים; אָבער דענאַנען וועל איך ניט שווינען, דעם אַלטן גלח רענאַן... אַזוי צי אַזוי, איז אומבאַרינגט נייטיק אָנצושרייבן אַן אַרטיקל אויף אַזוי פּיל און אַזוי פּיל שפּאַלטן. די ניט-באַצאָלטע דירה, דער באַלע-באַסטעס קרומער קוק אינדערפרי, ווען איך באַגעגן זי אויף די טרעפּ, האָבן מיך געפּייניקט אַ נאַנצן טאַג און פּלעגן אַרויפשווימען

אפילו אין מיינע בעסטע מינוטן פון פרייה, ווען איך האָב ניט געהאָט קיין איין פינסטערן געדאַנק. איך האָב געמוזט דערצו מאַכן אַ סוף. איך בין גיך אַרויס פון פאַרק, כדי אָפצונעמען ביי דעם מלווה מיין בלייפערער.

אַראָפּגעגאַנגען פון שלאָסבאָרג, האָב איך אָנגעיאָמט צוויי דאַמען און דורכגעגאַנגען. פאַרבייגייענדיק האָב איך אָנגערירט איינע פון זיי פאַרן אַרבל. איך האָב אויפגעהויבן די אויגן — זי האָט געהאַט אַ פול בלאַסלעך פנים. פלוצלונג ווערט זי אויפגע-פלאַקערט און איבערראַשנדיק שיין, און איך ווייס ניט פון וואָס, אפשר פון וואָרט, וואָס זי הערט פון אַ דורכגייער, אפשר פון איין שטיק פאַרבאָרגענעם געדאַנק. אָדער אפשר דערפאַר, וואָס איך האָב אָנגערירט איר האַנט? די הויכע ברוסט הייבט זיך האַסטיק עטלעכע מאל אויף און זי פרעסט שטאַרק דאָס הענטל פון שירעס. וואָס איז מיט איר?

איך בין געבליבן שטיין און זי אַדורכגעלאָזט פאַראויס. אין דעמוזעלבן מאָמענט האָב איך ניט געקאָנט גיין ווייטער — דאָס אַלץ האָט מיר אויסגעוויזן אַזוי אויסטערליש! איך בין געווען אין אַן אויפגערייצטן צושטאַנד, זיך געקאָכט אויף זיך אַליין פאַר דער מעשה מיטן בלייפערער און געווען אין אַ גרויסער מאָס אויפגע-רענט פון דעם אַלעם, וואָס איך האָב אויפגעגעסן אויפן נישטערן מאָרגן. פלוצלונג, עפעס אויף אַ פאַנטאַסטישן אופן, נעמט מיין געדאַנק אָן אַ מאָדנע ריכטונג. איך פיל, ווי מיר באַהערשט אַ מאָד-נער איינפאַל — אַנצושרעקן די דאָזיקע דאַמע, פאַרפאַלגן זי און אויף וועלכן ניט איז אופן אָנטאָן איר אַן ע:מת-נפש. איך יאָג זי ווידער אָן און ניי פאַרביי, קער זיך אום פלוצלונג צוריק און טרעף זיך מיט איר פנים-אל-פנים, כדי אַנצוקוקן זי. איך שטיי און קוק איר אין די אויגן אַריין און טראַכט באַלד אויפן אָרט צו אַ נאַמען, וואָס איך האָב קיינמאל ניט געהערט, וואָס האָט געקלונגען גלאַ-טיק און גערוועזן: איליאַלי. אַזוי ווי זי איז צוגעגאַנגען צו מיר גאָר נאָענט, גלייך איך זיך אויס און וואָ: פעסט:

— איר פאַרלירט אַייער בוך, פריילין.

איך האָב געקענט הערן, ווי שטאַרק עס האָט געקלאַפּט מיין האַרץ, ווען איך האָב דאָס געזאָגט.

— מיין בוך? — פּרעגט זי איר באַגלייטערין און זי גייט

ווייטער.

מיין ביזו געפיל שטאַרקט זיך און איך גיי-נאָך די דאַמע. דערביי האָב איך דאָס פולע באַוואוסטזיין, אַז איך באַגיי אַ משוגע: נעם שריט, קען זיך ניט אָפּשטעלן; מיין אויפגערעגטע שטימונג האָט מיך מיטגעריסן און געשטופט מיך אויף די ווילדסגע באַווע-נונגען, וועלכע איך פלעג זיך אונטערגעבן. וויפיל איך האָב זיך אַליין ניט איינגערעדט, אַז איך פיר זיך אויף ווי אַן אידיאָט, האָט גאַרנישט געהאַלפן און איך האָב געמאַכט די נאַרשיסמע תנועות. הינטער דער דאַמעס פלייצע און עטלעכע מאָל ווילד אַ הוסט גע-טאָן, אַדורכגייענדיק פאַרביי איר. און אַט בין איך גענאַנען נאָר שטיל פאַראויס, עטלעכע טריט פון איר, געפילט איר בליק אויף מיין פלייצע, געמוזט אַראָפּלאָזן דעם קאַפּ פאַר שאַנדע, וואָס איך טו איר אַן עמת-נפש. ביסלעכווייז האָט מיך באַהערשט אַן אויס-טערלישע שפּירונג, אַז איך בין ערגעץ ווייט, אויף אַן אַנדער אָרט. איך האָב געהאַט דאָס אומקלאָרע געפיל, אַז ניט איך, נאָר עמע-צער אַנדערש, גייט עס איבער די דאָזיקע שטיינערנע פּלאַטעס און פלעג אַראָפּלאָזן דעם קאַפּ.

אין עטלעכע מינוט אַרום איז די דאַמע צוגעקומען צו פאַשאַס בוכהאַנדלונג. איך בין שוין געבליבן שטיין ביים ערשטן פענסטער — און אַז זי איז פאַרבייגעגאַנגען, האָב איך געמאַכט אַ שריט פאַראויס און איבערגעחזרט:

— איר פאַרלירט אַייער בוך, פּריילין.

— ניין, וואָס פאַר אַ בוך? — זאָגט זי דערשראָקן. — דו

פאַרשטייסט, וועגן וועלכן בוך ער רעדט?

און זי בלייבט שטיין. איך פריי זיך אכזריותדיק פון איר פאַרלעגנהייט. די דאָזיקע פאַרלוירנדיקייט אין אירע אויגן אַנטציקט מיך. איר געדאַנק קען ניט באַנעמען מיין קליינע געוואַנטע ווענדונג. זי האָט למרע ניט קיין בוך, קיין שום בלעטל פון אַ בוך, אָבער זי ווכט ביי זיך אין די קעשענעס, קוקט נאָכאַנאַד אויף די הענט,

דרייט אויס דעם קאָפּ און באַטראַכט הינטער זיך די גאָס, שמרעננט אָן אויפן העכסטן אופן איר קליינעם שפירעוודיקן מוח, צו דער= ניין וועגן וואָס פאַר אַ בוך איך רייד. איר געזיכט בייט זיך אין קאָליר, האָט אַלע וויילע אָן אַנדער אויסדרוק און איך הער דייט= לעך איר אַטעם; אַפילו די קנעפלעך אויף איר קלייד קוקן אויף מיר ווי אַ שורה דערשראָקענע אויגן.

— לאַז אים אָפּ, — זאָגט איר באַגלייטערין און טוט איר אַ צי פאַר דער האַנט — ער איז דאָך שיכור; רו זעסט דען ניט, אַז דער מענטש איז שיכור!?

ווי פרעמד איך בין פאַר זיך אַליין ניט געווען אין דעם דאָזיקן מאַמענט, אינגאַנצן אין דער שליטה פון אומגעווענע השפעות, איז דאָך אַרום מיר גאַרנישט ניט פאַרנעקומען אַזוינס, איך זאָל דאָס ניט האָבן באַמערקט.

אַ גרויסער געלער הונט איז דורכגעלאָפן די גאָס אין דער ריכטונג צום פולוואַר און ווייטער צו מיוואַלי. ער האָט געטראָגן זייער אַ שמאַלן האַלזבאַנד פון נייזלבער. אַ ביסל ווייטער אין גאָס האָט זיך געעפנט אַ פענסטער אויפן צווייטן גאַרן, אַ דינסט= מיידל האָט זיך אַרויסגעלענט מיט פאַרקאַשערטע אַרבל און האָט אָנגעהויבן צו ווישן די שויבן פון דער דרויסנדיקער זייט. קיין זאך האָט ניט אויסגעמיידיט מיין אויפמערקזאַמקייט, איך בין געווען ביים פעסטן פאַרשטאַנד און קלאָרן באַוואומטזיין, אַלצדינג האָט אַריינגעדונגען אין מיר מיט שאַרפער דייטלעכקייט, ווי עס וואָלט אַרום מיר פלוצלונג זיך אָנגעצונדן אַ העלע שייַן. ביידע דאַמען פאַראַוים פון מיר האָבן געטראָגן בלויע פעדערן אין די היט און שאַטלענדישע סטענגעס אויפן האַלז. מיר איז פאַרנעקומען, אַז דאָס זיינען שוועסטער.

זיי האָבן זיך פאַרנומען אָן אַ זייט, זיך אָפגעשטעלט ביי סילעס מוזיק=האַנדלונג און גערעדט צווישן זיך. איך בין אויך געבליבן שטיין. דערנאָך זיינען זיי ביידע אַוועק צוריק מיט דעם זעלבן וועג, וואָס זיי זיינען געקומען, ווידער אַדורך פאַרביי מיר, פאַרנומען זיך אויף דער אוניווערסיטעטס=גאָס און זיך געלאָזט ניין צום פלאַץ פון סאַנקט=אַלאַף.

די גאנצע צייט האָב איך זיך געהאַלטן וואָס נענטער צו זיי. איינמאָל האָבן זיי זיך אומגעקוקט און געוואָרפן אויף מיר אַ האַלב דערשראָקענעם, האַלב נייגעריקן בליק און אויף זייערע פנימער האָב איך ניט באַמערקט ניט קיין בייזקייט, ניט קיין רוגז-דיקע ברעמען. זייער גערולד צו מיין צודרינגלעכקייט האָט מיך זייער פאַרשעמט און איך האָב אַרעפגעלאָזט די אויגן. איך האָב ניט געוואָלט זיי מער דערעסן, און מיט אַ געפיל פון דאַנקבאַרקייט האָב איך זיי באַגלייט מיט בליקן, ניט פאַרלירנדיק זיי פון אויגן, ביז וואַנען זיי זיינען אַריין ערגעץ און פאַרשוואַנדן.

ביי נומער 2 פון אַ גרויסן דריי-גאַרנדיקן מויער האָבן זיי זיך נאָך אַמאָל אומגעקוקט, און אַריין. איך האָב זיך אָנגעשפּאַרט אָן נאָס-לאַמטערן ביים פּאַנטאַן און זיך צוגעהערט צו זייערע טריט אויף די טרעפּ. זיי זיינען פאַרקלונגען אויפן ערשטן שטאַק. איך גיי אָפּ פון לאַמטערן און קוק צורויף אויפן הויז. און דאָ קומט פּאָר אַ וואַנדערלעכע זאַך. אויבן, אין דער הייך באַוועגן זיך די פּאַרהענג, אין אַ רגע אַרום עפנט זיך דאָס פענסטער, אַ קאַפּ באַ-ווייזט זיך און אַ פּאָר אויגן מיט אַן אויסטערלישן בליק שטעלן זיך אָפּ אויף מיר. „אילצאָלי!“ — זאָג איך האַלב אין דער שטיל און פיל, צו איך בין רויט געוואָרן. פאַרוואָס האָט זי ניט גערופן נאָך הילף? פאַרוואָס האָט זי ניט געוואָרפן מיר אין קאַפּ אַריין אַ בלומענזאַפּ פון פענסטער? אָדער ניט אַרויסגעשיקט עמעצן מיך אַוועקצוטרייבן. מיר שטייען, רירן זיך ניט און קוקן איינער דעם אַנדערן אין די אויגן אַריין; דאָס דויערט ביי אַ מינוט. צווישן נאָס און פענסטער טראָגן זיך דורך געדאַנקען און קיינער רערט ניט אַרויס קיין וואָרט. זי קערט זיך אָפּ. דאָס רופט אַרויס אין מיין האַרצן אַ שטויס, אַ דינעם ציטער; איך זע, ווי איר אַקסל דרייט זיך אויס, ווי דער רוקן פאַרשווינדט אין צימער. דאָס דאָ-זיקע לאַנגזאַמע אַוועקגיין פון פענסטער, די באַטאַגונג אין דער באַוועגונג מיט די אַקסלען איז געווען — ווי אַ וואַונק צו מיר; מיין בלוט האָט דערשפּירט דעם דאָזיקן ראַפּירטן גרום און איך האָב גלייך דערפילט אַן אומגעהויערע פרייד. דערנאָך האָב איך זיך אומגעקערט און זיך געלאָזט אַראָפּ גאָס.

איך האָב זיך נישט אַנטשלאָסן אַ מצוקוקן אויף צוריק און נישט געוואוסט, צי זי איז צוגעגאַנגען נאָך אַמאַל צום פענסטער. זואַס לענגער איך האָב זיך געגריבלט אין דער דאָזיקער פראַגע, אַלץ מער בין איך געוואָרן אומרוק און גערווען. קען זיין, אז אין דערזעלבער רגע איז זי גאָר געשטאַנען ביים פענסטער און באַטראַכט אַלע מיינע באַוועגונגען, אין דאָס באַוואוסטזיין, און מען קוקט דיר נאָך פון הינטן, איז געווען ממש אומדערטרעגלעך. איך האָב זיך געהאַלטן ווי מעגלעך גלייכער און געגאַנגען ווייטער; מיינע פיס האָבן מיר גענומען צוקוקן, מיין גאַנג איז געוואָרן אומזיכער, ווייל איך האָב געוואָלט אים בכיוון מאַכן שענער. כּדי אויסצוזען רוקן און גלייכגילטיק, האָב איך אומזיניק געמאַכט מיט די הענט, געשפּיגן אויף דער גאַס און הויך פאַרריסן די נאָז, אָבער עס האָט גאַרנישט געהאַלפּן. איך האָב די נאַנצע צייט געפילט דעם פאַרשנדיקן בליק אויף מיין רוקן און אַ קעלט האָט דורכגענומען מיין לייב. ענדלעך האָב איך מיך אַרויסגעראַטעוועט אין אַ זייטיק געסל, פון וואַנען איך האָב מיך געלאָזט גיין אויף פּוילישערדע אַפּצוגעמען מיין בלייפערער.

עס האָט מיר נישט געקאַסט קיין שום מי צו באַקומען אים צוריק. דער מענטש האָט מיר אַליין געבראַכט מיין וועסטל און האָט מיך געבעטן אויפן אַרט באַזוכן אַלע קעשענעס; איך האָב געפונען נאָך אַ פאַר קוויטלעך פון פאַרזעצטע זאַכן, אַריינגערוקט עס אין קעשענע און באַדאַנקט דעם ליבנסווירדיקן מאַן פאַר זיין איידלקייט. ער איז מיר אַלץ מער און מער געזעלן געוואָרן און מיר האָט זיך פאַרוואָלט אומבאַדינגט מאַכן אויף אים אַ גוטן אַייגן דרוק. איך האָב זיך געלאָזט גיין צו דער טיר און ווידער זיך אומגעקערט צום טאַמבאַנק, ווי איך וואָלט עפעס פאַרגעסן; מיר האָט זיך געדאַכט, אז איך בין מחוייב געבן אים אַ דערקלערונג, דערציילן אים פרטים און איך האָב אָנגעהויבן אונטערצווינגען פאַר זיך, כּדי צו ציען אויף זיך זיין אויפמערקזאַמקייט. דערנאָך האָב איך גענומען דעם בלייפערער אין האַנט אַריין און אויפגעהויבן אים אין דער הייד.

— מיר וואָלט גאָר קיינמאַל נישט אַיינגעפאַלן — האָב איך

געזאגט — צו גיין אזא מהלך צוליב עפעס א בלייפערער; אָבער דאָ איז נאָר אַן אַנדערע זאַך, אַ ספּעציעלער אומשטאַנד, וואָס פאַר אַן אַרעמען אויסזען דאָס שטיקל בלייפערער זאָל נישט האָבן, האָט ער מיך פאַרשטעמלט געמאַכט פאַר דעם, וואָס איך בין געווען אויף דער וועלט, האָט מיר אָנגעוויזן, אזוי צו זאָגן, מיין אַרשט אין לעבן. מער האָב איך נאָרנישט געזאָגט. דער מענטש איז צוגעגאַנגען גען דאָרט צו טאַמבאַנק.

— אזוי נאָר? — האָט ער געזאָגט און מיט נייגעריקייט אויף מיר געקוקט.

— מיט דעם דאָזיקן בלייפערער — האָב איך קאַלטבלוטיק ווייטער גערעדט — האָב איך אָנגעשריבן מיין דרייבענדיק ווערק וועגן דער פּילאָסאָפּיע דערקענטעניש; צי דען האָט ער נישט געהערט וועגן דעם?

און דעם מענטשן האָט זיך טאַקע געדאַכט, אז ער האָט גע-הערט דעם נאָמען, דעם טיטל.

— יאָ, — האָב איך געזאָגט — דאָס איז מיינס אַ ווערק! דערפאַר דאַרף ער זיך נישט וואונדערן, וואָס איך וויל באַקומען צוריק דאָס קליינע שטיקל בלייפערער; דאָס האָט געהאַט אַ צו-נרויסן ווערט פאַר מיר; ער איז פאַר מיר, ווי אַ קליינער מענטש. אַזוי, בין איך אים זייער דאַנקבאַר פאַר זיין גוטפריינדשאַפט און איך וועל דאָס אים נישט פאַרגעסן; יאָ, יאָ, באַמת נישט פאַרגעסן; אויף מיין ערנוואַרט, איך בין שוין אזא מענטש, און ער האָט דאָס טאַקע פאַרדינט. צום ווידערזען!

איך האָב זיך געלאָזט גיין צו דער טיר מיט אזא מינע, ווי איך וואָלט דעם מענטשן געקענט געבן אַ וויכטיקן פאַסטן. דער פריינדלעכער מלווה האָט זיך צוויי מאָל פאַר מיר פאַרניינט, ווען איך בין אַוועק, און איך האָב נאָך אַמאָל זיך אויסגעדרייט און געזאָגט — צום ווידערזען!

אויף די טרעפּ האָב איך געטראָפּן אַ פרוי מיט אַ רענצל אין האַנט. זי האָט מיט הכנעה זיך אָפּגערוקט אָן אַ ווייט, מיר אָפּגע-טראָטן דעם וועג צוליב מיין אָנשטעל, און איך האָב זיך נישט-ווילנדיק געכאַפט פאַר דער קעשענע צו געבן איר עפעס. נישט

געפונען נאָרנישט, בין איך געוואָרן געפאלן ביי זיך און מיט אַן אַרמפּעלֶאָזטן קאָפּ אַדורך פאַרביי איר. אין אַ וויילע אַרום האָב איך געהערט, ווי זי האָט אויך אָנגעקלאַפּט צום מלווה; אויף דער טיר איז געווען אַ שמאַלענע גראַשע, און איך האָב גלייך דערקענט דעם גרילנדיקן קלאַנג אירן, ווען עס רירט זי אָן אַ מענטשלעך האַנט. די זון איז געשטאַנען אין דרום=זייט, ס'איז געווען אַרום צוועלף אַ זייגער. נאָנץ שטאַט איז שוין געווען אויף די פיס. ס'איז געקומען די צייט פון שפּאַצירן, אַ כּוואַליע פון גריסנדיקע און לאַכנדיקע מענטשן האָט זיך באַוועגט הין און צוריק איבער קאַרל=יָהאַן=נאַס. איך האָב צוגעדריקט די איילנבויונגס צו די זייטן, זיך צו ציינגערטפן און אומבאַמערקט זיך דורכגעליטשט פאַרביי עט=לעכע באַקאַנטע, וואָס האָבן פאַרנומען דעם ראַג אונטערסיטעט, בדי אָנצוקוקן די דורכגייער. איך האָב זיך אַוועקגעשלעפט אויפן שלאַסבאַרג און פאַרוונקען אין מחשבות.

ווי לייכט און ווי לוסטיק באַוועגן דאָס די דאָזיקע מענטשן זייערע קלאַרע קעפּ, און גליטשן זיך דורך דורכן לעבן ווי דורך אַ טאַנץ=ואַל! ביי קיינעם אין די אויגן קיין שפור פון זאָרג, קיין יאָך אויף די פלייצעס, אפשר קיין איינציקער פינסמערער געדאַנק, קיין שום פאַרבאַרגענע ליידן אין די דאָזיקע פריילעכע הערצער. און איך בין געגאַנגען האַרט לעבן די דאָזיקע מענטשן, אַ יונגער, אַקאַרשט אַן אויפגעבלימער און שוין פאַרגעסענער, וואָס איז אַזוינס גליק! איך האָב זיך געטראָגן מיט דעם דאָזיקן געדאַנק און איינגעפונען, אַז איך בין אַ קרבן פון אַ געוואַלטיקער אומגערעכטיקייט. פאַרוואָס האָט זיך מיר פאַר די לעצטע חרשים געלעבט אַזוי אומ=דערטרעגלעך שווער? איך האָב שוין ניט דערקענט מיין לויטערע נשמה און טון אַלע זייטן האָבן אויף מיר געוואַרט די משונהדיק=סטע פלאַגן. איך האָב ניט געקאַנט זיצן אויף מיין באַנק, אָדער אַ שאַקל טאָן מיטן פוס, מיר זאָלן ניט באַפאלן נישטיקע, אַ מ=זיניקע צופעליקייטן, לומפיקע קלייניקייטן, וואָס האָבן זיך אַרײַנגעריסן אין מייע פאַרשטעלונגען און צעטראָגן איבערן ווינט מייע בוחות. אַ פאַרבייגעלאַפענער הונט, אַ געלע רויז ביי עמעצן אין לאַץ האָבן געקענט ברענגען אין באַוועגונג מייע געדאַנקען און מיר

אַ לאַנגע צייט פאַרנעמען. וואָס איז מיט מיר געשען? אָן אַצבע-
אלקים האָט מיר געצייכנט? אָבער פאַרוואָס גראַד מיר? פאַרוואָס
נישט עפעס אָן אַיינוואוינער פון דרום-אַמעריקע, אויב שוין יאָ אזוי?
וואָס מער איך האָב געטראַכט, אַלץ מער איז געוואָרן אויבאַגרייפ-
לעך, וואָס גראַד איך בין אויסגעקליבן? געוואָרן אַלס פרווושטיין
פאַר דעם קאַפּריו פון גאַטס גענאָד. אַ גונץ איינאַרטיקער גאַנג, אַרי-
בערצוהויפן די גאַנצע וועלט, כּדי מיר צו טרעפן; עס עקסיסטירן
דאָך נאָך דער אַנטיקוואַר פּאַשאַ און דער שיף-אַגענט הענעכען.

איך בין געגאַנגען און באַטראַכט דעם דאָזיקן אומשטאַנד און
נישט געקענט מיט אים פאַרטיק ווערן. איך האָב געפונען די וואַגיק-
סמע אַרגומענטן קעגן דעם דאָזיקן הפּקות פון דעם אייבערשטן,
וואָס האָט געצוואונגען מיר צו באַצאָלן פאַר אַלעמענס זינד, און צו
איך האָב שוין געפונען אַ באַנק און זיך שוין אַנידערגעוועצט, האָט
די דאָזיקע פּראַגע נאָך אַלץ מיר פאַרנומען אין געשטערט צו
טראַכטן וועגן אַן אַנדער וואָך. זינט יענעם מאַיאַג אָן, וו-ן ס'האַבן
זיך אָנגעהויבן מיינע פּרענויות, האָב איך דייטלעך באַמערקט מיינ
פּסער וואַקסנדיקע שוואַכקייט. איך בין געוואָרן צו מאַט, איך זאָל
זיך קענען אַיינשטעלן ווי איך וויל. אַ גאַנצע מחנה קליינע שעד-
לעכע אינסעקטן איז אין מיר אַריינגערונגען און האָט מיר וויסמ
געמאַכט. און אפשר האָט מיר גאַט באַשערט גאָר פּשוט איינגאַנצן
אומצוברענגען. איך האָב זיך אויפגעשטעלט און אָנגעהויבן צו גיין
דין און צוריק צרום דער באַנק.

מיין גאַנץ וועגן האָט אין דעם מאַמענט דערגרייכט די העכ-
סטע מדרגה פון ליידן; איך האָב געהאַט אַפילו אַ ווייטאַג אין די
הענט און איך האָב קוים געקענט זיי אַיינהאַלטן ווי עס דאַרף; זי
וויין. אויך נאָכן לעצטן שווערן מיטאַג האָב איך זיך געפילט זייער
נישט גוט, איך בין געווען איבערגעוועטיקט און אויפגערעגט און אומ-
געשפּאַצירט היין און צוריק, נישט אויפהייבנדיק די אויגן; בענטשן,
וואָס זיינען אָנגעקומען אין אַוועקגעגאַנגען פאַרביי מיר, זיינען
צורוכגעשוואומען ווי שאַטנס. לסוף האָבן מייין באַנק פאַרנומען
צוויי מאַנספאַרשויען, וואָס האָבן פאַררויכערט זייערע ציגאַרן און
הויך צווישן זיך געשמעקט; איך בין אין פעס געוואָרן און געוואָלט

ווי אויסריידן, אָבער כ'האַב זיך אומגעקערט און אַוועק אין צווייטן עק פאַרק, וואו איך האָב זיך אויסגעזוכט אַן אַנדערע באַנק. איך האָב זיך צוירערגעזעצט.

דער געדאַנק וועגן גאָט האָט מיך ווידער אָנגעהויבן עקבערן. איך האָב געדאַלטן, אַז פון זיין זייט איז אומפאַרצייילעך געווען אַריינצומישן זיך יעדעס מאָל, ווען איך האָב געזוכט אַ פאַסטן און צעשטערן אַלץ, הנם איך האָב פלוויו געוואָלט אַ שטיקל טאַנטעגלעכע בריוו. איך האָב גאַנץ דייטלעך באַמערקט, אַז אַלעמאָל, ווען איך פלעג הונגערן אַ לענגערע צייט נאָכאַנאַנד, פלעגט מיין מאַרד אַזוי ווי אויסגערוגען ווערן פון מיין קאָפּ און איבערלאָזן מיך פּוּט. דער קאָפּ פלעגט מיר ווערן דאַן לייכט און צעשטרייט, כ'האַב מער ניט געפילט קיין לאַסט אויף די פלייצעס און מיר האָט זיך געדאַכט, אַז מיינע אויגן פלעגן זיך עפענען צו בריוו, בשעת איך האָב אויף עמעצן געקוקט.

איך בין געווען אויף דער באַנק און געטראַכט וועגן דעם אַלעס און אַלץ מער און מער מתרעם געווען אויף גאָט פאַר זיינע אומאויפּהערלעכע יסורים. אויב דורך פייניקן מיך, דורך שטעלן אויף מיין וועג שטרויכלונגען נאָך שטרויכלונגען האָט ער געוואָלט מיך דערנענטערן צו זיך, האָט ער געהאַט אַ שטיקל טעות, איך וואָלט אים געקאָנט אין דעם פאַרזיכערן. און איך האָב אַרויפגע-קוקט צום הימל, שויר ניט וויינענדיק פאַר להכעיס און דאָס אים איינמאָל פאַר אַלעמאָל אַרויסגעוואָנט שטילערהייט.

שטיקלעך פון מיין קינדערשער אמונה ווינען מיר געקומען אויפן זינען. דער שטילער ניגון פון דער ביבל קלינגט אין מיינע אויערן. איך האָב שטיל גערעדט מיט זיך אַליין און מיט פאַר-וואורף אָנגעבויגן דעם קאָפּ אויף אַ זייט. צו וואָס האָב איך גע-דאַנקט, וואָס איך זאָל עסן, וואָס איך זאָל טרינקען און אין וואָס איך זאָל אָנטאָן דעם לומפיקן ווערעמדיקן זאַק, וואָס הייסט מיין חומר? האָט דען מיין הימלישער פאַטער ניט געזאָגט פאַר מיר ווי פאַר די שפּערלעך אונטערן הימל און מיר ניט אַרויסגעוויזן זיין גענאָד, אויסצייכענענדיק זיין נישטיקן קנעכט? נאָט האָט מיט זיין פינגער אַריינגעשטעקט אין מיין גערוונגען אין פאַרזיכטיק,

אוי אָפּנעהיט אַרײַנגעבראַכט אַ שטיקל אומאַרדענונג אין די פּעדים. און נאָט האָט זײַן פּינגער ווידער אַרױסגעצויגן, און — אויף זײַן פּינגער זײַנען געבליבן פּערעמלעך, דינע וואָרצל = פּערעמלעך פון מײַן נערוון = געוועב. און עס איז געבליבן אַן אָפּענע וואונד פון זײַן פּינגער, פון דעם אצבע = אלקים איז אין מײַן מוח געבליבן אַ וואונד.

אַבער אַז נאָט האָט מיך שוין געהאַט באַרירט מיט דעם פּינגער פון זײַן האַנט, האָט ער מיך אָפּגעלאָזט און מיך שוין מער נישט אָנגערירט און נישט געלאָזט מיר נעשען קײן שום בײַז. און ער האָט מיר געלאָזט גײן בשלום און מיט אַן אָפּענער וואונד. און קײן בײַז האָט מיך נאָט נישט פאַרשאַפט, וואָרעם ער איז מײַן נאָט לעולם וועד!

דער קלאַנג פון מוזיק האָט זיך צו מיר דערטראַגן מיטן ווינט פון בולוואַר; ס'איז שוין אַלזאָ געווען אַריבער צוויי אַ וויגער. איך האָב אַרױסגענומען מײַן פּאַפּיר, כדי צו פּרוּוון עפעס אָנשרײַבן, און פּלוצלונג איז פון מײַן קעשענע אַרױסגעפאַלן מײַן ראַזיר = אַפּאַ נעמענט. איך האָב עס געעפנט און איבערגעצײלט די בלעמלעך; ס'איז נאָך געבליבן זעקס בילעטן. נאָט צו דאַנקען! — האָט זיך בײַ מיר אַרױסגעריסן. איך האָב זיך געקאַנט ראַזירן נאָך צוויי וואָכן צײַט און אַרומגײן מיט אַן אָנשטענדיק פנים. און פון דעם דאָזיקן קלײנעם פאַרמען, בין איך גלייך געקומען אין אַ בעסערער שטימונג; איך האָב זאָרגעוודיק אויסגעגלייכט די בילעטן און באַהאַלטן דאָס ביכעלע אין קעשענע.

אַבער שרײַבן האָב איך נישט געקענט. נאָך עטלעכע שורות איז מיר שוין גאָרנישט נישט געקומען אויפן זינגען. מײַנע געדאַנקען זײַנען געווען ערנעץ ווייט און איך האָב זיך נישט געקענט קאַנ = צענטרירן אין אַ באַשטימטער ריכטונג. אַלצײַנג האָט געווירקט אויף מיר און מיך צעשטרייט, אַלץ, וואָס כּיהאַב געזען, האָט געמאַכט אויף מיר אַ נייעם אַינדרוק, פלינג און קלײנע מוקן האָבן זיך געזעצט אויפן פּאַפּיר און האָבן מיר געשטערט. איך האָב געבליבן, כדי זײ אַראָפּצוטרייבן, אַראָפּגעבליבן אַלץ שטאַר = קער און שטאַרקער, אַבער אומױסט. די קלײנע ברויאַמלעך לײַגן

זיך אויפן רוקן, ווערן שווערער און שמעלן אזא ווידערשטאנד, אז זייערע דינע פיסלעך ביינן זיך אויס. מען קען זיי בשום אופן ניט באזייטיקן; זיי געליינט אַנצוכאַפן זיך פאַר עפעס, שפּאַרן זיך אַיין מיט די פּיסלעך אין אַ פּונקט אָדער פאַר אַ ראַץ אויפן פּאַפּיר און שטייען אומבאַוועגלעך אזוי לאַנג, ביז וואַנען זיי אַליין געפינען פאַר נייטיק אַוועקצוגיין אין זייער וועג צריין.

אַ ביסל צייט בין איך נאָך אַלץ געווען פאַרנומען מיט די זייטיקע קליינע ברואים און איך האָב פאַרליינט אַ פּוס אויף אַ פּוס און נאָך אַ צייט זיי אַבסערווירט. פּלוצלונג האָבן זיך פון בולוואַר דערטראָגן צו מיר אַ צוויי-דריי קלאַרנעט-שע:ער און מיין געדאַנק געגעבען אַ נייעם שטויב. פאַר בעס, וואָס איך קען ניט אַנשרייבן מיין אַרטיקל, האָב איך אַריינגערקוט דאָס פּאַפּיר אין קעשענע און זיך אָפּגעלענט אויף ווענטל פון דער באַנק. אין דעם דאָזיקן מאַמענט איז מיין קאַפּ אזוי קלאַר, אז ניט מיד ווערנדיק קען איך טראַכטן די פּיינסטע געדאַנקען. און ווי איך ליג אזוי און בלאַנדזשע מיטן בליק איבער מיין ברוסט און די פּיס, באַמערק איך אַ צוקנדיקע באַוועגונג, וואָס מיין פּוס מאַכט ביים יעדן שלאַנג פון פּולס. איך הייב זיך האַלב אויף און קוק אויף די פּיס און לעב איבער אין דער דאָזיקער רגע אַ פּאַנטאַסטישע און מאַדנע שצימונג, וואָס איך האָב פּריער קיינמאָל ניט געקענט. אַ דינער, וואונדערבאַרער שטויס איז מיר אַדורך איבער די גערוון און האַט זיי דורכגעדרונגען ווי אַ ציטער פון ליכט. אַ קוק געטאָן אויף מיינע שך, האָב איך אזוי זוי אַ נושן באַקאַנטן באַגעגנט אָדער צוריק באַקומען עפעס אַן אַפּ-געריסענעם טייל פון זיך אַליין; אַ געפּיל פון ווידערדערקענונג ציטערט דורך מיינע חושים, די אויגן ווערן פול מיט טרערן און איך דערשפּיר מיינע שך, ווי אַ שמילן קלאַנג, וואָס טראַגט זיך צו מיר. — שוואַכקייט! — האָב איך שטרענג געוואַנט צו זיך אַליין און איך האָב צוואַגענגעדריקט די פּויסטן אין געאַנט; — שוואַכ-קייט. איך האָב פון זיך אַליין געלאַכט צוליב די דאָזיקע אומגע-לומפערטע שפּירונגען, חוץ געמאַכט איבער זיך נאַנץ באַוואוסט-זיניק. איך האָב גערעדט זייער שטרענג און לאַגיש און שטייף פאַרמאַכט די אויגן, כדי צו פאַרהאַלטן די טרערן. אזוי ווי איך

קנוט האַמסון

וואָלט קיינמאָל ניש געוען מיינע שיד, הייב איך אָן איצט צו שטודירן זייער אויסזען, זייער מימיק ביי יעדער באַוועגונג פון מיין פוס, זייער פאָרם, זייערע אָפּגעטראָגענע נעזער און איך אַנטדעק, אז די דאָזיקע קנייטשן און די ווייסע נעט גיבן זיי צו אַן אויס-דרוק, אַן אייגענע פּיוז, נאָמע. עפעס אַ געוויסער טייל פון מיין אייגענעם וועזן איז אַריבער אויף די דאָזיקע שיד, זיי האָבן געווירקט אויף מיר, זיי אַ הויך אויף מיין „איך“, זיי אַ שטיק אַטעם פון מיר אַליין...

איך בין געזעסן און זיך נאָך לאַנג אָפּגעגעבן מיט די דאָזיקע שפּירונגען — אפשר אַ שעה צייט. ס'איז אָנגעקומען אַ קליינער אַלטער מאַן און פאַרנומען דעם אַנדערן עק פון באַנק; זעצנדיק זיך, האָט ער שווער אָפּגעזיפּצט פון גיין און געזאָגט:

— יאָ = יאָ = יאָ = יאָ = יאָ = יאָ = יאָ = יאָ אַזוי איז דאָס!

זיי איך האָב נאָר דערהערט זיין קול, האָט זיך אַזוי זיי אַ שטורעמוניגט דורכגעטראָגן אין מיין קאָפּ, און איך האָב איבער-געלאָזט די שיד צו בלייבן שיד, און מיר איז אַפילו פאַרדעקומען, אז די דאָזיקע נעפלדיקע שטימונג, וואָס איך האָב ערשט איבערגעלעבט, געהערט צו אַ לאַנג פאַרגאַנגענער צייט, געווען, דאַכט זיך מיט אַ יאָר אָדער צוויי צוריק און אָנגעהויבן ביסלעכווייז אויסגעמעקט צו ווערן פון מיין זיכרון. איך האָב אָנגעהויבן צו באַטראַכטן דעם אַלטן.

וואָס איז מיר אָנגעגאַנגען דער דאָזיקער קליינער מענטש? נאָרנישט, קיין האָר נישט. מיך האָט נאָר אינטערעסירט, וואָס ער האָט געהאַלטן אַ צייטונג אין האַנט, אַן אַלטן נומער מיט דער זייט אַנאַנסן פון דרויסן, וואו ס'איז געווען, וויזט אויס, עפעס אַיינגעוויקלט. איך בין געוואָרן נייגעריק און נישט געקענט אָפּרייסן די אויגן פון דער דאָזיקער צייטונג. מיר איז אַיינגעפאַלן אַ ווילדער געדאַנק, אז דאָס איז געווען אַן אויסערגעוויינטלעכע צייטונג, אַן איינציקע אין איר מין. מיין נייגעריקייט איז געשטיגן און איך האָב אָנגעהויבן זיך צו באַוועגן היין און צוריק אויף דער באַנק, דאָ האָבן געקענט זיין דאָקומענטן, געפערלעכע פאַפּירן, אַרויסגעגעבעטע

פון ערגעץ אן ארכיוו, און ביי מיר האָט אַ בליק געמאָן אַ געראַנק
וועגן אַ געהיימען טראַקמאַט, וועגן אַ פאַרשווערונג.
דער מענטש איז שטיל געזעסן און געטרעכט. פאַרוואָס האָט
ער געטראָגן די צייטונג נישט אזוי ווי אַלע טראָגן צייטונגען, נישט
מיטן קעפל אויף אויסן? וואָס איז דאָס פאַר אַ אינטריגעס? ער
האַט, ווייזט אויס, נישט געוואָלט אַרויסלאָזן דאָס פעקל פון די הענט,
בשום אופן נישט. אפשר האָט ער נישט געוואַנט אָנצוטרויען עס דער
אייגענער קעשענע. איך האָב געקענט געבן מיין קאַפּ, אַז הינטער
דעם האָט עפעס געשטעקט.

איך האָב געקוקט אין דער וועלט אַריין. שוין דאָס אַליין,
וואָס ס'איז נישט געווען די מינדסטע מעגלעכקייט אַריינצודרינגען
אין דעם דאָזיקן מיסטישן עיין, האָט מיך געמאַכט משוגע פאַר
נייעריקייט. איך האָב געזוכט אין די קעשענעס, געוואָלט עפעס
פאַרלייגן דעם דאָזיקן מענטשן און אָנקניפן מיט אים אַ שמועס
און איך האָב אַרויסגענומען מיין ראַזיר-ביכל, אָבער ווידער עס
באהאַלטן. פּלוצלונג האָט מיך באַהערשט אַן אומגעהויערע חוצפה,
איך האָב זיך אַ קלאַפּ געמאַן איבער מיין ליידיקע-בוועס-קעשענע
און געזאָגט:

— קען איך אייך פאַרלייגן אַ פאַפּיראַס?

— אַ דאַנק, דער דאָזיקער מענטש האָט נישט גערויכערט, ער
האַט עס געמוזט אַוועקוואַרפן צוליב די אויגן, ער איז געווען כמעט
בלינד. איבעריקנס איז ער זייער דאַנקבאַר.

— צי שוין לאַנג, אַז די אינגן טוען אים וויי? כ'איז רעכט,

אַז ער טאָר גאָר נישט לייענען? אַפילו צייטונגען?

— אַפילו קיין צייטונגען, ליידער.

דער מענטש האָט אַ קוק געמאַן אויף מיר. אויף יעדן אויג
האַט ער געהאַט אַ בעלמע, וואָס האָט זיי צוגעגעבן אַ גלעזערנעם
אויסדרוק. זיין בליק איז געווען ווייס און געמאַכט אַן עקלדיקן
איינדרוק.

— איר זייט נישט קיין היגער? — האָט ער געזאָגט.

— יאָ... צי דען קען ער אַפילו נישט איבערלייענען דעם

גאַנצן פון דער צייטונג, וואָס ער האַלט אין דער האַנט?

קנוט האַמסון

קוים. — איבעריקום האָט ער גלייך דערהערט, אָו איך בין ניט קיין הינער; עפעס אַווינס אין טאָן פון מיין שמים האָט עס אים אונטערנעוואָנט. נאָר פשוט, ער האָט אַזא פיינעם געהער. ביינאַכט, אַז אַלע שלאָפן, קען ער הערן אַ מענטשלעכן אָטעם אין צווייטן צימער... וואָס האָב איך געוואָלט זאָגן — וואו יואוינט איר?

ביי מיר אין קאַפּ איז גלייך גרייט געווען אַ ליגן. איך האָב געלינגט ניט בכיוון, אָן אַ מיין און אַ הינטערנעדראַנק. איך האָב געענטפערט:

— אויפן פּלאַץ פון סאַנקט-אַלאַף, נומער 2.

— אַווי? דער דאָזיקער מענטש ווייס יעדן שטיין אויפן פּלאַץ סאַנקט-אַלאַף. דאָרטן איז דאָ אַ פּאַנטאַן, עטלעכע גאַל-לאַט-שערנעס, אַ פּאַר ביימער, ער געדענקט אַלע... אין וועלכן נומער וואוינען זיי?

איך האָב געוואָלט מאַכן אַ סוף דערצו און זיך געשטעלט, אַרויסגעבראַכט פון די כלים דורך דער אידעע-פיקס וועגן דער צייטונג. דער סוד מוז אויפגעדעקט ווערן, עס מעג זיין וואָס עס וויל!

— אויב איר טאָרט ניט לייענען קיין צייטונג, איז צו וואָס זשע...?

— אין נומער 2, האָט איר, דאַכט זיך, געזאָגט — האָט ער ווייטער נאָכגעפרעגט, ניט באַמערקנדיק מיין אומרוזיקייט — בשעתו האָב איך געקענט אַלע שכנים אין נומער 2. ווי רופט מען אַייער באַלעבאַס?

כדי פטור צו ווערן פון אים, האָב איך שנעל אויסגעווכט אַ נאָמען — דעם נאָמען האָב איך אויסגעטראַכט אין איין אויגנ-בליק, און אַרויסגעליידערט, כדי אָפצושטעלן מיין פייניקער. — האַפּפּאַלאַטי — האָב איך געזאָגט.

— האַפּפּאַלאַטי, יאָ — האָט דער מענטש צוגעשטימט און ניט איבערגעהיפט קיין איין אות אין דעם דאָזיקן שווערן נאָמען. איך האָב מיט דערשטוינונג אים אָנגעקוקט; ער איז געווען מיט וייער אָן ערנסטן אויסזען און זיין פנים איז געווען פאַרטראַכט.

קוים האָב איך אַרויסגערעדט דעם דאָזיקן נאַרשן נאָמען, וואָס איז מיר סתם אַיינגעפאַלן, ווי דער מענטש איז שוין געניט געוואָרן אין אים און געמאַכט אָן אָנשמעל, אַז ער האָט שוין פֿון אים פֿריער געהערט. דערוויילע האָט ער אַוועקגעלייגט זיין פֿעקל אויף דער באַנק, און איך האָב געפֿילט, ווי מיין גאַנצע נייגערקייט צאָפֿלט אין מיר. איך האָב באַמערקט, אַז אויף דער צייטונג ווײַנען געווען פעטע פֿלעקן.

— איז אַייער באַלעבאָס ניט אַמאָל אַ שיפֿסמאַן? — האָט דער מענטש געפרעגט אָן שום שפור פֿון איראַניע אין זיין שטים.

— אויף וויפֿיל איך געדענק, איז ער געווען אַ שיפֿסמאַן.
— אַ שיפֿסמאַן? אַנטשולדיקט, איר מיינט מן-הסתם זיין ברודער; אָבער דער דאָזיקער י. א. האַפֿפֿאַלציי איז אָן אַנענט. איך האָב געמיינט, אַז דערמיט וועט זיין די זאָך ערליידיקט, אָבער יענער איז גערן אַיינגעגאַנגען אויף אַלץ. ווען איך וואָלט אַפֿילו אויסגעטראַכט אַזאָ נאָמען ווי באַ-אַקאָס ראָוענקאַספֿע, וואָלט ער אויך דאַן ניט געהאַט קיין שום חשד.

— אַ טיכטיקער מאַן, ווי איך האָב געהערט — האָט ער אַעוואָנט, פֿירנדיק ווייטער דעם שמועס.

— אַ, יאָ, אַ פֿלינקער קאַפּ, אַ גרויסער אויפֿזעער, אָן אַנענט פֿון בל-המינים זאַכן, — ברוסניצעס קיין כינע, פֿוך און פֿעדערן פֿון רוסלאַנד, לעדער, געהילק, טינט...

— אָהאָ, צום טייוול! — האָט מיך דער אַלטער איבער-געשלאָגן מיט דער העכסטער אויפֿגעלעבטקייט.

דאָס האָט אָנגעהויבן צו ווערן אינטערעסאַנט. די סיטואַציע האָט מיך מיטגערופן און אין מיין קאַפּ איז געבוירן געוואָרן אַ ליגן נאָך אַ ליגן. איך האָב זיך ווידער געועצט, פֿאַרגעסן אָן דער צייטונג, אָן די פֿראַבלעמאַטישע דאָקומענטן, זיך צעהיצט און איבערגעשלאָגן מיין מיטשמועסער די רייד. די לייכטגלויביקייט פֿון דעם קליינעם צווערנל האָט מיר געמאַכט הוצפֿהדיק בײַ צו נאַרישקייט, איך האָב געוואָלט אים אָנהאַקן אַ באַרג אומברחמנות-דיקע שקרים, צעקלאָפֿן אים עד הרמה, ער זאָל אַנטשוויגן ווערן באַר התפֿלות.

— האָט ער ניט געהערט וועגן דעם עלעקטרישן פּאָלמען-
בוך, וואָס האַפּפּאַלאַטי האָט אויסגעפונען?
— עלעקטרישן וואָס?

— מיט עלעקטרישע אותיות, וואָס לייכטן אין דער פינס-
טער! אַ גראַנדיאָזע אונטערנעמונג, מיליאָנען קראַן אין אומזאַך,
זעצערײען און דרוקערײען אין דער אַרבעט, הונדערטער מעכאַ-
ניקער אויף גרויסע געהאַלטן, זיבנהונדערט מאַן, ווי איך האָב
געהערט.

— וואָס זאָגט איר דערצו! — האָט דער מענטש שטיל
אַ זאָג געטאָן.

מער האָט ער נאָרנישט געזאָגט; ער האָט געלייבט מיין
יעדן וואָרט, זָן שום איבערקלער. דאָס האָט מיך אַ ביסל אַנט-
טוישט. איך האָב זיך געריכט, אַז מײנע המצאות וועלן אים אַרויס-
ברענגען פון די פליים.

איך האָב צוגעטראַכט נאָך אַ פּאַר ממורישע לינגס, דערפירט
עס בײַ צו אַזאַרט, אַיינגערוימט אים, אַז האַפּפּאַלאַטי איז נאַנצע
ניין יאָר געווען אַ מיניסטער אין פּערסיע. — איר קענט זיך
אָודאי נאָרנישט פּאַרשטעלן, וואָס דאָס הייבט זיין אַ מיניסטער אין
פּערסיע? — האָב איך געפּרעגט. — דאָס איז מערער ווי בײַ
אונז אַ קיניג זיךער כמעט אַזויסיל ווי אַ סולטאַן, אויב ער ווײס,
וואָס דאָס איז אַזוינס. אָבער האַפּפּאַלאַטי האָט עס אַלץ באַהערשט
און איז קיינמאָל ניט דורכגעפאַלן. איך האָב דערציילט וועגן זיין
טאַכטער אילאַיאַלי, אַ פעט, אַ פּרינצעסין, וואָס האָט געהאַט דריי
הונדערט שקלאַפּינס און וואָס איז געלעגן אויף אַ געלענער פון
געלע רויזן. זי איז געווען דאָס שענסטע וועגן, וואָס איך האָב
אַמאָל געזען — שראַף מיך נאָט — איך האָב נאָך אַזוינס אין
ביין לעבן ניט געזען!

— אַזוי? אַזוי שײן איז זי געווען? — האָט דער אַלטער
געזאָגט מיט אַ צעשטרייטן אויסזען, קוקנדיק אַראַפּצו.

— שײן? זי איז הערלעך, זײַס ווי נאָר די וועלט! אויגן ווי
סאַמעט, הענט פון בורשטין. איר פליק אַליין איז שוין פאַרפירע-
ריש ווי אַ קוש, און אַז זי האָט מיך גערופּן, האָט איר שײַס ווי

א שטראם וויין אריינערונען טיף אין מיין הארצן. פארוואס זאל זי ניט זיין אזוי הערלעך? האלט ער זי דען פאר א קאסירער אדער פאר א פייערלעשער? זי איז ממש א הימלישע פראכט, קען איך אים זאגן, א מעשהלע.

— נו, אוודאי, — האט דער כענאש געזאגט א ביסל אין פארלעגנהייט.

זיין רווקייט איז מיר נמאס געווארן. איך בין געווען פאר-שיכורט פון מיין אייגענער שנים און גערעדט אינגאנצן ערנסט. וועגן דעם גענבעטן ארכיוו, וועגן דעם טראקטאט מיט אן אויס-לענדישער מלוכה האב איך שוין מער ניט געטראכט; דאס קליינע פלאכע פעקל איז געלעגן צווישן אונו אויף דער באנק, כ'האב אבער ניט געהאט קיין ברעקל דאס דורכצווייבן און זען וואס איז דארט געווען אזוינס. איך בין אינגאנצן געווען אין דער שליסל פון מייע אייגענע געדאנקען, פאר מייע אויגן האבן זיך געטראגן וואונדערבארע געשטאלטן, דאס בלוט האט מיר א זעץ געטאן אין קאפ און איך האב געקויכט פאר געלעכטער. אין דעם מאמענט האט דער מענטש אזוי ווי געקליבן זיך אזעקצוגיין. ער האט זיך אויפגעהויבן און, כדי מיך צו שארף ניט איבערצוהאקן, האט ער געפרעגט:

— ער איז מסתמא א גרויסער עושר, אט דער האפפאלאסי?
ווי האט דאס דער דאזיקער בלינדער עקלהאפטער זקן גע-
האט די הענה צו באגיין זיך מיט א נאמען, וואס איך האב אויס-
געטראכט, פונקט ווי דאס וואלט געווען א געוויינלעכער נאמען און
געשאצטן אויף דער ערשטער בעסטער שילד פון שמאט? ער
איז ניט געשטרויבלט געווארן אויף קיין אות ניט, אויף קיין זילבע
ניט. דער דאזיקער נאמען האט זיך דייטלעך איינגעקריצט אין זיין
מוח און האט גלייך געשלאגן ווארצלען. מיר איז געווארן פאר-
דראסטיק, א טיפע פארביטערונג האט זיך אין מיר אויפגעהויבן קעגן
דעם דאזיקן מענטשן, וואס קיין זאך האט אים ניט געקיימערט און
קיין שום זאך ניט דערוועקט ביי אים קיין חשד.
— איך ווייס ניט — האב איך אים פלוצלונג געענטפערט —
כווייס נאך ניט. דערלויבט מיר אייך איינמאל פאר אלע מאל צו

כנוט האמסון

זאָגן, אז מען רופט אים יאָהאַן-אַרענר האַפּפּאַלאַטי — אורטיילנ-
דיק לויט זיינע אייגענע איניציאַלן.

— יאָהאַן-אַרענרט האַפּפּאַלאַטי — האָט דער מענטש איבער-
געחורט, פאַרחירושט פון מײן היציקייט. דערנאָך האָט ער אַ וויילע
צוגעשווינגן.

— איר האָט געדאַרפט אָנקוקן זיין ווייב, — האָב איר
געזאָגט מיט רציחה; — זייער אַ דיקע פאַרשוין... אפשר גלייבט
איר ניט, אז זי איז צו דיק?

יאָ, דאָס קען ער געוויס ניט אָפּלייקענען; בײַ אַזאַ מענטשן
קען זיין אַ גאַנץ דיקע ווייב...

דער אַלטער האָט געענטפערט שטיל און בנעימותדיק אויף
אַלע מײנע שטיק און געמאַסן די ווערטער, ווי אויס מורא צו
זאָגן אַן איבעריק וואָרט און ניט אַריינברענגען מיך אין בעס.

— צום טייוול! איר מוזט אַוודאי נאָר מײנען, אז איר האָב
דאָ אַיך אַנגעזאָגט אַ באַרג מיט לינגס! — האָב איר אויסגעשריען,
אויסער זיך. — איר מײנט אַוודאי, אז אַזאַ מענטש מיטן נאָמען
האַפּפּאַלאַטי איז נאָר ניט בנמצא. איר האָב נאָך קיינמאַל ניט
געזען אַזאַ עקשנות און שנאה בײַ אַלטן מאַן. וואָס מײנט איר זיך,
צום טייוול? אַיך איז אַוודאי אַיינגעפאַלן, אז איר בין אַ קבצן,
אַ שלעפּער, און זיך דאָ אין מײנע בעסטע בנדרים, און האָב ניט
אַפילו ניט קיין פאַרטאַבאַק מיט פאַפּיראַסן אין קעשענע? איר בין
ניט געוויינט צו אַזאַ באַהאַנדלונג ווי אַייערע, זאָג איר אַיך, אַיך,
און נאָט איז מײן עדות — איר וועל אַזוינס ניט דערלויבן ניט
אַיך, ניט עמעצן אַנדערש, איר זאָלט דאָס האָבן אין זיינען!

דער מענטש האָט זיך אויסגעשטעלט. ער איז געשטאַנען מיט
אַן אָפענעם מויל, שטום אויסגעהערט מײן געשריי ביז צום סוף,
דערנאָך האָט ער שנעל אַ כאַפּ געמאַן פון באַנק זיין פעקל און
זיך געלאָזט נײן, כמעט לויפן איבערן שטעגל מיט קליינע אַלטע
פריט.

איר בין געבליבן זיצן און געקוקט אויף זיין רוקן, וואָס איז
פאַרשוואונדן אַלץ ווייטער און ווייטער און אַלץ מער און מער,
דאַכט זיך, אַיינגעבווינגן. איר ווייס ניט, פון וואָנען האָט זיך בײַ מיר

באקומען זוז מין איינדרוק, אז קיינמאל האָב איך נאָך ניש געזען
 אזאָ שענדלעכן, אזאָ אויסגעלאָסענעם רוקן, און כ'האָב ניש חרטה
 געהאַט, וואָס איך האָב אויסגעוירלט דעם דאָזיקן מענטשן, איידער
 ער איז פון דאָנען אַוועק...

דער טאָג האָט זיך שוין גענייגט צום אָונט, די וון איז פאַר=
 גאַנגען, אַ לייכטער שאַרף האָט זיך אויפגעהויבן פון די אַרומיקע
 ביימער, און די ניאָניעס, וואָס זיינען גרופעסווייז געזעסן ביי די
 הוידעס, האָבן גענומען פירן די וועגעלעך צוריק אַ הייס. איך בין
 געווען רוזק און זיך גוט געפילט. מיין פריערדיקע אויפגערעגטקייט
 האָט זיך ביסלעכווייז איינגעשטילט. איך בין געוואָרן אָפגעשוואַכט,
 מיר און זיך גענומען פילן שלעפערדיק; דאָס גרויסע שטיק ברויט,
 וואָס כ'האָב אויפגעגעסן, האָט שוין, ווייזט אויס, אויפגעהערט מיר
 צו שאַרפן. אין בעסטער שטימונג, האָב איך מיר זיך אָנגעלענט
 אויפן ווענטל פון דער באַנק, פאַרמאַכט די אויגן. די שלעפע=
 ריקייט האָט מיך אַלץ מער און מער באַהערשט, איך האָב גע=
 דרעמלט און שוין גרייט געווען שטאַרק איינצושלאָפן, ווי דער
 פאַרק=וועכטער האָט מיר אַוועקגעלייגט די האַנט אויפן אַקסל און
 געזאָגט:

— דאָ טאָר מען ניש שלאָפן.

— ניין, ניין — האָב איך געזאָגט און זיך באַלד אויפ=

געהויבן

און מיין טרויעריקע לאַגע איז ווידער געשטאַנען פאַר מייע
 אויגן אין איר גאַנצער נאַקעטקייט. מען האָט באַדאַרפט עפעס טאָן,
 צוטראַכטן וואָס עס איז! זוכן שטעלעס האָט מיר ניש געבראַכט
 קיין שום נויץ; די רעקאַמענדאַציעס, וואָס איך האָב צוגעשטעלט,
 זיינען געווען פאַרעלטערט און זיינען אַרויסגעגעבן געוואָרן פון צו
 אומבאַקאַנטע פאַרשווינען, צו האָבן אַ ווירקונג. דערצו נאָך האָבן
 די אייביקע אָפּזאָגן דעם גאַנצן וומער — מיך געמאַכט אָפּהענטיק.
 אָבער — אַזוי צי אַזוי איז דער טערמין פון דיר-געלט אַריבער
 און מען מוז אומבאַדינגט קריגן געלט. דאָס איבעריקע מעג בלייבן,
 ווי געווען.

קנוט האמסון

נאנץ אומוויליק, האָב איך ווידער גענומען אין האַנט דעם בלייפערער און פּאַפּיר, זיך געוועזט און מעכאַניש אָנגעשריבן אויף אַלע ברענן — יאָר 1848. וואָלט כאַטש איין לעבעדיקער געדאַנק מיך שטאַרק פּאַרכאַפּט און אונטערגעוואָגט מיר ווערטער! עס פּלעגט דאָך פּריער געשען, באמת געשען, אַז אויף מיר פּלעגן אָנקומען מאַמענטן, ווען איך האָב אָן שום אָנשטרענגונג געשריבן אַזאַנגע אַרטיקלען און דערצו טאַקע גלענצנדע. איך זיך אויף דער באַנק און שרייב אָן אַ שיעור — יאָר 1848. די דאָזיקע צאָל שרייב אַד אין דער לענג און אין דער ברייט אויף טויזנטערליי אופנים און וואַרט, אפּשר וועט מיר אַיינפאַלן עפעס אַ געראַמענע אירעע. אַ מחנה אָפּגעריסענע געדאַנקען שוועבן מיר אום אין קאַפּ, די שטימונג פון דעם אָפּשטאַרבנדיקן טאַג מאַכט מיך אומעטיק און טענימענטאַל. דער האַרבסט איז געקומען און אָנגעהויבן אַלץ צו פּאַרגליווערן אין אַ שלאַף, פּליגן און אינסעקטן האָבן געקראַגן דעם ערשטן קלאַפּ, אויף די ביימער און אויף דער ערד הערט זיך דער שאַרף פון קעמפּנדיקן לעבן, דעם פּאַרהאַוועטן, אומרויק=בריוונדיקן, פּאַרהאַרעוועטן — אַבי ניט אומצוקומען. די נאַנצע שרצים=וועלט טוט זיך אַ ריר נאָך אַמאָל, שטעקט די געלע קעפּ פון מאַך אַרויס, הייבט אויף די פיס, קריכט אַדורך פּאַראַוויס מיט דער הילף פון אַזאַנגע פּעדים און טוט דערנאָך אַ פּאַל מיט אַמאָל, קערט זיך איבער מיט די בייכלעך אַרויף. יערעס גרעזעלע באַקומט זיין פּאַזונדערע פּאַרב, דעם דינעם הויך פון דעם ערשטן פּראַנסט; די פּלאַסע שטענגלעך שטרעקן זיך צו דער זון, און די אָפּגעפּאַלענע פּלעטער אויף דער ערד שאַרפּן ווי זייד=ווערים אין זייער געזוּמל. דאָס איז די צייט פון האַרבסט, דער קאַרנאַוואָל פון אָפּוועלקן. די רויטע ריוון האָבן באַקומען אַ קראַנקן, פּאַר=בישופּטן און אויסטערלישן שיין אין זייער בלוט=רויטן קאַליר. איך האָב זיך אַליין געפּילט ווי אַ וואַרעם אין אונטערנאַנג, געטראַפּן פון חורבן, אינמיטן פּיז דער דאָזיקער אַיינדרעמלענע=דיקער וועלט. אַ פּחד איז מיך באַפּאַלן און איך האָב זיך אויפּגע=הויבן און געמאַכט אַ פּאַר האַסטיקע טריט איבערן וועג. — ניין! — האָב איך אויסגעשריען און צוואַמענגעדריקט ביידע פּיסטן: —

עס מוז נעמען א סוף! — און איך האָב ויך ווידער געזעט,
ווידער גענומען דעם בלייפערער און באַשלאָסן אומבאַרינגט אָנצו-
שרייבן אַן אַרטיקל. סױואַלט זײן גאַנץ אומניצלעך אַפּצולאָזן זיך,
ווען פאַר די אױגן שטייט אַ נױטפאַצאַלמע דירה.

לאַנגזאַם, זייער לאַנגזאַם, האָבן מײנע געדאַנקען אָנגעהויבן
זיך צוזאַמענצוקומען. איך האָב זיי נױט אַפּגעלאָזט און האָב לאַנג-
זאַם, מיט ישׁובֿ-הדעז אָנגעשריבן אַ פאַר זײטן אַלס הקדמה צו
עפּעס וואָס; דאַס האָט געקאָנט זײן אַן אָנהייב צו וואָס מען וויל;
צו אַ רײזע באַשרײבונג, צו אַ פּאָליטישן אַרטיקל, געווענרט אין
דעם, ווי איך וואָלט עס געפונען פאַר נױטיק. עס איז געווען אַן
אויסגעצײכנטער אָנהייב בכלל.

דערנאָך האָב איך אָנגעהויבן צו זוכן אַ באַשטימטע פּראָגע,
וואָס איך וואָלט געקענט באַהאַנדלען, אַ מענטש אָדער אַ זאַך, עפּעס
אָזוינס, פאַרוואָס איך זאָל זיך קענען אָנכאַפּן — און גאַרנישט נױט
געקאָנט געפּינען. אין דער דאָזיקער פּרוכטלאָזיקער אָנשטרענגונג
זײנען מײנע געדאַנקען ווידער געקומען אין אומאַרדענונג. איך האָב
געפּילט, אַז מײן מוח הערט לנגמרי אויף צו אַרבעטן. דער קאַפּ
איז פּוסט און לער געוואָרן און געזעסן אויף מײנע אַקסלען
אַ גרינגער און אָן אַן אינהאַלט. די דאָזיקע אָפענע פּוסטקײט האָב
איך געשפּירט מיטן גאַנצן קערפּער, מיר האָט זיך געדאַכט, אַז
איך בין אינגאַנצן לײדיק, פּון קאַפּ ביז די פּיס.

— רבּונו של עולם! — האָב איך אויסגעשריען מיט ווײטאַג,
און איבערגעחורט דעם דאָזיקן אויסרון: עטלעכע מאָל נאָכצונאָה,
ניט זאָגנדיק מער קײן וואָרט.

דער ווײנט האָט גערוישט אין די בלעטער, סײַהאַט זיך אָנגע-
רוקט אַ וואָלקן. איך בין נאָך אַ קורצע צײט געזעסן און געקוקט
פאַרטראַכטערהײט אויפן פּאַפּיר, דערנאָך האָב איך עס צוזאַמענ-
געלייגט אין לאַנגזאַם באַהאַלטן אין קעשענע. סײַאוי געוואָרן קיל,
און איך האָב נױט געהאַט מײן וועסט; איך האָב פאַרקענפּלט מײן
רעקל סאַמע ביזן האַלו און אַרײנגערוקט די הענט אין די קעשע-
נעס. דערנאָך זיך אויפגעהויבן און אַוועק.

ווען עס וואָלט כאָטש מיר אָפּגעגליקט בלויז דאָסמאָל, דאָס איינע און איינציקע מאָל! די באַלעבאָסמע האָט צוויי מאָל מיט די אויגן געבעטן געלט, און איך האָב געמוזט אַראָפּלאָזן דעם קאָפּ פאַר איר און אַדורכשלייבן פאַרביי מיט אַ פאַרשעמטער באַגריסונג. מער קען איך עס נישט אַריבערטראָגן; אַז איך וועל נאָך איינמאָל דערוען די דאָזיקע אויגן, וועל איך זיך אָפּוואַגן פון צימער, ערלעך איר אַלע אויפקלערן; סײַ-ווי-סײַ, קען עס ווייטער מער אַזוי נישט זיין.

ביים אַרויסגיין פון פאַרק האָב איך ווידער דערוען דעם אַלטן צווערנל, וועלכן איך האָב פאַרייאַנט מיט מיין רציחה. דאָס געהיימינישפּולע פּעקל איז געווען אויסגעפאַקט לעבן אים פול מיט כל המינים עסנוואַרג, און ער האָט געקויט. איך האָב געוואָלט צונויין צו אים און אַנטשולדיקן זיך פאַר מיין אויפּפירונג, אָבער זיין שטייגער עסן האָט מיך אָפּגעשטויסן: די אַלטע פינגער, וואָס האָבן אויסגעזען ווי צען צעקנייטשטע נעגל, האָבן זיך עקלאַפּט אַיינגעקלאַמערט אין די פעטע פוטערברייטלעך. מיך האָט גע-איבלט און איך בין פאַרבייגעגאַנגען, נישט וואַנדיק אים קיין וואָרט. ער האָט מיך נישט דערקענט, וויינע אויגן האָבן זיך טרוקן אָנגע-שמעלט אויף מיר ווי הערנער, זיין פנים האָט נישט אַ צימער געטאַן מיט קיין מינדסטן אבר.

און איך בין זיך געגאַנגען ווייטער מיין וועג.

על-פי נעווינהייט האָב איך זיך אָפּגעשטעלט פאַר יעדער אויסגעהאַנגענער צייטונג, וואָס איך בין פּרובירענעגאַנגען, איבער-צוליינען די מודעות וועגן פרייע שטעלעס, און בין געווען אַזוי נליקלעך, וואָס כ׳האַב געפונען פאַסיק פאַר מיר. אַ סוחר אין גרענלאַנדסלער זוכט אַ מענטשן אויף בוכהאַלטעריע אויף צוויי שעה אַלע אָונט: געהאַלט על-פי מדובר. איך האָב פאַרשריבן דעם אַדרעס און אין האַרצן געבעטן נאָט אויף דער דאָזיקער שטעלע; איך וועל פאַרלאַנגען פאַר מיין אַרבעט ווייניקער פון אַן אַנדערן, מיר איז גענוג פּאָסציק ערע, אַפילו פּערציק איז גענוג. איך וועל איינגיין אויף אַלע באַדינגונגען.

אז איך בין געקומען אהיים, האָב איך געפונען אויפן מיט אַצעטעלע פון דער באַלעבאָסטע, וואו זי בעט אָדער באַצאָלן דירה-געלט פאַראויס, אָדער וואָס ניכער פריי מאַכן דעם צימער. איך דאַרף ניט ווין ביזן אויף איר — זי קען ניט אַנדערש. מיט פריינדלעכן גרום, מאַדאַם גינדערסען.

איך האָב אָנגעשריבן אַ פאַרשלאָג צום סוחר קריסטי, נרעג-לאַנסלער 31, אַריינגעלייגט עס אין אַ קאַנווערט און אַוועקגע-טראָגן אין ברויבאָסטן אויפן ראָג. דערנאָך בין איך ווידער אַרויף צו זיך אין צימער, זיך געזעצט אין ווינשטול און זיך פאַרטראַכט, בשעת ווען די פינסטערניש אַרום איז געוואָרן אַלץ געדיכטער און געדיכטער. איצט איז שוין געווען שווער ניט אַראָפּצוגיין צום אָפּגורנד.

אויף מאָרגן האָב איך זיך גויפגעכאַצט וויער פרי. אז איך האָב אויסגעפנט די אויגן, איז נאָך געווען נאָר פינסטער און שוין פיל שפעטער האָב איך דערהערט, ווי דער זייגער אין דער אונטערשטער דירה האָט געשלאָגן פינף. איך האָב געוואַלט ווידער אַיינשלאָפן, אָבער דאָס איז מיר ניט געלונגען. איך בין געוואָרן אַלץ וואַכדיקער און מונטערער און געלעגן און געטראַכט וועגן טויזנטער זאַכן. פלוצלונג איז מיר אַיינגעפאלן איינע צי צוויי נוטע פראַזן פאַר אַ סקיצע, פאַר אַ פעליעטאָן — אַ פיינע שפראַך-המצאה, וואָס האָט ניט איר גלייכן.

איך ליג און חור-איבער די דאָזיקע ווערטער פאַר זיך און געפין, אז ווי זיינען אויסגעצייכנט. פאַרד זיינען צוגעקומען אז ווי נאָך פיל אַנדערע. איך ווער מיט אַיינמאָל אינגאַנצן וואַך, שטיי אויף און טו אַ כאַפּ דאָס פאַפיר און בלייפּדער פון מיט צו-פוסנס פון מיין בעט. ווי אַ קוואַל וואַלט זיך אין מיר געעפנט, איז געאַנגען וואַרט נאָך וואַרט, זיך געפלאַכטן אין אַ צוזאַמענהאַנג, געשלאָסן אין סיטואַציעס; אַ סצענע קייקלט זיך אין אַ סצענע, האַנדלונגען און רעפליקעס שווימען אַרויף אין מיין מוח, און אַ וואונדערלעכער נחתי-רוח באַהערשט מיר. איך שרייב ווי אין אַ מיטרוף, איך פאַרפיל אַ זייטל נאָך אַ זייטל, שטעל זיך ניט אָפּ

אויף א רגע אפילו. די געדאנקען קומען אָן אזוי פלוצלונג, שטראַך מען מיט אַזאַ ברייטקייט, אַז אַיך פאַרפּעל אַ סך פּרטים, וועלכע אַיך באַוווּיז ניט צו פאַרשרייבן, הייס אַיך אַרבעט מיט אַלע כּוחות. אַלץ מער און מער ווער אַיך דורכגעדרונגען מיט דעם אַלעמען, אַיך בין אינגאַנצן פאַרכאַפט פּון מיין טעמע און יעדעס וואָרט, וואָס אַיך שרייב אָן, לייגט זיך מיר אַליין אויף דער צונג.

די דאָזיקע געבענשטשע רגע רויערט, רויערט אָן אַ שיעור לאַנג, און ענדלעך, ווען אַיך האַלט זיך אָפּ, ליגן אַ פּופּצן-צוואַנציק אָנ-געשריבענע זייטלעך אויף מיינע קני. אויב נאָר די דאָזיקע בלעט=לעך האָבן כאַמת עפעס אַ ווערט, בין אַיך אַ געראַשעוועטער! אַיך שפּרינג-אויף פּון בעט און טו זיך אָן. עס ווערט אַלץ ליכטיקער, אַיך קען שוין כּמעט איבערלייען די מודעה פּון דעם פאַרוואַל-טער פּון לייכטזערעם ביי דער טיר, און ביים פענסטער איז שוין אזוי ליכטיק, אַז אַיך וואַלט געקענט על=פי נויט שרייבן, און אַיך הייב אָן גלייך איבערצושרייבן אויף ריין מיינע פּאַפּירן.

אין אַ מאָדנעם געדיכטן געוועב פּון ליכט און פאַרבן זיינען געהילט די דאָזיקע פּאַנטאָזיעס; אַיך באַוואונדער איין געלונגענעם אָרט נאָך אַ צווייטן, אַיך זאָג צו זיך אַליין, אַז קיין בעסערס האָב אַיך נאָך קיינמאַל ניט געלייענט. אַיך בין צופּרידן ביז שיכרות, צעפּלאַקערט פאַר פּרייד. אַיך פּיל זיך אַלס זיגער, וועגן אַ פּ אויף דער האַנט דעם מאַנוסקריפט און שאַץ אים אויפן אָרט אָפּ אין אַ פינף קראַן, אויפן קאַפּ באַחשבינט.

קיינעם וועט נאָרניט איינפאַלן צו דינגען זיך צוליב פינף קראַן, פאַרקערט, מ'קען זיכער זאָגן, אַז נעמענדיק אין באַטראַכט דעם אינהאַלט, איז אַפּילו צען קראַן — אויך אַ נישטיקער פּרייז. אַיך האָב נאָרניט געהאַט בדעה צו מאַכן אַזאַ אויסשליסלעכע אַרבעט אומזיסט; אַזעלכע ראַמאַנען וואַלגערן זיך ניט אויף דער נאַס, אויף וויפּיל אַיך ווייס. און אַיך האָב באַשטימט צען קראַן. אין צימער איז אַלץ ליכטיקער און ליכטיקער געוואָרן. אַיך האָב געוואָרפן אַ בליק אויף דער טיר און אָן מי געקענט איבער-לייענען די מאַנערע סקעלעט=אַרטיקע אותיות וועגן די תּכריכים

ביי פרייליך אנדערסען אין טויער, רעכטס; אגב איז שוין אַוועק אַ שטיק צייט נאָך דעם, ווי דער זייגער האָט געשלאָגן זיבן. איך בין אָפּ פון פענסטער און געבליבן שטיין אינמיטן צימער. אַז איך האָב זיך גוט באַטראַכט, איז מאַדאַם גינדערסענס אָפּגאַנג מיר אויסגעפאלן צו דער צייט. דער דאָזיקער צימער איז גאַרניט פאַר מיר; דאָ איז נאָנץ פּראָסטע גרינע פאַרהאַנגען אויף די פענסטער און גאַרניט אַזוי פיל נעגל אויף דער וואַנט צו הענגען זאכן. דער שליממולדיקער ווינשמול דאַרט אין ווינקל איז אין גרונד גענומען מער ניט ווי אַן אַנצוהערעניש אויף אַ ווינשמול, וואָס מען קען פון אים שטאַרבן פאַר געלעכטער. ער איז צו נידעריק פאַר אַ דערוואַקסענעם מענטשן און דערצו אַזוי ענג, אַז אַ מענטשן האָט מען באַדאַרפט פון דאַרט אַרויסציען, ווי אַ פּוס פון אַ שטיוול. מיט איין וואָרט, דאָס צימער איז ניט צוגעפאַסט פאַר אינטעלעקט-טועלער אַרבעט און איך האָב ניט געוואָלט אין אים מער פאַר-בלייבן. בשום אופן האָב איך ניט געוואָלט פאַרבלייבן! איך האָב צו לאַנג געשוויגן און געליטן און זיך געמאַטערט אין דעם דאָזיקן שמעלכל!

אויפגעשרויפט פון האַפּענונג און צופרידנקייט מיט זיך, אַלץ נאָך באַרנימען מיט דער וואונדערבאַרער סקיצע, וואָס איך האָב אַלע וויילע אַרויסגענומען פון קעשענע און געלייענט, האָב איך גלייך געוואָלט צומרעטן צו דער זאַך און אָנהייבן זיך צו קלייבן. איך האָב גענומען ביין פּעקל, דאָס רויטע טאַענטיכל, וואו ס'איז געלעגן אַ פאַר ריינע קראַנגס און אַ ביסל צעקנייטשט ציימונגספאַפּיר, אין וואָס איך פלעג טראַגן אַהיים דאָס ברויט, אויפגעוויקלט ביין דעקע און ביי זיך באַהאַלטן דאָס אָנגעגרייטע ווייסע שרייב-פאַפּיר. דערנאָך האָב איך פון זיכערקייט וועגן אַרומגעקוקט אַלע ווינקלען צו איבערצייגן זיך, צי איך האָב גאַרניט איבער-געלאָזט און, ניט געפוינענדיק גאַרניטשט, בין איך צוגעגאַנגען צום פענסטער און געקוקט אין דער ווייט. ס'איז געווען אַ וואַלקנדיקער פייכטער פרימאַרגן. ביי דער אָפּגעברענטער קונויע איז קיין נפּש ניט געווען. און דער שטריק אויפן הויף האָט זיך שטיף אָנגעצויגן פון וואַנט צו וואַנט פאַר פייכטקייט. דאָס אַלץ האָב איך שוין

פריער געקענט, דערפאר בין איך אָפּ פון פענסטער, גענומען די דעקע אונטערן אָרעם, זיך פאַרניינט פאַר דעם פאַרוואַלטער פון לייכט-שורעם, פאַרניינט פאַר די תכריכים פון פריילין אַנדערסען און אויפגעפנט די טיר.

מיטאַמאָל האָב איך זיך דערמאָנט אָן דער באַלעבאַסע. מען האָט דאָך איר באַדאַרפט מודיע זיין, אַז איך צי זיך אַרויס, זי זאָל אַיינזען, אַז זי האָט געהאַט צו טאָן מיט אַן אַנשטענדיקן מענטשן. מיר האָט זיך געוואָלט אויך שריפטלעך איר אַפּדאַנקען פאַר די פאַר טעג איבעריקע, וואָס איך האָב זיך באַנוצט מיטן צימער איבער דעם טערמין. דאָס באַוואוסטזיין, אַז איך בין אויף אַ געוויסער צייט אַ געראַטעוועטער, האָט מיך אַזוי ווייט פאַהערשט, אַז איך האָב אַמילו צוגעוואָנט דער באַלעבאַסע אַרײַנצוטראָגן סינף קראַן אין די נאָענטסטע טעג; איך האָב געוואָלט נאָך שטאַרקער איר באַווייזן, וואָס פאַר אַ איירעלער מענטש האָט געוואוינט אונטער איר דאָך.

דאָס צעטלע האָב איך געלאָזט אייזן טיש ביי דער טיר בין איך נאָך אַמאָל שטיין געבליבן און זיך אומגעקוקט. דאָס ליכטיקע געפיל, אַז איך בין ווידער אויפגעלעבט געוואָרן, האָט מיך באַגייסטערט און האָט דערוועקט אין מיר גרויס דאַנקבאַרקייט צו נאָט און צו דער גאַנצער וועלט. איך האָב זיך אַראָפּגעלאָזט אויף די קניי ביים בעט און אונטן קול געדאַנקט דעם בורא עולם פאַר זיין גרויס נאָך צו מיר דעם היינטיקן פרימאָרגן. איך האָב געוואוסט — אַך, האָב איך געזאָגט, אַז דער דאָזיקער שטראָם פון רוה-הקודש, וואָס איך האָב נאָר-וואָס דורכ-געלעבט און באַשריבן אין מיין נשמה, איז געווען אַ וואונדערבאַרער הימלישער אויפגאָ, אַן ענטפער אויף מיין געשטיקן רוף נאָך הילף. דאָס איז נאָט! דאָס איז נאָט! — האָב איך אויסגערופן פאַר זיך און געוויינט פאַר באַגייסטערונג פון מייע אייגענע ווער-טער; דערנאָך האָב איך זיך געמוזט אַיינהאַלטן און אַ וויילע צו-הערן זיך, צי עמעצער גייט נישט אויף די טרעפּ. לסוף בין איך אויפגעשטאַנען און אַוועק, אָן גערויש זיך אַראָפּגעלאָזט פון די דאָזיקע אַלע נאָרנס און אומבאַמערקט אַרויס צום טויער.

די גאסן האָבן געבלאָנקט פון רעגן, וואָס איז אַרויסגעפֿאַלן
 באַניגען, דער הימל איז געהאַנגען איבער דער שטאָט, שווער און
 נירעריק און קיין איין שטראַל פון דער זון האָט זיך אין ערגעץ
 נישט געזען. ווי שפעט איז געווען? איך בין אַוועק, ווי געוויינטלעך,
 אין דער ריכטונג פון ראַטהויז און דערזען, אַז דער ווינער איז
 געווען האַלב ניין. מיר איז אַלואַ פאַרניגעשטאַנען אַ גוטע פאַר שעה
 אומצובלאָנקען, אין דער דעראַקציע האָט נישט געלוינט צו קומען
 פאַר צען, אַפילו פאַר ערף, און דערווייל האָב איך געקענט זיך אומ-
 שלעפן איבער די גאַסן, און צו טראַכטן עפעס אַן עצה וועגן
 אַ קליינעם פרישטיקל. איבעריקנס, האָב איך אין דעם סטאַן נישט
 מורא געהאַט צו גיין אַ הונגעריקער שלאָפן; יענע צייטן וויינען
 שוין גאָט צו דאַנקען אַריבער! דאָס איז שוין אַ דורכגעמאַכטע
 סאַדיע, אַ בייער חלום; פון איצט אָן וועט שוין אַלץ גיין באַרג
 אַרויף!

דערוויילע איז מיר די גרינע דעקע געוואָרן צו לאָסן; סײַ איז
 געווען אַפילו אַ חרפה צו טראַגן אַזאַ פעקל פאַר אַלעמען אין די
 אויגן. וואָס וועלן מענטשן טראַכטן וועגן מיר? איך בין געגאַנגען
 און געזוכט אַן אָרט, וואו אַוועקצולייגן עס דערוויילע. און מיר
 איז דערוויילע אַיינגעפאַלן, אַז איך וואָלט געקענט אַריין צו סעמפֿן
 און בעטן אים אַיינוויקלען עס מיר אין אַ פאַפיר; עס וועט גלייך
 באַקומען אַן אַנשטענדיקן אויסזען, און איך וועל זיך נישט שעמען
 מיטן פעקל. איך בין אַריין אין געשעפט און איבערגעגעבן דעם
 עיגן אַן אַנגעשטעלטן.

לכתחילה האָט ער אַ קוק געטאָן אויף דער דעקע, דערנאָך
 אויף מיר, עס האָט זיך מיר אויסגעוויזן, אַז צונעמענדיק דאָס
 פעקל, האָט ער בשתיקה פאַראַכטלעך אַ צוק געטאָן מיט די אַקסלען.
 דאָס האָט מיך באַליידיקט.

— זייט פאַרויכטיקער, צום טייל! — האָב איך אויסגע-
 שריען. — דאָ וויינען אַייגעוויקלט צוויי טייערע וואָסעס. דאָס
 פעקל ווערט אַפֿעשיקט קיין סמירנע.
 דאָס האָט געווירקט, גרויסאַרטיק געווירקט. מיט יעדער
 באַוועגונג ווינער האָט דער דאָזיקער מענטש געבעטן מחילה, וואָס

ער האָט באַלד נײַט דערקענט, וואָס פאַר אַן אַנטיק עס נעפינט זיך אין דער דעקע. אַז ער איז פאַרטיק געוואָרן מיטן אײַנפאַקן, האָב איך אים אָפּגעדאַנקט, ווי אײַנער, וואָס האָט שוין נײַט אײַנמאַל אָפּגע- שיקט ווערטפולע זאַכן קיין סמירנע; ער האָט אפילו מיר געעפנט די טיר, ווען איך בין אַרויסגעגאַנגען.

איך האָב אַרומגעבלאָנדושעט אײַבערן מאַרק צווישן המון און זיך געהאַלטן נענטער צו די ווייבער, וואָס האָבן פאַרקויפט וואַזאַנעס. די שווערע רוישע רויזן, וואָס זייערע פייכטע, בלוטיקע בלעטלעך האָבן געפלאַמט אין דער רויער מאַרגנלופט, האָבן מיך געריצט, געוועקט אַ זינדיקן פאַרלאַנג אָפּצורייסן אַ בלימל און איך האָב אָנגעפרעגט אַ פרייז, כדי צוצוגיין נענטער צו זיי. ווען איך האָב אײַבעריק געלט, וואָלט איך געקויפט אַ רויז, ס'מען זיין, וואָס עס וויל; איך וואָלט געקענט פאַרבייגן אַן אַנדער הוצאה אין מיין ווירטשאַפט, כדי אײַנצושטעלן אַן עקאָנאָמיש גלייכגעוויכט.

עס איז געוואָרן צען אַ וויינער און איך בין אַוועק אין רעדאַקציע. אַ מענטש „די — שער פון דער רעדאַקציע“, האָט זיך געגריבלט אין אַ פאַק אַלטע צײַטונגען, דער רעדאַקטאָר איז נאָך נײַט געקומען. אויף זיין פאַרשלאַנג אײַבערצולאָזן מיין גרויסן מאַנוסקריפט, גיב איך אים צו פאַרשמיין, אַז ער איז וויכטיקער פון אַ געוויינטלעכן מאַנוסקריפט און בעט אים אומבאַדינגט אײַבער- געבן עס דעם רעדאַקטאָר פּערזענלעך, ווען ער וועט קומען. נאָך אַן ענטפער וועל איך שפּעטער אַליין אַרײַן.

— נוט, — האָט די שער געזאָגט און זיך ווידער גענומען פאַר די צײַטונגען.

מיר האָט זיך אויסגעוויזן, אַז ער האָט זיך צו רויק דערצו דערצו באַצײַגן, נאָר איך האָב גאַרנישט געזאָגט, מער=ניט גאַנץ גלייכילטיק אַ שאַקל געטאָן צו אים מיטן קאַפּ און אַוועק.

איצט האָב איך געהאַט אַ סך צײַט. וואָלט כאַטש זיך אויס- געלייטערט! ס'איז געווען אַ געמיינער וועטער, אָן ווינט און אַן לופטיקייט. די דאַמען זײַנען מיט געדיטע טריט געגאַנגען מיט צעפּנטע שירעמס און די מענער=קאַפּעליושן האָבן געהאַט אַ קאַמישן

און קלאָנעדיקן אויסזען. איך גיי ווידער אויפן מאַרק און באַ-
שראַכט די גרינסן און רויזן. מיטאַמאָל פיל איך אַ האַנט ביי זיך
אויפן אַקסל און דריי זיך אויס. „די מויד“ גריסט זיך מיט מיר.
— גוט מאַרנן? — ענטפער איך אַ ביסל מיט אַ פראַגע,

פדי תיפה=מויד געוואָר צו ווערן, וואָס זי דאַרף האָבן.

איך האָב ניט שטאַרק ליב געהאַט „די מויד“.

ער האָט נייגעריק אָנגעקוקט מײן שפּאַנגל=נייעס פעקל און=

טערן אָרעס און געפרעגט:

— וואָס איז דאָס דאָ ביי אײך?

— איך בין געווען ביי סעמפן און גענומען זיך אויף אַן

אָנצוג — האָב איך געענטפערט מיט אַ גלייכנילטיקן טאָן — מיר

האַט שוין דערעסן צו גיין אין אַזאַ אָפּגעניצטן מלבוש, מיטאַר

דאָך ניט אַזוי אָפּשפּאַרן אין הילכות אָנטאָן זיך.

ער קוקט מיך אָן פאַרהירושט.

— און ווי גייט עס בכלל — פּרעגט ער לאַנגזאַם.

— אַי, איבער דער ערוואַרטונג.

— איר האָט איצט אַ באַשעפטיקונג?

— אַ באַשעפטיקונג? — ענטפער איך און וואונדער זיך זייער —

איך בין דאָך אַ בוכהאַלטער ביי דער פירמע קריסטי, יאָ.

— אַזוי! — זאָגט ער און טרעט אָפּ אַ ביסל צוריק —

נאָט מיינער, ווי עס טוט מיר הנאה פאַר אײך. מיטאַל כאַמט ניט

אויסנאַרן ביי אײך דאָס געלט, וואָס איר פאַרדינט. אַ גוטן טאָג.

באַלד קערט ער זיך אום צוריק, מייטלט מיטן שטעקן אויף

מײן פעקל און זאָגט:

— איך קען אײך רעקאָמענדירן מײן שניידער. קיין עלע=

נאַנטערן שניידער ווי איסאַקסען וועט איר ניט געפינען. זאָגט

מער ניט, אַז אײך האָב איך געשיקט צו אים.

וואָס שטעקט ער זיין נאָו אין מיינע עסקים? וואָס איז דאָס

זיין עסק, וואָס פאַר אַ שניידער איך וועל נעמען? איך בין געוואָרן

בייז; דער אויסזען פון דעם דאָזיקן פּוסטן, אויסגעפּוצטן מענטשן

האַט מיך אויפגערייצט און איך האָב נאַנץ נראָב אים דערמאָנט

וועגן די צען קראַן, וואָס ער האָט ביי מיר געליען. אַבער ער

האָט נאָך ניש באַוויון צו ענטפערן, ווי איך האָב שוין חרטה געהאַט, וואָס כ'האַב געבעטן ביי אים דעם חוב, פאַרשעמט זיך און ניש געקוקט אים אין די אויגן. און אזוי ווי דערווייל אין לעבן אונז פאַרבייגעגאַנגען אַ דאַמע, בין איך שנעל אָפגעטראָטן צוריק, פרי זי דורכצולאָזן און אויסגעניצט די געלעגנהייט אַוועק צוגיין מיין וועג.

וואו האָב איך זיך געוואַלט אַהינטאַן, פּוואַרטן דאָס ביסל צייט. אין קאַפּע האָב איך ניש געקענט ניין מיט ליירדיקע קעשע נעס און כ'האַב ניש געהאַט קיין איין באַקאַנטן, איך זאָל קענען אין דער שעה צו אים אַריין. אינסטינקטיוו האָב איך זיך פאַרנו מען אַרויף שטאַט, גאַנץ לאַנג זיך באַוועגט פון מאַרק ביי גראַנד סען, דורכגעלייעט די „אַוונט-פּאַסט“, וואָס איז נאָר-וואָס אויס געהאַנגען געוואָרן אויפן נאַס-שטאַוו, זיך דורכגעגאַנגען איבער דער קאַרל-אַהאַן-גאַס, דערנאָך זיך אומגעקערט און אַוועק אויפן בית עולם און זיך אויסגעווכט אַ שטילן ערטל אויפן בערגל לעבן דער קאַפעלע.

איך בין געווען דאָרט אין שטילקייט און רו, געאַטעמט מיט דער פייכטער לופט, געטרוימט, געטראַכט, געדערעמלט און געפרוירן. און די צייט איז געגאַנגען. איז מיין פעליעמאַן טאַקע אַזאַ מייסטערשטיק פון ריינער קונסט? גאָט ווייס, צי האָבן זיך ניש אַריינגעכאַפט אַ פאַר גרייזן! אַז מ'זאָל גוט באַטראַכטן, קען מען אים ניש אָננעמען אויך, גאָר פשוט — פאַרבאָקירן. אפּשר איז ער גאַנץ מיטלמעסיק, אָדער ער טויג אינגאַנצן ניש; פון וואָגען בין איך זיכער, אַז איצט, אין דער זעלבער רגע, ליגט ער שוין ניש אין קאַרב? ... מיין רוזקייט איז צעשטערט געוואָרן, איך בין אויפגעשפרונגען און אַנטלאָפן פון בית-עולם.

אונטן, אויף אַקערלאַדען האָב איך אַריינגעקוקט אין אַ פענסטער פון אַ קראַם, און דערווען, אַז דער זיינער איז ערשט נאָך צוועלף, דאָס האָט מיך נאָך מער דערשלאָגן. איך בין געווען אזוי זיכער, אַז ס'איז שוין לאַנג נאָך האַלבן טאַג, און פאַר פיר קומען צום רעדאַקטאָר האָט נישט געהאַט קיין זין. דער גורל פון פעליע-טאַן האָט מיר שווער געמאַכט דאָס האַרץ; וואָס מער איך האָב

געטראכט וועגן דעם, אלץ אומגלויבלעכער איז מיר פאָרנעקומען, אז איך זאל האָבן אָנגעשריבן אַ נישקשהדיקע זאַך — אזוי אומגעריכט, כמעט אין שלאָף, מיט אַ קאַפּ פול חלומות און נאַכט־וויוועס. פאַרשטייט זיך, אז איך האָב זיך אַליין אָפּגענאַרט אין געפרייט זיך אַ נאַצן פרימאָרגן אומזיסט = אומנישט! פאַרשטייט זיך!...

מיט ניכע טריט האָב איך זיך באַווענט אַרויף איבער איל־פּאַלם־וועג, פאַרביי דעם בערגל פון סאַנקט־יאַהאַן, אַרויס אויף אַן אָפּענעם פעלד, אַרײַן אין די שמאַלע, מאָדנע געסלעך ביים מאָר־טאַק, אַרום די בוי־פלעצער און גערטנער, און סוף־בל־סוף אַרויס־געקומען אויף אַ ברײַטן וועג, וואָס מײַהאַט ניט געקענט מיט די אויגן כאַפּן, וואו ער לאָזט זיך אויס.

דאָ בין איך געבליבן שטיין און באַשלאָסן אומקערן זיך צוריק. דער שנעלער נאַנג האָט מיך צעוואַרעמט און צוריק האָב איך זיך געשלעפט לאַנגזאַם, אין אַ געדריקטער שטימונג. איך האָב באַגעגנט צוויי וועגן היי. די פּורמאַנעס זיינען געלעגן מיטן פּנים אַראָפּ אויף די וועגענער און נעוונגען, ביידע באַרוועס, ביידע מיט קיילעכדיקע זאָרגלאָזע פּנימער. איך בין גענאַגען און געטראַכט, אז זיי וועלן אָנהייבן מיט מיר צו רײַדן, אַ וואָרף טאָן עפעס אַ באַמערקונג, אָדער זיי וועלן אָנהייבן לאַכן, און אז איך בין צו־גענאַגען צו זיי נאָך נאָענט, האָט אײַנער פון זיי מיך אַרוף געאַָן און געפרעגט, וואָס האַלט איך אונטערן אָרעם.

— אַ דעקע — האָב איך געענטפּערט.

— ווי שפעט איז איצט? — האָט ער געפרעגט.

— נענוי ווייס איך ניט, איך מײַן — אַרום דריי.

דאָן האָבן זיך ביידע צעלאַכט און פאַרבײַגעפּאַרן. פּלוצלונג האָב איך דערפּילט אַ ווייטאַנג פון אַ שמיץ מיטן בײַטש איבערן אויער, און מײַן הוט איז אַראָפּגעפּלויגן פון קאַפּ; די שקצים האָבן ניט געקענט מיך דורכלאָזן, ניט צו מאַכן זיך לוסטיק איבער מיר. פאַר גרויס רציחה האָב איך זיך געכאַפט פאַרן אויער, אָנגע־יאַגט דעם הוט אויפן ראַנד פון אַ גרוב און גיי מיר זײַטער. בײַם

בערגל פון סאנקט=האנסהאונגען האָב איך באַנענט אַ מענטשן, וועלכער האָט מיר געוואָנט, אַז דער זייער איז שוין נאָך פיר. נאָך פיר! שוין נאָך פיר! איך האָב פאַרניכערט די טריט, זיך כמעט געלאָזט לויפן אין שאַט אַזוי צו דער רעדאַקציע. דער רעדאַקטאָר איז שוין אַודאי דאָרטן לאַנג געווען און שוין איצט אַוועק! איך בין גענאַנגען, געלאָפן, זיך אַנגעשטויסן אויף פורן, איבערגעיאָנט אַלע דורכגייער, פאַרמאַסן זיך אין געלאָפּ מיט פּערד, אַנגעשארענט זיך ווי אַ משוגענער, אַזי נאָר קומען צו דער צייט. איך האָב זיך אַרײַנגעריסן אין דער טיר, מיט פיר שפרונגען אַרויף אויף די טרעפּ אין אַנגעקלאָפּט. קיין שום ענטפּער.

ער איז אַוועק! ער איז אַוועק! — האָב איך געאַראַכט. איך פרוּוו די טיר, זי איז ניט פאַרשלאָסן, קלאָפּ אָן נאָך אַמאָל און גיי אַרײַן.

דער רעדאַקטאָר זיצט ביי זיין טיש מיטן פנים צום פענס=טער און מיט דער פּעדער אין האַנט, גרייט צו שרייבן. דערהערט מײן פאַרשאַפּעטן גוג=מאַרנן, דרייט ער זיך האַלב אום צו מיר, קוקט מײד אָן, טוט אַ שאַקל מיטן קאַפּ און זאָגט: — כ׳האַב נאָך ניט געהאַט קיין צייט איבערצולייענען אַייער סקיצע.

פאַר פּרייד, וואָס אַלפּאַלס וואַרפט ער דאָס ניט אָפּ, ענט=פּער איך:

— אַודאי, איך פאַרשטיי עס זייער גוט. עס האָט נאָך צייט. אפשר אין אַ פאַר טעג אַרום. אָדער?... — יאָ, איך וועל זען. איבעריקנס האָב איך דאָך אַייער אַררעס.

און איך האָב פאַרגעסן אים אויפצוקלערן, אַז איך האָב שוין ניט קיין אַררעס.

די אוידיענץ האָט זיך געענדיקט, איך פאַרנייג זיך און טרעט אָפּ צוריק און גיי אַוועק. די האַפּענונג פלאַמט ווידער אויף אין מיר, ס׳איז נאָך קיין זאַך ניט פאַרלוירן. אַדרבא, איך קען נאָך אַלץ געווינען. און מײן מוח הייבט אָן צו חלומען וועגן דער

פמליא של מעלה, וועלכע האָט נאָר-וואָס געפסקנט, אז איך זאָל באַקומען צען קראַן, נאָנצע צען קראַן פאַר אַ פעליעשאַן... ווען איך וואָלט נאָר געהאַט די נאַכט איבערצוקומען! איך באַטראַכט, וואו איז צום בעסטן צו פאַרקריכן אויף נאַכטלענער, און בין אזוי שטאַרק פאַרכאַפט פון דער דאָזיקער פראַגע, אז איך בין געבליבן שטיין אינמיטן נאַס. איך פאַרגעס, וואו איך געפין זיך, איך שטיי ווי דער איינזאַמער צייכנשטאַנ אינמיטן ים, בשעת אַרום אים שטראַמען און רוישן די כוואַליעס. אַ צייטונגס-יונגל דערלאַנגט מיר אַ נומער „וויקינג“, וויער אינטערעסאַנט! איך טו אַ קוק און ווער אַ פאַרציטערטער — איך שטיי ווידער לעבן סעפּס קראַס.

איך קער זיך שנעל אָפּ, פאַרדעק דאָס פעקל מיטן קערפער און לאָז זיך דורך דער קירכנאַס אַראָפּ פאַרלוירן און דער-שראַקן. אז מ'האַט מיד געקענט דערוען נאָך פון די פענסטער. איך גיי פאַרביי אינגעברעט צום טעאַטער, פאַרקערעווע זיך ביי דער לאַזשע און לאָז זיך גיין צום פּיאָרד ביי דער פעסטונג. ווידער זען איך זיך אויף אַ באַנק און ווידער הייב איך אָן צו טראַכטן. וואו וועל איך געפינען אויף היינטיקער נאַכט אַ מקום-מנוחה? איז ניטאָ אַזאַ לאַך, וואוהין איך זאָל קענען אַריינקריכן און באַ-האַלטן זיך ביז מאַרגן? מיין שטאַלץ האָט מיר ניט דערלויבט אומ-צוקערן זיך צוריק צו זיך אין צימער; מיר וואָלט קיינמאַל ניט אַיינפאלן אַפּצוואַנגן זיך פון מיינע אייגענע ווערטער און מיט גרויס כּעס האָב איך אַפּגעוואַרפן דעם דאָזיקן געדאַנק און אין האַרצן פאַרשעמט אַ שמייכל געמאַן פון מיין קליינעם רויטן ווינשטול. דורך אַ שפּיל פון אַסאַציאַציעס האָב איך זיך פּלוצלונג אַייגע-פונען אין אַ גרויסן צימער אויף צוויי פענסטער, וואו איך האָב אַמאַל געוואוינט אויף הענדעהאַונגען; איך האָב געזען אַ טאַץ אויפן טיש מיט אַ מאַסע פּוטערברייטלעך, זיי האָבן געבויטן זייער אויס-זען, זיך פאַרוואַנדלט אין אַ ביפשטעקס, אַן אַפעטיטלעכן ביפשטעקס, און אַ שנייווים סערוועטל, און אַ מאַסע ברויט, און אַ זילבערינעם סערוויז. און די טיר האָט זיך געעפּנט: מיין באַלעפּאַסטע איז אַריין און מיר פאַרנעליינט נאָך אַ גלאַז טיי...

דמיונות און נאַרישע טרוימען! איך האָב געזאָגט צו זיך:
 קריג איך איצט צו עסן, וואָלט מיין קאָפּ ווידער צעשרויפט ווערן,
 ווידער וואָלט איך זיך מוזן ראַנגלען מיט דעם זעלביקן פיבער אין
 מיין מוח און מיטן אַנפּלוס פון דולויניקע געדאַנקען. איך קען
 ניט אַריבערטראַגן קיין שפּייו, איך בין ניט אזוי געבויט; דאָס איז
 שוין מיין ספּעציפּישע אייגנשאַפט.

אפשר וועט זיך נאָך געפינען אַ מקום=מנוחה שפעטער צו
 אַוונט צו: אַיילן זיך איז ניט געווען וואָס; אין ערנסטן פאַל האָב
 איך געקענט אויסגעפינען אַן אָרט ערנעץ אין וואַלד, די גאַנצע
 אומגעגנט פון שטאָט איז געווען אין מיין רשות און דער פּראָסט
 האָט נאָך ניט געברענט.

און דער ים האָט זיך פון ווייטן געוויגט אין שווערער רוי.
 שיפּן און אומגעלומפּערטע ברייטנאַזיקע בוקסירן האָבן גערונצלט
 זיין בלייערדיקן פּלאַך, געריסן פּאַסן אויף רעכטס און אויף לינקס
 און זיך געגליטשט ווייטער, און דער רויך האָט בשעת=מעשה ווי
 אַ פּוך זיך געשפּאַרט דורך די קווימענס און דאָס קלאַפּן פון די
 מאַשין=קאָלבעס האָט מאַט דורכגעדראַונגען די פּייכצע לופט. ס'איז
 ניט געווען קיין זון און קיין ווינט; די ביימער הינטער מיר זיינען
 געשטאַנען נאָסע, און די באַנק, וואו איך בין געזעסן, איז געווען
 קאַלט און פּייכט. די צייט איז געגאַנגען; איך האָב אָנגעהויבן
 אַריינצופאַלן אין אַ שלעפּעריקייט, האָב דערפילט אַ מידיקייט און
 אַ לייכטן פּראָסט איבערן רוקן; באַלד האָב איך דערשפּירט, אַז
 די אויגן מאַכן זיך מיר צו. אין איך האָב זיי צוגעמאַכט...

אַז איך האָב זיך אויפגעכאַפט, איז אַרום מיר געווען פינס=
 טער; פּאַרטעמפּט און דערפּרוירן, בין איך אויפגעשפּרונגען, אַ כאַפּ
 געטאַן מיין פּעקל און אַוועקגעשפּרייזט. איך בין געגאַנגען אַלץ
 ניקער און ניקער, זיך צו דערוואַרעמען, געקלאַפּט מיט די הענט,
 גערביזן די פּיס, וועלכע איך האָב כמעט שוין מער ניט געפילט,
 און אַרויסגעקומען צו דער בראַנדוואַך. ס'איז געווען ניין דער
 זייגער; כּיהאָב אָפּגעשלאָפּן עטלעכע שעה.

וואו וועט טוט מען זיך אַהין? איך מוז דאָך ערנעץ געפינען
 אַן אָרט. איך שטיי און קוק אויף דער בראַנדוואַך אַרויף און

באטראכט, צי וועט מיר גערעטן אריינצוכאפן זיך אין א קאריראָר, אויפפאסנדיק דעם מאַמענט, ווען דער פאטרוול וועט זיך אויס-
 דרייען מיטן רוקן. איך שטייג אויף די טרעפּ און וויל פארבינדן
 מיטן מענטשן א שמועס, סאלוטירט ער גלייך מיט זיין האַק און
 וואַרט, וואָס איך וועל אים זאָגן. די אויפגעהויבענע האַק מיט דער
 שאַרף געווענדט צו מיר, דרינגט דורך מיינע נערוון ווי אַ קאלטער
 קלאַפּ, איך ווער פאַרשטומט אויס מורא פאַר דעם דאָזיקן באַ-
 וואַבנטן מענטשן און נישט ווילנדיק טרעטן איך אָפּ צוריק. איך זאָג
 נאָרנישט און טרעט בלויז אָפּ פון אים אַלץ ווייטער און ווייטער;
 צוליב זעלבסטוועררע פיר איך דורך מיט דער האַנט איבערן שטערן,
 ווי איך וואַלט עפעס געהאַט פאַרנעסן, און טראָג זיך אָפּ. אַרויס-
 געקומען ווידער אויפן טראַטואַר, האָב איך זיך דערפילט דער-
 ליזט, ווי איך וואַלט באמת אויסגעמיידט אַ גרויסע סכנה און איך
 גיי ניד אַוועק.

קאלט און הוננעריק, מיט אַלץ אַ שווערערן געמיט, האָב איך
 זיך אַוועקגעשלאַפּט אַרויף איבער קאַרל-יאָהאַן-גאַס; איך האָב אָנגע-
 הויבן הויך אויפן קול צו שילטן מיט קללות און זיך נישט געק-
 מערט, אַז עמעצער קען עס דעהערן. ביים סטאַרטינג, לעבן דעם
 ערשטן לייב, האָב איך פלוצלונג, לויט אַ נייער אידעענאַסאַציאָיע,
 זיך דערמאַנט אָן אַ באַקאַנטן קינסטלער, אַ יונגמאַן, וועלכן איך
 האָב איינמאַל געראַטעוועט פון אַ פאַטש אין טיוואַלי און דערנאָך
 צו אים אַריינגעקומען. איך קנאַק צו מיט די פינגער און לאָז מיר
 אַראָפּ אויף טאַרדענסקיאל-גאַס, געפין אַ טיר מיט אַן אויפשריפט:
 „ק. זאַכאַריאַס באַרשעל“ און קלאַפּ אָן.

ער איז אַרויס אַליין. פון אים האָט ביי צום איבלען גע-
 שמעקט מיט ביר און טאַבאַק.

— גוטן אָונט! — האָב איך געוואָנט.

— גוטן אָונט! דאַס זייט איר? פאַרוואָס זשע, צום טיווול,
 זייט איר געקומען אַווי שפעט? ביים שיין פון לאַמפּ זעט עס נישט
 אויס אַווי נומ. נאָך אַייער לעצטן באַזוך האָב איך צוגעמאַלט
 אַ שטייג היי און עטוואָס דאַרט געענדערט. איר מוזט עס זען
 בייטאַג, איצט איז נישט פראַי.

— לאַזט עס מיר פאַרט אַ קוק טאָן!—האַב איך געוואָנט —
אָב, האַב איך ניט געדענקט, וועגן וואָס פאַר אַ פּילד ער רעדט.
— אויסגעשלאָסן! — האַט ער געענטפערט. — אַלץ וועט
אויסזען געל און דערצו איז פאַרהאַן נאָך אַ מניעה, — ער האַט
גערעדט שטיל און האַרט צו מיר צוגערוקט — היינט אָונט איז
ביי מיר אַ מיידל, אַזוי אַז ס'איז אוממעגלעך.
— נו אויב אַזוי, איז ניטאָ וואָס צו ריידן.

איך האָב זיך צוריקגעצויגן, געוואָנט אַ גוטע נאַכט און אַוועק.
ס'איז אַלואַ ניט געבליבן קיין אַנדער אויסזען, ווי אַוועק=
צוינין ערגעץ אין וואַלד. די ערד זאָל ניט זיין אַזוי פּייכט! איך
האַב צוגעקלאַפט איבער מיין דעקע און אַלץ מער זיך אַיינגעלעבט
מיטן געדאַנק, אַז איך וועל שלאָפן אונטערן אָפענעם הימל, איך
האַב אַזוי לאַנג זיך געמאַטערט צו געפינען אַ נאַכטלענער אין
שטאָט, אַז איך בין געוואָרן מיר און דערפילט אַן עקל צו די
אַלע זוכענישן. ס'איז מיר געווען אַזאַ תּענוג צו בלייבן רווק,
פאַרלאָזן זיך אויף נאַטס באַראַט און שלעפּן זיך איבער די גאַסן
אַן איין געדאַנק אין קאָפּ. איך בין צו צום אוניווערסיטעטס=זיינער
און דערזען, אַז ס'איז שוין געוועזן נאָך צען. פון דאָרט האָב איך
זיך געלאָזט גיין אַרויף שטאָט. ערגעץ אויף העגדעהויגען האָב איך
זיך אָפּגעשטעלט ביי אַ שפּייז=קרעמל, וואו אין פענסטער זיינען
געווען אויסגעשטעלט כל=המיני עסנוואַרגן. דערביי איז געלעגן
אַ קאַץ און געשלאָפן לעבן אַ פּראַנציוויש ברייטל, הינטער איר
איז געשטאַנען אַ טאָפּ מיט חזיר=שמאַלץ און עטלעכע גלעזער
גרויפן. איך בין געשטאַנען אַ וויילע און געקוקט אויף דעם דאָזיקן
עסנוואַרג, אָבער אַזוי ווי איך האָב ניט געהאַט פאַר וואָס צו קויפּן,
האַב איך זיך אָפּגעקערט און בין אַוועגן ווייטער. איך בין געגאַנגען
גען זייער פּאַמעלעך, געמיידט מאַיאַרסמוען, געגאַנגען ווייטער, אַלץ
ווייטער, געגאַנגען אַ שעה נאָך אַ שעה און ענדלעך געקומען צום
שטאָטישן וואַלד.

דאָ האָב איך זיך פאַרנומען אַן אַ זייט און זיך צוגעוועצט
אַפרוען. דערנאָך האָב איך אָנגעהויבן ווכן אַ באַקוועמערן אָרט,
צונויפגעשאַרט אַ ביסל צווייגן און וואַלד=מאָך און זיך צוגעגרייט

א געלענער אויף א קליין בערגל, וואו ס'איז געווען א ביטל טריי-קענער, פונאנדערנעבונדן מיין פעקל און ארויסגענומען די דעקע. איך בין געווען מיד און אויסגעמאטערט פון דעם ווייטן וועג און ב'ה' ב' ויך באַלד געלייגט. איך האָב זיך לאַנג געדרייט און גע-וואָרפן, איידער איך האָב געפונען די ריכטיקע לאַגע; דער אויער האָט מיר עשוואָס ווי געמאָן, ער איז אָנגעשוואָלן געוואָרן פון דעם שטיק מיט דער בייטש, און איך האָב ניט געקענט אויף אים ליגן. איך האָב אויסגעמאָן די שיד און אַוועקגעלייגט זיי צוקאַפּט, צוגערעקט מיט סעמבס שטיק פאַק-פּאַפּיר.

א מאַיעסטעטישע פינסטערניש האָט געהויערט אַרום מיר. אַלץ איז געווען שטיל, אַלץ; אַבער אויבן, אין דער הייך האָט געהילכט דער אייביקער געזאַנג, אַ ווייטער לופטיקער קלאַנג, אַ ווידערקול אָן טענער, וואָס ווערט קיינמאַל ניט אַנטשווינגן. איך האָב צוגעהאַרט צו דעם דאָזיקן אומגענדלעכן קרענקלעכן קלאַנג, אַזש מיך האָט אָנגענומען אַ צייטער; דאָס זיינען אַווראי סימפּאָניעס פון וועלטן-גלגלים איבער מיר, די האַרמאָניע פון די ספּערן...

— צום טייוול! — האָב איך געזאָגט און זיך צעלאַכט אויפן קול, צוצוגעבן זיך מוט, — דאָס זיינען די סאָוועס אין בנען!

און איך האָב זיך אויפגעהויבן און זיך ווידער געלייגט, אָנ-געמאָן די שיד און געבלאַנדושעט אין דער פינסטערניש, און אויף דאָס ניי זיך געלייגט, ראַנגלענדיק זיך מיט פעס און שרעק ביז פאַרטאָג, ביז איך בין ענדלעך אַנטשלאָפן געוואָרן.

אַז איך האָב געעפנט די אויגן, איז שוין געווען גאָר ליכטיק און איך האָב געפילט, אַז ס'איז שוין האַלבער טאָג. איך האָב אָנגעמאָן די שיד, ווידער פאַרוויקלט די דעקע און זיך געלאָזט צוריק אין שטאַט אַריין. אויך היינט איז ניט געווען קיין זון און איך האָב געפרוירן ווי אַ הונט; די פיס זיינען מיר פאַרגליווערט געוואָרן, און די אויגן האָבן אָנגעהויבן צו טרערן, ווי זיי וואַלמן ציט קענען אַריבערטראַגן די שייך פון טאָג.

ס'איז געווען דריי א וויגער. דער הונגער האָט זיך אַלץ מער געלאָזט פילן. איך בין געוואָרן שוואַך. איך בין געגאַנגען און צייטנווייז האָט מיך געאיבלט. איך בין אַרצָפּ צו דער ביליגער קיך, איבערגעלייענט דאָס מעניו אויפן טאַוול און אַצי געטאָן מיט די אַקסלען, גלייך ווי דאָס גערויכערטע חויר-פלייש און פעטס וואָלט ניט געווען פאַר מיר קיין מאַכל; פון דאָרט בין איך אַוועק אויפן וואַקואַל-פלאַץ.

אַ מאָדנער שווינדל איז מיר פּלוצלונג אַדורך דורכן קאַפּ; איך בין געצאַנגען ווייטער און געוואָלט עס ניט נעמען אין אַכט, ס'איז אָבער געוואָרן אַלץ ערגער און ערגער און סוף-בל-סוף האָב איך געמוזט זיך צוועצן און אַ טרעפּ. אין מיין נאַנצן געמיט איז פאַרגעקומען אַן ענדערונג, גלייך ווי אין מיין אינגעווייד וואָלט זיך עפעס אַוועקגערוקט אַן אַ וייט, אָדער עפעס אַ געוועב האָט זיך צעריסן אין מיין מוח. אַ פאַר מאָל האָט מיך פאַרכאַפט דער אַטעם און איך בין געעסן אַ געפּלעפטער. איך האָב ניט פאַר-לירן דאָס באַוואוסטוויין, איך האָב דייטלעך געפילט, ווי אין אויער ה'ט מיר אַ ביסל גערוישט נאָך פון נעכטן אָן, און אַז פאַרביי מיר איז דורכגעגאַנגען אַ באַקאַנטער, האָב איך אים גלייך דערקענט, אויפגעשטאַנגען און זיך באַגריסמט מיט אים.

וואָס פאַר אַ נייע פיינלעכע שפּירונג איז דאָס איצט צוגע-קומען צו אַלע איבעריקע? זאָל עס זיין אַ פּועל-יוצא פון דעם, וואָס איך האָב געשלאָפּן אויף דער הוילער ערד? אָדער עס שטאַמט דערפון, וואָס איך האָב נאָך ניט גענעסן קיין פּרישטיק? אין גרונד גענומען, איז עס אַ גרויסער אומזין צו פירן אַזא לעבן, איך שווער ביי נאָט! איך האָב ניט געקענט באַגרייפן, מיט וואָס האָב איך עס פאַרדינט אַזעלכע פּורעניות. און מיר איז פּלוצלונג אַיינגע-פאַלן, אַז איך וואָלט געקאַנט גרינג און ניד ווערן אַ שווינדלער און אַוועקטראָגן די דעקע אין קעלערשטוב צו דעם „פעטער“. איך האָב עס געקענט פאַרזעצן פאַר אַ קראַץ און באַקומען דערפאַר דריי זאַטע מיטאַגן, אַ ביסל האַלטן זיך, ביז וואָנען ס'וועט זיך מאַכן עפעס אַנדערש. פאַר האַנס פּאַזלי וועל איך שוין קרייגן אַ תּירוץ. איך בין שוין געווען אויפן וועג צו דעם קעלערשטוב.

אָבער בין געבליבן שטיין ביים אַיינגאַנג, אַ שאַקל געטאַן אומ-
אַנטשלאָסן מיטן קאַפּ און זיך אומגעקערט צוריק.

וואָס מער איך האָב זיך דערווייטערט, אַלץ גרעסער איז
געוואָרן די פרייד אין מיין האַרצן, וואָס איך האָב בייגעשטאַנען
דעם דאָזיקן שווערן נסיון. דאָס באַוואוסטויין, אַז איך בין אַן
אַרנטלעכער מאַן, האָט מיר אַ שלאָג געטאַן אין קאַפּ אַריין, אָנגע-
פילט מיך מיטן שטאַלצן געפיל, אַז איך בין אַ פעסטער כאַראַקט-
טער, אַ ווייסער לייכט-טורעם אויף דעם טריבן מענטשלעכן ים,
וואו עס טראָגן זיך בלויו רעשטלעך פון צעבראַכענע שיפן. פאַר-
משכונען אַ פרעמד אַיינזאָם צוליב אַ מיטאַג, אויפּפּרעסן און פאַר-
טרינקען די אַיינגע אַכטונג, זיך אַליין אַנרופן שווינדלער, פאַר זיך
אַליין אַראַפּלאָזן די אויגן — קיינמאַל ניט! דאָס האָב איך ניט
געקענט מיינען ערנסט, דאָס איז מיר נאָר כּמעט קיינמאַל אויפן
זינען ניט געקומען; מיטאַר באמת ניט אַרויפּוואַרפן אויף אַ מענטשן
די פאַראַנטוואַרטלעכקייט פאַר צופּעליקע דורכשוועבנדיקע געדאַנקען,
בפּרש נאָך ווען עס טוט מוראדיק ווי דער קאַפּ און דו ווערסט
טויט מיר, שלעפּנדיק אַ דעקע, וואָס געהערט צו אַן אַנדערן.

נישקשה, עס וועט זיך געפינען אַן אויסוועג, מיט דער צייט!
ס'איז נאָך געבליבן דער סוחר אויף גרענלאַנדסלערעט; צי דען האָב
איך אים אָפּגעשלאָגן די שוועלן, זינט איך האָב אַוועקגעשיקט מיין
פאַרשלאָגן? געקלונגען צו אים צען מאָל אַ טאַג און באַקומען אַן
אַפּוואַג? איך האָב אים אַזוי גוט ווי נאָרניט באַלעסטיקט. איך בין
דאָך אַפילו צו אים קיין אַיינמאַל ניט אַריין. אַזער וואָלט דאָס
נאָר ניט זיין קיין אומזיסטע טירחה, אפּשר וועט דאָסמאַל דער
מול זיין אויף מיין ווייט. דער מול גייט אָפּט מיט אַזעלכע מאַדנע
פאַרדרייטע וועגן. און איך בין אַוועק אויף גרענלאַנדסלערעט.

די לעצטע אויפּטרייסלונג, וואָס האָט מיר דורכגעדרונגען
דעם קאַפּ, האָט מיך אָפּגעשוואַכט אַ ביסל. איך בין געגאַנגען וויער
לאַנגזאַם און געטראַכט, וואָס זאָל איך זאָגן דעם סוחר. ער איז
געוויס אַ גוטע נשמה; אויב ער איז נאָר אין אַ גוטן הומאָר, וועט
ער מיר נאָר אַוודאי געבן אַן אַוואַנס אַ קראַן אָן מיין בעטן;
זעלכע מענטשן האָבן שטענדיק די שענסטע אַיינפאַלן.

איך האָב זיך אַריינגעכאַפּט אין טויער און אָפּגעשוואַרצט מיט שפּייטעך די קניען פּון די הויזן, פּרי אויסצוזען אָנשטענדיקער, די דעקע איבערגעלאָזט אין אַ ווינקל הינטער אַ קאַסען, איבערגעשניטן די נאַס אין דער קווער און אַריין אין קראָם.

דאָ איז געשאַנען אַ מענטש און געקלעפט זעקלעך פּון אַלטע צייטונגען.

— איך האָב געוואָלט זען דעם הער קרויסטי, — האָב איך געזאָגט.

— דאָס בין איך אַליין — האָט דער מענטש געענטפּערט. — זוי נאָר! מײן נאָמען איז אַזוי אין אַזוי, איך האָב געהאַט דעם פּבור צוזושיקן אײך מײן פּאַרשלאָג און כּווייס ניט, צי עס איז דערפּון עפעס אַרויסגעקומען.

ער האָט איבער-עחזרט מײן נאָמען עטלעכע מאָל און אָנגע-הויבן לאַכן.

— נו, טוט אַ קוק — זאָגט ער, און נעמט אַרויס פּון בּוועם-קעשענע מײן בריוו, — זייט אַזוי גוט און זעם, ווי אַזוי איר באַנייט זיך מיט צאָלן, מײן הער! איר האָט דאַמירט אַייער בריוו מיטן יאָר 1848. — און דער מענטש האָט גענומען לאַכן הויך אויפן קול.

— יא, דאָס איז ניט נאָר אין אַרדענונג, — האָב איך פּאַרלוירן געזאָגט: — אַן אומבאַטראַכטקייט, אַ צעטראַגנאָקייט, איך בין מודה.

— פּאַרשטייט איר מיך, איך דאַרף האָבן אַ מענטשן, וואָס זאָל זיך איבערהויפּט ניט טועה זיין אין צאָלן — האָט ער געזאָגט — אַ שאַד! איר האָט אַזאַ דייטלעכע האַנטשריפט, און אַייער בריוו איז מיר בכלל געפּעלן, אָבער...

איך האָב פּאָנעוואַרט אַ ביסל; אוממעגלעך, צו דאָס זאָל זיין זיין לעצט וואָרט. ער האָט זיך ווידער גענומען צו זיינע זעקלעך.

— יא, ס'איז זייער אומאַיינגענעם, שרעקלעך אומאַיינגענעם; אָבער דאָס וועט זיך נאָטירלעך מערניט איבערחורן; און דער

דאָזיקער קליינער נרייז האָט דאָך ניט נעקענט מיך מאַכן אומפעקן בכלל צו פירן ביכער.

— דאָס זאָג איך נאָרניט, — האָט ער געענטפערט: — אָבער פונדעסטוועגן האָט עס געהאַט פאַר מיר אַזאַ באַדייטונג, אַז איך האָב גלייך באַשלאָסן נעמען אַן אַנדערן.

— הייסט עס, די שמעלע איז שוין פאַרנומען? — האָב איך געפרעגט.

— יאַ.

— נו, נאָט מיינער, אויב אַווי, איז דאָך נימאָ וואָס צו מאַכן?

— ניין. איך פאָרווער זייער, אָבער...

— אַ גוטן! — האָב איך געזאָגט.

מיך האָט אָנגעכאַפט אַ פֿרענענדיקער און ברוטאַלער פֿעס. איך האָב גענומען מיין דעקע פֿון טויער, פאַרביסן די ציין, אָנגע־טראָטן אויף פֿירדלעכע מענטשן און ניט געבעטן קיין אַנטשולדיג־קונג. ווען איינער אַ הער איז געבליבן שטיין און מיר געמאַכט אַ שטרענגן אויסרייד וועגן מיין באַנעמונג, האָב איך זיך אויסגע־דרייט צו אים און אַריינגעשריען אים אין אויער אַריין אַ וואָרט אָן שום זין, צוואַמענגעפרעסט סאַמע אונטער זיין נאָז די פֿויסטן און אַוועק ווייטער, פאַרשטיינערט פֿון רציחה, וועלכע איך בין ניט געווען פֿכוח בייצוקומען. ער האָט אַרוף געטאָן אַ פּאָליציאַנט און אין דעם מאַמענט האָב איך בעסער ניט געוואונטשן, ווי אַריינגעמען דעם פּאָליציאַנט אין מיינע הענט. איך האָב בכיוון פֿאַר־לאַנגזאַמט די טריט, פֿדי צו געבן אים אַ מעגלעכקייט מיך אָנצוואַנגן, אָבער ער איז ניט געקומען. נין, איז כאַטש פאַרהאַן דער מינדסטער זין אין דעם, וואָס אַלע מיינע הייסטע און פֿליסיקסטע פֿרווון האָבן זיך ניט אַיינגעגעבן? פאַרוואָס האָב איך אָנגעשריבן 1848? וואָס פאַר אַ שייכות האָט צו מיר דער דאָזיקער פאַרשאַלטענער יאָר? איצט בין איך גענאָגען און געווען אַזוי הוננעריק, אַז מיינע געדערס האָבן זיך אין מיר איבערגעדרייט אַזוי ווי ווערס. און וואו שטייט עס געשריבן, אַז ביז אַוונט וועט מיר געלינגען עפעס אָפּצו־

עסן? און וואָס ווייטער די צייט איז גענאָנגען, אַלץ מער און מער בין איך פּוּיש און גייסטיק אויסגעשעפט געוואָרן. מיט יעדן מאָג האָב איך זיך אַרְפּונעלאָזט צו אַלץ ווייניקער ערלעכע מעשים. איך האָב געלעבט אָן שום בוש, גענאָרט אָרעמע מענטשן מיט דירה-געלט, זיך אַפּילו געראַנגלט מיט דעם נידערטרעכטיקסטן געראַנק צו ננבענען אַ פּרעמדע דעקע — און אַלץ אָן שום חרטה, אָן שום תּשובה-געראַנק. אויף מיין נשמה האָבן זיך באַוווּן פּאַר-דאַרבענע פּלעקן, שוואַרצע שוועמלעך האָבן זיך מער און מער אין מיר צעוואַקסן. און דאָרטן אין הימל איז געועסן גאָט און נישט אַראָפּגענומען פון מיר דאָס וואַכיקע אויג און געזען, אַז מיין אונטערנאָג וואָל פּאַרקומען לויט אַלע געזעצן פון דער קונסט, גלייכמעסיק און לאַנגזאַם, נישט אַראָפּשלאָנגנדיק זיך פון טאַקט. אָבער אין די תּהומען פון גיהנום האָבן אַרומגעשמייעט די שרם און זיך געקאַכט פאַר אוימגעדולד, וואָס דאָס געדויערט אזוי לאַנג, וואָס איך האָב נאָך נישט געטאַן קיין גרויסן טאַט, קיין אומפאַר-ציילעכע עבירה, פאַר וועלכער גאָט און זיין געדעכטיקייט וואָל מיך אַראָפּשטויסן פּ=הקל...

איך האָב פּאַרגיכערט מיין טראַט, דערפּירט אים צו דער גרעסער שטעלע, פּלוצלונג זיך באַרנומען אויף לינקס און אָן אויפגערעגטער, אַ ביזער, בין איך אַריינגעפאַלן אין אַ אויסגע-פּוצטן, העל-באַלויכטענעם אַריינגאַנג; איך האָב זיך נישט אָפּגע-שטעלט, נישט פּאַרהאַלטן זיך אַפּילו אויף אַ רגע; אָבער די גאַנצע איינגאַרטיקע באַפּיצונג האָט אין איין אויגנבליק אַריינגעדרינגען אין מיין באַוואוסטזיין, יעדע קלייניקייט אויף די טירן, די דעקאַ-רנציעס, די ריל — אַלץ איז געשטאַנען פאַר מייע אינערלעכע אויגן, בשעת איך בין געלאָגן אַרויף איבער די טרעפּ. אויפן ערשטן שטאַק, האָב איך שטאַרק אָנגעקלונגען, פּאַרוואָס האָב איך זיך אָפּגעשטעלט גראַד אויפן ערשטן שטאַק? און פּאַרוואָס האָב איך אָנגעכאַפט גראַד דאָס גלעקל, וואָס איז געווען צום ווייטסטן פון די טרעפּ?

אַ יונגע דאַמע אין אַ גרוי קלייד, געפּוצט מיט שוואַרץ, איז אַרויס עפענען די טיר; אַ וויילע איז זי געשטאַנען און פּאַרוואָס-

דערט אויף מיר געקוקט, דערנאך האָט זי אַ שאַקל געטאָן מיין קאָפּ און געזאָגט:

— היינט איז ניטאָ וואָס צו געבן — און געמאַכט אַ באַ-
זוענונג צו פאַרמאַכן די טיר.

פאַרוואָס האָב איך אָנגעטראָפּן גראַד אויף אַט דעם מענטשן?
זי האָט מיך אָנגענומען פאַר אַ בעשלער, און איך בין בלוצלונג
געוואָרן קאַלטבלוטיק און רווק. איך האָב אַראָפּגענומען דעם הוט
און זיך העפלעך פאַרנייגט, גלייך ווי איך וואָלט אירע ווערטער
ניט דערהערט, און האָב זייער איידל געזאָגט:

— איך בעט מיך אַנטשולדיקן, פרייליך, וואָס כּהאַב צוויי
שטאַרק אָנגעקלונגען, איך האָב ניט געקענט דאָס גלעקל. דאָ
דאַרף וואוינען אַ קראַנקער, וואָס האָט געווכט אַ מענטשן, אים צו
פירן אין אַ שטול?

— ניין, — האָט זי ענדלעך געזאָגט — דאָ וואוינט ניט
קײן שום קראַנקער הער.

— ניין? אַ באַיאַרנטער מאַן, צוויי שעה אין טאָג פירן אים,
פּערציק ערע אַ שעה?

— ניין.

— אויב צוויי, בעט איך אייך נאָך אַ מאָל מיך אַנטשולדיקן, —
האַב איך געזאָגט — ס'איז אַפנים אויפן פאַרטער. איך האָב נאָר
ע וואָלט רעקאָמענדירן איינעם אַ מענטשן, וואָס איך קען אים
גראַד און אינטערעסיר זיך מיט אים. מיין נאָמען איז וועדעל
יאַרלסבערג.

און איך האָב זיך ווידער פאַרנייגט און געמאַכט אַ טראַט
אויף צוריק; די יונגע דאַמע איז רויט געוואָרן ווי פייער; פאַר-
גרוס פאַרלעגנהייט האָט זי זיך ניט געקענט אַריר טאָג פון אַרט,
נאָר זי איז געשטאַנען און האָט מיר נאָכגעקוקט, ביז וואַנען איך
בין אַראָפּ פון די טרעפּ.

מיין רווקייט האָט זיך ווידער אומגעקערט צו מיר און מיין
קאָפּ איז געווען קלאַר. דער דאַמעס ווערטער, אַז היינט איז ניטאָ
וואָס צו געבן, האָט אויף מיר געווירקט ווי אַ קאַלטער דוש. איך
האַלט שוין צוויי ווייט, אַז יעדערער האָט געקענט אין געדאַנק

טייטלען אויף מיר און זאגן צו ויך: אָט נייט אַ בעטלער, איינער פון די, וואָס מענטשן דערלאַנגען זיי עפעס צו עסן דורך דער טיר!...

אויף מעלער-נאָס בין איך געבליבן שטיין ביי אַ נאָרקיד און געשמעקט דעם פרישן ריח פון פלייש, וואָס האָט זיך דאָרט געבראַטן; מיין האַנט האָט שוין אָנגענומען די קליאַמקע פון דער טיר און איך האָב געוואָלט שוין אַרײַן, אָן אַ שום איבערקלער, אָבער כ׳האַב זיך באַצײטנס געכאַפט און בין אַוועק. צו איך בין געקומען צום סטאַרטאַר און געזוכט אַן אַרט אויף אָפרען אַ ביסל, זײַנען אַלע בענק געווען פאַרנומען און אומזיסט בין איך אַרומ-געגאַנגען אַרום און אַרום דעם נאַנצן קלױסטער צו געפינען אַן ערטל, וואו איך זאָל זיך קענען צוועצן. — אַווראײ! — האָב איך פאַראומערט צו זיך אַלײן געזאַגט: — אַווראײ, אַווראײ! — און איך האָב זיך ווידער געלאָזט גײן. ביים ברונעס, אויפן ראָג מאַרק, האָב איך זיך אָפגעשטעלט, גענומען אַ זוף וואַסער, ווידער אַוועק, שלעפנדיק די פיס, לאַנג געשטאַנען בײַ יעדן פענסטער, זיך אָפגעשטעלט און באַגלייט מיט די אויגן יעדן פאַרבײַפאַרנדיקן עקיפּאָזש. אין קאָפּ האָב איך געפילט אַ העלישן פײַער און ס׳האַט שרעקלעך געהאַקט אין די שלײפּן. דאָס אויסגעטרונקענע וואַסער האָט זײַער שלעכט געווירקט, און אויפן וועג האָב איך עטלעכע מאָל געבראַכן. אַזוי-אַרום בין איך אָנגעקומען צום בית-עלמין. איך האָב זיך אַנידערגעזעצט, מיט די אײלנבוויגנס אין די קני און מיטן קאָפּ אָן די הענט אָנגעשפּאַרט. אין דער דאָזיקער אײַנגעבויענער לאַגע איז מיר געוואָרן בעסער און איך האָב מער ניט געפילט די נאַנעניש אין דער ברוסט.

אַ שטיינקריצער איז געלעגן לעבן מיר אויפן בויד איבער אַ גרויסער גראַניט-פּלאַטע און האָט אַזײַסגעהאַקט אַן אויפשריפט; ער האָט געטראָגן בלויע ברילן און פּלוצלונג האָט ער מיר דער-מאַנט אָן אײַנעם אַ באַקאַנטן, וועלכן איך האָב כמעט שוין פאַר-געסן, אײַנעם אַ הער, וועלכער האָט געדינט אין אַ באַנק און וואָס איך האָב זיך עפעס אַמאָל געטראָפּן מיט אים אין אַ קאַפּע-הויז.

ווען איך זאָל נאָר קענען גובר ויין דאָס געפיל פון בושה און ווענדן זיך צו אים! דערציילן אים פשוט דעם גאַנצן אמת! דערציילן, אַז עס גייט מיר איצט זייער שלעכט, אַז ס'איז מיר געוואָרן ממש שווער אונטערצוהאַלטן דאָס לעבן! איך קען אים אָפּגעבן מיין ראַזיר-אַבאַנעמענט... צו אַלדי טייַגל מיין ראַזיר-ביכל! כמעט פאַר אַ קראַן בילעטן נאָך! און איך טו זיך נער-וועט אַ כאַפּ פאַר דעם דאָזיקן טייערן אוצר. נישט געפונען אים אַזוי גיך, שפּרינג איך אויף, אַ שווייס פאַשלאַנגט מיך פאַר טרעק און ענדלעך געפין איך עס טיף אין דער פּוועם-קעשענע צוואַמען מיט אַנדערע פאַפּירלעך, ריינע און פאַרשריבענע, אָן שום ווערט. איך צייל איבער עטלעכע מאָל די דאָזיקע זעקס בילעטלעך כסדר און אויף צוריק. צו וואָס דאַרף איך זיי האָבן? — דאָס, וואָס איך וויל זיך מער ניט ראַזירן, קען דאָך פאַררעכנט ווערן פאַר מיינעם אַ קאַפּריו, אַ פאַנאַזיע. איך קען אַלזאָ געהאַלטן ווערן מיט אַ האַלבער קראַן, אַ ווייסער האַלבער קראַן פון קאַנספּערע-וילבער! די באַנק פאַרמאַכט זיך זעקס אַ ווינער, איך וואָלט גע-קענט אַפּוואַרטן מיין באַקאַנטן ביים קאַפע אַ ווינער זיבן-אַכט.

איך בין געזעסן און אַ לאַנגע צייט זיך געפרייט פון דעם דאָזיקן אַיינפאַ. די צייט איז גענאַנגען. דער ווינט אין די קאָ-שטאַנענדימער האַט שטאַרק גערוישט אַרום מיר און דער טאָג האַט זיך גענייגט צום אָוונט. צי דען איז דאָס ניט קיין דערנידע-ריקונג צו קומען מיט זעקס ראַזיר-בילעטלעך צו אַ יונגמאַ, וואָס האַט אַ שטעלע אין אַ באַנק? טאָמער האַט ער נאָר גאַנצע צוויי דיקע ראַזיר-ביכלעך, נאָך ריינערע און שענערע פון מיינע בילעט-לעך, ווער קען דען וויסן? און איך האָב געזוכט איבער אַלע קעשענעס, אפשר וועט זיך געפינען אַ זאַך, וואָס איך וואָלט גע-קענט אַנבאַטן אַלס צוגאַב, אָבער איך האָב נאָרנישט געפונען. און אפשר זאָל איך אים פאַרלייגן מין שיפּס? איך וואָלט אויסגע-צייכנט אויסגעקומען אָן אים, בלויו פעסטער פאַרשפּילעט דאָס רעקל, וואָס איך מוז סיי ווי סיי טאָן, וויבאַלד איך האָב ניט דאָס וועסטל. איך האָב אָפּגעבונדן דעם שיפּס, אַ גרויסער אויסבינדער, וואָס האַט מיר צוגעדעקט אַ האַלבע ברוסט, פלייסיק

אים אויסגערײניקט און צוזאַמען מיט דעם ראַזיר-ביכל אַיינגעפאַקט
אין אַ ווייסן שטיק שרײב-פאַפיר. דערנאָך האָב איך פאַרלאָזט
דעם בית-עלמין און זיך אַראָפּגעלאָזט אין שאַטאַ.

אויפן ראַטהויז איז געווען זיבן אַ וויינער. איך האָב זיך גע-
דרייט אַרום דעם קאַשעהויז, געבלאַנדושעט היין און צוריק פאַזע
דער אייזערנער גראַטע און אויפגעקראַם אַכטונג געגעבן אויף
אַלעמען, ווער ס'איז אַריין און אַרויס פון דער טיר. ענדלעך,
אַרום אַכט אַ וויינער האָב איך דערזען אַ יוגנטמאַן, פריש און עלע-
גאַנט, וואָס איז געגאַנגען אַרויף גאַס צום קאַפע צו. מיין האַרץ
האַט אויפגעפלאַצערט ווי אַ קליין פייגעלע אין מיין ברוסט, און
איך האָב אים דערזען, און איך האָב זיך צו אים אַ לאַז געמאַן,
אַפילו ניט באַגרייט.

— אַ האַלבע קראַן, אַלשער פריינד! — האָב איך געזאָגט
מיט אַ פאַמיליערן טאָן — אַט האַט איר אַ משכּוּן. — און איך האָב
אים אַריינגערוקט אין האַנט דאַס פעקל.

— איך האָב ניט — האַט ער געזאָגט: — נאָט איז מיין
עדות, און איך האָב נאָרנישט! — און ער האַט אויסגעקערט זיין
טייטער מיר אין די אויגן. — איך האָב אַ הוליע געטאָן נעכטן
אין אַוונט און זיך אויסגעפייטלט; גלייבט מיר, איך האָב ניט.

— נוי, נוי, קיין ביזו ניט — האָב איך געענטפערט און גע-
גלייבט אים אויפן וואַרט.

ער האַט דאָך קיין שום גרונד ניט געהאַט צו לטיגן איבער
אַזאַ קלייניקייט; מיר האַט זיך אַפילו אויסגעוויזן, און זיינע בלויע
אויגן זיינען שיר ניט פייכט געוואָרן, ווען ער האַט געזוכט ביי זיך
אין די קעשענעס און נאָרנישט ניט געפונען. איך האָב זיך צוריק-
געצויגן.

— אויב אַזוי, אַנשולדיקט, איך בין פשוט אין אַ קליינער
פאַרלעגנהייט.

איך האָב שוין געהאַט אָפּגעזאַנגען אַ שטיק אַראָפּ, ווי ער
האַט מיך אַ רוף געטאָן און דערמאַנט ווען פעקל.

— נעמט עס, נעמט עס! — האָב איך געזאָגט: — וואָל

עם ציך וואויל באקומען. דאָס איז אַ פאַר קלייניקייטן, אַ נאַריש־
קייט — אומגעפער אַלץ, וואָס איך פאַרמאָג אויף דער ערד.

און איך בין געוואָרן גערירט פון מיינע אייגענע ווערטער, זיי
האַבן צווי טרויעריק געקלונגען אין דעם אַוונטיקן בין-השמעות.
און איך האָב אָנגעהויבן צו וויינען...

דער ווינט איז געוואָרן פרישער, וואָלקנס האָבן זיך ווילד גע-
טרעָגן איבערן הימל, אין וואָס פינסטערער, אַלץ קילער און קעלטער
איז געוואָרן. איך בין געאַנגען איבער דער נאַס און געוויינט, גע-
פילט צו זיך אַלץ מער און מער רחמנות און איבערגעחורט נאָכ-
אַנאָנד עטלעכע ווערטער, אַן אויסגעשריי, וואָס האָט ווידער אַרויס-
גערוּפן טרערן, ווען זיי פלעגן וועלן אויפהערן:

— נאָט מיינער, ווי מיר איז שלעכט! ווי מיר איז שלעכט!

ס'איז אַריבער אַ שעה, אַריבער צווי אומגענדלעך לאַנגזאַם
און פויל. אַ לאַנגע צייט בין איך אָפגעווען אויף טאַרוו-נאַס, גע-
זעסן אויף טרעפּ, באַהאַלטן זיך אין אַ טויער, ווען עמעצער פלעגט
פאַרבייגיין, געשטאַנען און געקוקט פּמעוואַטע אין באַלויכטענע
קראַמען, וואו ס'האַבן זיך אומגערדייט מענטשן מיט געלט און
סחורות; סוף-בל-סוף האָב איך זיך אויסגעפונען אַ פאַרמאַכטן
אַרט הינטער ברעטער צווישן קלויסטער און מאַרק.

ניין, היינט אַוונט האָב איך בשום אופן ניט געקענט גיין אין
וואַלד. זאָל זיין, וואָס עס וויל, כ'האַב ניט געהאַט דערצו קיין
כוחות און דער וועג איז אַזא אומגענדלעך ווייטער. איך האָב גע-
וואָלט איבערקומען די נאַכט ווי כ'האַב געקענט און פאַרבלייבן
וואו איך בין געווען; אויב ס'וועט זיין נאָר קאַלט, קען איך
אַ ביסל אומגיין ביים קלויסטער. איך האָב ניט געהאַט בדעה צו
מצבן דערפון אַ וועג. און איך האָב אָנגעשאַרט דעם קאַפּ אויף
אַהינטער און פאַלד אַיינגעדערעמלט.

דער טומל אַרום מיר האָט זיך ביסלעכווייז אַיינגעשטילט,
די קראַמען האָבן זיך געשלאָסן, די טריט פון פאַרבייגייער האָבן
אָפגעהילכט אַלץ זעלטענער און זעלטענער און ס'איז פינסטער
געוואָרן אין אַלע פענסטער...

איך האָב געשטאַלט; די בלאַנקעדיקע קנעפּ, וואָס האָבן געפינקלט פאַר מייע אויגן, האָבן מיך געצוואונגען אין אים צו דערקענען אַ פאַליציאַנט, זיין פנים האָב איך נישט געקענט זען.

— גוטן אָונט! — האָט ער געזאָגט.

— גוטן אָונט! — האָב איך געענטפערט און זיך דערשראַקן, איך האָב זיך אויפגעהויבן אין פאַרלעגנהייט. אַ וויילע איז ער געשטאַנען אומבאַזעגלעך.

— וואו וואוינט איר?

לויט דער אַלטער געוויינהייט אין נישט לאַנג געטראַכט, האָב איך אָנגעגעבן מיין אַדרעס, דאָס קליינע בוידעם-צימער וואָס איך האָב פאַרלאָזן.

ער איז ווידער אַ וויילע געשטאַנען.

— איך האָב עפעס געמאָן שלעכטס? — האָב איך געפרעגט דערשראַקן.

— ניין, ניין! — האָט ער געענטפערט — אָבער איר דאַרפט ניין אַ היים, דאָ איז קאַלט צו ליגן.

— יא, נאָנץ קאַלט.

און איך האָב אים געזאָגט אַ גוטע נאַכט און אינסטינקטיוו האָב איך זיך געלאָזט ניין צו מיין אַלטער דירה. איך זאָל זיך נאָר רירן פאַרזיכטיק, וואָלט איך זיכער זיך אַרויפגעכאַפט אומבאַמערקט; בוך-הפּל אַכט טרעפּ, און בלויז די אייבערשטע צוויי האָבן געסקריפּט אונטער די פּיס.

לעבן טויער האָב איך אַראָפּגענומען די שיד און בין אַריין. אומעטום איז געווען שמיל, פון אויבן האָב איך געהערט אַ לאַנגע זאַמען פּיקעטאַק פון זייגער און אַ שוואַכן געוויין פון אַ קינד; דער-נאָך האָב איך גאַרנישט נישט געהערט. איך האָב געפונען מיין טיר, זי אונטערנהויבן אויף די זאַוועסעס און ווי געוויינלעך געעפנט זי אָן אַ שליסל, אַריין אין צימער און ווידער אָן גערויש פאַרמאַכט די טיר.

אַלץ איז געווען, ווי איך האָב איבערגעלאָזט, די פאַרהענגע-לעך אויפן פענסטער זיינען געווען אָפּגעשאַרצט און דאָס בעט איז

געשטאנען ליידיק, אויפן טיש האָב איך באַמערקט אַ פאַפּיר, ווייזט אויס, דאָס איז געווען מיין צעמל צו דער באַלעבאַסע. זי איז אַפילו נישט געווען דאָ נאָך מיין אַוועקגיין. איך האָב אָנגעשאַפט מיט דער האַנט דעם ווייסן פּלעק און צו מיין גרויס פאַרוואונדערונג דערונט דערפילט, אַז דאָס איז אַ בריוו. אַ בריוו? איך טראָג אים צו צום פענסטער, איבערצולייגען אויף וויפיל עס לאָזט זיך אין דער פינסטער, די דאָזיקע געציקטע א תיות און דערזע ענדלעך מיין נאָמען. „זי האָ! — טראַכט איך: — אַן ענטפער פון דער באַלעבאַסע, אַ פאַרבאָט אַריינצוגיין אין צימער, ווען מיר זאָל אַיינפאַלן אומצוקערן זיך!“

און לאַנגזאַם, נאָר לאַנגזאַם גיי איך ווידער אַרויס פון צימער, די שיד אין איין האַנט, דער בריוו אין דער אַנדערער און די דעקע אונטערן אָרעם. איך שטעל זיך אויף די שפיץ פינגער, פּרעס צוזאַמען די ציין אויף די סקריפענדיקע טרעפּלעך, קום זי אַריבער בשלום אינגאַנצן און שטיי ווידער אין טויער.

איך טו אַן ווידער אַמאָל די שיד, עסס זיך לאַנג מיט די שנירלעך און נאָכדעם ווי איך האָב זיי ענדלעך פאַרבונדן, בלייב איך אַפילו אַ רגע זיצן, קוק פאַראַויס אָן שום געדאַנק און האַלט אין האַנט דעם בריוו.

דערנאָך עטיי איך אויף און גיי אַוועק.

די צאָנקענדיקע שיינ פון לאַמטערן לייכט אין נאַס, איך גיי צו דער שיינ, הייב אויף מיין פעקל צום לאַמטערן-סלופ, עפן אויף דעם בריוו — אַלץ זייער לאַנגזאַם.

ווי אַ שטראַם פון ליכט נעמט אַדורך מיין ברוסט, און איך הער, ווי איך גיב אַ שוואַכן געשריי, אַ זינלאָזן קול פון פרייד. דער בריוו איז פון דעם רעדאַקטאָר, מיין פעליעמאַן איז אָנגענוע-מען, גייט נלייך אַוועק אין זעצעריי, תיפּף-ומיד! „עטלעכע קליינע ענדערונגען... אַ פאַר אַרטאָגראַפישע גרייזן... טאַלאַנטפול אָנגע-שריבן... ווערט מאַרנן אָפּגעדרוקט... צען קראַן!“

איך האָב געלאַכט און געוויינט, זיך געלאָזט לויפן איבער נאַס, געבליבן שטיין און אַנידערגעפאַלן אויף די קני און הויך

קנוט האַמסון

איפן קול זיך ביטער אויסגעוירלט גלאַט אין דער וועלט אַרײַן.
און די צײַט איז געגאַנגען.

די גאַנצע נאַכט ביזן טאָג אַרײַן, פאַרדולד פון פּרײַד, האָב
איך זיך געבלאָנקעט איבער די גאַסן און געחורט נאָכאַנאַנד: —
טאַלאַנטפול אָנעשריבן, הײַסט עס, אַ קלײַן מײַסטער־ווערקל,
אַ געניצלע זאַך, און צען קראַן!

צווייטער טייל

אין א פאָר וואָכן אַרום אין איינעם אָן אַוונט האָב איך זיך ווידער געפונען אין דרויסן.

איך בין ווידער געזעסן אויף אַ בית-עולם און געשריבן אַן אַרטיקל פאַר עפעס אַ צייטונג; ביז וואָס איך האָב געאַרבעט אויף דעם, איז דער וויגער געוואָרן צען, כ'איו געוואָרן פינסטער און מ'האַט שוין געדאַרפט פאַרמאַכן די טויערן. איך בין געווען הונגעריק, זייער הונגעריק. די צען קראַן ווינען צום באַרויערן צו ניד אַוועק; איך האָב שוין נישט געהאַט געגעסן צוויי, באַלד דריי מעת-לעת און געשפירט אַ שוואַכקייט. מיר איז געווען אַ ביסל שווער צו פירן מיטן בלייפערער. אין קעשענע האָב איך געהאַט אַ צעבראַכן מעסערל און אַ בינטל שליסלען, אָבער קיין גראַשן געלט.

אַזוי ווי די טויערן פון בית-עולם האָבן זיך געשלאָסן, האָב איך איינגעלעך באַדאַרפט ניין אַהיים; אָבער אויס אינסטינקטיווער מורא פאַר מיין צימער, וואו אַלץ איז געווען וויס און פינסטער, אַט פאַר דער דאַזיקער פאַרלאַזטער בלעכעריי, וואו מ'האַט מיר סוף-בל-סוף דערלויבט אויפצוהאַלטן זיך, האָב איך אַוועקגע-בלאַנדושעט ווייטער, וואוהין די אויגן האָבן מיך געטראָגן, פאַרביי ראַטהויז, צום ים און ווייטער צו דער באַנק ביי דעם אייזנבאַן-האַפן און זיך דאַרט צוגעזעצט.

אין דעם מאַמענט האָב איך נישט געהאַט קיין איינציקע שוואַרצע מחשבה און דער אַנבליק פון ים, וואָס האָט זיך מנוחה-דיק און הערלעך געשפרייט אין דער האַלבטונקלקייט, האָט מיך באַרויקט. לויט דער אַלטער געוויינהייט האָב איך זיך געוואַלט

אָנטאָן דעם פּאַרגעניגן איבערצולייענען דעם נאָר-וואָס אָנגעשריבע-
נעם פּראָגמענט, וואָס דעם קראַנקן מוח מיינעם איו פּאַרגעקומען,
אַז ס'איז דאָס בעסטע, וואָס איך האָב ווען-עס-איז געשריבן. איך
האָב אַרויסגענומען פון קעשענע דעם מאַנוסקריפט, צוגעטראָגן אים
סאַמע צו די אַייגן, כּרי בעסער צו זען, און דורכגעלייענט אַ זייטל
נאָך אַ זייטל. ענדלעך בין איך געוואָרן מיר און באַהאַלטן די
פּאַפּירן אין קעשענע. אַלץ איז געווען שטיל. דער ים האָט זיך
געשפּרייט ווי אַ בלויער פּערלמוטער און די פּיינלעך וויינען אָן
גערויש פּאַרבייגעפּלויגן פון איין אַרט אויף דעם אַנדערן. עטוואָס
אָן אַ זייט האָט פּאַטרולירט אַ פּאָליצייאַנט און מער האָט מען קיין
נמש ניט געזען און דער גאַנצער האַפּן איז געווען שטום.

איך צייל ווידער מיין פּאַרמענן; אַ צעבראַכן טאַשנמע-
סערל און אַ בינטל שליסלען; אָבער קיין נראַשן געלט. פּלוצלונג
כאַפּ איך זיך פאַר דער קעשענע און שלעפּ ווידער אַרויס די
פּאַפּירן. דאָס איז געווען אַ מעכאַנישע באַוועגונג, אַ אומבאַוואוסט-
זיניקער גערוונצוק. איך קלייב אויס אַ ווייס ניט פּאַרשריבן פּלעטל
און — גאָט ווייס, ווי אַזוי מיר איז עס אַיינגעפאַלן — עס צו-
נויפגעדרייט אין אַ שקאַרמיצל, פּאַרמאַכט עס אַזוי פּאַרויכטיק, אַז
ס'האָט אויסגעזען ווי פּול, און אַ שליידער געטאַן עס ווייט אויפן
ברוק; דער ווינט האָט עס אַוועקגעטראָגן נאָך ווייטער, דערנאָך
איז עס געבליבן ליגן.

איצט האָט דער הונגער מיך אָנגעהויבן צו פּלאָגן. איך בין
געזעסן און געקוקט אויף דעם ווייסן שקאַרמיצל, וואָס איז געווען
ווי אָנגעבליבן פון ווייסע זילבערנע מטבעות און האָט מיך אַליין
גענייגט צו גלייבן, אַז עס איז טאַקע מיט עפעס געווען אָנגעפילט. איך
האָב טרוימפּירט און זיך אַיינגערעדט צו טרעפן די סומע, — אויב
איך טרעף ריכטיק — געהערט עס צו מיר! איך האָב זיך פּאַרגע-
שטעלט די קליינע ליבע צען-ערעדיקע מטבעלעך פון אויגן און
די פעטע גענאָסענע קראַגען פון אויבן — אַ גאַנצער שקאַרמוץ פּול
געפאַקט מיט געלט! איך בין געזעסן מיט אויסגענלאָצטע אויגן
און געקוקט אויף דעם און אַיינגערעדט זיך גיין און עס אַוועק-
ננבענען.

און אַט הער איך אַ הוסט פון דעם פּאָליציאַנט — און ווי אַזוי איז עס מיר אַיינגעפּאַלן אים נאַכצוטאָן דאָס ועלבע? איך הייב זיך אויף פון באַנק און הוסט און חור דאָס איבער דריי מאָל, ער זאָל דערהערן. ווי וועט ער זיך דאָס ניט אַ וואָרף טאָן צו דעם שקאַרמיצל, אַז ער וועט צוגיין? איך בין געווען און זיך געפרייט פון דעם דאָזיקן שפיצל, געריבן די הענט פאַר אַנטציקונג און זיך געוירלט אויף וואָס די וועלט שטייט. ער וועט האָבן וואָס צו האַלטן, דער הונט! אויפן העלישן פייער וועט ער ברענען פאַר אַזעלכע שטיק! איך בין געווען שיכור פאַר הונגער, דער הונגער האָט מיך באַרויט.

אין אַ וויילע אַרום קומט דער פּאָליציאַנט, קלאַפּנדיק מיט זיינע אַייזערנע קנאַפּל איבערן ברוק און קוקנדיק אויף אַלע זייטן. ער אַיילט זיך ניט, ער האָט נאָך די גאַנצע נאַכט פאַראויס; ער באַמערקט ניט דאָס שקאַרמיצל, ביז וואַנען ער גייט ניט צו נאָר נאָענט. און אַט בלייבט ער שטיין און קוקט אויף דעם. דאָס, וואָס עס ליגט דאָרטן, זעט אויס אַזוי ווייס, אַזוי ווערטפול, דאָ ליגט אפשר אַ קליינע סומע, וואָס? אַ קליינע סומע זילבערן געלט?... און אַט הייבט ער עס אויף. הם! עס איז לייכט, דאָס איז זייער לייכט. אפשר אַ טייערע פערער, אַ פּוצונג צו היט... און מיט זיינע גרויסע הענט עפנט ער פאַרויכטיק דאָס שקאַרמיצל און קוקט אַריין אין אים. איך האָב געקייכט פאַר געלעכטער, געקייכט און זיך געקלאַפט איבער די קני, געלאַכט ווי אַ משוגענער. אָבער קיין שום קלאַנג האָט זיך ניט אַרויסגעריסן פון מיין האַלז; מיין געלעכטער איז געווען אַ שטומער, אַ פאַרבאַרגענער, אַן אינער-לעכער, ווי אַ געוויין...

דערנאָך דערהערט זיך ווידער דאָס קלאַפּן איבערן ברוק — און דער פּאָליציאַנט לאָזט זיך גיין ווייטער איבערן באַנדיק. איך בין געווען מיט טרערן אין די אויגן און זיך געשטיקט, אויסער זיך פאַר סיבערדיקער פריילעכקייט. איך האָב גענומען ריידן אויפן קול, דערגיילן זיך אַליין וועגן שקאַרמיצל, נאַכגעקרימט די באַ-וועגונגען פון דעם אַרעמען פּאָליציאַנט, אַריינגעקוקט צו זיך אין הויפּן אַריין אין ווידער און ווידער איבערגעחזרט פאַר זיך: —

„ער האָט אַ הוסט געטאָן, בשעת ער האָט עס אַוועקגעוואָרפֿן!
 ער האָט אַ הוסט געטאָן, בשעת ער האָט עס אַוועקגעוואָרפֿן!“
 צו די דאָזיקע ווערטער האָב איך נאָך צוגעגעבן נייע, באַפּוצט זיי
 מיט אַ אויפֿרייצנדיקן סוף, איבערנעדרייט די גאַנצע פּראָזע און זי
 פאַרשפּיצט: „ער האָט איינמאַל אַ הוסט געטאָן — קכע=כע!“
 איך האָב זיך פאַרמאַטערט, קאַמבינירנדיק די דאָזיקע ווער=
 טער און ס'איז שוין געוואָרן שפּעט אינאַוונט, ווען מײן פּריילעכ=
 קייט איז אויסגעשפּעט געוואָרן, און מיך האָט באַהערשט אַ שלע=
 פּעריקע רוזקייט, אַן איינגענעמע מאַטקייט, וועלכער איך האָב זיך
 ניט אַנטקעגנגעשטעלט. די פינסטערניש איז געוואָרן געדריכטער,
 ס'האַט אַ בלאָז געטאָן אַ לייכט ווינטל און אַ רונצל געטאָן דעם
 פּערלמוטער פּון ים. די שיפּן, וואָס זייערע מאַסטיימער האָבן
 דערלאָנגט בײַ צום הימל, האָבן מיט זייערע שוואַרצע סקעלעטן
 אויסגעזען ווי שטומע אויפגעשפּיצטע מאַנסטערס, וואָס האָבן גע=
 לונט אויף מיר פּון זייער באַהעלטעניש. איך האָב ניט געשפּירט
 דעם מינדסטן ווייטאָג, מײן הונער האָט אים פאַרמעמפט; אַנטשאַט
 דעם האָב איך געפילט אַן איינגענעמע פּוסטקייט, אַן אַפּגעריסנקייט
 פּון דער אַרומיקער וועלט און אַ פּרייד, וואָס קיינער זעט מיך ניט.
 איך האָב אַוועקגעלייגט די פּיס אויף דער באַנק און זיך אָנגע=
 לענט אַהינטער און אין דער דאָזיקער לאַגע האָב איך צום בעסטן
 געקענט זיך דורכדרינגען מיט דעם גאַנצן תּענוג פּון התּבוררות.
 קיין פּיצל וואַלקנדל איז ניט געווען אויף מײן געמיט, קיין מינד=
 סטע אומאיינגענעמע שפּירונג, פּונקט ווי ס'איז ניט געווען אין מיר
 קיין שום אומבאַפּרידיקטע באַדערפעניש אָדער פאַרלאַנג, אויף
 וויפּיל מײן געדאַנק האָט געקענט גרייכן. איך בין געלעגן מיט
 אַפּענע אויגן אין דעם צושטאַנד פּון ביטול הַגֵּש און זיך געפילט
 הערלעך דערווייטערט.

קיין איינציקער קלאַנג האָט מיר ניט געשטערט; די מילדע
 טונקלקייט האָט באַהאַלטן פּין מײנע אויגן די גאַנצע וועלט און
 מיך באַגראָבן דאָ אין אומגעשטערטער רו — בלוז דער וויסטער
 גערויש פּון דער שטילקייט שטומט מאַנאַטאָן אין מײנע אויערן.
 און די דאָזיקע פינסטערע מאַנסטערס וועלן מיר אַיינשלינגען, אַז

ס'וועט אַנקומען די נאַכט, און זיי וועלן מיך פאַרטראַגן ווייט אי-
בערן ים און איבער פרעמדע לענדער, וואו ס'איז נימאָ קיין מענטשן.
און זיי וועלן מיך ברענגען צום פּאַלאַץ פון דער פּרינצעסין אילאַ-
יאַלי, וואו עס וואַרט אויף מיר אַן אומגעהייערע הערלעכקייט,
וועלכע שטייגט איבער יעדע מענטשלעכע עשירות. און זי אליין
זועט זיצן אין לייכטנדיקן זאַל, וואו אַלץ איז פון לויטער אַמע-
טיסט, אויף אַ טראַן פון געלע רויזן, און וועט מיר אויסשטרעקן
די האַנט, אַז איך וועל אַריין, וועט מיך באַגריסן הויך אויפן קול,
אַז איך וועל צוגיין נאָענט און אַראָפּלאָזן זיך אויף די קני: „זיי
געגריסט, רישער, ביי מיר און אין מיין לאַנד! איך האָב געוואַרט
אויף דיר צוואַנציק יאָר, אין אַלע ליכטיקע נעכט האָב איך דיר
גערופּן, און אַז דו האַסט געליטן, האָב איך דאָ געוויינט, און אַז
דו האַסט געשלאָפּן, האָב איך דיר אָנגעווייט וואונדערלעכע
חלומות!..“

און די שיינע נעמט מיך פאַר דער האַנט און באַגלייט מיך,
פירט מיך איבער די לאַנגע קאַרידאָרן, וואו גרויסע מחנות מענטשן
שרייען „הוראַ“, דורך ליכטיקע סעדרער, וואו עס שפילן און לאַכן
דריי הונדערט יונגע מיידלעך, אין אַן אַנדער זאַל, וואו אַלץ
איז פון שמאַרלאַנדיקן שמאַראַנד. די זון פלייצט אַריין, פון די
גאַלעריען טראַגט זיך אַ זיסער געזאַנג, שטראַמען דופט ווייען אויף
מיר. איך האַלט איר האַנט אין מיינער און פיל, ווי עס דרינגט
אין מיין בלוט אַריין די ווילדע פּראַכט פון כישוף; איך נעם זי
אַרום מיט דער האַנט און זי פלייסערט: — „ניט דאָ, קום וויי-
טער!“ און מיר גייען אַריין אין אַ רוימן זאַל, וואו אַלץ איז
פון רובינען — אַ פינקלדיקע פּראַכט — און איך ווער פאַרוונקען.
און אַט פיל איך, ווי זי נעמט מיך אַרום, זי אַטעמט מיר אין
פנים, פלייסערט: „זיי געגריסט, געליבטער! קוש מיך! נאָך... נאָך...“
איך זע פון מיין באַנק די שמערן פאַר די אויגן און מיין
געדאַנק פלעכט זיך אַריין אין זייער ליכט...

דער פּאַליציאַנט האַט מיך אויפגעוועקט. אויפגעוועקט ווי-
דעראַמאַל צו לעבן און צו נויט. מיין ערשט נעפיל איז געווען
אַ טעמפע ערשטוינונג, וואָס איך געפין זיך אונטער אַן אָפּפענס

הימל, באַלד אָבער איז עס פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ ביטערן אומעט; איך האָב שיר נישט געוויינט פאַר צער, וואָס איך לעב נאָך. בשעת איך האָב געשלאָפֿן, איז געגאַנגען אַ רעגן, מיינע קליידער וויינען דורכגענעצט געוואָרן און איך האָב געשפּירט אַ שאַרפֿע קעלט אין אַלע גלידער. די טונקלקייט איז געריכטער געוואָרן און איך האָב קוים געקענט זען דעם פּאָליציאַנטס פנים.

— נו שוין — האַט ער געזאָגט, — איצט מוזט איר שוין אויפשטיין!

איך בין גלייך אויפגעשטאַנען; ווען ער וואָלט מיר באַפוילן ווידער לייגן זיך, וואָלט איך אים אויך געפּאָלט. איך בין געווען וויער נידערגעשלאָגן און מאַכטלאָז, דערצו נאָך האָב איך באַלד אָנגעהויבן ווידער צו שפּירן דעם הונגער.

— וואַרט אויף, גולם איינער! — האַט דער פּאָליציאַנט מיר נאָכגעשריען. — איר האַט דאָך פאַרגעסן דעם הוט. נו, שוין, איצט קענט איר גיין!

— מיר האַט זיך אויך געדאַכט, אַז איך... אַז איך האָב עפעס פאַרגעסן, — האָב איך צעשטרייט געמורמלט — אַ דאַנק, אַ נוטע נאַכט.

און איך האָב אַוועקגעוואַקלט ווייטער. ווען אַ מענטש האַט עס איצט אַ שטיקעלע ברויט! אַ וואויל שטיקל עוואַרצן ברויט, וואָס מ'וואָל עס קענען קייען, אומגייענדיק איבער די גאַסן! און איך בין געגאַנגען און געטראַכט פון אַ באַווירערן סאַרט שוואַרץ ברויט. איך האַט ביטער געהונגערט, געבעטן אויף זיך דעם טויט, אַרײַנגעפּאַלן אין סאַנטימענטאַלקייט און געוויינט. מיינע יסורים האָבן ניט געהאַט קיין ברעג! פּלוצלונג בין איך געבליבן שטיין אינמיטן גאַס, געטופעט מיט די פיס אָן ברוק און געשאַלטן אויפן קול. — „ווי אַזוי האַט ער מיך אָנגערופן? גולם? איך וועל אים ווײַזן, ווי אַזוי מיך אָנצורופן גולם!“ און איך האָב זיך אומגעקערט און זיך געלאָזט לויפן צוריק. איך האָב געפּלאַצט פאַר כּעס. אינמיטן גאַס בין איך געשטריכלט געוואָרן און געפּאַלן, אָבער עס גאָרניט גענומען אין כאַט, אויפגעהויבן זיך און געלאָפֿן ווייטער. ביים וואַקאַל-פּלאַץ

בין איך שוין געווען אזוי פארמאטערט, אז איך האָב שוין ניט געהאט קיין כוח צו לויפן ביז צום האַפן; אַחצדעם איז מיר בשעתן לויפן דער כּעס אָפּגעגאַנגען. ענדלעך בין איך געבליבן שטיין און אָפּגעכאַפט דעם אָטעם. און וואָס מאַכט עס אויס, וואָס עפעס אַ פּאַליציאַנט האָט דאָרטן געוואָנט.

— יאָ, אָבער איך קען דאָך אים ניט אַלץ דער-
לויבן! — האָב איך זיך אַליין איבערגעשלאָגן; איבעריקנס, ניטאָ
אויף וועמען פּאַריבל צו האָבן!... און די דאָזיקע אַנטשולדיקונג האָט
מיד צופרידנעשטעלט, איך האָב איבערגעחורט פאַר זיך, אז ניטאָ אויף
וועמען צו האָבן פּאַריבל, און האָב זיך ווידער אומגעקערט צוריק.
„נאָט מיינער, ווי קען עס דיר אַיינפאַלן, — האָב איך גע-
טראַכט מיט פּאַרביטערונג — לויפן ווי אַ משוגענער איבער די
נאַסע נאַסן אין אַ פינסטערער נאַכט.“ דער הונגער האָט מיר גע-
מאַטערט ניט אַריבערצוטראַגן און האָט מיר ניט געלאָזט רוען.
איך האָב ווידער און ווידער געשלונגען די שמייע, כדי אזוי-אַרום
אַ ביסל אים צו שמילן, און ס'האַט זיך געדאַכט, אז דאָס העלפט.
איך האָב ניט דערעכטן אין משך פון עטלעכע וואָכן, איידער איך
בין געקומען צו אַזאַ צושטאַנד, און פאַר דער לעצטער צייט זיינען
מייע כוחות שטאַרק אָפּגעשוואַכט געוואָרן. אז מיר פּלעגט געלייגן
גען, אויף דעם אָדער יענעם אופן, צו קרייגן אַ פינף קראַן, פּלעגט
מיר דאָס געלט ניט קלעקן אויף אזוי פיל צייט, איך זאָל קענען
קומען צו זיך אינגאַנצן, ביז אַ נייעם הונגער-פּעריאָד. ערנער פאַר
אַלץ איז געווען מיט מיין רוקן און מייע אַקסלען; דעם לייכטן
ווייטאָג אין ברוסט האָב איך נאָך געקענט אָפּהאַלטן אויף אַ וויילע,
איך האָב באַדאַרפט בלויז שטאַרקער אַ הוסט טאָן אָדער אויס-
שטרעקן די ברוסט פאַראַויס; אָבער צום רוקן און די אַקסלען
האַב איך ניט געהאַט קיין סגולה. פאַרוואָס האָט צו מיין פינסט-
טערן מזל ניט גענומען קיין סוף? צי דען האָב איך ווייניקער
רעכט אויף לעבן, ווי אַנדערע? ווי דער אַנטיקוואַר פּאַשאַ, למשל,
זדער דער שיפּס-אַגענט הענעכען? צי דען האָב איך ניט געהאַט
קיין געוונטע פּלייצעס און אַ פאַר שטאַרקע הענט צו דער אַרבעט,
און צי דען האָב איך ניט געווכט קיין אַרט פון אַ האַלצהעקער

אויף דער מעלערנאס, צו פארדינען מיין דאָר שטיקל ברויט? צי דען בין איך געווען פויל? האָב איך דען ניט געזוכט קיין שמעלע, ניט געלייענט קיין מודעות, ניט געשריבן קיין אַרטיקלען, ניט געאַרבעט טאַג און נאַכט ווי אַ משוגענער? צי דען האָב איך ניט געלעבט ווי אַ קמצן, שפייזנדיק זיך מיט ברויט און מילך, בשעת איך האָב פאַרמאַגט אַ סך, מיט טרוקן ברויט — ווען איך האָב פאַרמאַגט ווייניק, און הונגערנדיק — אַז איך האָב גאַרנישט ניט געהאַט? צי דען האָב איך געוואוינט אין אַ האַטעל, פאַרנומען עטלעכע צימערן אויפן ערשטן שטאַק? איך האָב געלעבט אין אַ בוידעם-שטיבל, אין אַ פאַרלאָזענער בלעכעריי, פון וואָנען עס איז אַנטלאָפן פאַרן לעצטן ווינטער יעדע לעבעדיקע בריאה, וואָרעס דער שניי פלעגט עס פאַרשיטן, איך האָב עס בשום אופן ניט געקענט פאַרשטיין.

איך בין געגאַנגען און געמראַכט וועגן דעם אַלעם און אין מייע געדאַנקען איז ניט געווען קיין פונק פון פאַרביטערונג, פון קנאה און שנאה.

איך בין געבליבן שטיין ביי אַ פאַרבגעשעפט און געקוקט אין פענסטער; איך האָב געפרוווט איבערלייענען די אויפשריפטן אויף די הערמעטיש פאַרמאַכטע פושקעס, נאָר ס'איז געווען צו טונקל. אויפגערגט אויף זיך אַליין פאַר דעם דאָזיקן נייעם דורכפאל, גערייצט און דערצערנט, וואָס איך קען ניט באַשטימען דעם אינהאַלט פון די דאָזיקע פושקעס, האָב איך אַ קלאַפ געמאַן איינמאַל אין פענסטער און אַוועק ווייטער. העכער אַרויפצו האָב איך דערזען אַ פּאָליציאַנט און פאַרניכערט מייע טריט, האַרט צו אים צוגעגאַנגען און געזאַגט אַזוי אין דער וועלט אַריין:

— שוין צען אַ זייגער.

— ניין, צוויי אַ זייגער — האָט ער געענטפערט פאַרוואונדערט.

דערט.

— ניין, צען — האָב איך געזאַגט — איצט איז צען אַ זייגער.

נער. — און קריצנדיק מיט די ציין פאַר פעס, האָב איך געמאַכט נאָך צוויי טריט פאַראויס, צונויפגעדריקט די פויסטן און געזאַגט:

— הערט, זייט וויסן, אַז איצט איז צען אַ זייגער!

ער איז געשטאנען און א וויילע זיך באמראכט, זיך איינצע-
קוקט אין מיין פערזאן, ניט אראפגעמענדיק פון מיר די איבער-
ראשטע בליקן. לסוף האָט ער גאָר שמיל געזאָגט:

— אַלנפּאַלס איז אייך צייט צו גיין אַהיים. ווילט איר, איך
זאָל אייך באַגלייטן?

— גיין, אַדאָנק, איך האָב זיך אַ ביסל פאַרזעסן אין קאַפּע-
הויז. איך האָב אייך זייער.

ער האָט צוגעלייגט די האַנט צום ראַשעק, בשעת איך בין
אָועקגעגאַנגען. זיין פּריינדלעכקייט האָט מיך אינגאַנצן אַנטוואָפּנט
און איך האָב געוויינט, וואָס איך האָב ניט געהאַט קיין פינף קראַן
צו געבן אים. איך בין געבליבן שטיין און געקוקט, ווי ער איז
לאַנגאַם געגאַנגען זיין וועג און געקלאַפּט זיך איבערן שטערן און
וואָס מער ער האָט זיך דערווייטערט — אַלץ שזאַרקער האָב איך
געוויינט. איך האָב געשאַלטן זיך און מיין דלות, זיך אויסערופּן וואָס
אין קאַרט שטייט, אויסגעטראַכט אויף זיך די ערנסטע צוגעמענישן,
גרויסאַרטיקע המצאות פון זידלווערטער, מיט וועלכע איך האָב
זיך אַליין פאַרשאַטן. דערמיט בין איך געווען פאַרנומען כמעט ביזן
שטוב. צוגעגאַנגען צו דער טיר, האָב איך זיך געכאַפּט, און איך
האָב פאַרלאָרן מייענע שליסלען.

„נו, אַוודאי! — האָב איר ביטער געזאָגט צו זיך אַליין: —
פאַרוואָס זאָל איך ניט פאַרלירן די שליסלען? איך וואוין אויף
אַ הויף מיט אַ פּערדנשטאַל אונטן און מיט אַ בלעכעריי אויבן;
דער טויער ווערט ביינאַכט געשלאָסן און קיינער, קיינער קען אים
ניט עפענען — פאַרוואָס זאָל איך ניט פאַרלירן די שליסלען?
איך בין דורכגעגעצט ווי אַ הונט, אַ ביסל הונגעריק, אַ קליין
ביסל הונגעריק און איך שפיר אַ קליינע מידיקייט אין די קני, פאַרוואָס
זאָל איך ניט פאַרלירן מייענע שליסלען? פאַרוואָס האָט
טאַקע דאָס גאַנצע הויז ניט געטאַרט זיך צעפאַרן, ווען איך דאַרף
אַריינקומען?.. און איך האָב פאַר זיך געלאַכט, פאַרצווייפלט פון
הונגער און שליממול.

איך האָב געהערט דאָס טראַמפּלען פון פּערד אין שטאַל
און געקענט זען מיין פּענסטערל פון אויבן; אָבער דעם טויער

האַב איך ניט געקענט עפענען און ניט געקענט אַרײַן. אַ מידער און אַ פאַרביטערטער, האָב איך באַשלאָסן אומצוקערן זיך צום האַפן און אַ זוך טאָן מײנע שליסלען.

עס האָט ווידער אָנגעהויבן צו רעגענען און איך האָב געפילט, ווי דאָס וואַסער איז מיר אַרײַנגערונען אין קאָלנער אַרײַן. לעבן ראַטהױז איז מיר אַײַנעפאַלן אַן אומגעריכטער געדאַנק: איך האָב באַשלאָסן צו בעטן די פּאַליצײ עפענען מיר דעם טויער. איך האָב זיך געווענדט צו אַ פּאַליצײאַנט און צורײנגלעך געבעטן אים מיטגיין מיט מיר און אָפּשליסן דעם טויער, אויב ער קען.

יאָ, אויב ער וואָלט געקענט, פאַרוואָס ניט! אָבער ער האָט ניט געקענט, ער האָט ניט געהאַט קײן שליסלען. די פּאַליצײַ-שליסלען זײנען ניט בײַ אים, זײ זײנען אין דער דערקטיױו-אָפּטיילונג. וואָס זאָל איך דאָ טאָן?

יאָ, מיר וועט אויסקומען איבערצוגעכטיקן אין אַ האַסעל. יאָ, אָבער איך האָב באַמח ניט געקענט נעכטיקן אין אַ האַסעל; איך האָב ניט געהאַט קײן געלט. איך בין אַוועק פון דער היים אין קאַנע אַרײַן, ער פאַרשטייט דאָך אַלײן...

אַ ווײלע זײנען מיר געשטאַנען אויפן טרעפּ פון ראַטהױז. ער האָט זיך געישובט, אַרײַנגעקלערט, באַטראַכט מיין פּערוואַן פון קאַפּ בײַ די פּיס. דער רעגן האָט געגאַסן ווי פון אַ צאַפן.

— וועט איר מוזן צוגיין אין צירקל צום דעזשורמאַן און זיך מעלדן אַלס היימלאַזער, — האָט ער געזאָגט.

אַלס היימלאַזער? וועגן דעם האָב איך ניט אַ טראַכט געטאָן אַפילו. יאָ, צײַם טײוול, אַ גלענצנדרער אײנפאַל! — און איך האָב גלייך באַדאַנקט דעם פּאַליצײאַנט פאַרן אויסגעצײכנטן געדאַנק. אַלואַ קען איך נאָר פשוט אַרײַן און זאָגן, אַז איך האָב ניט קײן נאַכטלעגער?

— נאָר פשוט!..

— אײער נאַמען? — האָט דער דעזשורמאַן געפרעגט.

— טאַנען. — אַנדערעאַס טאַנען.

איך האָב אַלײן ניט געוואוינט, פאַרוואָס האָב איך געלעבט. מיין אָפּגעריסענער געדאַנק איז געשפּרונגען הײן און צוריק און איז

געווען ערפינדערישער, ווי איך האָב עם באַראַרמט; אין איין הרף=
 עין האָב איך אויסגעראַכט דעם דאָזיקן ווילד=פרעמדן נאָמען און
 אַ בראַק געטאָן אים אָן אַ שום קלער. איך האָב געלייגט אָן שום
 נויט.

— באַשעפטיקונג?

דאָס וואָלט געהייסן אַרויסטרייבן מיך אויף דער נאַס. הם!
 לכתחילה האָב איך זיך געוואָלט אָנגעבן פאַר אַ בלעכער, אָבער
 כּיִהאָב ניט געוואָגט; איך האָב זיך אָנגערופן מיט אַ פּאַמיליע=אַ=
 מען, וואָס ניט יעדער בלעכער איז זוכה צו טראָגן, דערצו נאָך
 האָב איך געהאַט ברילן אויף דער נאָז. דאָן האָב איך באַשלאָסן
 פרעך צו זיין — איך האָב געמאַכט אַ שריט פאַראַוים און פעסט
 און פייערלעך געוואָגט:

— זשורנאַליסט.

דער דעזשורמאַן האָט ווי אַ ציטער געטאָן, איידער ער האָט
 דאָס פאַרשריבן, און איך בין מיט ווערדע געשטאַנען פאַר דעם
 ביוראָ ווי אַ שטאַטסראַט, וואָס האָט ניט קיין נאַכטלענער. דאָס
 האָט ניט דערוועקט דעם מינדסטן חשד; דער דעזשורמאַן האָט
 לייכט געקענט פאַרשטיין, פאַרוואָס איך האָב צווי געצויגן מיטן
 ענטפער. נו, ווי האָט עם טאַקע אויסגעווען: אַ זשורנאַליסט אין
 ראַטהויז אָן אַ נאַכטלענער!

— אין וואָס פאַר אַ צייטונג, ה' טאַג:ען?

— אין „מאַרגנבלאַט" — האָב איך געוואָגט — איך האָב

ליידער היינט אין אָונט אַ ביסעלע אַ בומל געטאָן.

— אַך, עס לוינט זיך וועגן דעם ניט צו ריידן — האָט ער

מיר איבערגעשלאָגן, און, שמייכלענדיק צוגעגעבן: — צו יונגעלייט

כאַפן זיך אַרויס פון שטוב... מיר פאַרשטייען. — ער האָט זיך

אויפגעהויבן, זיך העפלעך פאַרנייגט פאַר מיר און ווענדנדיק זיך

צו אַ פּאָליציאַנט, געוואָגט: — פירט אַרויף דעם הער אין רעזערוו=

אַפטיילונג. אַ נוטע נאַכט!

איך האָב געפילט אַ קעלט אין רוקן פון מיין אייווענער

דרייסקייט און אַוועקנייענדיק צונויפגענדיקט די פּוּסטן, פּרי צו

האַלטן זיך פעסטער.

— דער גאז ברענט צען מינוט צייט, — האָט דער פּאָלי-
ציאָנט געוואָנט נאָך ביי דער טיר.

— און דערנאָך ווערט ער אויסגעלאָשן?

— יא, דערנאָך ווערט ער אויסגעלאָשן.

איך האָב זיך אַנדערגעזעט אויפן בעט און דע-הערט, ווי
דער שליסל אין טיר האָט זיך איבערגעדרייט. דאָס באַלויבטענע
צמער האָט אויסגעזען גאַנץ געמישלעך; איך האָב זיך געפילט גוט
און היימלעך און מיט פאַרנעניגן זיך צוגעהערט צו דעם רעגן אין
דרויסן. בעסער פון אַזאַ געמישלעך קעמערל האָב איך זיך נאָרניט
געוואונטשן! מיין צופרידנקייט איז געוואַקסן. ויצנדיק אויפן בעט
מיטן הוט אין דער האַנט, די אויגן אָנגעשטעלט אויפן גאַז-פלעמל
ביי דער וואַנט, האָב איך אָנגעהויבן זיך צו דערמאָנען אַלע מאָ-
מענטן פון מיין ערשטן צוואַמענטוים מיט דער פּאָליציי. דאָס איז
דער ערשטער אינצידענט, און ווי איך האָב זי אָפּגעצאָרט! זשורנאַ-
ליסט טאַנען, ביאָע זייער. און דערנאָך דאָס „מאַרנבלאַט“. ווי
איך האָב דאָס אים געטראָפּן אין האַרצן אַרײַן מיט דעם „מאַרנ-
בלאַט“! וועגן דעם לוינט זיך ניט צו רירן, האָ? פאַרבאַכט ביי
צוויי ביינאַכט אין שטיפּסנאַרדן, פאַרגעסן אין דער היים דעם שליסל
און דעם טייטשער מיט די עטלעכע טויזנט קראָן! באַגלייט דעם
הער אין דער רעזערוו-אַפּטיילונג!...

און אומגעריכט לעשט זיך אויס דער גאז, אַזוי פּלוצלונג,
ניט געמינערט און ניט טונקעלער ווערנדיק; איך זיך אין שטאַק-
פינסטערניש, זע ניט מיין האַנט אַפילו, ניט די ווייסע ווענט אַרום
מיר, קיין זאך ניט. מ'איז ניט געבליבן קיין אַנדער ברירה, ווי
גיין שלאָפן און איך האָב זיך אויסגעטאַן.

אַבער שלאָפן האָב איך ניט געקענט. אַ צייט בין איך גע-
לעגן און געקוקט אין דער פינסטערניש אַרײַן, אין דער דאָזי-
קער געדיכטער שטאַק-פינסטערניש, דער אומענדלעכער און פאַר
מיר אומבאַגרייפלעכער. מיין געראַנק האָט זי ניט געקענט באַנעמען.
דער הושך איז געווען איבער יעדער מאָס און איך האָב געפילט,
אַז ער דריקט מיך. איך האָב פאַרמאַכט די אויגן און אָנגעהויבן
שטיל צו זינגען; איך האָב זיך אומגעוואָרפן אויפן בעטל, כדי צו

צעשטרייען זיך; אָבער אָן שום ערפּאָלג. דער חושך האָט באַ-
הערשט מיין געדאַנק און האָט מיך נישט אָפּגעלאָזט אויף איין
מאָמענט. און ווי איו, אַז איך אַליין האָב זיך מיט דער פינג-
טערניש צוזאַמענגענאַסן, געוואָרן מיט איר איינס? איך האָב זיך
אויפּגעהויבן פון בעטל און געמאַכט מיט די הענט.

מיין גערוועזער צושטאַנד האָט זיך אַלץ פאַרערגערט און ווי
איך האָב נישט געפרוּווט מיט אַלע כוחות צו ווערן זיך קעגן אים,
האָט גאַרנישט געהאַלפּן. און איך בין געווען אינגאַנצן אין דער
שליטה פון די אויסטערלישסטע פאַנטאַזיעס, זיך אַליין פאַרווינגל, אונטערגעווענגען אַ קינדער-לידל, אָפּגענאַסן זיך מיט שווייס פאַר
אַנשטערנונג זיך צו באַרוקן. איך האָב געשטאַרט אין דער פינג-
טערניש אַריין, און באמת האָב איך קיינמאַל אין לעבן אַזא חושך
נישט געזען. איך האָב דאָ אָן ספּק געהאַט צו טאָן מיט אַ באַווונדערן
מין פינסטערניש, מיט אַ גרויזאַמער סביכע, וואָס קיינער האָט זי
ביז איצט נישט געקענט. די קאָמישסטע געדאַנקען האָבן מיך פאַר-
נומען און די מינדסטע זאַך האָט מיך געשראַקן. אַ קליין לעכל
אין וואַנט ביי מיין בעט האָט מיך זייער פאַראַינטערעסירט. אַ לאַך
פון אַ נאַגל, טראַכט איך מיר, געבליבן אַ סימן אין וואַנט. איך
שאַפּ עס אָן, בלאָז אין אים אַריין און מי זיך צו טרעפּן זיין
טיפּעניש. דאָס איז נישט געווען קיין פשוטע עפענונג, בשום אופן
נישט; דאָס איז געווען אַ פאַלשע און אַ געהיימינישפולע עפענונג, וואָס
איך האָב זיך געדאַרפט פון איר היטן. און באַהערשט פון דעם
דאָזיקן געדאַנק, אויסער זיך פאַר נייגעריקייט אין שרעק, האָב איך
סוף-בל-סוף געמוזט אויפשטיין פון בעט, נעמען זיך פאַר מיין
מעסערל, כדי אויסצומעסטן די ט פּקייט פון דער עפענונג און
איבערצייגן זיך, אַז זי פירט נישט אין דער דערבייזקער קאַמער
אַריין.

איך האָב זיך ווידער געלייגט, כדי צו פרוּוון אַיינשלאָפּן,
אין דער אמתן אָבער — כדי ווידער צו קעמפּן מיט דער פינג-
טערניש. דער רעגן אין דרויסן האָט אויפּגעהערט און איך האָב
קיין שום קלאַנג נישט פאַרנומען. אַ לאַנגע צייט האָב איך אויס-
ווענאַרט נאָך טריט אויף דער גאַס און זיך נישט געקענט באַרוקן,

בין וואנען איך האָב ניט דערהערט די טריט פון אַ דורכגייער,
לויטן נאָנט — אַ פּאַליציאַנט.

פלוצלונג האָב איך עטלעכע מאָל אַ קנאַק געמאַן מיט די
פינגער און זיך צעלאַכט. צו אַלדי רוחות! יאָ!... מיר האָט זיך
אויסגעוויזן, צו איך האָב אויסגעפונען אַ ניי וואָרט. איך הייב זיך
אויף פון בעט און זאָג: דאָס איז נאָך נישט אין דער שפּראַך,
איך האָב עס אַליין אויסגעטראַכט, קובאַאַאַ, עס באַשטייט פון
אותיות ווי יעדעס אַנדער וואָרט. נאָט איז אַן ערות, אַז דו האַסט
געשאַסן דאָס וואָרט... קובאַאַאַ... דאָס האָט אַ גרויסע גראַמאַטיקאַ=
לישע באַדייטונג...

דאָס וואָרט איז גאָר דייטלעך געשטאַנען פאַר מיר אין דער
פינסטערניש.

איך זיך מיט אַפענע אויגן, איבערטראַשט פון מיין אַנטדעקונג,
און לאַך פאַר פרייד. דערנאָך הייב איך אָן צו פרעפלען: עמעצער
האַט געקענט אונטערהערן, און איך האָב געוואַלט מיין ערפינדונג
האַלפּן בסוד. איך בין אַריינגעפאלן אין אַ פריידיקן שיגעון צוליבן
הינגער; איך בין לייכט און פריי פון ווייטאַג און מיין געדאַנק
האַט געאַרבעט אָן אַ צוים. שטילערהייט האָב איך אַלץ איבערגע=
טראַכט פאַרויך. מיט אַ מאַדנעם שפּרונג אין מיין געדאַנקענאַנג
האַב איך זיך געמיט אויסצופאַרשן די באַדייטונג פון מיין נייעס
וואָרט. ס'איז נאָרניט נייטיק, עס זאָל באַטייטן נאָט אָדער טיזזאַלי,
און ווער זאָגט דען, אַז עס דאַרף באַטייטן אַ מענאָשע-יע? איך
האַב פעסט צונויפגעריקט די פּויםט און איבערגעחזרט נאָכאַמאָל: —
ווער האָט עס געזאָגט, אַז דאָס דאַרף באַטייטן אַ מענאָשע-יע?
אין גרונד גענומען, איז נאָר ניט נייטיק, עס זאָל באַצייכענען
אַ שלאָס אָדער וואויפּנאַנג. פאַר אַזאַ וואָרט איז סוף=בל=סוף ניט
שווער צו געפינען אַ באַדייטונג. איך וועל נאָך צוואַרטן, זיך נאָך
איבערלאָזן צייט, און דערווילע האָב איך געקענט כאַפּן אַ דרעמל.
איך ליג אויף די ברעטער און שמיכל, זאָג אָבער גאָרנישט,
ניט פאַר און ניט קעגן, מייד אויס יעדן באַשלוס. עס דויערט עט=
לעכע מינוט, איך ווער גערוועזן, דאָס נייע וואָרט פּייניקט מיך אָן
אויפהער, קערט זיך נאָכאַנאַנד אים צוריק; לסוף באַהערשט עס

אינגאנצן מיין געדאנק און מאכט מיך ערנסט. איך האָב זיך געשאפן אַ פולשטענדיקע מיינונג וועגן דעם, וואָס עס זאָל ניט באַטייטן, אָבער ניט געקומען צו קיין באַשלוס, וואָס זאָל עס יאָ באַטייטן. דאָס איז אַ צווייטראַנניקע פראַגע, — זאָג איך הויך צו זיך אַליין, נעם זיך אָן פאַר דער האַנט און זאָג נאָכאַמאַל, אָ דאָס איז אַ צווייטראַנניקע פראַגע. דאָס וואָרט, נאָט צו דאַנקען, איז געשאפן, און דאָס איז דער עיקר. אָבער דער געדאנק פייניקט מיך אָן אַ שיעור און לֶזֶט מיך ניט אַיינשלאָפן; קיין זאך איז ניט געווען גענוג נוט פאַר דעם דאָזיקן זעלטענעם וואָרט. ענדלעך הייב איך זיך ווידער אויף אין בעט, כאַפּ זיך מיט ביידע הענט פאַרן קאָפּ און זאָג: ניין, דאָס איז פשוט אומגעלעך! עמיגראַציע אָדער אַ טאַבאָק-פאַבריק קען עס בשום אופן ניט באַטייטן! ווען עס וואַלט יאָ געקענט באַטייטן עפעס אין דעם זין, וואַלט איך שוין לאַנג זיך אָפגעשטעלט אויף דעם און גענומען אויף זיך די פאַר-אַנטוואָרטלעכקייט. ניין, דאָס וואָרט איז אַייננמלעך פאַשטימט צו באַצייכענען אַ גייסטיקן פאַגריף, אַ געפיל, אַ צושטאַנד — ווי האָב איך עס פריער ניט פאַרשטאַנען? און איך וויל זיך דערמאָנען עפעס אַ גייסטיקן פאַגריף, און אַט דאָכט זיך מיר אויס, אָ עמנצער רעדט, מיט זיך אַריין אין מיין שמועס און איך ענטפער בייו: — זוי אַזוי? ניין, נאָך אַזאָ אַידיאָט איז ניטאָ אויף דער וועלט! גאַרן? גיי צום טייוול! פאַרוואָס בין איך מחוייב צו האַלטן עס פאַר גאַרן, אָ איך בין בפירוש געווען קעגן דעם, עס זאָל באַטייטן גאַרן?

איך אַליין האָב דאָס וואָרט אויסגעטראַכט, און האָב געהאַט דאָס פולע רעכט צוצוגעבן אים די באַדייטונג, וועלכע איך האָב געוואַלט. אויף וויפיל מיר איז באַוואוסט, האָב איך מיין מיינונג נאָך ניט אַרויסגעזאָגט...

אָבער וואָס ווייטער, אַלץ מער און מער האָט מיר אָנגע-הייבן צו טראַגן דער מוח. לסוף בין איך אַרויסגעשפרונגען פון בעט און גענומען זוכן דעם קאַלמן קראַץ. איך בין ניט געווען דאָרשטיק, אָבער דער קאַפּ האָט מיר געברענגט און איך האָב גע-פילט אַ אינסאַינקטיוון דראַנג נאָך וואַסער. אַ טרונק געטאָן, האָב איך זיך ווידער געלייגט און געפרוּווט מיט גוואַלד אַנטשלאָפן

ווערן. איך האָב פאַרמאכט די אויגן און זיך געצוואונגען זיין רויק. אזוי בין איך געלעגן עטלעכע מינוט אָן שום באַוועגונג. אַ שוויים האָט מיך באַשלאָגן און איך האָב געפילט, ווי האַסטיק עס קלאַפט מיר דאָס בלוט אין די אָדערן. ניין, עס איז געווען אויף חידושים ממש, ווי ער האָט עס געווכט דאָס געלט אין דעם פאַפירענעם שקאַרמיצל! דערביי האָט ער איינמאַל אַ הוסט געטאַן. קען זיין, ער גייט נאָך דאָרטן אַרום. זיצט אויף מיין באַנק... דער בלויער פערלמוטער... די שיפן...

איך האָב געעפנט די אויגן. צו וואָס זאָל איך זיי האַלטן פאַרמאכט, וויבאַלד איך האָב ניט געקענט שלאָפן! און די ועלבע פינסטערניש איז געווען אַרום מיר, די ועלבע אָפגורד=שיפע שוואַר=צע אייביקייט, פאַר וועלכער מיין געדאַנק איז געבליבן שטיין און ניט געקענט זי באַגרייפן. מיט וואָס האָט מען זי געקענט פאַר=גלייכן? איך האָב געמאַכט די גרעסטע אָנשטרענגונגען צו געפינען אַ וואָרט, וואָס זאָל זיין גענוג שוואַרץ צו באַצייכענען די דאָזיקע פינסטערניש, אַזאָ שוידערלעך שוואַרץ וואָרט, אַז מיין מויל זאָל שוואַרץ ווערן, ווען איך וועל אים אַרויסריידן. גאָט מיינער, ווי פינסטער מאַיז געווען! און ווידער האָב איך אָנגעהויבן צו טראַכטן וועגן האַפן, וועגן די שיפן, וועגן די שוואַרצע מאַנסטערס, וואָס האָבן געלונט אויף מיר פון זייער באַהעלטעניש. זיי האָבן געוואַלט מיך אַריינכאַפן צו זיך און פעסט איבער מיר געוועלטיקן און שווימען מיט מיר דורך לענדער און ימען, דורך פינסטערע מדינות, וואָס קיין שום מענטש האָט נאָך ניט געזען. מיר דאַכט זיך, איך בין אויף דעם באָרטן פון שיף, מיך ציט אין וואַסער אַריין, כּיִשוועב אין די וואַלקנס און איך פאַל, איך פאַל... איך טו אַ שאַרפן געשריי פאַר שרעק און כאַפּ זיך פעסט אָן אָן בעט; איך האָב דורכגעמאַכט אַ געפערלעכע נסיעה, אַרונטערגעפלויען מיט אַ פייפערריי אַזוי ווי אַ זאַק. ווי דערלייזט איך האָב זיך דערפילט, בשעת איך האָב זיך אָפגעשלאָגן מיט דער האַנט אָן דעם האַרטן געלענער! „אַט אַזוי שאַרבט מען, — האָב איך געזאָגט צו זיך אַליין: — איצט מוזטו שטאַרבן!“ און איך בין געלעגן אַ וויילע און געטראַכט וועגן דעם, אַז מען מוז איצט שטאַרבן. דערנאָך האָב

איך זיך אויפגעהויבן אין בעט און שטרענג געפרעגט: „ווער האָט דאָס געזאָגט, אַז איך מוז שטאַרבן? ווער האָט דאָס וואָרט אויסגעטראַכט? איך האָב דאָס פּולע רעכט אליין צו באַשטימען, וואָס דאָס וואָרט זאָל באַדייטן...“

איך האָב אליין געהערט, ווי איך האָב פּאַנטאָוירט, געהערט נאָך דאָן, בשעת איך האָב גערעדט. מיין שיגען איז געווען אַ פּועל-יוצא פון שוואַכקייט און פון אויסגעמאַטערטקייט, אָבער איך האָב ניט פאַרלוירן דאָס באַוואוסטזיין. און פּלוצלונג האָט אין מיין מוח אַ בליץ געמאָן דער געדאַנק, אַז איך בין אַראָפּ פון זינען. פאַר שרעק בין איך אַרויסגעשפרונגען פון בעט. איך שלעפּ זיך צו צו דער טיר, פּרוּוו זי עפענען, טו עטלעכע מאָל אַ שטויס מיטן גאַנצן קערפער זי אויפצוברעכן. שפּאַר זיך אָן מיטן קאָפּ אָן וואַנט, קרעכען אויפן קול, ביים זיך די פינגער, וויין און שילט...
אַלץ איז געווען רוּק; מיין אייגענער קול בלוּוּ האָט אָפּגעהילכט פון די געמויערטע ווענט. ניט אימשטאַנד מער זיך צו בלאַנקען איבער דער קאַמער, בין איך געפאַלן אויפן דיל. און פּלוצלונג דערוע איך הויך איבער זיך פאַר מייע אויגן אַ גרויעם פּירעק אויף דער וואַנט, אַ ווייסן אָפּגלאַנץ, אַ סימן — עס טאַגט. אַך, ווי גליקלעך איך האָב אָפּגעאַטעמט! איך האָב זיך אויסגעצויגן אויפן דיל און געוויינט פאַר פּרייד פון דעם דאָזיקן ליכט-אָפּגלאַנץ, געיאָמערט אויס דאַנקבאַרקייט, געשיקט לופט = קושן צו פענסטער און זיך אויסגעפירט ווי אַ משוגענער. אויך אין דעם מאָמענט האָב איך געוואוסט וואָס איך טו. מיין גאַנצע מרה-שחורה איז מיט אַמאָל פאַרשוואונדן. די פאַרצווייפּלונג און דער ווייטאַג ווינען אַריבער און אין דעם אויגנבליק האָב איך ניט געהאַט קיין איינציקן ניט דער-פילטן פאַרלאַנג, אויף ווי ווייט מייע געדאַנקען האָבן געקענט גרייכן. איך האָב זיך געעצט אויפן דיל מיט פאַרליימע הענט און געדולדיק געוואַרט, ביי סיוועט ווערן טאַג.

„סאַר אַ נאַכט דאָס איז געווען! ווי אַזוי האָט דאָס קיינער ניט געהערט דעם סומל? — האָב איך געטראַכט פאַרוואונדערט. אָבער איך בין דאָך געווען אין דער רעווערו-אָפּטיילונג, הויך איבער אַלע אַרעסטירטע... אַ שטאַטסראַט אָן אַ נאַכטלענער, אַזוי צו זאָגן.“

כסדר אין דער בעסטער שטימונג, די אויגן צוגעשמירט צו דער שויב אויף דער וואנט, וואָס איז אַלץ העלער און העלער נעוואָרן, האָב איך זיך געוויילט דערמיט, וואָס איך האָב זיך פאַר-שטעלט פאַר אַ שטאַטסראַט, זיך אַ נאַמען געגעבן פאַן-שאַנגען און גערעדט אין סטיל פון אַ הויכן באַאמטן. מייע פאַנטאַזיעס האָבן ניט אויפגעהערט, אָבער איך בין געווען אַ סך ווייניקער נערווען. ווען ניט מיין פאַרדראַסיקע צעטראַנגקייט, וואָס איך האָב פאַרגעסן מיין פאַרשפּעל אין דער היים! אפשר וועל איך האָבן דעם כבוד צו העלפן דעם הער שטאַטסראַט לייגן זיך אין בעט אַריין? און מיט וייער אַן ערנסטער מינע, מיט גרויס צערעמאָניע, האָב איך זיך געלאָזט ניין צום בעט און זיך אַנידערגעלייגט.

ס'איז געוואָרן אזוי ליכטיק, אַז איך האָב שוין געקענט דער-קענען די קאַנטורן פון דער קאַמער און אַ וויילע שפעטער האָב איך דערזען די שווערע פאַררוקערס פון דער טיר. דאָס האָט מיך אַ ביסל צעשטרייט. די איינמעניקע פינסטערניש, אַזאַ פיינלעך גע-דיכטע, אַז איך האָב זיך אַליין ניט געקענט זען, איז איצט גע-בראַכן געוואָרן; מיין בלוט האָט זיך באַרוקט, און איך האָב באַלד דערפילט, אַז עס מאַכן זיך מיר צו די אויגן.

מיך האָט אויפגעוועקט אַ פאַר קלעפּ אין דער טיר. איך בין האַסטיק אויפגעשפרונגען און אויף גיך זיך אָנגעטאַן. מייע בגדים זיינען נאָך געווען נאָס פון נעכטיקן אָונט.

— איר מוזט זיך מעלדן צום דעזשורמאַן, אונטן, — האָט דער פּאָליציאַנט געוואָנט.

„האָב איך אַלוצ ווידער אויסצושטיין פאַרמאַלימעטן!“ — האָב איך געטראַכט דערשראָקן.

איך בין אַריין אין אַ גרויסן צימער אונטן, וואו עס זיינען געווען אַ דרייסיק אָדער פערציק מאַן, אַלע היימלאָזע. און איינער נאָכן אַנדערן ווערן זיי אויסגערופן לויט דער רשימה, איינער נאָכן אַנדערן פאַקומען זיי קוויטלעך אויף מיטאַג. דער דעזשורמאַן האָט אַלע וויילע זיך געווענדט צום פּאָליציאַנט, וואָס איז דערביי ע'ען.

— א קוויטל באקומען? פארנעסט ניט צו געבן זיי קוויטל-
לעך. קענטיק, זיי דארפן נייטיק אפצועסן.
און איך בין געשטאנען, נעקוקט אויף די אלע קוויטלעך און
געחלשט אויך באקומען אונז קוויטל.
— אנדרעאס טאנען, זשורנאליסט!
איך האב געמאכט א טריט פאראויס און זיך פארניינט.
— ווי אזוי איז עס געשען, וואס איר וויט אהער אריינגע-
פאלן.

איך האב דערקלערט, ווי אזוי איז דאס געשען, דערציילט
די זעלבע מעשה וואס נעכטן, געלויבט ניט א פינטל צו טאן מיט
אן אויג, געלויבט אויפריכטיק! זיך פארזעסן אין א קאפע, פאר-
לוירן דעם שליסל פון אריינגאנג...
— יא, — האט ער געזאגט און א שמייכל געטאן, — אזוי
איז דאס! האט איר געשלאפן?
— ווי א שררה! — האב איך געענטפערט — ווי א שררה!
— בין איך זייער צופרידן, — האט ער געזאגט און האט
זיך אויפגעשטעלט — א גושן טאג!
און איך בין צוועק.

א קוויטל, מיר אויך א קוויטל! שוין דריי לאנגע מעת-לעת
זוי איך האב ניט געזעסן! א שטיקל ברויט! אבער קיינער האט
מיר קיין קוויטל ניט פארגעלייגט און איך האב זיך ניט אנטשלאסן
צו בעטן. דאס וואלט גלייך ארויסגערופן א חשד. מען וואלט זיך
אנגעהויבן צו גריבלען אין מיין פרוואגן לעבן, דערגיין, ווער
איך בין אויף צון אמתן, מען וואלט מיך ארעסטירט, פאר פאלשע
דאטן. מיט א פארריסענעם קאפ, מיט אן אנטשעל פון א מיליאנער,
צוהאלטנדיק מיט די הענט דאס רעקל, בין איך ארויס פון ראט-
הויז.

די זון האט שוין צוגעבאקט, ס'איז געווען צען א זייגער
און די גאס-באזענונג איז געווען אין פולן טעמפ. וואוהין זאל איך
גיין? איך קלאפ זיך איבער דער קעשענע און מאפ אן דעם מאנג-
סקריפט — עלף א זייגער וועל איך פרווון כאפן דעם רעדאקטאר.
א קורצע צייט בין איך געשטאנען אויף דער באלוסטראדע און זיך

צונעקוקט צו דעם לעבן אונטער מיר. דערוויילע האָט זיך פון
 מיינע קליידער אויפגעהויבן אַ פאַרע. דער הונגער האָט זיך ווידער
 אומגעקערט, גענאָנט אין האַרצן, געצוקט, לייכט און דין, אָבער
 ווייטאַנגלעך געשטאַבן אומעטום. צי דען האָב איך דאָס מאַקע ניט קיין
 איינציקן פריינד, קיין באַקאַנטן, צו וועמען זיך צו ווענדן? איך
 האָב גענומען נישטערן אין זיכרון צו געפינען אַ מענטש, וואָס זאָל
 מיר אויסלייען צען ערע, אָבער נישט געקענט געפינען. ס'איז
 אַ הערלעכער טאָג, אַרום מיר אַזוי פיל וון און ליבע; דער הימל
 האָט זיך ווי אַ ווייכער ים געשפרייט ווייט איבער די בערג...

אומבאַמערקט פאַר זיך אַליין, האָב איך זיך געלאָזט גיין
 אויפן וועג צו זיך אַהיים.

איך בין געווען שטאַרק הונגעריק און אויפגעהויבן אויף
 דער נאָס אַ שפענדל, האָב איך עס אָנגעהייבן צו קייען. דאָס האָט
 געהאַלפן. ווי האָב איך דאָס פריער וועגן דעם ניט אַ טראַכט
 געטאָן!

דער טויער איז געווען אָפן. דער שטאַל־דינער האָט מיר
 אָפגעגעבן ווי געוויינטלעך אַ גוט באַרגן.

— אַ גוטער וועטער — האָט ער געזאָגט.

— יאָ — האָב איך געענטפערט.

דאָס איז געווען אַלץ, וואָס איך האָב אים געקענט זאָגן.
 אפשר קען איך ביי אים בעטן לייען אַ קראָן? ער וואָלט מיר גערן
 לייען, אויב נאָר ער וואָלט געהאַט. אונט האָב איך פאַר אים
 אַמאָל אָנגעשריבן אַ בריוו.

ער איז געשטאַנען און האָט זיך געקליבן עפעס צו זאָגן.

— אַ גוטער וועטער, יאָ, הם... איך האָב היינט אַ צאָלונג

דער באַלעבאַסטע, קענט איר אפשר אַזוי גוט זיין אויסלענען מיר
 פינף קראָן? אויף אַ פאַר מעג אינגאַנצן. איינמאָל האָט איר מיר
 שוין געטאָן אַ טובה.

— גלויבט מיר, איך קען ניט, יענס אַלאַי, — האָב איך

געענטפערט — איצטער ניט, אפשר שפעטער, אפשר אינאָונט.

און איך האָב זיך צוועקגעשלעפט איבער די טרעפּ צו זיך

אין צימער אַרויף.

דאָ האָב איך זיך אַ וואָרף געטאָן אויף מיין בעט און גע-
לאַכט. וואָס פאַר אַ טרייפּענער גליק, וואָס ער איז מיר פאַרלאָפּן
דעם וועג! מיין פּבור איז געראַטעוועט. פינף קראַן, נאָט איז מיט
דיר, מענטש איינער! האָסט געקענט פּונקט אַזוי גרינג בעטן אַ פינף
אַקציעס פון דער שיפּסגעוועלשאַפּט אָדער אַ גוט אונטערן שטאַט.

און דער געדאַנק וועגן די פינף קראַן האָט מיך אַלץ מער
און מער געמאַכט צום לאַכן. נו, בין איך ניט קיין בריה? פינף
קראַן! פּונקט צו מיר געטראָפּן! מיין פּריילעכקייט האָט געשטיגן
און איך האָב זיך איר אונטערגעגעבן. צום טייל, ווי דאָ שמעקט
מיט עס! אַ פּרישער ריח פון געבראַטנס נאָך מיטאַג, פּויל און
איך צעפּן דאָס פענסטער, אַרויסצויאָגן דעם דאָווקן עקלהאַכטן
גערוד. — קעלנער, אַ האַלבן בישטעקס! און ווענרדיק זיך צום
טיש, צו דעם זעלבן צעבראַכענעם טיש, וואָס איך פּלעג אים מוזן
מיט די קני אונטערהאַלטן, בשעת איך פּלעג שרייבן, האָב
איך זיך טיף פאַרניינט און געפרעגט: — איר וועט אפשר
דערלויבן אַ גלאַז וויין? ניין? מיין נאָמען איז טאַנען, שטאַטס-
ראַט טאַנען... ליידער זיך פאַרועסן אין קאַפּע... דעם שליסל פון
טויער...

און מיין געדאַנק האָט זיך אָן אַן אָפּהאַלט ווידער אַ לאַז
געטאָן איבער אַלע ווילדע וועגן. איך האָב די גאַנצע צייט געהאַט
דעם באַוואוסטוויין, אַז איך רייך אָן שום צוואַמעהאַנג, אָבער ניט
געוואָנט קיין איינציק וואָרט, וואָס איך זאָל ניט האָבן געהערט
און פאַרשטאַנען. איך האָב צו זיך געוואָנט:

„אָט רעדסטו ווידער אָן אַ צוואַמעהאַנג! און דאָך האָב
איך קעגן דעם נאָרנישט געקענט טאָן. אַזוי ווי איך וואָלט געווען
זואַך און גערעדט פון שלאָף. דער קאַפּ איז מיר געווען לייכט,
אָן שום ווייטאַנג און דרוק, און מיין געמיט אָן איין וואַלקנרל. איך
האַב געשוואַמען ערגעץ-וואו אָן שום ווידערשטאַנד.

אַריין! נו, שוין אַריין! יא, ווי איר זעט, אַלץ פון רובין.
אילאַיאַלי, אילאַיאַלי! דער רויטער פּרעכטיקער ווידענער דיוואַן.
זוי האַסטיק זי אַטעמט! — קוש מיך, געליבטער! שטאַרקער!

שטארקער! דיינע הענט זיינען ווייס ווי אלבאסמער, דיינע ליפן פלאמען... קעלנער, איך האָב באַשטעלט אַ ביפּשטעקס...

די זון האָט אַריינגעשיינט אין מיין פענסטער. איך האָב געהערט, ווי אונטן האָבן די פּערד געקויט האָבער. איך בין גע- זען, געקויט מיין שפּענדל, אויפגערוימט, גליקלעך ווי אַ קינד. אַלע ווילע האָב איך אַ טאַפּ געטאַן מיין מאַנסקריפט; איך האָב וועגן אים קיין איין מאָל ניט אַ טראַכט געגעבן, אָבער דער אינ- סטינקט האָט מיר אונטערגעוואָנט, אַז ער איז דאָ, מיין בלוט האָט מיר וועגן אים דערמאַנט. און איך האָב אים אַרויסגענומען.

ער איז דורכגעצט געוואָרן און איך האָב אים אויסגע- שפּרייט און אַוועקגעלייגט אויף דער זון. דערנאָך האָב איך אָנגע- הויבן צו שפּרייטן הין און צוריק איבערן צימער. ווי טרויעריק אַלץ אַרום האָט אויסגעזען. אויף דער ערד צעטראַטענע שטיקלעך בלעך און קיין איינציקער שטול צום ויצן, קיין איינציקער שטוועק אויף די בלעך הוילע ווענט. אַלץ איז אַריבערגעגאַנגען אין קלייטל צום „פעטערל“ און פאַרזעצט געוואָרן. אַ פאַר בוין פּאַפּיר אויפן מיט, באַדעקט מיט אַ דיקן שטויב, איז געווען מיין גאַנצער אייגנס. די אַלטע גרינע דעקע אויפן בעט האָט מיר אַנטליען האַנס פּאַולי שוין מיט אַ סך וואָכן צוריק... האַנס פּאַולי! איך גיב אַ קנאַק מיט די פינגער. האַנס פּאַולי פעטערסען וועט מיר אויסהעלפּן! און איך פלייס זיך צו דערמאַנען זיין אַררעס. ווי האָב איך דאָס געקענט פאַרגעסן אָן האַנס פּאַולי! ער וועט געוויס זיין באַליידיקט, וואָס איך האָב זיך גלייך ניט געווענדט צו אים. איך טו שנעל אָן דעם הוט, דריי צוזאַמען דעם מאַנסקריפט און אַייל זיך איבער די טרעפּ. — הער אויס, יענס אַלאַי — האָב איך אַריינגעשריען צום שטאַל צו: — איך בין זיכער, אַז אינאַוונט וועל איך דיר קענען אויסהעלפּן!

צוגעקומען צום ראַטהויז, זע איך, אַז עס איז שוין צוועלף אַ זייגער און איך באַשלים תּיכּף צו גיין אין דער רעדאַקציע. פאַר דער טיר פּון בּוּראַ בלייב איך שטיין, אַ קוק צו טאַן, צי די זייטלעך פּון מיין מאַנסקריפט ליגן אין אַרדענונג. איך האָב זיי זאָרנעוודיק פּונאַנדערגעגלעט, אַריינגעלייגט אין קעשענע און האָב

אָנגעקלאַפּט. ס'האָט זיך געהערט, ווי מיין האַרץ האָט געקלאַפּט, אז איך בין אַריין.

די „שער“ איז ווי געוויינטלעך געווען אויף איר אָרט. איך פרעג זיך ציטערדיק נאָך אויפן רעדאַקטאָר. קיין שום ענטפער. דער מענטש זיצט און נישטערט אַרויס קליינע ידיעות פון פראַג-ווינציעלע צייטונגען. איך חור איבער מיין פראַגע און רוק זיך נענטער.

— דער רעדאַקטאָר איז נאָך ניט געקומען, — האָט ענדלעך די „שער“ געענטפערט, ניט אויפהייבנדיק די אויגן.

— און ווען וועט ער קומען?

— דאָס קען איך ציך ניט זאָגן, דאָס קען איך ציך בשום אופן ניט זאָגן.

— ביו וואַגען איז די רעדאַקציע אָפּן?

אויף דעם האָב איך קיין תשובה ניט באַקומען און איך האָב געמוזט גיין. די „שער“ האָט בשעת אוינער געשפרעך קיין איינציקן מאָל אויף מיר ניט אַ קוק געטאָן; ער האָט מיך געהערט און דערקענט נאָכן קול. ווי ווייניק מען האַלט דאָ פון דיר, האָב איך געמראַכט, אז מען געפינט נאָר פאַר איבעריק דיר צו ענטפערן. זאָל עס זיין אזא פאַראַרדענונג פון רעדאַקטאָר? אמת, נאָך מיין באַרימטן פעליעטאָן פאַר די צען קראַן האָב איך אים פאַרשאַטן מיט מיינע אַרבעטן, כמעט יעדן טאָג געלאָפּן צו אים מיט זאַכן, וואָס טויגן ניט, וואָס ער האָט געמוזט לייענען און אומקערן צוריק. ווייזט אים, ער האָט געוואָלט מאַכן דערמיט אַ סוף, אָננע-מען מיטלען... איך האָב זיך געלאָזט גיין צו האַמאנסבי.

האַנס פאַולי פעטערסען איז געווען אַ סטודענט פון דאָרף, וואָס האָט געוואוינט אין אַ בוידעם-שטיבל אויפן פינפטן שטאַק — האַנס פאַולי פעטערסען איז אַלואַ געווען אַן אַרעמער מענטש. נאָר אז ער האָט אַ קראַן, וועט ער זי ניט זשאַלעווען. ער וועט זי מיר אויסבאַרן, פונקט אַזוי זיכער, ווי ביי מיר אין קעשענע. און איך בין געגאַנגען און דעם גאַנצן וועג זיך געפרייט מיט דער קראַן און געווען זיכער, אז איך וועל זי באַקומען. אז איך בין צוגע-

גאנגען צו דער טיר, איז זי געווען פארשפארט אין איך האָב נע= מוזט אַנקליינען.

— איך האָב געוואָלט זיך דורכריידן מיטן סטודענט פעטער= סען, — האָב איך געוואָנט און געוואָלט אַרײַן. — זײַן צימער זײַט איך.

— מיטן סטודענט פעטערסען? — האָט דאָס מיידל איבער= געפרעגט, — דער וואָס האָט געוואוינט אויפן בוידעם=שטיבל? ער האָט זיך אַרויסגעצויגן. — וואוהין, האָט זי ניט געוואוסט, אָבער די בריוו האָט ער געבעטן איבערשיקן צו הערמאַסענען אויף מאַלבאָדנאָדע, און דאָס מיידל האָט אָנגערופן דעם נומער.

פול מיט גלויבן און האַפּענונג, לאָז איך זיך גיין אויף טאַל= באַדנאָדע געוואָר ווערן האַנס פּאָוליס אַרעס. דאָס איז געווען מיין לעצטער אויסוועג און איך האָב אים געמוזט אויסניצן. אויפן וועג בין איך פאַרבייגעגאַנגען אַ ניי אויסגעבויט הויז, וואו עטלעכע אַרבעטער האָבן געהובלט. איך האָב אויסגעקליבן אַ פּאַר ריינע שפּענדלעך, איינעס אַרײַנגענומען אין מױל אַרײַן, דעם אַנדערן אַרײַנגעלייגט אין קעשענע אויף שפּעטער און געגאַנגען ווייטער. איך האָב געקערעכצט פון הונגער. אין אַ בעקעריי האָב איך געזען אַן אומגעהויער גרויס ברייטל פאַר צען ערע, דאָס גרעסטע לעבל ברויט, וואָס מ'קען פאַר צוזאָ פרייו באַקומען...

— אפשר קען איך געוואָר ווערן דעם אַרעס פון סטודענט פעטערסען? בערנט אַנקער=נאַס, נומער 10, מאַנסאַרדע. אפשר ניי איך אַהין? אויב אַזוי, צי וועל איך ניט אַזוי נוט זײַן מיטנעמען פאַר אים אַ פּאַר בריוו?

איך קער זיך אום ווידער אין שטאַט אַרײַן מיטן ועלבן זעג, וואָס איך בין געקומען, ניי ווידער פאַרביי די אַרבעטער, וואָס זײַנען איצט געזעסן מיט די קעסעלעך אייף די קני און געווען פאַרנומען מיט זייער אַ גוטן וואַרעמען מיטאַג, באַרביי דער בע= קעריי, וואו דאָס לעבל ברויט איז נאָך אַלץ געלעגן אויף זײַן אָרט, און קום ענדלעך צו צו בערנט אַנקער=נאַס, האַלב טויט פאַר שוואַכקייט. די טיר איז אָפּן און איך הייב אָן צו גיין אויף אָן אַ שיעור טרעפּ, אַרויף אויף דעם בוידעם. איך נעם אַרויס די בריוו,

ברי נלייך אריינצוברענגען האָנס פּאָלי אין אַ גומער שטימונג, און
איך וועל אַרײַן. ער וועט געוויס ניט אַנטזאָגן צו טאָן מיר די
קליינע געפעלקייט, און איך וועל אים אויפקלערן מיין נאַנצע
לאַגע, — געוויס ניט, האָנס פּאָלי האָט אַ ווייך האַרץ, איך האָב
שטענדיק אַזוי וועגן אים געטראַכט...

אויף דער טיר האָב איך געפונען זיין ווייט-קארטע: „ה. פ.
פעטערסען סטוד. טעאַל. — אָפּגעפּאַרן אַהיים“.

איך האָב זיך אַנידערגעזעצט, אַנידערגעזעצט זיך אויפן הוילן
דיל, אַ פּאַרגליווערטער, אַ צעבראַכענער פּאַר אויסגעשעפּטקייט.
איך חור איבער מעכאַניש עטלעכע מאָל: אָפּגעפּאַרן אַהיים! אָפּ-
געפּאַרן אַהיים! און איך ווער שטיל אַנטשוויגן, קיין איינציקע
טרער איז ניט געווען אין מיינע אויגן, קיין שום געדאַנק און
נעפּיל. מיט אויפּגעריסענע אויגן האָב איך געקוקט אויף די בריוו,
ניט בכוח געווען עפעס אָנהייבן צו טאָן. ס'איז אַריבער אַ מינוט
צען, אפּשר צוואַנציק און מער און איך בין נאָך אַלץ געוועסן
אויפן זעלבן אָרט און ניט אַ ריר געטאָן מיט אַ פינגער. די דאָזיקע
טעמפע פּאַרגליווערטקייט איז געווען כמעט ווי אַ שלאָף, און איך
דערהער, ווי עמעצער גייט אויף די טרעפּ, שטיי איך אויף און
איך זאָג:

— פאַרן סטודענט פעטערסען, איך האָב צו אים צוויי

בריוו.

— ער איז אַוועקגעפּאַרן — האָט די פרוי געענטפערט —

אַבער ער וועט זיך אומקערן נאָך די וואַקאַציעס. די בריוו קען
איך איבערנעמען, אויב איר ווילט.

— אַ דאַנק, אויסגעצייכנט, — האָב איך געזאָגט, — ער

וועט זיי באַקומען, און ער וועט זיך אומקערן. דאָ קענען זיין וויכ-
טיקע ענינים. אַ גוטן טאָג.

און איך בין אַרויס פון הויז, בין איך געבליבן שטיין אינ-
מיטן נאַס און, צונויפּדריקנדיק די פּויסטן, האָב איך געזאָגט
אויפן קול:

— איך מוז דיר זאָגן, דערבאַרעמדיקער האַר מיינער, נאָט:

דו ביסט... איך ווייס, ווער דו ביסט! — און פאַר רציחה מיט

פארביסענע ליפן, ווינק איך צום הימל: — צו אלדי טייוול, איך ווייס עס!

דערנאך מאך איך א פאָר טריט און בלייב ווידער שטיין. פלוצלונג בייט איך די שמעלונג, לייג צוואַמען די הענט, בייג אָן דעם קאָפּ אָן אַ ווייט און פרעג מיט אַ זיסער בויםלדיקער שטים: — און דו האָסט זיך געווענדט צו אַים, קינד מיינס? דאָס האָט געקלונגען פאַלש.

— מיט אַ גרויסהאַנטיקן אַ, — זאָג איך: — אַ גרויסהאַנטיקן אות ווי דער קאַמעדראַל=טורעם די גרויס. נאָך אַ מאָל האָסט צו אים גערופן, קינד מיינס — און איך לאָז אַראָפּ דעם קאָפּ און ענטפער מיט אַ וויינענדיקן קול: — ניין! און אויך דאָס האָט געקלונגען פאַלש.

דו קענסט נישט נושא פנים זיין, דו נאָר! דו מוזט זאָגן: יאָ, איך האָב גערופן צו מיין נאָט און האָר! און דו מוזט אויס=געפינען פאָר דייע ווערטער דעם סאַמע טרויעריקסטן ניגון, וואָס דיר איז נאָר אויסגעקומען אַמאָל צו הערן. אַלזאָ, נאָך אַ מאָל! יאָ, אַזוי איז שוין בעסער. אָבער דו מוזט זיפצן, זיפצן, ווי אַ קראַנקער פערד, אַזוי!

איך גיי און זאָג זיך אַליין מוסר, שופע אומגעדולדיק מיט די פים, ווען איך וויל נישט פאַלגן, רוף זיך אַליין אָן באַלע, און די איבערראַשטע דורכגייער קערן זיך אָפּ און קוקן מיך אָן. איך האָב געקייט נאָכאַנאָנד דאָס שפענדל און געוואַקלט איבער דער גאַס שנעל, ווי כ׳האָב נאָר געקענט. איך האָב אַפילו נישט באַמערקט, ווי איך בין אַרויסגעקומען אויפן וואַקזאַל=פלאַץ. דער זייגער אויפן טורעם האָט געוווּן האַלב צוויי. אַ וויילע בין איך געשטאַנען און איבערגעטראַכט. אַ מידער שווייס האָט מיר אַרויסגעשלאָגן אויפן שמערן און אַראָפּגערוגען אין די אויגן. „קום צום האַפּן! — האָב איך צו זיך אַליין געזאָגט: — אויב דו האָסט נאָר צייט?“ און איך האָב זיך פאַרנייגט פאָר זיך אַליין און בין אַוועק צום האַפּן.

פון ווייטן זיינען געשטאַנען שיפן, דער ים האָט זיך געוויגט, אין זונען=שיין. אומעטום קאָכיקע באַוועגונג, אַ פייפּעריי פון דאַמפּער,

טרענער מיט קאסטנס אויף די פלייצעס, מונטערער אויפגעוואנג פון די בוקסיר=שיפן. א קוכנהענדלעריין זיצט ניט ווייט פון מיר און ביינט זיך אריבער מיט איר ברוינער נאָז איבער איר סחורה; דאָס קליינע טישל אירס איז יצר=הרעדיק פול מיט נאָשערייען. און איך קער זיך מיט פאַראַכטונג אָפּ. זי פילט אָן דעם גאַנצן האַפּן מיטן ריח פון עסנוואַרג; פוי, עפנט אויף די פענסטער; איך ווענד זיך צו איינעם אַ הער, וואָס זיצט לעבן מיר און הייב אים אָן דרינג=לעך צו דערווייזן די שעדלעכקייט פון די קוכנהענדלערינס דאָ און די קוכנהענדלערינס דאָרטן... ניט אַזוי? נוט, אָבער ער מוז דאָך מודה זיין, אַז... אָבער דער מענטש האָט דערפילט, אַז עפעס איז ניט גלאַט און, ניט אויסהערנדיק מיך ביזן סוף, האָט ער זיך אויפ=געשטעלט און אַוועק. איך בין אויך אויפגעשטאַנען און אים נאָכ=געגאַנגען, עפעס באַשלאָסן אויפצווייזן אים, אַז ער האָט אַ טעות. — אַפילו אין סאַניטאַרער הינזיכט, — האָב איך געוואָנט און אים אַ קלאַפּ געטאָן איבער פלייצע...

— אַנטשולדיקט, איך בין ניט קיין היגער און ווייס נאָר=נישט ניט וועגן סאַניטאַרע ענינים, — האָט ער געוואָנט און געקוקט אויף מיר מיט פחד.

— אויב אַזוי, איז נאָר אַן אַנדערע זאַך, וויבאַלד איר זייט ניט קיין היגער!... קען איך אים אפשר מיט עפעס דינען? ווייזן אים די שטאַט? ניין? מיר וואָלט עס זיין זייער אַיינגענעם, און אים וואָלט עס נאָרנישט געקאָסט...

אָבער דער מענטש האָט בפירוש געוואָלט פון מיר פֿטור ווערן און שנעל אַוועקגעשפאַנט איבער דער גאַס אויפן אַנדערן טראַטואַר.

איך האָב זיך אומגעקערט צו מיין באַנק און זיך געזעצט. איך בין געווען שטאַרק אויפגערגנט און די קאַטערינקע, וואָס האָט אָנגעהויבן ניט ווייט צו שפילן, האָט מיך נאָך מער אויפגעווערט. די טרוקענע מעטאלישע מוויק, אַ שטיקל פון וועבערן; אַ קליין מיידעלע האָט צוגעוונגען אַ טרויעריק לידעלע... דאָס פלייט=אַרטיקע, דאָס ליינדשאַפּטלעכע פון דער קאַטערינקע צעניסט זיך מיר אין בלוט, מיינע נערוון הייבן אָן צו ציטערן, ווי זיי וואָלטן

זיך אָפּגערוּפּן — און אין אַ רגע אַרום פאַל איך אויף דער באַנק, און שמיל און טרויעריק זינג איך מי. וואָס פילט דען ניט דורך אַ מענטש, בשעת ער איז הונגעריק! איך שפיר, ווי איך צעניי אין די דאָזיקע קלאַנגען, איך שמאַקס אויס, איך מערק נאָך דייט-לעך, ווי איך צעפליס, שוועבנדיק הויך איבער די בערג, טראָגנדיק זיך אין מאַנק אין שמראַלנדיקע ווייטן...

— איין ערע! — זאָגט דאָס קליינע מיידעלע און שטרעקט אויס איר בלעכן טעלערל! נאָר איין ערע!
— יאָ, — ענטפער איך מעכאַניש און שפרינג אויף, ווך איבער אַלע קעשענעס.

אַבער דאָס קינד מיינט, אַז איך וויל פון איר מאַכן חוּזק, און רוקט זיך תיכף אָפּ, ניט ריידנדיק קיין וואָרט. די דאָזיקע שטומע גערולדיקייט האָב איך שוין ניט געקענט פאַרטראַגן; ווען דאָס מיידעלע זירלט מיך אָפּ, וואָלט מיר אַ סך לייכטער געווען; דאָס האָט מיך וויי געטאַן, און איך האָב זי אַ רוף געטאַן צוריק. — איך האָב קיין גראַשן געלט ניט, אָבער איך וועל דיך האָבן אין זיינען, נאָך אפשר מאַרגן. ווי רופט מען דיך? יאָ, אַ שיינער נאָמען, איך וועל אים ניט פאַרגעסן. אַלזאָ, ביז מאַרגן... אָבער איך האָב געווען גוט, אַז זי האָט מיר ניט געגלייבט, דגם זי האָט ניט גערעדט קיין וואָרט, און האָב געוויינט פאַר פאַר צווייפלונג, וואָס די דאָזיקע קליינע נאַסנמיידעלע האָט מיר ניט געוואָלט גלייבן. איך האָב זי נאָך אַמאָל אַ רוף געטאַן צוריק, שנעל אויפגעפנט מיין רעקל און געוואָלט אָפּגעבן איר דאָס וועסטל.

— איך וועל דיר ניט בלייבן שולדיק, — האָב איך גע-געזאָגט; — וואָרט אַ וויילינקע.

אַבער איך האָב ניט געהאַט קיין וועסטל. ווי אזוי האָב איך געקענט עס זוכן! שוין עטלעכע וואָכן זינט איך האָב עס פאַרזעצט. ווי איז עס מיר אַיינגעפאַלן? דאָס דערשראָקענע מיידעלע האָט לענגער ניט געוואָרט און שנעל אַוועקגעלאָפּן צוריק. און איך האָב געמוזט איר לאָזן גיין. אַרום מיר האָט זיך אַרומגעקליבן אַ רעדל און הויך געלאַכט, אַ פּאַלי-פּאַלי.

ציאנט האָט זיך אַ לאָז געמאַן צו מיר זיך דערוויסן, וואָס איז געשען.

— נאָרנישט, — ענטפער איך, — אַבסאָלוצ נאָרנישט! איך האָב געוואָלט נאָר אָפּגעבן אַט דער קליין מיידעלע מיין וועסטל... פאַר איר פּאָטער... ניטאָ וואָס צו לאַכן. איך האָב, נאָנץ פּשוט, געקענט אַהיים גיין און אָנמאַן אַן אַנדער וועסטל.

— מאַכט ניט קיין רעדלעך אויף דער גאַס! — זאָגט דער פּאָליציאַנט — נו, מאַרש! — און טוט מיך אַ שטויס — דאָס זיינען אייערע פּאַפּירן? — שרייט ער מיר נאָך.

— יאָ, צום טייוול, מיין צייטונגס-אַרטיקל. זייער אַ וויכטיקער מאַנוסקריפט. זוי האָב איך דאָס געקענט זיין אַזוי אומ-פאַרויכטיק...
איך נעם מיין מאַנוסקריפט, איבערצייג זיך, צי ער איז אין אַרדענונג און, ניט אָפּגעשעלט זיך אויף אַ רגע, אַפילו ניט אומ-געקוקט זיך, גיי איך אין רעדאַקציע. אויפן קלויסטער-טורעם איז שוין געווען פיר אַ זייגער.

די רעדאַקציע איז פאַרשפּאַרט. איך לאָז זיך שטיל אַראָפּ פון די טרעפּ, דערשראָקן ווי אַ גנב און פאַרלוירן, בלייב איך שטיין אין דרויסן ביי דער טיר. וואָס זאָל איך איצט טאָן? איך שפאַר זיך צו צו דער וואַנט, קוק אויף די שטיינער און טראַכט. אַ שפּילקע האָט געבלאַנקט ביי מיינע פיס, איך בייג זיך איין און הייב זי אויף. אפשר נאָר אָפּשניידן די קנעפלעך פון מיין רעקל? וויפיל וועל איך פאַר זיי קריגן? קען זיין, דאָס איז אַלץ אַרויס-געוואָרפּענע אַרבעט. קנעפלעך זיינען דאָך ניט מער ווי קנעפלעך. אָבער באַטראַכט זיי פון אַלע זייטן, האָב איך געפונען, אַז זיי זיינען כמעט נייע. אַלנפאַלס איז דאָס אַ גליקלעכער געדאַנק. איך האָב געקענט זיי אָפּשניידן מיט מיין צעבראַכענעס מעסערל און פאַרעצן. די האַגענונג, אַז איך קען פאַרקויפן די דאָזיקע פינגע קנעפלעך, האָט מיך גלייך דערמונטערט און איך האָב געזאָגט: אַט וועסטו, עס גייט אויף אַ דרך! מיין פרייד האָט מיך מנצח געווען און איך האָב תיכף אָנגעהויבן אָפּצושניידן די קנעפלעך

אינס נאָכן אַנדערן. דערביי האָב איך געפירט דעם פּאָלגנדיקן שטילן שמועס מיט זיך אליין:

— פאַרשטייט איר מיר, איך בין אַ ביסל פאַראַרעמט גע-
וואָרן, אַ צייטווייליקע פאַרלעגנהייט... איר זאָגט, זיי זיינען אָפּגע-
ריבן? וואָס רעדט איר! איך וואָלט וועלן וויסן, ווער עס ניצט
נאָך אזוי ווייניק אָפּ קנעפלעך ווי איך. דאָס רעקל איז ביי מיר
שטענדיק אָפּגעשפּילעט, מוז איך איך זאָגן; אזא טבע האָב איך,
אַ משונעת... נו, פאַרשטייט זיך, אַז איר ווילט ניט, איז ניט...
אַבער איך מוז פאַר זיי באַקומען מיינע צען ערע, לכל-הפּחות...
ניין, ניין, נאָט מיינער, ווער זאָגט דען, אַז איר מוזט? האַלט אַיין
אַייער צונג און לאַזט מיר צו רו... נוט, אַלפּאַלס קענט איר
רופן פּאָליציי און איך וועל ביי אַיך נאָרנישט ניט גנבענען. נו,
אַ נוט, אַ גוטן! מיינ נאָמען איז טאַנגען — איך האָב זיך אַ ביסל
פאַרועסן...

עמעצער גייט אויף די טרעפּ. איך קער זיך תּיכּף אום צו
דער ווירקלעכקייט, דערקען די „שער“ און באַהאַלט שנעל די
קנעפלעך אין קעשענע. ער וויל מיר פאַרב ניין, ענטפּערט ניט
אַפּילו אויף מיינ באַגריסונג, פּלוצלונג איז ער אזוי פּלייסיק פאַר-
נומען מיט זיינע נעגל. איך שטעל זיך אָפּ און פּרעג זיך נאָך
אויפן רעדאַקטאָר.

— נאָך ניט געקומען.

— איר ליגט! — זאָג איך, און מיט אַ פּרעכטיג, וואָס
האָט איבערראַשט מיר אליין, האָב איך צוגעגעבן: — איך מוז
זיך מיט אים דורכריידן, אַ דרינגענדער ענין. וויכטיקע ידיעות.

— און מיר קענט איר עס ניט זאָגן?

— אַיך? — האָב איך געזאָגט און אָפּגעמאַסטן די „שער“

מיט די אויגן.

דאָס האָט געהאַט אַ ווירקונג. ער האָט זיך גלייך אויפּ-
געהויבן מיט מיר אין דער הייך און מיר געעפנט די טיר. דאָס
האַרץ איז מיר שיר ניט אַרויסגעשפּרונגען. איך האָב שטאַרק צו-
זאַמענגעדריקט די ציין, כּדי זיך צוצוגעבן מוט, אָנגעקלאַפט און
אַריין אין דעם רעדאַקטאָרס פּריוואַט-קאַבינעט.

— נומט מאַרנן! דאָס זייט איר? — האָט ער פריינדלעך געזאָגט — זיצט.

ווען ער וואָלט מיר גלייך געוויזן די טיר, וואָלט מיר אַ סך לייכטער געווען; איך האָב דערפילט טרערן און געזאָגט:
— אַנטשולדיקט מיך...

— ועצט אַיך — האָט ער איבערגעחורט.

איך האָב זיך געועצט און דערקלערט, אַז איך האָב אַ נייעם אַרטיקל, וועלכן מיר איז זייער נוגע אָפצודרוקן אין זיין צייטונג. איך האָב אַזוי פיל איבער אים געאַרבעט, ער האָט מיר געקאָסט אַזוי פיל אַנטשמערענונגן.]

— איך וועל אים לייענען — האָט ער געזאָגט און גענומען דעם מאַנסקריפט — אַלץ, וואָס איר שרייבט, קאָסט אַיך גרויס אַנטשמערענונג, אָבער איר זייט צו האַסטיק. ווען איר וואָלט קענען זיין אַ ביסל קאַלטבלומיקער! איר האָט שמענדיק צו פיל ברען. איך וועל דאָס אָבער לייענען.

און ער האָט זיך ווידער אומגעווענדט צו זיין טיש. איך בין געוועסן. זאָל איך ביי אים בעטן אַ קראָן? ערקלערן אים, פון וואַנען עס שטאַמט דער אייביקער ברען? ער וועט מיר געוויס העלפן; דאָס איז דאָך ניט צום ערשטן מאָל.

איך האָב זיך געשטעלט. הם! אָבער דאָס לעצטע מאָל, אַז איך בין ביי אים געווען, האָט ער זיך געקלאָגט אויפן מאַנגל אין געלט, אַפילו געשיקט ערגעץ דעם קאַסיר נאָך קליינעלט פאַר מיר. דאָסגלייכן איז איצט אויך, מסתמא. ניין, דאָס קען ניט זיין. צי דען האָב איך ניט געווען, אַז ער איז געווען פאַרנומען?

— איר פאַרלאַנגט נאָך וואָס? — האָט ער געפרעגט.

— ניין! — האָב איך געזאָגט און צוגעגעבן מיין שטיק אַ פעסטקייט. — ווען זאָל איך אַריינקומען?

— אַך, ווען עס איז, פאַרביינייענדיק, — האָט ער געזעגט פערט, — אין אַ פאַר טעג אַרום, אומגעפער.

איך האָב ניט געקענט אַרויסריידן פון מויל מיין בקשה. די פריינדלעכקייט פון דעם דאָזיקן מענטש האָט אויסגעוויזן אַן

א נרענען, איך האָב עם באַדאַרפט אָפּשאַצן. בעסער שטאַרבן פון הוננער. און איך בין אוועק.

און אַפילו זייענדיק שוין הינטער דער טיר און דערפילנדיק אַ נייעם אָנפאַל פון הוננער, האָב איך נישט חרטה געהאַט, וואָס איך האָב פאַרלאָזט די רעדאַקציע, נישט בעטנדיק קיין קראַן. איך האָב אַרויסגענומען דאָס צווייטע שפענדל פון קעשענע און אַרייַנגעלייגט אין מויל. ס'האַט ווידער געהאַלפן. פאַרוואָס האָב איך דאָס פריער נישט געטאָן? דו דאַרבסט זיך שעמען! — האָב איך הויך געוואָגט — ווי האָט דאָס דיר געקענט אַיינפאַלן צו בעטן ביי דעם דאָזיקן מענטשן אַ קראַן און ווידער שטעלן אים אין אַ פאַרלעגנהייט? און איך האָב זיך געהייסן נעמען אין אַכט די דאָזיקע אומפאַרשעמטקייט, וואָס האָט מיך באַהערשט. „מיאוסער קען שוין נישט זיין! — האָב איך געוואָגט: — אָנפאַלן אויף אַ מענטשן און כמעט אויסדראַפען אים די אויגן נאָר דערפאַר, ווייל דו דאַרפסט האָבן אַ קראַן, אומגליקלעכער הונט! נו, מאַרש! ניכער, ניכער, דו גולם! איך וועל דיר ווייזן!“

איך האָב אָנגעהויבן לויפן, כּדי זיך צו פאַשטראָפּן, דורכגעשפּרונגען איין נאַס נאָך דער אַנדערער, געיאָגט זיך פאַראויס, מיט אַ פאַרביסנקייט זיך אַליין אָנגעטריבן און שטומערהייט געשריען אויף זיך, ווען איך האָב זיך געוואָלט אָפּשטעלן. אַזוי=אַרום בין איך אַרויסגעקומען ווייט אַרויף אויף פּיליסטרעדע. אַז איך האָב זיך סוף=בל=סוף אָפּגעשטעלט, כמעט וויינענדיק פאַר כּעס, וואָס איך קען מער נישט לויפן, האָב איך געציטערט מיטן גאַנצן קערפער און האָב זיך אַראָפּגעלאָזט ערנעק אויף אַ טרעפּ. ניין, וואַרט=אויף! — האָב איך געוואָגט. און כּדי צו פאַשטראָפּן זיך ווי עם דאַרף צו זיין, האָב איך זיך ווידער געשטעלט און זיך געצוואונגען צו שטיין און נעלאַכט פון זיך אַליין און זיך געפרייט איבער מיין אייגענער אָפּגעשוואַכטקייט. ענדלעך, אין עטלעכע מינוט אַרום, האָב איך צו זיך אַליין אַ שאַקל געטאָן מיטן קאָפּ און דערלויבט זיך צו זעצן; אי דאָס נאָך אויסגעקליבן דעם אומבאַקוועמסטן אַרט אויף די טרעפּ.

נאָט מיינער, ווי זיס עם איז געווען אָפּצורוען! איך האָב

אָפגעווישט דעם שווייס פון פנים און טיף איינגעטעמט פרישע לופט. ווי איך בין דאָס געלאָפן! אָבער איך האָב ניש געהאט אויף זיך קיין רחמנות—איך האָב עס כשר פאַרדינט. פאַרוואָס האָב איך געוואָלט בעטן אַ קראָן? אָט איז דער פּועל-יוצא. און איך האָב אָנגעהויבן מילד צו ריידן מיט זיך אליין, זאָגן זיך מוסר, ווי דאָס וואָלט געקאָנט טאָן אַ מושער. דאָס האָט אַלץ מער און מער מיך געריט, און אַ מידער, אַן אָפגעשוואַכטער האָב איך אָנגעהויבן צו וויינען. אַ שטילער, פאַרבאָרגענער געוויין, אַן אינעווייניקסטער יאָמער, אַן טרערן...

איך בין געזען אויפן ועלבן אָרט אַ פּערטל שעה אָדער מער. מענטשן וויינען געקומען, אַוועקגעזאַנגען און קיינער האָט מיך ניש באַאומרוקט. דאָ און דאָרט אַרום מיר האָבן זיך געשפּילט קליינע קינדער, אויף דער אַנדערער זייט נאָס, אויף אַ בויס האָט געוונגען אַ פּייגעלע.

צו מיר איז צוגעגאַנגען אַ פּאַליציאַנט.

— וואָס זיצט איר דאָ? — האָט ער געזאָגט.

— וואָס זיך איך דאָ? — האָב איך איבערגעפּרעגט —

ס'איז איינגענעם צו זיצן.

— שוין אַ האַלבע שעה, אַז איך אָבסערוויר אייך דאָ, —

האָט ער געזאָגט. — איר זיצט שוין דאָ אַ האַלבע שעה?

— יאָ, אומגעפּער, — האָב איך געענטפּערט. — וואָס נאָך?

איך האָב זיך אין כּעס אויפגעהויבן און בין אַוועק.

געקומען אויפן מאַרקפּלאַץ, בין איך געבליבן שטיין און

אַראָפּגעקוקט אויף דער נאָס. ס'איז איינגענעם צו זיצן! דאָס איז

אויך אַן ענטפּער? פאַר מירקייט! — האָסטו באַדאַרפט צו זאָגן,

און זאָגן עס מיט אַ וויינענדיקן קול. — גולם, דו וועסט זיך שוין

קיינמאָל ניש אויסלערנען צו חנפּענען! — פאַר אָפגעשוואַכטקייט!

און דו האָסט באַדאַרפט זיפּצן ווי אַ פּערד.

צוגעקומען צו דער באַדוואַך, בין איך ווידער שטיין גע-

בליבן פאַרבאָפּט פון אַ נייעם איינפאַל. איך האָב צוגעקנאַקט מיט

די פינגער, אויסגעבראַכן אין אַ הילכיקן געלעכטער, וואָס האָט

איבערראַשט די פאַרבלייגער, און געזאָגט:

— ניין, דו מוזט טאַקע אַרײַן צום פּאַסטאָר לעוויאַן. אומ-
באַדינגט! נלאָט אַזוי, פשוט פּרובירן. וואָס האָסטו צו פאַרזאַמען?
און דער וועטער איז גרויסאַרטיק.

איך בין אַרײַן אין פּאַשאַס בוכהאַנדלונג, אויפגעזוכט אין
אַדרעסבוך דעם פּאַסטאָר לעוויאַנס וואוינונג און געלאָזט זיך צו
אים ניין. איצט איז די צײַט! — האָב איך געוואָגט — מאַך ניט
קײַן שטיק! יושר, וואָנסטו? נאַרישקײַטן! דו ביסט צו אַרעם צו
האַבן יושר, דו ביסט הונגעריק, דו קומסט מיט אַ וויכטיקער בקשה
וועגן אַ נײַשווענדיקער דרינגלעכער זאַך. אָבער דו מוזט אָנבײַגן
דעם קאַפּ אויף אַ זײַט און צוגעבן אַ ניגון צו דייע רײד. דאָס
וויילסטו ניט? טאָ זײַ וויסן, אַז איך מאַך מיט דיר קײַן אײַן טראַט
ניט מער. ווייטער: דו ביסט אין דעם צושטאַנד פון אַן אַפּעקט,
קעמפּסט אין די נעכט מיט פינסטערע קרעפטן, מיט גרויסע שטומע
מאָנסטערס, אַז ס'איז אַ גרויל, הונגעריק, ביסט דאַרשטיק נאָך
וויין און מילך און דו באַקומסט גאַרנישט. אַזוי ווייט האַלטסטו
שוין. אַט שטייסטו דאָ איצט און האָסט ניט קײַן טראַפּן אײַל אין
דיין לאַפּפּ. אָבער דו גלייבסט אין חסד. נאָט צו דאַנקען, דיין
גלויבן האָסטו נאָך ניט פאַרלוירן! און דו דאַרפסט צוזאַמענלייגן
די הענט און אויסוועגן ווי אַ רײנער שטן צו גלייבן אין חסד. וואָס
איז שײך דעם עגל הוהב, פאַרהאַסטו אים אין אַלע זײנע גע-
שטאַלטן. אַן אַנדערע זאַך איז דאָס פּאַלמענבוך, אַן אַנדערע פאַר
אַ פאַר קראַן... איך בין שײַן געבליבן בײַ דעם פּאַסטאָרס מיר
און איבערגעלייענט: „נעמט אויף פון 12 ביז 4“.

— איצט וואָרף אַוועק אַלע נאַרישקײַטן! — האָב איך
געוואָגט: — ס'איז נאָר קײַן געלעכטער ניט! אַלואָ, דעם קאַפּ
אַראָפּגעלאָזט, נאָך אַ ביסל... און איך האָב אָנגעקלונגען אין דער
וואוינונג.

— איך האָב געוואָלט רײדן מיטן פּאַסטאָר, — האָב איך
געוואָגט צו דער דינסט-מײדל, אָבער ס'איז מיר אומגעגלעך געווען
אַרײַנצופלעכטן נאָטס נאָמען.

— ער איז אַוועק, — האָט זי געענטשערט.

אָוועק! אָוועק! דאָס האָט צעשטערט מיין גאַנצן פלאַן, פול-
שטענדיק איבערגעקערט אַלץ, וואָס איך האָב זיך נעקליבן צו זאָגן.
וואָס איז געווען די פעולה פון דעם לאַנגן וועג? און איך בין גע-
בליבן שטיין אַ פאַרגליווערטער.

— אַ וויכטיקער ענין? — האָט דאָס מיירל געפרעגט.

— אַ ניין! — האָב איך געענטפערט, — אַבסאָלוט נאָר-
נישט. — ס'איז געווען אַזאַ פראַכטפולער וועטער און איך האָב
זיך געוואָלט דורכגיין אין אָפּגעבן שלום דעם הער פאַסטאָר.

איך בין געשטאַנען און זי איז געשטאַנען. איך האָב בכיוון
אויסגעשטעלט די ברוסט, כדי צו מאַכן זי אויפּמערקזאַם אויף מיין
שפּילקע, מיט וועלכער ס'איז געווען צוגעשפּיליעט מיין רעקל;
איך האָב זי מיט די אויגן געבעטן פאַרשטיין, נאָך וואָס איך בין
געקומען, אָבער די אַרעמינקע האָט, נעבעך, נאָרנישט פאַרשטאַנען.
— אַ וועטער אַ געבענשטער פון גאַט, יאָ. צי איז אויך

די פרוי פאַכטאָר ניטאָ אין דער היים?

— יאָ, אָבער זי האָט אַ רעוומאַסיוז, לינט אויף דער זאַפּע
און קען זיך ניט רירן... אפּשר ווילט איר איבערלאָזן אַ צעטל?

— אַ ניין! פשוט איך מאַך פון צייט צו צייט אַזאַ שפּאַ-
ציר, זיך געוואָלט אַ ביסל אָפּפּרישן. נאָך מיטאַג איז געווען
אַזוי גוט.

איך האָב זיך געלאָזט ניין צוריק, וואָס קענען מיר ניצן
געשפרעכן? אויסערדעם האָב איך אָנגעהויבן צו שפּירן אַ שווינדל
אין קאָפּ; איך האָב ניט געהאַט קיין טעות, איך בין שיר ניט גע-
פאלן אויף אַן אמת. נעמט אויף פון 12 ביו 4; איך האָב אָנגע-
קלאַפט מיט אַ פאַרשפּעטיקונג אויף אַ גאַנצער שעה. די שעה פון
רחמים איז אַריבער.

אויפן סטאַרטאַרד-פלאַץ האָב איך זיך צוגעזעצט אויף
אַ באַנק ביים קלויסטער. גאַט מיינער, ווי שוואַרץ האָט איצט אַלץ
אויסגעווען! איך האָב ניט געוויינט, איך בין געווען צו מיר; אויס-
געמאַטערט ביז לעצט, בין איך דאָרט געווען, נאָרנישט פאַרנעמענ-
דיק, אומבאַוועגלעך געווען און געהונגערט. איך האָב זיכער געהאַט
אַ אַנטצירונג אין ברוסט, עס האָט אַזוי פיינלעך געברענט

אינעווייניק, קייען דאָס שפּענדל האָט שוין מער ניט געהאַלפּן; מיינע קינבאַקן זיינען שוין מיר געוואָרן פּון דער פּרוכטלאָזער אַרבעט און איך האָב זיי געלאָזט רוען. איך האָב זיך אונטערגעגעבן געבן. דערצו נאָך האָט מיר געאיבלט פּון דעם שטיקל אַלטן אַפּעלסין=שאַלעכק, וואָס איך האָב אויפּגעהויבן אויף דער גאַס און גלייך גענומען קייען. איך בין געווען קראַנק; די אַדערן אויף מיין האַנט זיינען געווען בלוי און אַנגעשוואַלן.

אויף וואָס האָב איך איינגעשלאָסן געוואַרט? אַ גאַנצן טאָג בין איך אַרומגעלאָפּן נאָך אַ קראַן, וואָס האָט געקענט אונטערהאַלטן דאָס לעבן בלויז אויף עטלעכע שעה לענגער. איז עס סוף=כל=סוף? ניט אַלץ איינס, צי דאָס אומפאַרמיידלעכע זאָל נעשען מיט אַ טאָג פּריער אַדער מיט אַ טאָג שפּעטער? אַז איך וואָלט זיך אויפּגעפּירט ווי אַן אַנטשענדיקער מענטש, וואָלט איך פּון לאַנג שוין אַוועק געהייט, וואָלט זיך געלייגט און אונטערגעגעבן זיך. אין דעם מאָמענט איז מייין געדאַנק געווען קלאַר און לויטער. איצט האָב איך באַדאַרפט שטאַרבן. ס'איז געווען האַרבסט=צייט, אַלץ איז געווען פאַרוונקען אין שלאָף. איך האָב אויסגעפרוווט אַלע מיטלען, אויסגעניצט אַלע הילפּס=קוואַלן, וועלכע איך האָב געקענט. איך האָב זיך סענטימענטאַל אַרומגעשראַגן מיט דעם דאָזיקן געדאַנק און יעדעס מאָל, ווען איך האָב געהאַפּט אויף אַ נייעם גליק, האָב איך טרויעריק געפּרוּבט: נאָר דו איינער, און דו האַסט שוין אַנגעהויבן שטאַרבן!

איך האָב באַדאַרפט אַישרייבן אַ פּאַר בריוו, ברענגען אַלץ אין אַרדענונג, צוגרייטן זיך. איך וועל זיך נוט איינזאַשן און מיין בעט צוקלייבן. דעם קאַפּ וועל איך אַוועקלייגן אויף אַ פּאַר בויגן ווייס פּאַפּיר — די ריינסטע זאַך, וואָס איך האָב נאָך פאַרמאַגט. און מיט דער גרינער דעקע האָב איך געקענט...

די גרינע דעקע! איך האָב זיך פּלוצלונג אויסגעאַפּט, דאָס בלוט האָט מיר אַ קלאַפּ געטאָן אין קאַפּ און איך האָב באַקומען אַ האַרצקלאַפּעניש. איך הייב זיך אויף פּון פּאַנק און הייב אָן שפּאַנען, דאָס לעבן צאַפּלט אומעטום אין מיר אויף דאָס ניי אויף און איך חור נאָכאַנאַנד איבער די אַפּגעריסענע ווערטער: די גרינע

דעקע! די גרויע דעקע! איך גיי אלץ שנעלער און שנעלער, ווי איך וואָלט עמעצן דאַרפן דערייַגן, און אין אַ קורצער צייט אַרום שטיי איך שוין ווידער ביי זיך אין דער היים אין בלעכעריי.

נישט אָפּגעהאַלטן זיך אויף אַ רגע, נישט געוואַקלט זיך אין מיין באַשלוס, גיי איך צו צום בעש און דריי צונויף האַנס פּאָגליס דעקע. ס'וואָלט געווען מאַרנע, ווען מיין הערלעכער אַיינפאַל וואָלט מיך נישט געראַטעוועט! איך האָב זיך אומענדלעך דערהויבן איבער דער נישטיקער אומאַנטשלאַם־קייט, וואָס האָט מיך באַהערשט, איך האָב אַ מאַך געטאָן אויף איר מיט דער האַנט. איך בין נישט קיין הייליקער, נישט קיין פרומער שמעקן. איך בין נאָך געווען ביים פּולן זינען... און איך האָב גענומען די דעקע אונטערן אָרעם און בין אַוועק אויף סטענערסגאַדע נומער 5.

איך האָב אָנגעקלאַפט און צום ערשטן מאל אַריין אין אַ גרויסן אומבאַקאַנטן זאַל. דאָס גלעקל אויף דער טיר האָט זיך צעקלונגען איבער מיין קאָפּ מיט אַ גאַנצער מאַסע פון פאַר־צווייפלטע קלאַנגען. עפעס אַ מיניש איז אַרויסגעגאַנגען פון אַ דער־בייזקן צימער, קייענדיק מיט אַ פּולן מויל, און האָט זיך אַוועק־געשטעלט ביים טאַמבאַנק.

— נישט מיר אַ האַלבע קראַן פאַר מייע ברילן! — האָב איך געזאָגט: — אין עטלעכע טעג אַרום וועל איך זיי אויסקויפן. אומבאַדינגט.

— וואָס? ניין. דאָס איז דאָך שטאַלענע ברילן?

— יאָ.

— ניין, איך קען נישט.

— נו, נאַטירלעך, קענט איר נישט. אַיינמאלעך, האָב איך דאָך עס נאָר געמאַכט אַ שפּאַס. און דערצו האָב איך נאָך אַ דעקע, וואָס איז גרונד גענומען, דאַרף איך זי שוין מער נישט האָבן. און איך האָב אַ טראַכט געטאָן, אַז איר וואָלט מיך געקענט פון איר אויסלייזן.

— לידער, האָב איך אַ גאַנצן לאַגער מיט דעקעס, — האָט ער געענטפערט.

און אַז אײך האָב פּונאַנדערגעלייגט די דעקע, האָט ער גע-
וואָרפֿן אויף איר אַן איינציקן בליק און אויסגערופֿן:

— ניין, אַנטשולדיקט, אײך דאַרף עס אויך נישט האָבן!

— אַפּריער האָב אײך אײך געוואָלט ווייזן די ערנערע
זייט, — האָב אײך געזאָגט: — פּון יענער זייט איז זי אַ סך
בעסער.

— עס העלפט נישט, אײך וועל עס נישט נעמען און איר וועט
ערנעץ נישט קריגן דערפֿאַר קיין צען ערע.

— ניין, ס'איז קלאַר, אַז זי איז נאָרנישט ווערט, — האָב
אײך געזאָגט: — אָבער אײך האָב געמיינט, אפּשר וואָלט מען זי
געקענט פֿאַרקויפֿן צוואַמען מיט נאָך אַן אַלטער דעקע.

— ניין, ניין, עס טויג נישט.

— פּינף און צוואַנציק ערע? — האָב אײך זיך געבעטן.

— ניין, אײך וויל זי איבערהויפּט נישט האָבן. אײך וויל זי
אין מיין שטוב נישט האַלטן.

און אײך האָב ווידער גענומען די דעקע אונטערן אַרעם און
בין אַוועק אַהיים.

ווי קיינמאָל וואָלט גאָרנישט געשען, האָב אײך אויסגעשפּרייט
די דעקע אויפֿן בעט, פּלייסיק זי אויסגעלעט און זיך געמיט צו
פֿאַרגלעטן די שפורן פֿון מיין לעצטער האַנדלונג. אײך ווייס נישט,
צי אײך בין געווען ביים פּולן זינען אין דעם מאָמענט, ווען אײך
האָב אָנגענומען דעם באַשלוס צו באַניין דעם דאָזיקן שווינדל.
און וואָס מער אײך האָב ווען דעם געטראַכט, אַלץ מער איז מיר
עס פֿאַרנעקומען אומגעלעכער. ווייזט אויס, דאָס איז געווען אַן
אָנפֿאַל פֿון שוואַכקייט, אַ אינערלעכע פֿאַרטעמפּטקייט, וואָס האָט
מיר געפֿלעפט. אָבער אײך האָב זיך נישט געלאָזט כאַפֿן אין דער
דאָזיקער פֿאַסטקע, אײך האָב דערפּילט, אַז אײך טו אַ פּעלער און
צו ערשט בפּירוש געפּרוּווט מאַכן דעם געשעפט מיט די ברילן,
און האָב זיך זייער געפּרייט, וואָס ס'איז נישט געווען קיין מעגלעכע
קייט צו באַניין דעם דאָזיקן פֿאַרברעכן, וועלכער וואָלט פֿאַר-
מיאוסט די לעצטע שָעהן פֿון מיין לעבן.

און ווידער האָב איך זיך נעלאָזט בלאַנדושען איבער דער שטאַט.

איך האָב זיך ווידער צוועקגעזעצט אויף דער באַנק ביים קלויסטער, דעם קאַפּ אַראָפּגעלאָזט אויף דער ברוסט, אָפּגעשוואַכט פון דער לעצטער אויפּרעגונג, קראַנק און פאַרחלשט פון הינגער. און די צייט איז געגאַנגען.

אויך די דאָזיקע שעה האָב איך געוואָלט פאַרברענגען אויף דער נאַס; דאָ איז געווען אַ ביסל ליכטיקער ווי אין דער היים. דערצו האָט זיך מיר געדאַכט, אַז אויף דער פּרישער לופט נאָנט ניט אַזוי דאָס האַרץ; איך וועל נאָך קומען אַהיים צו דער צייט. און איך האָב זיך געראַנגלט מיטן שלאָף, געטראַכט און אומגעהייער געליטן. איך האָב אויסגעזוכט אַ קליין שטיינדל, אָפּגעשייערט אים מיטן אַרבל און אַריינגעלייגט אין מויל, איך זאָל האָבן עפעס צו האַלטן אויף דער צונג; בכלל אָבער האָב איך זיך ניט גערירט און ניט באַוועגט אָפּילו מיט די אויגן. מענטשן וויינען געקומען און צוועקגעגאַנגען. אַ קלאַפּעריי פון רעדער, אַ טראַמפּלעריי פון פּערד און שטימען פון מענטשן האָבן אָנגעפילט די לופט.

אפּשר זאָל איך פאַרט פרווון מול מיט די קנעפּ? נאַטיר= לעך, ס'וועט דערפון גאַרנישט אַרויסקומען און אויסערדעם בין איך געווען ממש קראַנק. אָבער אַז מען זאָל גוט באַרעכענען, מוז איך דאָך סיי ווי סיי ניין אַהיים פאַרביי דעם „פעטער“.

סוף=כל=סוף האָב איך זיך אויפּגעהויבן און לאַנגזאַם און הילפּלאַז זיך אַוועקגעשלעפט איבער די נאַסן. איך האָב געפילט אַ ברענענדיקן ווייטאַג איבער די ברעמען, ס'האַט מיך אָנגעהויבן צו סיבערן און איך האָב זיך געאַיילט, ווי נאָר איך האָב געקענט. ווידער בין איך פאַרבייגעגאַנגען די בעקעריי, וואו ס'איז אויסגע=שטעלט געווען דאָס לעבל ברויט. ניין, דאָ וועלן מיר זיך ניט אָפּשטעלן! — האָב איך געזאַגט מיט אַ געמאַכטער אַנטשלאַסנקייט. און ווי אַז איך זאָל אַריין און בעטן אַ שטיקל ברויט? דאָס איז גע=ווען אַ בליץ=שנעלער געדאַנק, אַ פּונק; אין דער אמתן האָב איך דאָס ניט געמיינט. פּע! — האָב איך שטיל געזאַגט, אַ שאַקל

געטאן מיטן קאפ און אוועק ווייטער, שפעטנדיק איבער זיך אליין. איך האָב אויסגעצייכט געוואוסט, אז ס'איז איבעריק אַריינגעוויין אין קלייט מיט אַזאַ מין בקשה.

אין אַ טויער איז געשטאַנען אַ פאַרליבט פאַרל און זיך נע-
סדעט; אַ ביסל ווייטער האָט אַ מיידל אַרויסגעשמעקט דעם קאַפּ
פון אַ פענסטער. איך בין געגאַנגען נאַנץ רוזק און לאַנגזאַם.
ס'האַט אויסגעזען, ווי איך וואָלט געווען פאַרטיפּט אין געדאַנקען,
און דאָס מיידל איז אַרויס אויף דער גאַס.

— וואָס איז מיט דיר, אַלטינקער? ביסט קראַנק? נאָט
מיינער, ס'אַר אַ פּנים! — און דאָס מיידל איז שנעל אוועק צוריק.
איך בין מיט אַמאָל געבליבן שטיין. וואָס איז געשען מיט
מיין פּנים? צי דען האָב איך שוין אָנגעהויבן צו שטאַרבן? איך
האַב אַ טאַפּ געטאָן מיט די הענט מיינע באַקן: מאַגער, נו, אַווראי
בין איך געווען מאַגער. די באַקן זיינען געווען ווי צוויי שאַלן מיט
דעם באַדעם איגעווייניק; אַבער, נאָט מיינער!... און איך האָב זיך
אַוועקגעשלעפּט ווייטער.

אַבער פּלוצלונג בין איך ווידער- שטיין געבליבן. איך האָב
געמוזט זיין שרעקלעך אויסגעמאַגערט. די אויגן זיינען מיר צריין
אין קאַפּ. ווי צוויי האָב איך איינגעלעך אויסגעזען? איז דאָס ניט
קיין שפּיל פון אַ טייוול, אַז אַ פּשוטער הונגער זאָל קענען צווי
חרובּ מאַכן אַ לעבעדיקן מענטשן? ווידעראַמאָל האָב איך דערפּילט
אין מיר אַ רציחה, דעם לעצטן אויפּפלאַם אירן, אַזש די מוסקלען
האַבן מיר געצוקט. „נאָט מיינער, ס'אַר אַ פּנים“, האָ? איך בין דאָ
אומגעגאַנגען מיט אַ קאַפּ, וואָס זיין נלייכן איז ניט געווען אין גאַנצן
לאַנד, מיט אַ פאַר פּויסטן, וואָס האָבן — נאָט זאָל מיר צווי
העלפּן — געקענט אויף שטויב צעמורשטן אַ טרעגער אפּילו, און
געהונגערט ביז חלשות אין רעכטן צענטער פון דער שטאַט קריס-
טיאַניע. האָט עס אַ טעם? איך האָב געלעבט אין אַ שטאַל, טאַג
און נאַכט אַרויסגעשלאָגן זיך פון די כוחות ווי אַ פּערד, אויסגע-
בלענדט מיינע אויגן אויף די ביכער, מיין מוח האָט מיר אויסגע-
דאַרט פון הונגער — און צו וועלכע שוואַרצע יאָר? וואָס האָב
איך געהאַט דערפאַר? אפּילו די גאַסנמייידן האָבן נאָט צו הילף

גערופן, דע-זענדיק מ'ך. אָבער איצט מוז עס נעמען אַ סוף, — פֿאַרשטאַנען? עס מוז נעמען אַ סוף, צו אַלדי טייוול! ... שיר ניט משונע פֿאַר וואַקסנדיקער רציחה, קריצנדיק מיט די ציין פֿאַר דיילפֿלאַזיקייט, וויינענדיק און שילטנדיק, האָב איך זיך אַוועק-ע-שלעפט ווייטער, ניט אומקוקנדיק זיך אויף די פֿאַרבייגער. איך האָב זיך ווידער אָנגעהויבן פֿייניקן; מיט אַ כיוון געקלאַפט דעם קאָפּ אָן לאַמטערן-סלופּעס, טיף אַריינגעשטאַכן די נעגל אין האַנט, פֿאַר משונעת געביסן זיך די צונג, בשעת זי האָט גערעדט אומזין, און ווילד געלאַכט יעדעס מאָל, ווען עס האָט מיר וויי געטאָן.

„אָבער וואָס זשע זאָל איך טאָן?“ — האָב איך לסוף זיך אַליין געפרעגט. און איך גיב עשֿלעבע מאָל אַ כּופּע מיטן פּוס און חזר איבער: — „וואָס זשע זאָל איך טאָן?“

עפעס אַ הער גייט אין דעם מאָמענט פֿאַרביי און זאָגט מיט אַ שמייכל:

— גייט און לאָזט זיך פֿאַרשפּאַרן אין אַ משונעים-הויז.

איך האָב אים נאָכגעקוקט. דאָס איז געווען איינער פֿון איינערע באַוואוסטע ראַמען-דאָקטוירים מיטן צונעמעניש „הערצאָג“. אַפילו ער האָט זיך אויך ניט פֿאַרשטאַנען אויף מיין צושטאַנד, אַ מענטש, וועלכן איך האָב געקענט און וואָס איך האָב געדריקט זיין האַנט. איך בין געוואָרן שטיל. אין אַ משונעים-הויז? יאָ, איך בין אַראָפּ פֿון זייען: ער איז גערעכט. איך האָב געפילט דאָס משונעת אין מיין בלוט, געפילט, ווי עס יאָגט אין מיין מוח. ציט אַזוי וועל איך אַלואַ מוזן ענדיקן! יאָ, יאָ! און איך האָב זיך ווידער אַוועקגעשלעפט מיט אַ לאַנגזאַמען, טרויעריקן טריט. אָט וואָס פֿאַר אַ סוף איך וועל האָבן!

פֿלוצלונג פֿלייב איך ווידער שטיין.

„נאָר ניט אין משונעים-הויז! — זאָג איך. — נאָר ניט דאָס!“ — איך בין כּמעט הייזעריק געוואָרן פֿאַר שרעק. איך האָב געבעטן רחמים ביי גאָט, מ'זאָל מ'ך ניט פֿאַרשפּאַרן. איך וואָלט ווידער אַריינגעפֿאַלן אין ראַטהויז, פֿאַרשפּאַרט אין דער פינעמערער קאַמער, וואו ס'איז ניט געווען קיין פּונק ליכט. נאָר ניט דאָס! פֿאַרהאַן נאָך אַנדערע אויסוועגן פֿאַר מיר. און איך וועל

זיי אויספרוואן; איך וועל זיין פלייסיקער, וועל זיך נעמען צייט און וועל ניט מיד ווערן צו ניין פון הייז צו הייז. אַט למשל די מוויק-האַנדלונג אייסלער, דאָרטן בין איך נאָך נאָרניט געווען. ס'איז נאָך דאָ אַן עצה... אַזוי בין איך גענאָגען און גערעדט, ביז איך האָב אָנגעהויבן צו וויינען פאַר רחמנות. נאָר ניט זיין פאַר-שפּאַרט! אייסלער? אפשר איז דאָס מן השמים? זיין נאָמען איז מיר אַיינגעפאַלן אָן אַ שום גרונד און ער האָט געוואוינט אַזוי ווייט; אָבער איך וועל צוקומען צו אים, איך וועל ניין לאַנגזאַם און וועל פון צייט צו צייט אָפרוען. דעם דאָזיקן געשעפט קען איר, איך בין אַפט געווען דאָרטן, אין די גוטע צייטן נאָטן גע-קויפט. בעטן אַ האַלבן קראַן? דאָס קען אים פאַרשעמען; איך וועל בעטן אַ גאַנצע.

איך בין אַריין אין געשעפט און געפרעגט דעם באַלעבאָס; מ'האַט מיר אָנגעוויזן זיין קאַבינעט. דאָרט איז געזעסן אַ מענטש, עלעגאַנט, מאָדיש געקליידט און דורכגעקוקט פאַפירן. איך האָב אַרויסגעשאַמלט אַן אַנטשולדיקונג און דערקלערט מיין ענין. געצוואונגען פון דער לאַגע צו אים זיך צו ווענדן... אויף נאָר אַ קורצע צייט... ווי נאָר איך וועל באַקומען האַנאָראַר פאַר מיין אַרטיקל אין צייטונג... ער וועט מיר טאָן די גרעסטע טובה...

נאָך אינמיטן מייע רייד, האָט ער זיך אומגעווענדט צום טיש און האָט ווייטער געטאָן זיין אַרבעט. אַז איך האָב געענדיקט, האָט ער קרום אויף מיר אַ קוק געטאָן, אַ שאַקל געטאָן מיט דעם שיינעם קאַפּ און געזאָגט:

— ניין!

פשוט — ניין. אַן שום ערקלערונגען. מער קיין וואָרט ניט! די קני האָבן מיר שטאַרק געציטערט און איך האָב זיך אָנגעשפּאַרט אָן אַ פּאָלירטן שרענקל. איך האָב געפרוּווט נאָך אַמאָל. פאַרוואָס גראַד ער איז מיר געקומען אויסן זינען, כאַטש איך האָב געוואוינט אַזוי ווייט פון אים. איך האָב דערשפּירט אַ שטעבעניש אין דער לינקער זייט און איך האָב זיך אָפּגענאַסן מיט אַ שווייס. הם! איך בין באמת זייער אָפּגעשוואַכט, — האָב איך געזאָגט: — בין גאָר קראַנק, ליידער; ס'וועט אַריבער, זיכער

ניט מער ווי א פאך טעג, ביז וואָנען איך וועל האָבן די מעגלעכע-
 קייט אייך צו באַצאלן דעם חוב. צי וועט ער ניט זיין אזוי נוט?
 — לויבער פריינד, פאַרוואָס זייט איר עפעס נעקומען פונקט
 צו מיר? — האָט ער געזאָגט. — פאַר מיר זייט איר אַ פול-
 שטענדיקער X, וואָס איז נעקומען פון דער גאַס. ווענדט זיך אין
 צייטונג, וואו מען קען אייך.

— מערניט אויף היינטיקן אָונט! — האָב איך געזאָגט. —
 די רעדאַקציע איז שוין געשלאָסן און איך בין וויער הונגעריק.
 ער האָט פאַרעקשנט געשאַקלט מיטן קאַפּ, געשאַקלט, אַפילו
 נאָך דאַן, ווען איך האָב זיך שוין גענומען פאַר דער קליאַמקע.
 — אַ נוטן! — האָב איך געזאָגט.

„דאָס איז ניט געווען מן השמים“ — האָב איך געטראַכט
 און ביטער אַ שמייכל געמאַן. אַזא „מן השמים“ וואָלט איך אויך
 געקענט באַוווינן, אַז ס'וואָלט געהאַלטן דערביי! איך בין אַרויך
 איין קוואַרטאַל נאָכן אַנדערן, צייטנוויי אַפּרענדיק אויף טרעפּ.
 נאָר ניט פאַרשפּאַרן! דער פּחד פאַר דער קאַמער האָט מיך פאַר-
 פּאַלנט די גאַנצע צייט, ניט געלאָזט צורו אויף אַ מינוט; דערען
 אויסן וועג אַ פּאַליציאַנט, פלעג איך יערעס מאַל זיך פאַרנעמען
 אויף אַ זייטיקע גאַס, כדי אויסצומיידן די באַגעגעניש. — „איצט
 וועלן מיר אַפּצײלן הונדערט טריט, — האָב איך געזאָגט: — און
 דערנאָך ווייטער פּרוּוון מול! איין מאַל מוז דאָך אַפּגליקן“...

דאָס איז געווען אַ שניט-געשעפט, אַ קראַם, וואו איך בין
 גאָך קיינמאַל ניט געווען. אַ מאַן, איינער אליין הינטערן טאַמבאַק,
 אין הינטערגרונד — אַ קאַנטאַר מיט אַ פאַרצעלייענעם שילד אויף
 דער טיר, פּאַליצעס, אַנגעלאָרענע מיט סחורה און אַ לאַנגע שורה
 טישן. איך האָב צוגעוואַרט, ביז דער לעצטער קונה — אַ יונגע
 דאַמע מיט חן-גריבעלעך אין די באַקן — איז אַרויס פון קראַם.
 ווי גליקלעך זי האָט אויסגעווען! איך, מיט דער זיכערנאָדל אין
 רעקל, האָב אַפילו ניט געפרוּווט מאַכן אויף איר קיין איינדרוק
 און זיך אַפּגעקערט, קוים אַיינהאַלטנדיק די טרערן.
 — וואָס האָט איר געוואָלט? — האָט דער אַנגעשמעלטער
 געפרעגט.

- דער פרינציפאל איז דאָ? — האָב איך געפרעגט.
 — ער איז אַוועקגעפאַרן אין די בערג, קיין יאַסונהיימען, —
 האָט ער געענטפערט — אַ וויכטיקער ענין?
 — עטלעכע ערע אויף ברויט, — האָב איך געזאָגט, אָג-
 שטערענדיק זיך אַ שמייכל צו מאַן. — איך בין הונגעריק און
 האָב ניט קיין גראַשן.
 — זייט איר פונקט אַזוי רייך, ווי איך — האָט ער גע-
 זאָגט. און גענומען פּרענגען אין אַרדענונג די פּעקלעך סחורה.
 — אַך, טרייבט מיך ניט, נאָר ניט איצט! — האָב איך
 געזאָגט, און אַ שוידער איז מיר אַרויף איבערן נאַנצן לייב. —
 כלעבן, איך גיי אויס פאַר הונגער, — שוין עטלעכע מעג, אַז
 איך האָב גאַרנישט געניעסן.
 מיטן גרעסטן ערנסט, קיין וואָרט ניט גערעדט, האָט ער
 אָנגעהויבן אויסצוקערן אַלע זיינע קיטשעס.
 — אויפן וואָרט האָט איר מיר ניט געוואָלט גלויבן? האָ?
 — בלויז פינף ערע, — האָב איך געזאָגט. — און אין
 צוויי טעג אַרום באַקומט איר צען.
 — טייערינקער, איר ווילט, אַז איך זאָל אַרויסגעבען פון
 קעסטל — האָט ער אומגעדולדיק געפרעגט.
 — יאָ, — האָב איך געזאָגט: — נעמט פינף ערע פון
 קעסטל.
 — ניט געטראַפן דעם אָרט — האָט ער געזאָגט. — און
 ערלויבט מיר אַיך צו זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ מער וועגן וואָס צו
 ריידן.
 איך האָב זיך אַרויסגערוקט, קראַנק פון הונגער און ברע-
 גענדיק פאַר חרפה. ניין, גענוג; איך בין מאַקע צו ווייט פאַר-
 גאַנגען. איך האָב זיך אַזוי פיל יאָרן פּעסט געהאַלטן, זיך ניט
 אונטערגעגעבן אין אַעלכע שווערע שעהן און מיט אַמאָל זיך איצט
 דערנידעריקט ביו צו וואוּלגאַרער בעטלעריי. דער דאָזיקער איינציג-
 קער טאָג האָט פאַרפּלעקט מיין נאַנצן דענקען, מיט אומפאַרשעמט-
 קייט פאַשמוצט מיין נשמה. איך האָב זיך ניט געשעמט צו וויינען
 פאַר דעם דאָזיקן נישטיקן קרעמערל און אַפּעלירן צו זיין רחמנות.

און וואָס האָט עס מיר געגעבן? צי דען בין איך סיי ווי ניט גע-
בליבן אָן אַ ביסן ברויט? איך בין דערנאָנגען דערצו, און מיר האָט
אַנגעהויבן צו עקלען פון זיך אליין. יא, עס מוז נעמען דערצו
אַ סוף! פונקט אין דער זעלבער צייט ווערן פאַרשפּאַרט די טויערן
פון מיין הויז און איך האָב זיך געמוזט צוציילן, אויב איך האָב
נישט געוואָלט ווידער איבערנעכטיקן די נאַכט אין ראַטהויז...

דאָס האָט מיר צוגעגעבן כוחות; נעכטיקן אין ראַטהויז האָב
איך ניט געוואָלט. דעם קערפּער אויסגעשטרעקט פאַרויס, די האַנט
אַיינגעשפּאַרט אין דער לינקער זייט, כדי אַ ביסל לינדער צו מאַכן
דאָס שטעכעניש, האָב איך זיך אַוועקגעשלעפט ווייטער, די אויגן
צוגעשמירט צום טראַטואַר, כדי פאַקאָנטע זאָלן ניט זיין געצוואונגען
צו פאַגריסן זיך מיט מיר, און געציילט זיך צו דער בראַנדוואַך.
גאָט צו דאַנקען! אויפן קלויסטער-טורעם איז געווען ערשט זיבן
אַ ווייגער. איך האָב נאָך געהאַט דריי שעה צייט. ווי איך האָב זיך
דערשראַקן!

אַלץ איז אַלואַ אויסגעפרוּווט געוואָרן! איך האָב אַלץ גע-
טאָן, וואָס איך האָב געקענט. „ווי מיר האָט עס אָבער פאַר
אַ נאַנצן טאָג קיין איין און איינציק מאָל ניט אָפּגעגליקט!“ —
האָב איך געטראַכט. ווען איך זאָל עס דערציילן, וואָלט קיינער
ניט געגלויבט, און ווען איך זאָל עס פאַשרייבן, וואָלט מען געזאָגט,
אַז דאָס איז אויסגעטראַכט פון קאַפּ. קיין האַר ניט! ניטאָ אַלואַ
מער קיין שום עצה! קורם-בל, ניט מאַכן מער קיין רחמנות-פּנימל!
פע, דאָס איז עקלהאַפּט! גלייב מיר, אַז מיר עקלט פון דיר! קוים
איז ניטאָ מער קיין האָפענונג, איז ניטאָ, איז אויס. און אפשר זאָל
איך נאָר נעבענען אַ הויפּן האָבער פון שטאַל? אַ שטראַל ליכט,
אַ פונק — איך האָב געוואוסט, אַז דער שטאַל איז געווען פאַרשלאָסן.

איך האָב דאָס רווק אריבערגעטראָגן און לאַנגזאַם געשלעפט
זיך אַהיים. איך האָב דערפילט אַ דאָרשט, צום גליק דאָס ערשטע
מאָל פאַרן נאַנצן טאָג, און בין געגאַנגען און געזוכט וואו אַ טרונק
צו טאָן. איך בין פאַרגאַנגען צו ווייט פון מאַרק און אין אַ פּרי-
וואַט הויז האָט זיך מיר ניט געוואָלט אַרײַן; איך האָב נאָך אפשר
געקענט וואַרטן, ביז וואַגען איך וועל קומען אַהיים; עס וועט דויערן

אַ פערטל שעה. איך ווייס נאָך ניט, צי וועל איך קענען פאַרטראַגן
אַ טרונק וואַסער. מיין מאַגן האָט שוין איבערהויפט קיין זאָך ניט
פאַרטראַגן, עס האָט מיך געאַיבלט צפילו פון דעם שליים, וואָס
איך האָב געשלאָנגען.

און די קנעפלעך? איך האָב נאָך ניט געפרוּווט גליק מיט די
קנעפלעך? און איך האָב אָנגעהויבן צו שמייכלען. אפשר וועט זיך
נאָך געפינען אַן אויסוועג! איך בין ניט אינגאַנצן פאַרשאַלט! צען
ערע וועל איך זיכער פאַר זיי באַקומען, מאַרגן וועל איך ערגעץ
קריגן נאָך צען און איבערמאַרגן וועל איך אָפּגעמען דעם האַנאַראַר
פאַרן צייטונגס-אַרטיקל. איך דאַרף נאָך אַ ביסל קומען צו זיך
און עס וועט זיין נישקשה. ווי אזוי האָב איך עס מאַקע געקענט
פאַרגעסן אָן די קנעפלעך! איך האָב זיי אַרויסגענומען פון קעשענע
און נייענדיק זיי פאַרטראַכט; מיר איז פינסטער געוואָרן אין די
אויגן פאַר פרייד, איך האָב ניט געזען פאַר זיך די גאַס.

ווי נוט איך האָב געקענט דעם גרויסן קעלער, מיין שוץ אין
די פינסטערע אָונטן, מיין פריינד און בלוטצאָפער! אַ חפץ נאָך
אַ חפץ — און מיין גאַנץ פאַרמעגן איז אַריבער אַהינצו, אַלע מיינע
שטוביקע קלייניקייטן, מיין לעצטער בוך. אין די טעג פון אויבאַיאָן
פלעג איך גיין אַהינצו קוקן און יעדעס מאָל זיך געפרייט, ווען
עס האָט זיך מיר געדאַכט, אַז מיינע ביכער פאַלן אַריין אין גוטע
הענט. מיין זיינער איז געווען ביים אַרטיסט מאַגעלסען און איך
בין געווען כמעט שטאַלץ דערמיט; דעם אַלמאַנאַך מיט מיין ערשטן
פאַעמישן פרוּוו האָט אָפּגעקויפט מיינער אַ באַקאַנטער, און מיין
מאַנטל איז אַריינגעפאַלן צו איינעם אַ פאַטאַגראַף אויף אויסלייען
אין אַטעליע זיינע קונדן. אין קיין פאַל אַלואַ האָב איך נאָרנישט
ניט געהאַט אויסצוועצן.

איך בין אַריין מיט די קנעפלעך אין דער האַנט. דער
„פעמער“ איז געוועסן ביי זיין פולט און געשריבן.

— איך האָב צייט, — האָב איך געזאָגט אויס מורא אים
צו שטערן און אַריינברענגען אין כעס. מיין קול האָט מאַרדע טויב
געקלונגען, איך האָב אים אַליין כמעט ניט דערקענט, און דאָס
דאַרף האָט געקלאַפּט ווי אַ האַמער.

ער איז צוגעגאנגען צו מיר מיט זיין שטענדיקן שמייכל, ביידע הענט אוועקגעלייגט אויפן טאמבאק און מיך ערנסט אָנ-געקוקט.

— איך האָב עפעס געבראַכט און געוואָלט אייך פרעגן, אפשר וועט עס אייך אַמאָל צוניץ קומען... דאָס האָט מיר אין דערהיים בלויו געשאַרט, איך פאַרויכער אייך; ממש געערנערט... עטלעכע קנעפלעך...

— וואָס=שע איז דאָס, אווינס? וואָס איז דאָס פאַר אַ קנעפּ-לעך? — און ער האָט מיר אַריינגעקוקט גלייך אין האַנט אַריין. — צי וואָלט ער מיר ניט געקענט געבן פאַר זיי עטלעכע ערע? וויפיל ער געמינט פאַר מעגלעך... לויט זיין אייגענעם איינזען...

— פאַר די קנעפלעך?

און דער „פעטער“ האָט פאַרוואונדערט אויף מיר אַ קוק געטאָן:

— אָט פאַר די קנעפלעך?

— אויף אַ צינאַר אָדער דאָס גלייכן. איך בין געגאנגען פאַרביי און אַריין אַ פרעג טאָן.

דאָ האָט זיך דער אַלטער וואַכערניק צעלאַכט און איז צוריקגעגאנגען צו זיין פּולט, ניט וואַגנדיק מער קיין וואַרט. איך בין אַלץ געשטאַנען. איך האָב איינגעלעך ניט שטאַרק געהאַפּט, פונדעסטוועגן האָב איך גערעכנט, אַז אַ ביסל וועל איך געהאַלפּן זוערן. דער דאָזיקער געלעכטער איז געווען אַ טויט=אורטייל...

אפשר זאָל איך אַ פרוּוו טאָן צוזאַמען מיט די ברילן?

— איך וועל נאָטירלעך געבן מיינע ברילן אַלס צוגאַב, דאָס איז זעלבספאַרשטענדלעך, — האָב איך געזאָגט און אַראָפּגענומען די ברילן — סך=הכל צען ערע, אָדער פינף, ווי ער וויל.

— איר ווייסט דאָך, אַז פאַר אייערע ברילן קען איך אייך גאַרנישט ניט געבן, — האָט דער „פעטער“ געענטפערט. — איך האָב דאָך אייך שוין איינמאָל געזאָגט.

— אָבער איך דאַרף אַ פּאַסט=מאַרקע — האָב איך געזאָגט מיט אַ פאַרטייבטן קול. — איך קען אַפילו ניט אוועקשיקן דעם

בריוו, וואָס איך דאַרף אָנשרייבן. אַ באַרקע פאַר צען אָדער פאַר פינף ערע, ווי ס'איז אים באַקוועמער.

— גייט אַיך געזונטערהייט, — האָט ער געענטפערט און זיך אָפגעמאַכט פון מיר מיט דער האַנט.

„נוט, וואָל זיין אַווי!“ — האָב איך צו זיך געזאָגט. איך האָב מעכאַניש אָנגעטאָן די בריילן, גענומען די קנעפּלעך און בין אַוועק, וואָנדיק אַ גוטע נאַכט און פאַרמאַכט נאָך זיך די טיר, ווי אַלע מאָל. מער איז אַלואַ ניטאָ וואָס צו טאָן! אויף די טרעפּ האָב איך נאָך אַמאָל אַ קוק געטאָן אויף די קנעפּלעך — „ער האָט זיי גאַרניש געוואָלט נעמען! — האָב איך געזאָגט: — דאָס זיינען נאָך כּמעט נייע קנעפּ; איך קען עס ניט פאַרשטיין.“

בשעת איך בין געשטאַנען פאַרטראַכט, איז פאַרביי מיר עמעצער אַדורכגעגאַנגען און זיך געלאָזט גיין אַראָפּ צום קעלער. אין אַיילעניש האָט ער מיך אַ לייכטן שטויס געטאָן. מיר האָבן זיך ביידע אַנטשולדיקט, איך האָב זיך אויסגעדרייט און אים נאָכגעקוקט.

— אַך, דאָס ביסטו? — האָט ער פּלוצלונג אַרויפגעשריען פון די טרעפּ. ער איז אַרויפגעקומען, און איך האָב אים דערקענט. — נאָט איז מיט דיר, ווי דו ועסט אויס! — האָט ער געזאָגט: — וואָס האָסטו דאָ געטאָן?

— אַווי... געשעפּטן! און דו אויך אַהין, ווי איך וע.

— יא, וואָס האָבסטו אַהין געטראָגן?

די קני האָבן זיך מיר אונטערגעהאַקט, איך האָב זיך צוגעשפּאַרט צו דער וואַנט און אויסגעשמרעקט מיין האַנט מיט די קנעפּלעך.

— צום טייל — האָט ער אויסגערופּן. — ניין, דאָס איז שוין צו פּיל!

— אַ גוטע נאַכט! — האָב איך געזאָגט און געוואָלט אַוועקגיין: איך האָב געפּילט, ווי טרערן שטיקן מיין ברוסט.

— ניין, וואַרט אַ וויילע! — האָט ער געזאָגט.

צו וואָס זאָל איך וואַרטן? ער איז דאָך אליין אויך גענאָג גען צום „פעטער“, קען זיין, געטראָגן אַהין זיין קידושין-רינגעלע, עטלעכע טעג געהוננערט, זיך פאַרשולדיקט דער באַלעבאָסטע. — נוט, אויב נאָר ניט לאַנג.

— פאַרשטייט זיך, — האָט ער געוואָנט און מיך אַננעכאַפּט פאַר דער האַנט: — אָבער איך מוז דיר זאָגן, אז איך געטרוי דיר ניט, דו ביסט אַ אידויאָט; בעסער קום צוזאַמען מיט מיר. איך האָב פאַרשטאַנען, וואָס ער האָט געוואָלט, דערפילט, ווי פלוצלונג וואַכט אין מיר ווידער אויף מיין ערנעפיל, און האָב געענטפערט:

— איך קען ניט. איך האָב צוגעוואָנט האַלב אַכט אַ זייגער זיין אויף בערנט אַנקער=נאַם, און...

— האַלב אַכט? אויסגעצייכנט! אָבער איצט איז שוין אַכט. אָט האַלט איך דעם זייגער, וועלכער גייט פאַלד אַוועק אַהינגו, אונטן. איז קום=מיט מיט מיר, דו הוננעריקער וינדיקער! איך וועל באַקומען ווייניקסטנס פינף קראַן אויף דיין חלק. — און ער האָט מיך אַראָפּגעשטופּט אונטן.

ד ר י ט ע ר ט י י ל

א נאנצע וואָך איז אַריבער אין גליק און פרייד. אויך דאָס
מאָל בין איך די שלעכטע צייט בשלום אַריבערגעקומען, אַלע
טאָג געגעסן, מיין מוט איז געוואַקסן און איך האָב געזוכט אויס=
צוגיבן די צייט ווי ווייט עס האָט זיך געלאָזט. איך האָב געאַרבעט
איבער דריי=פיר אַרטיקלען, וועלכע האָבן אַוועקגענומען ביי מיין
מוח יעדן געדאַנק, יעדן פונקט, און איך האָב אַיינגעפונען, אַז עס איז
מיר קיינמאָל אַזוי גוט נישט געגאַנגען. דעם לעצטן אַרטיקל, וואָס
האַט מיר געקאָסט אַזוי פיל מי און וואָס איך האָב געלייגט אויף
אייס אַזוי פיל האָפּענונגען, האָט מיר דער רעדאַקטאָר צוריקגע=
שיקט; אויפגעבראַכט און באַליידיקט, האָב איך אים גלייך פאַר=
ניכט, אַפילו נישט איבערגעלייענט. אויף ווייטער וועל איך זען זיך
אַינצואַרדענען אין אַן אַנדערער צייטונג, כדי צו האָבן עטלעכע
אייסוועגן. אין ערגסטן פאַל, אויב דאָס וועט אויך נישט העלפּן,
וועל איך זיך פאַרדיינען אויף אַ שיק. די „נאַנע“ שטייט ביים
האַפּן מיט אויסגעשפּרייטע זענלען, אפשר וואָלט זי מיך פאַר
אַרבעט מיטגענומען קיין אַרכאַנגעלסק, אָדער וואוהיין זי וועט גיין.
הבלל, איך האָב געהאַט גענוג אויסזיכטן.

דער לעצטער קרויזס האָט מיר גוט צוגעדינט; די האָר
זיינען מיר אויסגעקראַכן מאַכנווייז. דער קאַפּווייטאַג איז געווען
זייער פיינלעך, באַזונדערס אינדערפרי, און די נערוועזישע האָט
נישט אויפגעהערט. אַ נאַנצן טאָג בין איך געזעסן און געשריבן, די
הענט אַרומגעוויקלט אין שיכלעך, וואָרעס איך האָב נישט געקענט
פאַרטראָגן מיין אייגענעם אָטעם. אַז יענס אַלאַזי האָט אונטן צו
שטאַרק געקלאַפּט מיט דער טיר אין שטאַל, אָדער אַז ערגעץ,

אויפן הינטער-הויף, האָט געבילט אַ הונט, פלעגט מיך טיף אַדורכ-
נעמען אַ קעלט איבער אַלע גלידער. איך בין שטאַרק אַרונטער.

טאַג = איין, טאַג = אויס האָב איך געהאַרעוועט אויף מייע
אַרטיקלען, קוים געהאַט צייט אַפצועסן מיטאַג און ווידער געזעצט
זיך שרייבן. מיין קליינער וואַקלדיקער שרייבמיש און מיין בעט
זיינען דאָן געווען פאַרוואָרפן מיט נאַטיצן און פאַרשריבענע בלעט-
לעך, וועלכע איך האָב ביסלעכווייז באַאַרבעט. איך פלעג צוגעבן
נייע זאַכן, וואָס זיינען מיר אַיינגעפאַלן אין משך פון טאַג, אויס-
געמעקט, אַפגעפרישט אייניקע טויטע שטעלן מיט אַ פאַרביקן וואָרט,
געשלעפט זיך מיט דער גרעסטער מי פון זאַץ צו זאַץ, ביז איינ-
מאָל פאַרנאַכט איז איינער פון מייע אַרטיקלען ענדלעך פאַרטיק
געוואָרן, און אַ גליקלעכער, אַ צופרידענער, האָב איך אים אַריינגע-
לייגט אין קעשענע און בין אַוועק צום „קאַמאַנדיר“. עס איז שוין
לאַנג צייט געווען אַ טראַכט צו טאַגן וועגן געלט, ווייל איך האָב
שוין געהאַט בלוז אַ פּאַר ערע.

דער „קאַמאַנדיר“ האָט מיך געבעטן אַ וויילע זיצן, ער וועט
באַלד... און ער האָט ווייטער געשריבן.

איך האָב באַטראַכט דאָס קליינע ביוראָ: ביוסטן, ליטאַ-
גראַפיעס, אויסשניטן, אַ משונה-גרויסער קאַרב, וואָס האָט געקענט,
דאַכט זיך, אַיינשלינגען אַ מענטשן ווי גרויס ער איז. מיר איז
טרויעריק געוואָרן אַנצוקוקן דעם דאָזיקן אומגעהייערן מויל, דעם
דאָזיקן מויל פון אַ חיה-רעה, דעם אייביק צעעפנטן, אייביק גרייטן
אַינצושלינגען נייע אַפגעוואָרפענע אַרבעטן, — נייע צעשמערטע
האַפענונגען.

— וואָס פאַר אַ דאַטע האָבן מיר? — זאָגט פלוצלונג דער
„קאַמאַנדיר“ ביים מיט.

— דעם זאַכט און צוואַנציקסטן! — ענטפער איך, צופרידן,
וואָס איך קען אים מיט עפעס דינען.

— דעם זאַכט און צוואַנציקסטן. — און ער שרייבט ווייטער.
ענדלעך פאַרקלעפט ער אַ פּאַר בריוו, וואָרפט אַריין אין קאַרב
עטלעכע פאַפירן און לייגט אַוועק די פּעדער. דערנאָך דרייט ער
זיך אויס אויף דעם שטול און קוקט מיך אָן. באַמערקט, אַז איך

שטיי נאָך אַלץ ביי דער טיר, האָט ער האַלב ערנסט, האַלב אין שפּאַס נעמאַכט מיר אַ צייכן מיט דער האַנט און אַנגעוויזן אויפן שול.

איך קער זיך אָפּ, ער זאָל ניט זען, אַז איך האָב ניט קיין וועסטל, צעעפן דאָס רעקל און נעם אַרויס פון קעשענע דעם מאַנסקריפט.

— דאָס איז אַ קליינע כאַראַקטעריסטיק פון קאָררעדושיאַ, — זאָג איך, — אָבער צום באַדויערן, איז עס אַזוי אַנגעשריבן, אַז... ער נעמט פון מיין האַנט די באַפירן און הייבט זיי אָן איבערצובלעטערן. ער דרייט זיך אויס צו מיר מיטן פנים. אָט אַזוי האָט ער אַלואַ אויסגעזען פון דער נאָענט, דער מאַן, וואָס זיין נאָמען האָב איך געהערט שוין אין מיין פריסטער יוגנט און וואָס זיין צייטונג האָט געהאַט די גרעסטע השפּעה אויף מיר אין משך פון לאַנגע יאָרן. זיינע האַר האַפן זיך נעקרייזלט און זיינע שיינע ברוינע אויגן זיינען געווען אַ ביסל אומרוק. ער האָט געהאַט אַ געוויינהייט פון צייט צו צייט אַ ביסל אונטער-סאָפּען מיט דער נאָז. אַ שאַטלענדישער גלח האָט ניט געקענט אויסזען מילדער, ווי דער דאָזיקער געפערלעכער שרייבער, וואָס זיין וואָרט האָט אומגעטוט, וואו עס איז נאָר געפאַלן, איבערגע-לאָזט בלוטיקע צייכנס. אַן אייגנאַרטיק געפיל פון שרעק און באַוואַונדערונג האָט מיך באַהערשט פנים אל פנים מיט דעם דאָזיקן מענטשן, טרערן זיינען געווען גרייט צו שטעלן זיך מיר אין די אויגן, און ניט ווילנדיק האָב איך נעמאַכט אַ טריט פאַראַויס, צו זאָגן אים, ווי טיף איך האָב אים ליב פאַר אַלץ, וואָס איך האָב פון אים געלערנט, און איך וויל אים בעטן, ער זאָל מיך ניט וויי טאָן; איך בין מער ניט ווי אַן אַרעמער מענטש, וואָס האָט אַזוי אויך גענוג אויסצושטיין...

ער האָט אַרויפגעקוקט צו מיר און צונויפגעלייגט לאַנגזאַם דעם מאַנסקריפט, בלייבנדיק זיצן פאַרשראַכטערהייט. פּדי צו פאַרלייכערן אים דעם אָפּזאָג, שטרעק איך עטוואָס אים די האַנט און זאָג:

— נן, אַוודאי טויג עס ניט?

און איך שמייכל, צו ווייזן אים, אז איך נעם עס אויף נאָנץ
לייכט.

— מיר קענען אויסנוצן בלויז נאָר פּאָפּולערע זאַכן, —
ענטפּערט ער: — איר קענט דאָך אונזערע לעזער. אָבער איר
וואָלט אפשר געקענט דאָס מיטנעמען און מאַכן דאָס אַ ביסל
פשוטער? אָדער ברענגען עפעס אַן אַנדערע זאַך, אַ מער פּאַר=
שמענדלעכע פּאַרן עולם?

וויין אַנטקעגנקומען איבערראַשט מיך. איך פאַרשטיי, אַז מיין
אַרטיקל איז ניט אַנגענומען, און דאָך האָב איך ניט געקענט באַקו=
מען קיין איידעלערן אָפּוואַגן. כדי ניט צו פאַרהאַלטן אים לענגער,
האַב איך געענטפּערט:

— יאָ, יאָ, דאָס קען איך.

איך לאָז זיך גיין צו דער טיר. הם! זאָל ער מיר אַנטשול=
דיקן, וואָס איך האָב אים באַאמרויקט... איך פאַרנייג זיך און נעם
זיך אַן פאַר דער קליאַמקע פון דער טיר.

— אויב איר דאַרפט, — זאָגט ער, — קענט איר באַקו=
מען אַן אַוואַנס. איר וועט דאָך אָפּאַרבעטן.

איצט, ווען ער האָט דאָך אַליין געזען, אַז איך טויג ניט צום
שרייבן, — האָט מיר דער פאַרשלאַג זיינער אַ ביסל באַליידיקט,
און איך האָב זיך אָפּגערוּפּן:

— ניין, אַדאַנק, דערוויילע קען איך נאָך אויסקומען.
איבעריקנס, בין איך אַייך וייער דאַנקבאַר. אַדיע!

— אַדיע! — ענטפּערט דער „קאָמאַנדיר“ און דרייט זיך
תיכף אויס צו זיין שרייבטיש.

אַלנספּאַלס האָב איך ניט פאַרדינט אַזאַ איידעלע באַהאַנדלונג
און איך בין אים געווען דערפאַר דאַנקבאַר; איך האָב עס געמוזט
אַפּשאַצן. איך האָב באַשלאָסן ניט ווייזן זיך צו אים, וואו איך
זועל ניט האָבן די מעגלעכקייט מיטצוברענגען אַן אַרבעט, וואָס
זאָל מיך אַליין אינגאַנצן צופרידנשמעלן, פון וועלכער דער „קאָ=
מאַנדיר“ זאָל נשתומם ווערן און ער זאָל מיר תיכף, אַן שום קווענק=
לעניש, פאַרלייגן צען קראַנן. און איך בין אַוועק אַהיים און זיך
אוידער גענומען צום שרייבן.

אין די קומענדיקע אָונטן, אַרום זאָכט אַ זיינער, ווען דער נאַז איז שוין געווען אָנגעצוגרן, האָט פאַסירט מיט מיר כסדר אזאָ זאָך:

יִעדן אָונט ווען איך ניי אַרויס מאַכן אַ קליינעם שפּאַץ ציר איבער די גאַסן, נאָך אַ נאַנצן טאַג אַרבעט און זאָרג, שטייט ביים לאַמטערן, האַרט לעבן כויער אַ דאַמע אין שוואַרצן, דרייט זיך אויס צו מיר מיטן פנים, באַגלייט מיך מיט די אויגן, בשעת איך ניי דורך פאַרביי איר. איך באַמערק, אַז זי טראָגט שטענדיק דאָס זעלבע קלייד, די זעלבע געדיכטע וואואַל, וואָס באַהאַלט איר פנים און פאַלט איר אַראָפּ אויף דער ברוסט, און אַז אין דער האַנט האַלט זי אַ קליינעם שירעם מיט אַ העלפּאַרדיינענעם הענטל.

שוין דריי אָונטן כסדר האָב איך זי דאָרט געזען, שטענדיק אויפן זעלבן אָרט; ווי נאָר איך ניי אַדורך פאַרביי איר, דרייט זי זיך לאַנגזאַם אום און גייט אַוועק אין אַן אַנדער ריכטונג.

מיין געדוועזער מוח האָט אויסגעשטרעקט זיינע שפירערלעך און מיר איז תיכּף אַיינגעפאַלן אַן אוימגעלומפערטער געדאַנק, אַז איר באַזוך איז שייך צו מיר. איך בין געווען כמעט גרייט אָנצוגיין הייבן מיט איר צו ריידן, פרעגן זי, צי זי זוכט נישט עמעצן; צי קען איך איר נישט באַהילפּיק זיין, צי קען איך זי נישט באַגלייטן אַהיים, הגם איך בין, ליידער, אַזוי שלעכט אָנגעטאַן, — באַשיצן זי אין די פינסטערע גאַסן. אָבער איך האָב געהאַט אַן אומקלאָרן שרעק, אַז דאָס קען אפשר קאָסטן געלט, אַ גלאַז וויין אָדער ערנעק פאַרן און איך האָב שוין גאַרנישט געהאַט מער קיין געלט; מיינע אָפּגענונגסלאַז פּוסטע קעשענעם האָבן מיך נידערגעשלאָגן און איך האָב אַפילו נישט געהאַט דעם מוט אַ ביסל פאַרשנדיק זי אָנצוגיין קוקן, ווען איך בין פאַרבייגעגאַנגען. דער הונגער האָט מיך ווידער גענומען פּלאַגן, איך האָב נישט געהאַט גענעסן פון נעכטן אָן; דאָס איז אַפילו נישט אַזוי לאַנג; איך האָב גאַנץ אָפּט אויסגעהאַלטן מערער טעג; אָבער איך בין שטאַרק אַראָפּ, שוין נישט געקענט מער הונגערן ווי פריער. איינאיינציקער טאַג האָט מיך באַשטימט און איך האָב געליטן פון אָפּטן ברעכן, ווי נאָר איך פלעג אַ טרונקן טאָן אַ ביסל וואַסער. דערצו נאָך האָב איך זיך געמוזט לייגן אין

די זאכן. יעדן אָונט האָט מיך געטרייסלט ווי אין אַ פיבער און איך פלעג ממש פאַרגליווערט און בלוי ווערן פאַר קעלט.

די אַלטע דעקע האָט מיך נישט געשיצט פֿון די צוגווינטן און אינדערפרי פלעג איך זיך אויפכאַפן דערפאַר, ווייל מיין נאַז פלעגט מיר געשוואַלן ווערן פֿון דער אַייזקאַלטער לופט, וואָס האָט אַריינגעדרונגען פֿון דרויסן.

איך ניי איבער דער נאַס און טראַכט, ווי אַזוי קומט מען דורך, ביז וואַנען איך וועל פאַרענדיקן מיין נייעס אַרטיקל. וואָלט איך געהאַט אַ ליכט, וואָלט איך געפרוּווט אַרייניצן שפעט אין דער נאַכט אַריין; דאָס וואָלט געדויערט אַ פאַר שעה, ווען איך זאָל זיין אין דער אַמתער שטימונג, און מאַרנן וואָלט איך געקענט זיך ווידער ווענדן צום „קאַמאַנדיר“.

לאַנג נישט געטראַכט, ניי איך אַריין אין קאַפּעהויז און וואַרט אויף מייענס אַ באַקאַנטן, אַ יונגמאַן פֿון באַנק, צו קריגן ביי אים צען ערע אויף אַ ליכטל. איך בין אומגעשמערט אַדורך איבער אַלע צימערן. איך בין פאַרבייגעגאַנגען אַ טויזנט טישן, וואו געסט זיינען געזעסן און געשמעקט ביים עסן און טרינקען, בין דורכגעדרונגען ביז צום עק פֿון קאַפע, ביז דעם רויזן צימער, אָבער מיין באַקאַנטן אין ערגעץ נישט געפונען. אין אַ געדריקטער שטימונג און אין כעס, בין איך ווידער אַרויס אויף דער נאַס און זיך געלאָזט גיין ווייטער, אין דער ריכטונג צום שלאָס, צו אַלדי שוואַרצע יאָר! צי דען, וועט עס נישט געמען קיין כּוּף צו מיין שליממזל! מיט גרויסע, אויפגעבראַכטע טריט, ברוטאַל אויפגעשמעלט דעם קאַלנער פֿון רעקל און מיט צונויפגעדריקטע פּויסטן אין די הויזען קעשענעס האָב איך זיך געיאָגט און דעם גאַנצן וועג פאַרשאַלטן מיין אומגליקלעכן שטערן. קיין איינציקע באַרושע מינוט אין משך פֿון זיבן-אַכט חדשים; קיין איינציקע קורצע וואַך פֿון נייטיקסטן עסן — און די נויט שפאַרט מיך ווידער צו צו דער וואַנט. דערצו נאָך בין איך, ביי מיין גאַנצער אַרעמקייט, געבליבן ערלעך, כּע, כּע, ערלעך ביז נאָר! נאָט זאָל היטן, וואָס פאַר אַ נאַר איך בין געווען! און איך האָב זיך אַליין דערציילט, ווי עס האָט מיך געפלאַגט דאָס געוויסן, וואָס איך האָב געוואָלט פאַרזעצן האַנט

פאולים דעקע. און איך האָב מיט שפּאַט געקייכט פון מיין צאָר-
טער ערלעכקייט, מיט עקל געשפיגן אויף דער גאַס און ניט נעפּו-
נען קיין ווערטער, וואָס זאָלן זיין גענוג שטאַרק אויף אויסצולאָכן
מיין נאַרישקייט. זאָל דאָס איצטער טרעפּן! ווען איך געפּין אין
דעם מאַמענט אויף דער גאַס די אָפּשפּאַרונג פון אַ שול-מיידעלע,
דעם לעצטן נראַשן פון אַן אַרעמער אלמנה, וואָלט איך אים אויפּ-
געהויבן און אַריינגעלייגט אין קעשענע, וואָלט אים אַוועקגענובעט
מיט אַ רוקן געוויסן און די גאַנצע נאַכט וואָלט איך געשלאָפּן ווי
אַ צדיק. ניט אומויס האָב איך אַזוי פּיל פּרענ פאַרוואַס, אַזוי
אומבאַשרייבלעך געליטן. מיין געדולד האָט זיך אויסגענומען, איך
בין געווען נרייט אויף אַלע.

איך בין אַרומגעגאַנגען דריי-פּיר מאָל דעם שלאָס, דערנאָך
זאָב איך באַשלאָסן צו גיין אַהיים, אַ ביסל זיך אָפּגעשטעלט אין
פאַרק און סוף-בל-סוף אַוועק צוריק איבער קאַרל-יאָהאַן-גאַס.
ס'איז געווען אַרום עלף אַ וויגער. אויף דער גאַס איז געווען
גאַנץ בינסטער און אומעטום זיינען אַרומגעגאַנגען מענטשן, שטילע
פאַרלעך און רוישיקע גרופּעס. ס'איז אָנגעקומען דער גרויסער
מ'מענט, די צייט פון ליבע, פון געהיימער באַהעפּטונג, ווען ס'נע-
שען גרויסע סודות און פּריילעכע באַגעענישן הייבן זיך אָן.
אַ שאַרף פון פּרויענקליידער דאָ און דאָרט, אַ קורצער תּאווד-
געלעכטער, באַוועגטע ברוסטן, הייסע, אָפּגעהאַקטע אַטעמס. ווייט
אַרָפּ, ביים נראַנד רופּט אַ שטיי: „עממאַ!“ די גאַנצע גאַס איז
געוואָרן אַ זומפּ, פון וואַנען עס האָט געשלאָגן אַ הייסער דאַמפּ.
איך זוך אינסטינקטיוו אין די קעשענעס, צי האָב איך ניט
קיין צוויי קראַן. די ליידנשאַפט, וואָס ציטערט אין יעדער באַווע-
גונג פון די פּאַרבייגייער, אַפּילו דאָס בלאַסע ליכט פון די נאַ-
לאַמטערנס, די שטילע באַפרוכפּערטע נאַכט, - אַלץ צוזאַמען באַ-
הערשט מיך, אַט די דאָזיקע לופּט, וואָס איז פול מיט געפּליסטער
אין אומאַרמונגען, ציטערנדיקע ערקלערונגען, ניט-דערוואַנטע ווער-
טער, אָפּגעהאַקטע זיפּאָן. עטלעכע קעק ליבן זיך מיט אַ הויכן
ביאַוקען ביי בלאַמקוויסטן אין טויער. און איך האָב ניט געהאַט
קיין צוויי קראַן אַפּילו! דאָס איז געווען אַ צרה, אַן אומגליק,

וואָס האָט צו זיך קיין גלייכן ניט, אַזוי פאַר אַרעמט צו ווערן!
 אַזאָ דערנידערונג, אַזאָ חרפה! און ווידער האָב איך אָנגעהויבן צו
 טראַכטן וועגן דעם לעצטן אייננס פון אַן אַרעמער אלמנה, וואָס איך
 וואָלט צוגענובעט, וועגן אַ היטל אָדער אַ נאַזיכל פון אַ שילער,
 וועגן אַ טאַרבע פון אַ בעטלער, וואָס איך וואָלט, אָן דעם מינדסטן
 קווענקלעניש, אַוועקגעטראָגן צו אַ שמאַמע=הענדלער און עס פאַר=
 טרונקען. כּדי זיך צו טרייסן און האָבן אַ סצמיספּאַקציע, האָב
 איך ביי די דאָזיקע צופּרידענע מענטשן, וואָס האָבן זיך פאַרביי=
 געלישט פאַרביי מיר, אָנגעהויבן אויסצוובן כּלערליי חסרונות;
 איך האָב פּעסדיק געקוועטשט מיט די פּלייצעס און מיט פאַראַכ=
 טונג געקוקט אויף זיי, ווען זיי זיינען דורכגעאַנגען, פאַר נאָך פאַר,
 פאַרביי מיר. די דאָזיקע זעלבסטצופּרידענע סטודענטן, די נאַשער=
 לעך פון זיסוואַרג מיינען, אַז זיי זיינען אויסגעלאַסן ווי איראַ=
 פעער, ווען זיי גילט אָפּ אַ פאַטש טאַן אַ נייטערין איבער דער
 ברוסט! די אַלע וונגעלייטלעך, פאַנק=אַנגעשטעלטע, קאַמערסאַנטן,
 בולוואַר=לייבן! זיי האָבן ניט בראַקירט אַפילו מיט די פּרויען פון
 די שיפּסלייט און מיט די ריקע ווייבער פון אַקסנמאַרק, וואָס פאַר
 אַ קופּל ביר פּאַלן זיי אום הינטערן ערשטן בעסטן טויער! אויך
 מיר סירענעס! דער אַרט לעבן זיי איז נאָך וואַרעם נאָך דעם
 באַזוך פון אַ פייערלעשער, אָדער אַ שמאַל=דינער... דער טראָגן איז
 געווען פּריי, ברייט צעעפנט, ביטע זייער, גייט אַרויף!... איך האָב
 געשפיגן ווייט אויפן טראַטוואַר, ניט זאָרגנדיק זיך וועגן דעם, אַז
 איך קען עמעצן אַנטרעפן. געווען פאַרביטערט, און פול מיט פאַר=
 אַכטונג קעגן די דאָזיקע מענטשן, וואָס האָבן זיך געריבן איינע
 אָן די אַנדערע און זיך באַהעפט אויף מיינע אויגן. איך האָב אויפ=
 געהויבן דעם קאַפּ און געפילט זיך דערהויבן און געבענשט, וואָס
 איך בין געאַנגען אויף די וועגן פון צניעות.

ביים סאַרטשינג=פּלאַץ האָב איך געטראָפּן אַ מיידל, וואָס האָט
 מיך שטאַר אָנגעקוקט, בעת איך בין זי פאַרבייגעאַנגען.

— גומן אָוונט! — האָב איך געזאָגט.

— גומן אָוונט! — זי איז געבליבן שטיין.

— הם! וואָס גייט זי אַרום אַזוי שפּעט? איז דען ניט

נעפערלעך פאַר אַ יונגער דאַמע צו גיין איבער קאַרל-יאָהאַן-גאַס
אין אַזאַ שפּעטער שעה? נישט אזוי? יאָ, אָבער האָט מען דען זי
קיינמאַל נישט פאַרטשעפּעט, באַלעסטיקט, איך מיינ, נאַנץ פשוט,
נישט פאַרנעלייגט מיטצוגיין צו איינעם אַהיים?

זי האָט מיך פאַרוואונדערט אָנגעקוקט, זיך געמיט איבער-
לייענען אויף מיין פנים, וואָס האָב איך געמיינט דערמיט צו זאָגן.
דערנאָך פלוצלונג מיך גענומען אונטערן אַרעם און געזאָגט:
— נו, קומט לאָמיר גיין!

איך בין אַוועק מיט איר. צו מיר זיינען אַ ביסל אָפּגעזאָגטע
ווייטער פון די דראַשקעס, בין איך געבליבן שטיין, פריי געמאַכט
מיין האַנט און געזאָגט:

— הער, מיין קינד, איך האָב נישט קיין גראַשן ביי דער
נשמה. — און איך האָב געוואָלט גיין מיין וועג.

צום ערשטן האָט זי מיר נישט געוואָלט גלייבן; אָבער אויס-
געזאַפּט אַלע מיינע קעשענעס און גאַרנישט געפונען, איז זי געוואָרן
ברוג, געשאַקלט מיטן קאַפּ און האָט מיך אָנגערופן שנעק.
— אַ גוטע נאַכט! — האָב איך געזאָגט.

— וואַרט אַ וויילע! — האָט זי אַ רוף געמאַן — די ברוילן.
וואָס איר טראַגט, זיינען גאַלדענע?
— גיין.

— טאָ גייט צום טייוול!

און איך בין אַוועק.

אין אַ וויילע אַרום איז זי מיך ווידער נאַכגעלאָפּן און מיך
ווידער גערופן.

— איר קענט מיט מיר סיי ווי גיין, — האָט זי געזאָגט.
איך האָב זיך דערפילט דערנידעריקט פון דעם פאַרשלאָג
פון דער אַרעמער גאַסנמידל און זיך אָפּגעזאָגט. ס'איז שוין שפּעט
ביינאַכט און איך דאַרף נאָך גיין אין אַן אַרט, און דערצו איז איר
לאַנע נישט אַזאַ, זי זאָל זיך קענען פאַרגינגען אַזאַ קרבן.

— אָבער איצט וויל איך גיין מיט אַיך.

— איך קען אָבער נישט גיין אויף אַזעלכע פאַרינגונגען.

— איר גייט, מסתמא, צו אַן אַנדערער? — האָט זי געזאָגט.

— ניין, — האָב איך געענטפערט.

אַך, איך האָב שוין מער קיין שום השק ניט געהאַט, מיידל לעך ווינען פאַר מיר געוואָרן כמעט ווי מענער, די נויט האָט מיר אויסגעטריקנט. אָבער איך האָב געפילט, אַז איך זע אויס געבעכט־דיק אין די אויגן פון דער דאָזיקער מאַדנער נאַסנמיידל און האָב באַשלאָסן צו ראַטעווען די אויסערלעכקייט, לכל־הפחות.

— ווי רופט מען אַיך? — האָב איך געפרעגט. — מאַריע? אַזוי! הערט זשע אויס, מאַרי! — און איך האָב איר אָנגעהויבן צו דערקלערן מיין אויפפירונג. דאָס מיידל האָט אַלץ מער און מער געשטימט. צי דען האָט זי געמיינט, אַז איך בין פון די, וואָס נייען אום ביינאַכט איבער די נאַסן און לויפן נאָך מיידלעך? האָט זי טאַקע אַזוי שלעכט וועגן מיר געראַכט? האָב איך איר דען געוואָגט עפעס אומאַנשטענדיקס? פירט מען זיך דען אויף אַזוי ווי איר, ווען מען האָט שלעכטע כוונות? מיט איין וואָרט, איך האָב זי פאַררעדט און באַגלייט זי אַ ביסל, כדי צו זען, וואָס וועט זי איצטער טאָן. איבעריקנס, הייס איך אַזוי און אַזוי. אַ נוטע נאַכט. גיי און זינדיק ניט מער.

דערמיט בין איך אַוועק.

אַנטציקט פון מיין גלענצנדן אַיינפאַל, האָב איך געריבן די הענט און גערעדט אויפן קול מיט זיך אַליין. ס'אַר אַ פרייד עס איז אַרומצוגיין און טאָן גוטס! אפשר האָב איך דער דאָזיקער געפאַלענער באַשעפעניש דערלאָנגט די האַנט אין דעם קריטישסטן מאָמענט פון איר נאַנצן לעבן? און אַז זי וועט זיך אַרומזען, וועט זי עס אָפּשאַצן, און מיט גרויס דאַנקבאַרקייט וועט זי מיר דער־מאָגען אַפילו אין דער שעה פון איר טויט. יא, עס לוינט נאָך פונדעסטוועגן צו זיין ערלעך, ערלעך און רעכטפאַרטיק.

איך בין געווען אין אַ הערלעכער שטימונג, זיך געפילט פריש און מוטיק, וואָס עס זאָל מיר שוין ניט פאַרשטיין! ווען איך וואָלט עס נאָר געהאַט אַ ליכט, וואָלט איך דאָך געקענט פאַרטיק מאַכן מיין אַרטיקל. איך בין געגאַנגען און אומגערייט מיט מיין נייעם שליסל, אונטערגעוונגען, געפייפט און געטראַכט, וואו באַרגט מען ערנעץ אַ ליכט. ס'איז קיין אַנדער מיטל ניט געבליבן, ווי

ארויסצוטראָגן מיין נאָנץ שרייבגעצייג אויף דער גאָס, צום ליכט פֿון נאָו-לאַמטערן. און איך האָב געפֿונט דעם טויער און אַרויף נאָך מיינע פּאַפּירן.

אַז איך בין אַראָפּ צוריק, האָב איך פֿאַרשפּאַרט דעם טויער פֿון דרויסן און זיך אַוועקגעשמעלט ביים שיין פֿון לאַמטערן. אַרום איז געווען שטיל. איך האָב נאָר געהערט די שווערע, קלינגענדיקע טריט פֿון פּאַליציאַנט פֿון דעם אַנדערן געסל אָפּער, און ווייט, פֿון דער ווייט פֿון סאַנט-האַנסהאַונען, דאָס בילן פֿון אַ הונט. קיין זאך האָט מיר נישט געשמערט, איך האָב אָנגעצויגן דעם קאַלנער פֿון מיין ראַק אַריבער די אויערן און אָנגעהויבן מיט אַלע כוחות צו טראַכטן. איך וואָלט זיך שעצן אָן אַ שיעור גליקלעך, ווען מיר וואָלט געלונגען אָנצושרייבן דעם סוף פֿון דעם דאָזיקן קליינעם אַרטיקל. איך בין געבליבן שטעקן אויף אַ נאָנץ שווערן אַרט, ס'איז נייטיק געווען אַ פּולשטענדיק אומבאַמערקטער איבערגאַנג צו עפעס נײַעס, דערנאָך — אַ ווייכער אויסקלינגענדיקער פינאַל, אַ לאַנגע צאַפּלדיקע נאָמע, וואָס דאַרף זיך אויסלאָזן אין אַ קלימאַקס, אַזוי אָפּגעהאַקט, אַזוי אויפֿרייסנדיק ווי אַ שאַס אָדער ווי דער קראַך פֿון אַ פּאַלנדיקן פעלו. און אַ פּונקט.

אַבער די ווערטער האָבן מיר נישט געוואָלט אַינפּאַלן. איך האָב איבערגעלייענט די נאַנצע זאַך פֿון אָנהייב אָן, יעדן זאַץ גע-לייענט אויפֿן קול, און בשום אומן נישט געקענט צונויפּוזאַמלען די געדאַנקען צו דעם קלימאַקס. בשעת איך האָב געאַרבעט איבער דעם, איז אָנגענאַנען דער פּאַליציאַנט, זיך אַוועקגעשטעלט אינמיטן דער גאָס אויף אַ געוויסן שטח פֿון מיר און מיר קאַליע געמאַכט די נאַנצע שטימונג. וואָס איז אים אָנגענאַנען, אַז אין דעם מאָמענט בין איך גראַד צוגעקומען צו אַן אויסגעצייכנטן קלימאַקס פֿאַר אַן אַרטיקל פֿאַרן „קאָמאָדיר“. גאָט מיינער, ווי שווער מיר איז געווען צו האַלטן זיך אויף דער פּלאַך, ווי איך האָב זיך נישט אָנגע-שטרעקט מיט אַלע כוחות! איך בין אָפּגעשטאַנען אַ שעה צייט, דער פּאַליציאַנט איז ביים לאַמטערן גענאַנגען הין און צוריק. די קעלט איז געוואָרן צו שאַרף, מ'זאָל קענען שטיין אויף אַן אַרט. פֿאַראַמערט און דערשלאָגן פֿון דעם דאָזיקן נײַעס דורכפּאַל, האָב

איך ענדלעך ווידער געעפנט דעם טויער און בין צרויף צו זיך אין צימער.

דאָרט איז געווען קאלט און אין דער געדיכטער פינסטערניש האָב איך קיים דערזען מיין פענסטער. טאָפּנדיק האָב איך זיך דערשלעפט צום בעט, אויסגעטאָן די שיד און געוואַרעמט מייע פיס צווישן די הענט. דערנאָך האָב איך זיך געלייגט אין די זאָך, ווי איך האָב עס שוין געטאָן פון לאַנג אָן.

אויף מאַרגן פרי, ווי נאָר ס'האָט אָנגעהויבן צו טאָגן, האָב איך זיך געזעצט אין בעט און ווידער זיך גענומען פאַרן אַרטיקל. איך בין אָפּגעזעסן אין דער דאָזיקער לאַגע ביז האַלבן טאָג, ביז וואָגען איך האָב צושטאַנד געבראַכט אַ צען צוואַנציק שורות. און צום סוף איז נאָך אַלץ געווען ווייט.

איך בין אויפֿשטאַנען, אָנגעטאָן די שיד און אָנגעהויבן אומ-צוגיין איבערן צימער, צו דערוואַרעמען זיך אַ ביסל. די פענסטער זיינען געווען פאַרפריירן. איך האָב אַרויסגעקוקט דרויסן. עס האָט געשנייט, אונטן, אויפֿן הויף, איז געלעגן אַ דיקע שיכט שניי אויפֿן ברוק און אויף דער וואַסער-פּאַמפע.

איך האָב זיך געעסקט ביי זיך אין צימער, געראַבלט מיט די נעגל די ווענט, פּאַרויכטיק צוגעלייגט דעם שמערן צו דער טיר, געקלאַפט מיטן טייטפּינגער איבערן דיל און זיך אויפֿמערקזאָם צוגעהערט, אַלץ אָן שום נויטווענדיקייט, אָבער שמיל און באַדאַכט, ווי איך וואַלט אויפֿטאָן אַ גרויסע זאָך. און אין דער זעלבער צייט האָב איך הויך, אויפֿן קול, איך אַליין זאָל הערן, נאָכאַנאַנד גע-זאָגט: „אָבער ליבער גאָט, דאָס איז דאָך משוגעת.“ און ווייטער געטאָן דאָס זעלבע. אין אַ צייט אַרום, אפשר נאָך עטלעכע שעה, האָב איך זיך גענומען אין די הענט אַרײַן, פּאַרביסן די ליפֿן און זיך אויפֿעמונגערט, אויף וויפֿיל איך האָב געקענט. ניין, עס מוז נעמען אַ סוף! איך האָב אויסגעזוכט אַ שפענדל, גענומען עס אין מויל אַרײַן און אַנטשלאָסן זיך גענומען צום שרייבן.

מיט גרויס אָנשטרענגונג געראָט מיר אָנצושרייבן אַ פּאָר קורצע זאַצן, אַ צענדלינג אַרעמע ווערטער, וואָס איך האָב אויס-

נעמאָמערט מיט נואַלד, אַבי נאָר אַ ריר טאָן זיך פון אַרש. דער-
נאָך בין איך געבליבן שמיין, דער קאָפּ איז געווען פּוסט, מער
האַב איך ניט געקענט. און אזוי ווי ווייטער האָב איך בשום אופן
ניט געקענט ניין, בין איך געועסן און מיט ברייט צעעפנטע אויגן
געקוקט אויף די דאָזיקע לעצטע ווערטער, אויף דעם ניט פאַרענ-
דיקטן בוּיגן פאַפּיר, גענלאַצט אויף די מאַדנע ציטערדיקע אותיות,
וואָס האָבן פון פאַפּיר אויסגעווען ווי קליינע שאַעכיקע פיגורן, און
סוף-בל-סוף האָב איך גאַרנישט ניט פאַרשטאַנען, וועגן גאַרנישט
ניט געטראַכט.

די צייט איז געגאַנגען. איך האָב געהערט דעם ליאַרעם אויף
דער נאַס, דעם גערויש פון רעדער און פּערד, פון שטאַל האָט זיך
דערטראָגן צו מיר די שטים פון יענס אַלאַי, ווי ער האָט גערעדט
צו די פּערד. איך בין אינגאַנצן געווען אָפּגעשוואַכט, געועסן און
געמאַכט מיט די ליפּן, אָבער מער גאַרנישט אויפגעטאָן. מיין ברוסט
איז געווען אין אַ טרויעריקן צושטאַנד.

ס'האַט אָנגעהויבן טונקעלער צו ווערן, מיין אוממאַכט איז
געוואָקסן. איך בין מיד געוואָרן און זיך ווידער געלייגט אין בעט.
כדי אָנצוואַרעמען די הענט, האָב איך געקאַמט מיט די פינגער די
האַר אַרויף און אַרפּאָ אין דער ברייט און אין דער לענג; דערביי
האַבן זיך אָפּגעטיילט קליינע בינטלעך האַר, אויסגעקראַכענע שטי-
קער, וואָס האָבן זיך מיר געלייגט צווישן די פינגער און געפאַלן
אויפן קישן. מיד האָט עס ניט געאַרט, ווי ס'וואַלט צו מיר ניט
געהאַט קיין שום שייכות, ווי איך וואַלט נאָך געהאַט גענוג האַר.
איך האָב ווידער געפרוּווט אַרויסרייסן זיך פון דעם דאָזיקן הינער-
פלעט, וואָס האָט זיך ווי אַ געפּל צעגאַסן איבער אַלע מיינע
גלידער; האָב זיך אַוועקגעוועצט, מיט דער האַנט איבער די קני
געקלאַפט, געקרקט, ווי ווייט ס'האַט נאָר דערלויבט מיין ברוסט—
און ווידער אַזידערנעפאַלן. ס'האַט גאַרנישט געהאַלפּן. איך בין אָפּ-
געשטאַרבן אַ הילפּלאַצער, מיט אָפּגענע אויגן אויסגעשטאַרט אַרויסצו-
לסוף האָב איך אַריינגעלייגט דעם טייטפינגער אין מויל און גענו-
מען אים זייגן. עפעס האָט זיך אָנגעהויבן צו רירן אין מיין מוח,
עפעס אַ געראַנק האָט זיך דורכגעשלאָגן, אַ ווילדער ציינפאַל:

„אבשר זיינבייסן?“ און לאנג ניט געטראכט האָב איך פאַרמאכט די אויגן און צוזאַמענגעדריקט די ציין.

איך בין אויפגעשפרונגען. ענדלעך האָב איך זיך אויפגעכאַפּט. ס'האָט געטריפּט בלוט פון פינגער און איך האָב עס אָפּגעלעקט. ס'האָט ניט ווי געטאָן און די וואונד איז געווען אַ נישטיקע; אָבער איך בין מיטאַמאָל געקומען צו זיך; איך האָב אַ שאַקל געטאָן מיטן קאַפּ, צוגענאַנגען צום פענסטער און געפונען אַ טיכעלע צום פינגער. בשעת איך האָב זיך דערמיט געעסקט, האָבן זיך מיר געשטעלט טרערן אין די אויגן. איך האָב שמיל געוויינט איבער זיך אַליין. דער דאָזיקער אויסגעדראַטער צעביסענער פינגער האָט אויסגעזען אַזוי געבעכדיק. נאָט אין הימל, צו וואָס איך בין דערנאַנגען.

די פינסטערניש איז געוואָרן געדיכטער. אפשר נאָר ניט אַזוי אוממעגלעך, איך זאָל אין פאַרלויה פון דעם אַוונט אָנשרייבן דעם פינאַל, ווען איך זאָל נאָר האָבן אַ ליכט. מיין קאַפּ איז ווידער קלאָר געוואָרן, די געדאַנקען זיינען געקומען און פאַרנאַנגען ווי שמענדיק און איך האָב ניט זייער געלימט; אַפילו דעם הונגער האָב איך ניט אַזוי שטאַרק געשפירט, ווי מיט עטלעכע שעה צוריק. איך האָב זייער גוט געקענט אויסהאַלטן ביז דעם אַנדערן טאָג. מעגלעך, אַז מיר וועט געלינגען צו קריגן אַ ליכט אויף באָרג, ווען איך זאָל זיך ווענדן צום קרעמער און דערציילן אים מיין לאַגע. מען קען מיד דאָרט זייער גוט; אין די גוטע צייטן, אַז איך האָב נאָך געהאַט אַ מעגלעכקייט, האָב איך אַ סך ברויט געקויפט אין דעם דאָזיקן קרעמל. אַן שום ספק, אַז איך וועל באַקומען אַ ליכט אויף נאַמנות, און צום ערשטן מאל פאַר אַלאַנגער צייט האָב איך גענומען רייניקן מיינע קליידער און באַזייטיקן די אויסגעקראַכענע האָר פון קאַלנער פון מיין רעקל, אויף וויפיל דאָס האָט זיך געלאָזט מאַכן אין דער פינסטערניש; דערנאָך בין איך טאַפּנדיק אַראָפּ איבער די טרעפּ, אונטן.

אַז איך בין אַרויס אויף דער נאַס, האָב איך אַ טראַכט געטאָן, אפשר זאָל איך נאָר בעסער בעטן אַ ברויטל. איך האָב זיך אָנגעהייבן שלאָגן מיט דער דעה, בין געבליבן שטיין אין זיך

באַטראַכט. בשום אופן ניט! — האָב איך ענדלעך געוואָגט צו זיך אליין. צום באַדויערן בין איך ניט אין דעם צושטאַנד, איך זאָל קענען פאַרטראַגן עסנוואַרג; אַ ניט וועט זיך איבערחורן די געשויכטע מיט די וויזיעס, האַלונגציעס און פאַנטאַסטישע אַיינפאַלן, מיין אַרטיקל וועט קיינמאָל ניט פאַרטיק ווערן און איך האָב זיך געמוזט ווייזן דעם „קאָמאָנדיר“, כל-זמן ער האָט מיך נאָך ניט פאַרגעסן. בשום אופן ניט! און איך האָב זיך אָפגעשטעלט אויף דער ליכט. דערמיט בין איך אַריין אין קרעמל.

ביים מאַמבאַנק שטייט עפעס אַ פרוי און קויפט אַיין; לעבן איר ליגן אַ סך קליינע פעקלעך אין פאַרשיידן פאַפיר. דער אָננעשטעלער, וואָס קען מיך און ווייס, וואָס איך קויף געוויינלעך, לאָזט איבער די פרוי און אָן שום פראַגן וויקלט ער אַיין אַ ברויט אין אַ צייטונג און לייגט פאַר מיר אַוועק.

— ניין, איך דאַרף אַייגנטלעך היינטיקן אָונט אַ ליכט, — זאָג איך. און איך זאָג עס שטיל און מיט דרך-אַרץ, ער זאָל ניט אין כעס ווערן און איך זאָל ניט פאַרלירן די אויסזיכט אויף דער ליכט.

מיין ענטפער איז פאַר אים אומגעריכט. דאָס ערשטע מאָל בעט איך ביי אים ניט קיין ברויט, נאָר אַן אַנדערע זאָך. — נוט, אָבער איר מוזט אַ ביסל צוואַרטן, — זאָגט ער און ווענדט זיך ווידער צו דער פרוי.

זי באַקומט אירע פעקלעך, באַצאָלט פינף קראָן, באַקומט אַ רעשט און גייט אַוועק און איך מיטן אָנגעשטעלטן בלייבן אליין. ער זאָגט:

— איר ווילט, אַלואַ, אַ ליכט. — און ער עפנט אויף אַ פעקל ליכט און געמט אַרויס אַיינע פאַר מיר. ער קוקט אויף מיר, איך קוק אויף אים, ניט אימשטאַנד אַרויסצורירן מיין בקשה.

— אַך יאָ, איר האָט דאָך באַצאָלט, — זאָגט ער פלוצלונג. ער זאָגט פשוט, אַז איך האָב שוין באַצאָלט; איך האָב גע- הערט יעדעס וואָרט. און ער הייבט אָן אויסצוציילן דאָס זילבער- געלט פון דער קאַסע, אַ קראָן נאָך אַ קראָן, פינקלדיקע שווערע

מזכעות — ער גיט מיר רעשט פון פינף קראָן — פון דער פרוים פינף קראָן.

— ביטע! — זאָגט ער.

איך שטיי און קוק אַ רגע אויף דעם געלט. איך פיל, אַז דאָ איז עפעס גיט אין אַרדענונג, אָבער איך באַטראַכט גיט, קלער לנגרי וועגן קיין זאך גיט, פאַל אַריין אין עקסטאָז פון דער דאָ-זיקער עשירות, וואָס איז געלעגן פאַר מיינע אויגן און געלויבטן. און מעכאַניש קלייב איך צונויף דאָס געלט.

איך בלייב שטיין ביים טאַמבאַנק, פאַרטעמפט פאַר וואונדער, איבעראַשט און דערשלאָגן; איך מאַך אַ שריט צו דער טיר און בלייב ווידער שטיין. איך שמעל אָן מיין בליק אויף איין באַשטימטן פונקט אויף דער וואַנט; דאָרטן הענגט אַ קליין גלעקעלע אויף אַ לעדערנעם האַלזבאַנד און אונטער דעם אַ בינטל שצויק. און איך שטיי און קוק אויף די דאָזיקע זאַכן.

דער אָנגעשטעלטער מיינט, אַז איך וויל מיט אים פאַרפירן אַ שמועס, וויבאַלד איך שטיי אַזאַ צייט און, ברענגענדיק אין אַר-דענונג דעם פאַק פאַפיר וואָס איז געלעגן אויפן טיש, האָט ער געזאָגט:

— ווייזט אויס, עס ווערט שוין באַלד ווינטער.

— הם!... יאָ — ענטפער איך: — ווייזט אויס, אַז עס ווערט שוין באַלד ווינטער. ווייזט אויס אַזוי — און אין אַ וויילע אַרום גיב איך צו: — עס איז שוין טאַקע צייט.

איך האָב זיך צוגעהערט צו מיינע אייגענע רייד, אָבער יעדעס וואָרט האָב איך אויפגענומען אַזוי, ווי עס וואַלט אַרויסגענאַנגען פון אַנדערנס מויל.

— איר מיינט אויך אַזוי? — זאָגט דער אָנגעשטעלטער.

איך האָב אַריינגעלייגט דאָס געלט אין קעשענע, זיך גענו-מען פאַר דער קליאַמקע פון דער טיר און בין אַזועק; איך האָב געהערט, ווי איך האָב געזאָגט אַ גוטע נאַכט און ווי ער האָט געענטפערט.

גיט באַוווּזן אָפצוגיין עטלעכע טריט, ווי די טיר פון דער קראָם האָט זיך שנעל אויפגעפנט און דער אָנגעשטעלטער האָט

מיד אַ רוף געטאָן. איך האָב זיך אָפגעקערט אָן שום פאַרוואונג
דערונג און אָן דעם מינדסטן שרעק; איך האָב נאָר צונויפגעקליבן
דאָס געלט אין האַנט און זיך צוגענרייט עס אָפגעבן צוריק.
— אַנטשולדיקט, איר האָט פאַרנעסן אַייער ליכט, — האָט
ער געוואָנט.

— יא, אַ דאַנק! — ענטפער איך — אַ דאַנק! אַ דאַנק!
און איך ניי ווידער איבער דער נאַס מיט דער ליכט אין
דער האַנט.

מיין ערשטער באַוואוסטויניקער געדאַנק איז געווען וועגן
געלט. איך בין צוגעגאַנגען צום לאַמטערן און ווידער עס איבער-
געצילט, אָפגעוואויגן עס אין דער האַנט און אַ שמייכל געטאָן.
איך בין אַלץ גלענצנדיג געהאַלפן געוואָרן, גרויסאַרטיק, וואונדער-
באַר געהאַלפן געוואָרן אויף אַ לאַנגער, לאַנגער צייט! און ווידער
האָב איך באַהאַלטן די האַנט מיטן געלט אין קעשענע און בין
אָועק.

איך בין געבליבן שטיין ביי אַ נאָרקיד אויף דער סטאַנדאַרדע
און קאַלט און רוניק איבערגעטראַכט, צי מען איך תיכף אַריין און
עפעס איבערבייסן. איך האָב געהערט דאָס געקלימפער פון טעלער
און מעסער, געהערט, ווי עס ווערט געקלאַפּט דאָס פלייש. דער
נסיון איז געווען פאַר מיר צו גרויס, איך בין אַריין.
— אַ ביפּשטעקס, — נאָג איך.

— איין ביפּשטעקס! — האָט דאָס מיידל אַ געשריי געטאָן
אין פענטערל אַריין.

איך האָב זיך אַנדערנעוועגט ביי אַ באַזונדער קליין טישל,
גלייך ביי דער טיר, און געוואַרט. ס'איז געווען אַ ביסל טונקל,
וואו איך בין געוועסן, איך האָב זיך געפילט ווי אין אַ באַהעל-
טעניש און זיך גענומען טראַכטן. פון צייט צו צייט האָט דאָס
מיידל געוואָרפן אויף מיר נייגעריקע בליקן.

מיין ערשטע אייגנטלעכע אומערלעכקייט איז באַגאַנגען גע-
וואָרן, מיין ערשטע גנבה, וואָס אין פאַרגלייך מיט איר זיינען
מיינע אַלע פריערדיקע שפיצלעך אַ נאַרנישט; מיין ערשטע קליינע,
גרויסע ירידה... מילא! פאַרפאַלן. איבעריקנס איז אַלץ געווענדט

אן מיר, איך קען זיך נאך אויסרעכענען מיטן קרעמער, שפעטער, ביי א בעסערער געלעגנהייט. דערפון איז ניט געדוונגען, אז איך דארף ווייטער ניין אויף דעם דאזיקן וועג; אחוזהדעם בין איך נאך ניט מחוייב צו לעבן ערלעכער פון אלע איבעריקע מענטשן, איך האב דאס קיינעם ניט צוגעזאגט...

— ווי מיינט איר, דער ביפשטעקס וועט ניד ווערן?

— יא, גלייך. — די קעלנערין עפנט דאס פענסטערל און

קוקט אריין אין דער קיך.

און טאמער דעקט זיך אויף די זאך? טאמער פאלט אים איין א חשד, ער הייבט אן צו קלערן וועגן דער מצעה מיטן ברויט מיט די פינף קראָן, פון וועלכע די פרוי האָט באַקומען אַ רעשט? עס איז דאָך נאָנץ מעגלעך, אז ער זאָל זיך אַמאָל כאַפּן, אַפּשר נאָך דאָס ערשטע מאָל, ווי איך וועל אַריינקומען צו אים. נו, יאָ, נאָט מיינער!... איך האָב בשתיקה אַ דריק געטאָן מיט די אַקסלען. — ביטע! — זאָנט פריינדלעך די קעלנערין און שמעלט אַוועק דעם ביפשטעקס אויפן טיש — אַפּשר וועט איר בעסער אַריבער אין אַן אַנדער צימער? דאָ איז אַזוי פינעסער.

— ניין, אַראָנק, דערלויבט מיר צו בלייבן דאָ.

איר פריינדלעכקייט האָט מיך מיטאַמאָל גערירט. איך באַ-
צאָל גלייך פאַרן ביפשטעקס, ניב איר אויף טראָף וויפיל עס
כאַפט זיך אָן מיט די פינגער אין קעשענע און דריק איר צו די
די האַנט. זי שמייכלט און איך זאָג צו איר אין אַ שפּאַס מיט
פייכטע אויגן: — „פאַרן רעשט קויפט זיך אַ רויז“...

— זאָל אַיך וואויל באַקומען!

איך האָב אָנגעהויבן צו עסן, געוואָרן אַלץ געריקער און
געשלאַנגען שטיקערווייז, ניט צעקייענדיק. איך האָב אַיינגעריסן
דאָס פלייש ווי אַ מעטשנפרעסער.

די קעלנערין גייט ווידער צו מיר צו.

— אַפּשר וועט איר עפעס טרינקען? — זאָנט זי און גייט

זיך אַראָפּ אַ ביסל צו מיר.

איך האָב זי אָנגעקוקט; זי האָט גערעדט וויער שטיל, כמעט
שעמעוודיק; זי האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגן.

— איך מיין א פלעשל ביר, אָדער וואָס איר ווילט... פון מיר... אויב איר ווילט...

— ניין, אַדאַנק! — האָב איך געענטפערט. — איצטער ניט. איך וועל אַרײַן אַ צווייטן מאָל.

זי איז אָפּגעגאַנגען און זיך אַוועקגעזעצט ביים שענקטיש; איך האָב געזען בלוין איר קאָפּ. אַ וואונדערבאַרער מענטש! פאַרטיק געוואָרן מיטן עסן, האָב איך זיך גלייך געלאָזט. די ניין צו דער טיר. איך האָב שוין דערפילט, אַז מיך איבלט. די קעלנערין האָט זיך אויפגעהויבן פון אַרט. איך האָב אויסגעמיידט צו ווייזן זיך אין דער ליכטיק. מורא געהאַט נאָענט צוצוגיין צו דער יונגער מיידל, וועלכע האָט קיין אַנונג ניט געהאַט פון מיין אַרעמקייט, האָב איך אַיילנדיק געוואָגט אַ נוטע נאַכט, אַ ניין געטאָן זיך און בין אַרויס.

דאָס עסן האָט אָנגעהויבן צו ווירקן. איך האָב זייער געליטן און ניט געקענט עס לאָנג אין זיך אַיינהאַלטן. איך בין געוואָנגען און געבראַכן אין יעדן טונקעלן ווינקל, וואָס איך בין פאַרביי, זיך געמיט צו באַקעמפן די ניטגוטקייט, וואָס האָט ווידער אויסגעליידיקט מיין מאָגן. צוואַמענגעדריקט די פויסן, געמאַכט איבער זיך די גרעסטע אָנשטרענגונג, געטופעט מיט די פיס, מיט רציחה צוריקגעשלונגען, — אומזיס! סוף=בל=סוף בין איך אַרײַנגעלאָפן אין אַ טויער, זיך אַיינגעבויגן און בלינד פון טרערן, וואָס האָבן זיך מיר אַ נאָס געטאָן פון די אויגן, האָב איך אַלץ אויסגעבראַכן.

איך בין געווען שטאַרק פאַרביטערט, בין געצונגען איבער דער גאַס און געוויינט, און פאַרשאַלטן די גרויזאַמע מאַכט, וואָס האָט מיך אַזוי פאַרפאַלגט, געוואונטשן איר אייביקן גהינום, העלישן פייער פאַר איר נידערטרעכטיקייט. ווייניק ריטערלעכע גרויסמוטיקייט פאַרמאַגט זי, די דאָזיקע מאַכט, באַמת, זייער ווייניק גרויסמוטיקייט, דאָס מוז מען מודה זיין!... איך בין צוגענאַנגען צו איינעם, וואָס איז געשטאַנען און געקוקט אין פענסטער פון אַ קלייטל און אויף ניד געפרעגט, וואָס קען מען, לויט זיין מיינונג, געבן אַ מענטשן, וועלכער האָט אַ לאַנגע צייט געהונגערט. עס

נייט אום לעבן, — האָב איך געזאָגט, — ער פאַרדייט נישט קיין ביפשטעקס.

— איך האָב געהערט, אז מילך דאַרף זיין נישט, געקאָכטע מילך ענטפערט דער מענטש, זייער איבערזאָשט. — פאַר וועמען פּרעגט איר עס?

— אַדאָנק! אַדאָנק! — זאָג איך: — יאָ, אפשר און טאַקע נאָע מילך.

און איך גיי ווייטער.

איך גיי אַרײַן אין ערשטן בעסטן קאַפּע און באַשטעל גע- קאָכטע מילך. איך באַקום מילך, טרינק עס הייסערהייט, שלינג געריק יעדן טראָפּן, באַצאָל און גיי אַהײַם.

און דאָ פּאַסירט אַ מאַרנע זאַך.

ביי מיין טויער, אָנגעשפּאַרט אָן לאַמטערן, אין זיין העלן שײַן, שטייט אַגעשטאַלט, וואָס איך דערקען זי שוין פּונדערווייטן — דאָס איז ווידער די דאַמע אין שוואַרצן. די זעלבע שוואַרץ גע- קליידטע דאַמע, וואָס אין די פּאַריקע אָונטן. קיין טעית קען נישט געמאַלט זיין; צום פּערטל באַל טרעף איך זי אויפן זעלביקן אָרט. זי שטייט אומבאַוועגלעך.

מיר קומט עס פאַר אַזוי אויסטערליש, אז נישט ווילנדיק פאַרלאַנגנאָם איך מיינע טריט; אין דעם מאַמענט זיינען מיינע געדאַנקען אין פּולער אַררענונג, אָבער איך בין זייער אויפגערעגט, מיינע נערוון זיינען צעשרויפט פון דעם לעצטן מאַלצייט. ווי גע- וויינלעך, גיי איך אַדורך פאַרביי איר, קום צו פּמעט צום טויער און האָב בדעה אַרײַנצוגיין. דאָ בלייב איך שטיין, פּלוצלונג פּאַלט מיר עפעס אַײַן. נישט אָפּגעבנדיק זיך קיין חשבון, קער איך זיך אום און גיי צו גלייך צו דער דאַמע, קוק איר אין פנים אַרײַן און גרים זי:

— נישט אָונט, פּריילין!

— נישט אָונט! — ענטפערט זי.

איך בעט מיך אַנטשולדיקן, אפשר זוכט זי עמעצן? איך האָב זי שוין פּריער באַמערקט; אפשר קען איך איר מיט עפעס דינען? איבעריקום בעט איך נאָך אַמאָל מיך זייער אַנטשולדיקן.

יא, זי ווייס אליין ניט גענוי.

הינטער דעם דאָזיקן טויער וואוינט קיינער ניט, אויסער דריי-פיר פערר און איך; דאָ איז נאָר אַ פּערדנשטאַל און אַ בלע=כעריי. זי האָט זיך זיכער טועה געווען, אויב זי האָט דאָ עמעצן געזוכט.

דאָן קערט זי אָפּ דעם פנים און זאָגט:

— איך זוך ניט קיינעם, איך שטיי דאָ אזוי זיך.

אזוי נאָר, זי שטייט דאָ אזוי זיך, עטלעכע אָונטן נאָכאנאנד שטייט זי דאָ בלויז ווייל מיר איז אזוי ציינגעפאלן. דאָס איז גע=ווען אַ ביסל אויסטערליש. איך האָב זיך פּאַרטראַכט איבער דעם, און די דאַמע האָט מיך אַריינגעבראַכט וואָס אַמאָל אין אַ גרעסערער פּאַרלענענהייט. דאָן האָב איך באַשלאָסן צו זיין דרייסטער. איך האָב אַ קלונג געטאָן מיט מיין געלט אין טאַש און, ניט לאַנג קלערנדיק, האָב איך איר פּאַרעלייגט אַריינצוגיין מיט מיר ערנען אויסטרינקען אַ גלאַז וויין...

נעמענדיק אין אַכט, אז ס'איז שוין ווינטער, כע - כע... קיין סך צייט וועט עס ניט אַוועקנעמען... אָבער זי וויל ניט צוואַי? אַ ניין, צדאַנק, אוממעגלעך. ניין, דאָס קען זי ניט טאָן. אָבער ווען איך זאָל זיין אזוי פריינדלעך און וועלן זי באַגלייטן אַ ביסל אַהיים, וואָלט... דער וועג איז זייער פינסטער און ס'איז איר אומבאַקוועם צו גיין אליין אזוי שפעט איבער קאַדלע-האַנגאַס.

— מיטן גרעסטן פאַרגעניגן.

מיר האָבן זיך געלאָזט אין וועג אַריין. זי איז געגאַנגען לעבן מיר, רעכטס. מיך האָט באַהערשט אַן איינגאַרטיק הערלעך געפיל— דאָס באַוואוסטזיין, אז דו געפינסט זיך נאָענט פון אַ יונג מיידל. אין בין געגאַנגען און דעם נאַנצן וועג געקוקט אויף איר. דער דופט פון אירע האַר, די וואַרעמקייט, וואָס האָט געווייט פון איר נאַנצן קערפער, דער דאָזיקער פרויענדופט, דער זיסער אַטעם יע=דעס מאָל, ווען זי האָט זיך געווענדט צו מיר מיט פנים, — אַלץ האָט אויף מיר געווירקט, טיף אַריינגעדروנגען אין אַלע מייע חושים. איך האָב געקענט צרויסזען אַ פול, עטוואָס בלאַס געזיכט פון אונטערן וואַל און אַ הויכע ברוסט, וואָס איז אַפגעשטאַנן.

פון אונטערן מאַנטל. דער געדאַנק וועגן דער דאָזיקער פאַרבאַר-
נענער פראַכט, וואָס איך האָב געאַנט אונטערן מאַנטל און וואואַל,
האַט מיך פאַרווירט און מיך געמאַכט, אַן שום קלאַרער סיבה,
איריאַטיש גליקלעך; מער האָב איך נישט אויסגעהאַלטן, איך האָב
זי אָנגערירט מיט דער האַנט, באַרירט איר אַקסל און נאַריש גע-
שמייכלט. איך האָב געהערט, ווי עס האָט געקלאַפּט מיין האַרץ.

— ס'זאָר אַ מאַדנע איר זייט! — האָב איך געוואָנט.

— פאַרוואָס דען?

יאָ ערשטנס, האָט זי אַ געוואוינהייט צו שטיין אלע אָונט
אַן שום ציל ביי אַ שטאַל, בלויו דערפאַר, ווייל איר פאַלט אַזוי
אייין...

נו, זי קען דאָך האָבן אירע אייגענע מאַטיוון דערויף; אויסער-
דעם האָט זי ליב געהאַט צו זיין אויף די פיס ביו שפעט אין דער
נאַכט, דאָס האָט זי שטענדיק ליב געהאַט. צו דען לייגן איך זיך
שלאָפן פאַר צוועלף?

איך? קיין זאך אויף דער וועלט האָט איך נישט אַזוי ווי לייגן
זיך שלאָפן פאַר צוועלף אַ זייגער. כע=כע!

כע=כע, אַט זעט איר שוין! זי מאַכט אַלזאָ די אָונט=שפאַ-
צירן, ווייל זי האָט נישט וואָס צו פאַרזאַמען; זי וואוינט אויף
סאַנט=אַלאַף=פלאַץ...

— אילאַיאַלי! — האָב איך אויסגערופן.

— וואָס זאָגט איר?

— איך האָב נאָר געוואָנט אילאַיאַלי... נאַרישט, דער-
ציילט ווייטער.

זי וואוינט אויף סאַנט=אַלאַף=פלאַץ נאַנץ איינזאַם, צוואַמען
מיט איר מוטער, מיט וועלכער מען קען נאָר נישט ריירן, ווייל זי
איז טויב. צי דען איז עס אַ וואונדער, וואָס איר זיילט זיך אַ ביסל
אַרויסגיין?

— בשום אופן נישט! — האָב איך געענטפערט.

— וואָס זשע דען?

לויט איר שטים האָב איך געקענט הערן, אַז זי שמייכלט.

— זי האָט נאָר ניש קיין שוועסטער?
 — יאָ, איין שוועסטער, אָן עלטערע פון איר — פון וואָס
 ווייס איך? — אָבער זי איז אַוועקגעפאַרן קיין האַמבורג.
 — שוין לאַנג?
 יאָ, מיט פינף וואָכן צוריק. פון וואָסן ווייס איך, אז זי
 האָט אַ שוועסטער?

— איך ווייס עס נאָרניש, איך האָב פשוט געפרעגט.
 מיר זיינען אַנטשוויגן געוואָרן. איינער אַ מענטש מיט אַ פּאָר
 שיד אונטערן אַרעם נייט דורך פאַרביי אונז און ווייטער איז די
 גאַס פּוסט, אויף וויפיל מען קען זען. ביי טיוואָלי לייבט אַ לאַנגע
 ריי פאַרביקע לאַמטערנס. דער שניי האָט אויפגעהערט, דער הימל
 איז געווען לויטער.

— מיין נאָט, אייך איז נאָרניש קאַלט אָן אַ מאַנטל? —
 פרעגט פּלוצלונג די דאַמע און קוקט מיך אָן.
 דערציילן איר, פאַרוואָס איך האָב ניש קיין מאַנטל? אַנט-
 דעקן איר תּיבֿף מיין לאַנגע און אַפּשטעקן זי בעסער גלייך, איידער
 שפעטער? אָבער עס איז אַווי אַיינגענעם צו גיין לעבן איר און
 נאָך איין וויילע פאַרבאָרגן פון איר דעם אמת. איך האָב געלונגט,
 איך האָב געענטפּערט:

— ניי, נאָרנישט. — און כדי איבערצוגיין צו אַן אַנדער
 טעמע, האָב איך געפרעגט:

— איר האָט געזען די מענאַשערע אין טיוואָלי?
 — ניי, — האָט זי געענטפּערט: — ס'איז דאָ וואָס צו

זען?

ווי אז איר וועט אַיינפאַלן צו גיין אַהין? אין אַזאַ ליבטי-
 קייט, צווישן אַוויפיל מענטשן? זי וואָלט דאָך פאַרשעמט ווערן!
 איך וואָלט דאָך זי פאַריאָנט פון דאָרטן מיט מיינע אַרעמע קליי-
 דער, מיט מיין אויסגעדאַרטן פנים, וואָס איך האָב שוין צוויי טעג
 ניש אַרומגעוואָשן! זי וואָלט נאָך אפּשר אַנטדעקט, אז איך האָב
 ניש קיין וועסטל...

— אַ, ניי, האָב איך געענטפּערט דעריבער: — דאָרטן
 איז לנגרי נישט וואָס צו זען. — און עס זיינען מיר אַיינגעפאַלן

עטלעכע גליקלעכע געדאנקען, וועלכע איך האָב היבֿה אויסגעניצט, אַ פֿאַר אַרעמע ווערטער, די רעשט פֿון מיין אויסגעדראָרטן מוח:— וואָס איז דאָ אין אַזאַ קליינער מענאַזשערע פֿאַרהאַן וואָס צו זען? און בכלל האָב איך ניט ליב צו קוקן חיות אין אַ שטייג. די דאָזיקע חיות ווייסן, אַז דער מענטש שטייט און קוקט אויף זיי, זיי פֿילן אויף זיך הונדערטער נייגערקע אויגן און דאָס ווירקט אויף זיי. ניין, שוין בעסער חיות, וואָס ווייסן ניט, אַז מען קוקט אויף זיי. 'ענע מוראדיקע ברואים, וואָס הויערן אין זייערע היילן, ליגן דאָרט מיט פינקלענדיקע גרינע אויגן, לעקן די לאַפע און טראַכטן. ניט אזוי?

יאָ, אַזוואי בין איך גערעכט.

בלויו די חיה אין איר גאַנצן איינגארטיקן פחד און דער גאַנצער ווילדקייט איז כדאי צו זען. שטילע שלייכנדיקע טריט אין דער פינסטערניש פֿון דער נאַכט, דער גערויש אין דער אומהייט= לעכקייט פֿון וואַלד, דער נעשריי פֿון דורכפֿלענדיקער פֿייגל, דער ווינט, דער ריח פֿון בלוט, דער שאַרף פֿון בלעטער, דער אויפֿ= וואַכנדיקער אינסטינקט פֿון בלוטדאָרשטיקייט, מיט איין וואָרט — די פּאָעזיע פֿון אומבאַוואוסטויניקן...

צפֿער איך האָב מורא געהאַט, אַז דאָס וועט איר דערעסן, און דאָס געפֿיל פֿון גרויסן דלות האָט מיך ווידער באַהערשט און דערשלאָגן. ווען איך וואַלט זיין כאַטש מער=ווויניקער אַנשטענדיק אַנגעטאָן, וואַלט איך זי געקענט דערפֿרייען מיט אַן אַזונט אין טיוואַלי! איך האָב ניט באַגריפֿן די דאָזיקע פֿרוי, וואָס האָט גע= קענט געפינען אַ פֿאַרגעניגן אין דעם, וואָס אַ האַלב נאַקעטער בעט= לער האָט זי באַגלייט איבער דער גאַנצער קאַרל=יאָהאַן=גאַס. וואָס האָט זי זיך געטראַכט? און צו וואָס בין איך דאָ געגאַנגען און געמאַכט אַן אַנשטעל און אידיאָטיש געשמייכלט, אָן שום טעם? האָב איך געהאַט כאַטש אַ ריכטיקן גרונד צו שלעפֿן זיך אזוי ווייט נאָך דעם דאָזיקן צאַרטן פֿייגעלע? צי דען האָט עס מיר ניט גע= קאַסט קיין אַנשטערענגונג? צי דען האָב איך ניט געפֿילט קיין שוידערלעכע קעלט טיף אין האַרצן, ביי דעם מינדסטן ווי פֿון ווינט, וואָס האָט אונז געבלאָזן אין פֿנים אַריין? און צי דען האָט

שוין ניט גערעשט דער דולזין אין מיין מוח פון מאנגל אין עסן
 אין פארלויה פון פיל חדשים נאכאנאנד? זי האָט דאָך מיר ניט
 געלאָזט אַפילו אַהיים צו גיין און באַנעצן דעם מויל מיט אַ בראָפּן
 מילך, איין לעפל מילך, וואָס מיין אָרגאַניזם וואָלט אַפּשר יאָ
 אַיינגעהאַלטן אין זיך. פאַרוואָס האָט זי זיך ניט אומגעקערט צו
 מיר מיטן רוקן און מיך ניט אַוועקגעיאָגט צום טייַוול?...
 איך בין געווען ווי פאַרצווייפּלט; מיין האָפּענונגסלאָזיג=
 קייט האָט מיך דערפירט צו דער לעצטער מדרגה און איך האָב
 געזאָגט:

— איינמלעך האָט איר ניט באַדאַרפט גיין מיט מיר. שוין
 מיט מיין אַנצוג אַליין טאָך איך אַיך אָן ביינונת, פאַר אַלעמען
 אין די אויגן. יאָ, כ׳מיין מיט אַן אמת, ס׳איז דאָך אַזוי.
 זי איז פאַרחידושט. זי קוקט מיך שנעל אָן און שווייגט.
 דערנאָך זאָגט זי:

— אַך, נאָט מיינער! — מער זאָגט זי נאָרנישט.
 — וואָס מיינט איר דערמיט? — האָב איך געפּרעגט.
 — אַך, רעדט ניט אַזוי... איצט איז שוין ניט ווייט.
 און זי האָט פאַרשנעלערט אירע טריט.
 מיר פאַרנעמען זיך אויף אוניווערסיטעט = נאָס און מיר זען
 שוין די לאַמטערנעס פון סאַנט-אַלאַף-פּלאַץ. זי האָט ווידער אָנגע=
 הויבן צו גיין לאַנגזאַמער.

— איך וויל ניט זיין אינדיסקרעט, — האָב איך ווידער
 געזאָגט — אָבער אפּשר וואָלט איר מיר געזאָגט אַייער נאָמען,
 איידער מיר וועלן זיך צעשיידן? און אפּשר קענט איר, אויף איין
 רגע בלויז, אַראָפּנעמען אַייער וואואַל, איך זאָל קענען אַ קוק טאָן
 אויף אַיך. איך וואָלט אַיך זיין אַזוי דאַנקבאַר.
 פּויוע. איך האָב געוואַרט.

— איר האָט מיך שוין אַ מאָל געזען, — ענטפּערט זי.
 — אילאַיאַלי! — זאָג איך ווידער.
 — אַ האַלבן טאָג צייט האָט איר מיך פאַרפּאָלנט האַרט
 ביז צו מיין היים. איר זייט דאָן געווען שיכור?
 איך האָב ווידער געהערט, אַז זי האָט געשמייכלט.

— יא, — האָב איך געזאָגט: — יא, ליידער, בין איך דאָמאָלסט געווען שיכור.

— דאָס איז געווען מיאום פון אייער זייט!

און אַצעשמעטערטער האָב איך געמוזט מודה זיין, אז ס'איז טאָקע געווען מיאום פון מיין זייט.

מיר זיינען צוגעקומען צום פּאַנטאָן. מיר בלייבן שטיין און קוקן אַרויף צו אַ נאַנצער ריי באַלויבשענע פענסטער אין נומער 2.

— ווייטער טאָרט איר מיך ניט באַגלייטן, — זאָגט זי: —

דאָנק פאַר היינטיקן אָונט!

איך האָב אַראָפּגעלאָזט דעם קאַפּ. כ'האָב ניטש געוואָגט צו ריידן. איך האָב אַראָפּגענומען מיין הוט און בין געשטאַנען אַווי. וועט זי מיר אויסשטרעקן די האַנט?

— פאַרוואָס בעט איר מיך ניט מיטגיין מיט אייך אַ שטיקל

צוריק? — זאָגט זי אין אַ שפּאַס. אָפּער זי קוקט אויף די שפיצן פון אירע שיך.

— גאָט מיינער, — ענטפער איך, — ווען איר זאָלט נאָר

וועלן!

— גוט, אָבער אַ קליין שטיקל.

און מיר האָבן זיך אומגעקערט.

איך בין געווען העכסט צערודערט, ניט געוואוסט, ווי אַווי

איך זאָל גיין אַדער שטיין. די דאָזיקע מיידל האָט איבערגעקערט מיין גאַנצן געדאַנקענאַנג. איך בין געווען פאַרכאַפט, וואונדערבאַר

נליקלעך, ס'האָט זיך געדאַכט, איך קום אום פאַר פרייד. זי האָט בפירוש געוואָלט מיט מיר גיין צוריק. ס'איז ניט געווען מיין איינע

פאַל, ס'איז געווען איר אייגענער פאַרלאַנג. איך ניי און קוק זי אָן און ווער וואָס אַמאָל דרייסטער. זי ניט מיר צו מוט, ציט מיך

צו צו זיך מיט יעדן וואָרט. אויף אַ רגע פאַרגעס איך אָן מיין אַרעמקייט, מיין נישטיקייט, מיין נאַנצע עלנטע עקסיסענץ, איך

פיל, ווי דאָס בלוט צעניסט זיך מיט אַ וואַרעמען שטראָם איבער מיין קערפער, אַווי ווי אין די אַלטע גוטע טעג, איידער איך בין

איינגעבראַכן געוואָרן, און איך באַשלים צו דערגיין עפעס ביי איר דורך אַ שפיצל

— איבעריקנס, האָב איך דאָן פאַרפאַלנט נישט אײך, נאָר
אײער שוועסטער.

— מיין שוועסטער? — זאָגט זי העכסט פאַרוואַינדערט.
זי בלייבט שטיין, קוקט אויף מיר און וואַרט באמת אויף
אַן ענטפער. זי האָט געפרעגט מיטן גאַנצן ערנסט.

יאָ, — האָב איך געענטפערט. — הם! דאָס הייסט, די
יונגערע פון די צוויי דאָמען, וואָס זיינען געגאַנגען פאַראַויס.

— די יונגערע? אָהאַ! — זי האָט זיך פלוּצלוּנג צעלאַכט
הויך און האַרציק, ווי אַ קינד. — ווי געשייט איר זייט! איר האָט
דאָס געזאָגט מיט אַ כיוון, כדי איך זאָל אַראָפּנעמען די וואַזל.
איך פאַרשטיי. אָבער אויף דעם וועט איר לאַנג וואַרטן... אַלס
שטראַף.

מיר האָבן אָנגעהויבן צו לאַכן און צו שפּאַסן, די גאַנצע
צייט גערעדט אָן אויפהער. איך האָב נישט געוואוסט, וואָס כ׳האָב
גערעדט, מיר איז געווען אַזוי נומ. זי האָט דערציילט, אַז זי האָט
מיד שוין אַמאָל געזען אין טעאַטער, מיט אַ שטיק צייט צוריק.
איך בין געווען מיט דריי חברים און זיך אויפגעפירט ווי אַ משוגע-
נער; אַפנים, דעמאָלט בין איך אויך געווען שיכור, ליידער.

— פאַרוואָס האָט זי אַזוי געמיינט?

אָבער איך האָב אַזוי געלאַכט.

— אַזוי. יאָ, איך האָב פיל געלאַכט אין יענער צייט.

— און איצטער נישט?

— אַ יאָ, איצט אויך. ס׳איז אַזוי הערלעך אויף נאָטס וועלט!

מיר זיינען געקומען אויף קאַרל-יאָהאַן-נאַס. זי האָט געזאָגט:

— ווייטער גייען מיר נישט! — און מיר האָבן זיך אומגע-

קערט און זיינען ווידער אוועק אַרויף אונטערסיטעט-נאַס. אַז מיר

זיינען צוגעקומען צום פּאַנטאָן, האָב איך אַ ביסל פאַרלאַנגזאַמט

דעם גאַנג. איך האָב געוואוסט, אַז ווייטער באַגלייטן וועל איך נישט

קענען.

— איצט מוזט איר זיך אומקערן צוריק, — האָט זי גע-

זאָגט און איז געפליבן שטיין.

— יאָ, איך מוז טראַקע, — האָב איך געענטפערט.

אָבער זי האָט באַלד אַייגעפונען, אז איך קען זי באַגלייטן
ביז צו דער מיר. נאָט מיינער, עס איז ניטאָ אין דעם קיין שום
שלעכטס. ניט אמת?

— אַווראי ניט, — האָב איך געוואָנט.

אָבער בשעת מיר זיינען געשטאַנען ביים אַריינגאַנג, איז מיך
ווידער באַפאַלן מײן גאַנצער דלות. ווי קען מען נאָך האָבן אין
זיך מוט, אז מ'איז אַווי אַייגעבראַכן? איך בין געשטאַנען פאַר
אַ יונג מיידל אַ שמוציקער, אַן אָפּגעריסענער, צעקרוימט פון הונג-
נער, אומגעוואָסן, האַלב נאַקט, — בעסער אַייגענוקען ווערן
אין דער ערד! איך האָב זיך אַיינגעשרומפן, זיך אַיינגעהויקערט
און געוואָנט:

— איך וועל זיך שוין מער מיט אַיך ניט זען?

איך האָב ניט געהאַט קיין שום האָפּנונג אויף אַ דערלו-
בעניש צו טרעפן זיך מיט איר ווידער, איך האָב כמעט געוואָלט
אַ שאַרפן אָפּוואַג, וועלכער וואָלט מיך געשטאַרקט און געמאַכט
מיך גלייכגילטיק.

— יא, — האָט זי געוואָנט.

— ווען?

— איך ווייס ניט.

פויזע.

— קענט איר ניט אַראָפּנעמען די וואואַל אויף אַיינאונאיינ-
ציקער רגע? — האָב איך געוואָנט: — איך וואָל קענען זען, מיט
וועמען האָב איך גערעדט? אויף איין רגע! ווייל איך מוז דאָך
זען, מיט וועמען איך האָב גערעדט.
אַ שטילשווייגן.

— איר קענט מיך טרעפן דאָ דינסטאָג אינאָונט, — זאָגט

זי. — ווילט איר?

— יא, טייערע, אויב מ'איז נאָר מעגלעך!

— אַכט אַ זיינער

— גוט.

איך האָב אַ פיר געטאָן מיט דער האַנט איבער איר מאַנטל,
אַראָפּגעשאַרט פון אים דעם שניי, פשוט כדי צו האָבן אַן אויס-

רייד אַנצורירן זי; ס'איז מיר געווען אַ פרייד צו פילן איר נאַענטקייט.

— אָבער איר זאָלט נישט טראַכטן פון מיר צו שלעכט, —
האַט זי געזאָגט און האָט ווידער אַ שמיכל געטאָן.
— ניין...

פלוצלונג האָט זי געמאַכט אַ אַנטשלאָסענע באַוועגונג און
האַט אַרויפגעצויגן דעם וואַזאַל איבערן שטערן; מיר וויינען גע-
שטאַנען און האָבן אַ וויילע אָנגעקוקט איינס דאָס אַנדערע.
— אילאַיאַלי! — האָב איך אויסגערופן.

זי האָט זיך אויסגעשטרעקט, אַרומגעפלאַכטן די הענט אַרום
מיין האַלז און מיר אַ קוש געטאָן אין די ליפן. איך האָב געפילט,
ווי איר ברוסט האָט זיך געוויגט, זי האָט קוים אָפגעכאַפט דעם
אַטעם.

און אין איין קִּיָּה־עֵינן האָט זי זיך אַרויסגעריסן פון מייע
הענט, אַ געשריי געגעבן „אַ גוטע נאַכט!“, אַן אַן אַטעם, פליס-
שערנדיק, זיך אויסגעררייט און נישט זאָננדיק מער קיין וואָרט
אַרויפגעלאָפן אויף די טרעפּפּ...

די אַריינגאַנגסטיר האָט זיך פאַרמאַכט.

אויף מאָרגן האָט געשנייט נאָך שטאַרקער, אַ שווערער שניי,
אויסגעמישט מיט רעגן, איז געפאלן אין גרויסע בלויע שטיקער,
פון וועלכע עס איז געוואָרן אַ בלאָטע. דאָס וועטער איז געוואָרן
קאַלט און אַייזיק.

איך האָב זיך אויפגעכאַפט שפעט, דער קאַפּ מאָרנע באַ-
רוישט פון די געמישט-באַוועגונגען פון דעם אָונט, דאָס האַרץ
פאַרשיפורט פון דער שיינער באַגעגעניש. אין מיין אַנטציקונג בין
איך אַ וויילע געלעגן מיט אָפּענע אויגן און זיך פאַרגעשטעלט
אילאַיאַלין לעבן מיר זייט ביי זייט; איך האָב אויסגעשפּרייט די
הענט, זיך אַליין אַרומגענומען און אַ קוש געטאָן די לופּט.

ענדלעך בין איך אויפגעשטאַנען, אויסגעטרונקען ווידער אַ מעצל
מילך און באַלד נאָכדעם אויפגעטען אַ ביפּשטעקס. איך בין שוין

מער ניט געווען הוננעריק; נאָר מיינע גערוון זיינען ווידער געווען שטאַרק צעשרויפט.

איך בין אוועק אין אַ קראַם פון פאַרטיקע קליידער. מיר איז אַיינגעפאַלן, אַז איך וועל אפשר קריגן אַ געניצט וועסטל פאַר אַ ביליגן פרייז, אַבי נאָר אַנטאָן עפעס אונטערן רעקל, אַלץ איינס וואָס. איך בין אַרויף אויף די טרעפּ פון קראַם, געפונען אַ וועסטל און גענומען עס באַטראַכטן. בשעת איך האָב זיך דערמיט באַשעפּטיקט, איז פאַרבייגעגאַנגען אַ באַקאַנטער; ער האָט זיך געגרייסט און האָט מיך אַ רוף געטאָן. איך האָב אויפגעהאַנגען דאָס וועסטל און בין צו צו אים. ער איז געווען אַ טעכניקער און האָט זיך געקליבן אין קאַנטאָר.

— קומט מיט מיר אויסטרינקען צו גלאַז ביר, — האָט ער געוואָנט. — אָבער ניכער, ווייל איך האָב ווייניק צייט... וואָס איז דאָס פאַר אַ דאַמע, וואָס איר האָט שפּאַצירט מיט איר נעכטן אין אַוונט?

— הערט אױס, — האָב איך געוואָנט, אייפערזיכטיק שוין בלוז צו דעם געדאַנק אַליין: — אפשר איז דאָס נאָר מיין בלה? — צום טיױול, — האָט ער אויסגערופּן.

— יאָ, נעכטן אַוונט איז עס באַשלאָסן געוואָרן. איך האָב אים אַוועקגעלייגט, ער האָט געגלייבט מיר אומ- באַדינט.

איך האָב אים געוואָנט אַ ליגן, פטור צו ווערן פון אים; מיר האָבן באַקומען דאָס ביר, אויסגעטרונקען און אַוועקגעגאַנגען. — אַ גוטן!... הערט, — האָט ער פּלוצלונג געוואָנט: — איך בין אַיך שולדיק עטלעכע קראַן און סױז מיר אַ שאַנדע, וואָס איך האָב זיי נאָך אַיך אַלץ ניט אַוועקגעגעבן. אָבער איר וועט עס באַקומען אין דער נאָענטסטער צייט.

— אַדאַנק, — האָב איך געענטפּערט. אָבער איך האָב געוואוסט, אַז ער וועט מיר קיינמאַל די עטלעכע קראַן ניט אַוועק- געבן.

דאָס ביר האָט, צום באַדויערן, מיר גלייך אַ זעק געטאָן אין קאַפּ, מיר איז געוואָרן זייער הייס. דער געדאַנק וועגן דער

נעכטיקער באַגענעניש האָט מיך אינגאַנצן באַהערשט, כמעט צע-
טומלט. ווי אַזוי וועט דינסטאָג נישט קומען? ווי אַזוי וועט זיך
באַטראַכטן, וועט דערשפירן אַ חשד? ... אַ חשד צו וואָס? ... מיינע
געראַנקען האָבן מיטאַמאָל אָפגעלעבט און איך האָב זיך דערמאָנט
אַן דעם געלט. איך האָב זיך דערשראַקן. מיך איז באַפאַלן אַן
אימה פאַר זיך אַליין. די גנבה איז אַרויפגעשוואומען פאַר מיר
מיט אַלע אירע איינצלעייטן; איך האָב געזען פאַר זיך דאָס
קליינע קרעמל, דעם טאַמבאַנק, מיין מאַגערע האַנט, ווען איך האָב
געכאַפט דאָס געלט, און איך האָב זיך אויסגעמאָלט די גאַנצע
פראַצעדור, ווען די פאַליציי וועט מיך קומען צונעמען. קייטן אויף
די הענט און פיס, ניין, אויף די הענט אַליין, אפשר נאָר אויף
איינ האַנט, קראַטעס, דער פראַטאַקאָל פון דעם דעושוּרמאַן, דער
סקריפּ פון זיין פעדער, זיין בליק, זיין געפערלעכער בליק. נו,
הער טאַנען? אַ געשלאַסענע קאַמער, אייביקע פינסטערניש...

הם! איך האָב שטאַרק צוואַמענגעפּרעסט די פייסטן, זיך
אויפצומונטערן, געגאַנגען אַלץ שנעלער און צרויסגעקומען אויפן
סטאַדט־רף. דאָ האָב איך זיך צוגעזעצט.

וואָס פאַר אַ קינדעריי! ווער קען דאָס דערווייזן, אַז איך
האָב געגנבעט? אויס־רדעס, וואָס דער קרעמער וועט נישט וואָגן
אויפצוהייבן אַ טומל אָפילו ווען ער וועט זיך יאָ דערמאָנען, ווי
די זאַך איז געווען: צו טייער איז אים געווען זיין שטעלע. קייין
שום טומל, קיינע סצענעס, איך בעט אַיך וויער!

אַבער דאָס דאָזיקע געלט האָט פונדעסטוועגן אַ ביסל מיר
שווער געמאַכט דאָס האַרץ און נישט געלאָזט מיך צו רו. איך האָב
זיך אָנגעהויבן גריבלען אין זיך אַליין און קלאַר און דייטלעך
אַרויסגעזען, אַז פריער בין איך גליקלעכער געווען, דאַמאָלס,
ווען איך האָב ערלעך געליטן. און אילאַיאַלי! האָב איך דען אויך
זי נישט צורונטערגעשלעפט מיט מיינע זינדיקע הענט! נאָט מיינער,
נאָט מיינער! אילאַיאַלי!

איך האָב זיך אויסגעוויזן ווי אַ ווילדער אוממענטש, בין
פלוצלונג אויפגעשפרונגען און אַוועק גלייך צו דער קוכהענדלערין
לעבן אַפטייק. איך האָב נאָך געקענט זיך ריינוואַשן פון דער

שאַנדע, ס'איז נאָך געווען ווייט ניט צו שפּעט. איך וועל ווייזן דער נאַנצער וועלט, אַז איך בין עס אימשיטאָנד צו טאָן! אויפן וועג האָב איך דאָס געלט אָנגעגרייט, בין לעצטן ערע אין דער האַנט; איך האָב זיך אָנגעבויגן איבער דעם טישל פון דער הענדל-לערין, ווי איך וואָלט וועלן עפּעס קויפּן און, ניט געטראַכט, אַרייַנגערוקט איר דאָס געלט אין דער האַנט. איך האָב ניט געוואָנט קיין וואָרט און בין גלייך אַוועק.

ווי וואונדערבאַר אַיינגענעס איז ווידער צו ווערן אַן ערלע-כער מאַן! מיינע פּוסטע קעשענעס האָבן מיך שוין מער ניט באַלעסטיקט; ס'איז געווען אַ מחיה צו זיין אַ בעטלער אויף דאָס ניי. אין גרונד גענומען האָט מיר דאָס געלט פאַרשאַפט טיפּן צער, יעדעס מאָל האָב איך געטראַכט דערפון מיט אַ שוידער; איך בין ניט קיין פאַרדאַרבענער מענטש, מיין ערלעכע נאַטור איז געווען אויפגעבראַכט פון אַזאַ נידעריקער האַנדלונג. יאָ! נאָט צו דאַנקען, איך האָב זיך ווידער אויפגעהויבן אין מיינע אויגן. טוט מיר נאָך! — האָב איך געוואָנט און געקוקט אויפן פּלאַץ, וואָס האָט געקאָכט פון עולם; — טוט עס מיר נאָך! איך האָב באַגליקט אַן אַלטע, אַרעמע קוכנהענלערין; דאָס איז אַ מדרגה. זי האָט ניט געוואוסט פון וואָס צו זאָגן. היינט ביינאַכט וועלן אירע קינדער זיך שוין ניט לייגן שלאָפן הונגעריקע...

איך האָב זיך געקוויקט מיט די דאָזיקע געדאַנקען און אַייַנגעפונען, אַז איך האָב זיך אויפגעפירט גלענצנדיג. נאָט צו דאַנקען, פאַר געוואָרן פון דעם געלט.

פאַרשיכורט און גערווען, בין איך גענאַנגען איבער דער גאַס אַן אויפגעלעבטער. די פרייד, וואָס איך וועל קומען צו אילאָיאלי אַריינער, אַן ערלעכער, קענען קוקן איר גלייך אין די אויגן אַריין, האָט מיך אינגאַנצן באַהערשט; איך האָב ניט געהאַט מער קיין שום ווייטאַג, מייז קאָפּ איז געווען קלאַר, ס'האַט זיך גע-דאַכט, אַז דאָס איז אַ קאָפּ פון לויטער ליכט, וואָס איז געשטאַנען אויף מיינע אַקסלען און געלויבטן. מיר האָט זיך געוואָלט מאַכן נאַרישע שטיק, אַפּטאַן משוגהדיקע זאַכן, איבערקערן די נאַנצע שבאַט מיטן קאָפּ אַראָפּ. איבער דער נאַנצער גרענדסען-גאַס האָב

איך זיך אויפגעפירט ווי אַ משוגענער. אין די אויערן האָט מיר געהילכט און די שיכרות האָט גערוישט אין מיין מוח. באַנייטערט פון מיין ווילדער דרייסטקייט, האָב איך באַשלאָסן צו מעלדן דעם נאַסנקוריער, ווי אַלט בין איך, אָננעמען אים ביי דער האַנט, אַרייַנ-קוקן אים אין פנים אַריין און איבערלאָזן אים אָן שום ערקלע-רונגען. איך האָב אויסגעצייכנט אונטערשיידט ניואַנסן אין די שטימען און אין דעם געלעכטער פון די פאַרבייגייער, זיך צוגע-קוקט צו די קליינע פייגעלעך, וואָס האָבן אונטערגעהיפט אויף דער נאַס פאַר מיינע אויגן, שטודירט דעם אויסדרוק פון די ברוק-שטייער און געפונען דאָרטן פאַרשיידענע צייכנס און וואונדער-באַרע פיגורן. אזוי-אַרום בין איך געקומען ביי דעם סטאַרטינג-פלאַץ.

איך בלייב פלוצלונג שטיין שמיל און קוק אַראָפּ צו די דראַשקעס. די פורמאַנעס נייען זיך אַרום און שמועסן, די פערד שטייען מיט אַיינגעבויענע קעפּ, דאָס וועטער איז שלעכט ביי נאָר. — קום! — האָב איך אַגעשריי געטאָן און אונטערגעשמופט זיך אַליין מיט די איילנבויונגס. איך בין שנעל צוגעגאַנגען צום ערשטן עקיפּאָזש און זיך אַרייַנגעזעצט. — אולעוואָלדסווערן 37! — האָב איך אויסגערופן און מיר פאַרן אָפּ.

אויפן וועג האָט זיך דער קוטשער אָנגעהויבן אומצוקוקן הינטערוויילעכס און אַרייַנקוקן אין עקיפּאָזש אַריין, וואו איך בין געווען אונטער דער לעדערנער דעקע. איז אים אַיינגעפאלן אַ חשד? אָן שום ספק, מיין לומפיקע קליידונג איז אים געוואָרן פאַרדעכטיק.

— איך דאַרף זען איינעם אַ מענטשן! — האָב איך אים אַ געשריי געטאָן, כדי צו פאַרלויפן אים דעם וועג. און איך וויל אים איבערצייגן, אַז איך מוז אומבאַדינגט זען דעם דאָזיקן מענטשן. מיר בלייבן שטיין ביים נומער 37. איך שפּרינג אַרויס, לויף איבער די טרעפּ ביזן דריטן שטאַק, כאַפּ אָן דאָס גלעקל און קלינג. דאָס גלעקל אינעווייניק מאַכט אַ זעקס-זיבן שרעקלעכע קלונגען.

א מיידל קומט און עפנט אויף די טיר; איך באַמערק, אַז
זי טראַגט נאָלדענע רינגען אין די אויערן און שוואַרצע קנעפּ אין
דעם נרויען קלייד. זי קוקט מיך אָן דערשראָקן.

— איך דאַרף צו קיערילפּן, יאַאַכים קיערילף, דעם וואָל-
הענדלער, אויב מ'קען זיך אַזוי אויסדריקן. מיט איין וואָרט, מ'קען
אים מיט קיינעם ניט פאַרבייטן...

דאָס מיידל שאַקלט מיטן קאַפּ.

— קיערילף וואוינט דאָ ניט, — האָט זי געוואָנט.

זי קוקט מיך אָן און וויל שוין פאַרמאַכן די טיר. זי רעדט
אַרויס דעם דאָזיקן נאָמען אָן שום שוועריקייט, דערביי זעט זי
אויס, ווי זי וואָלט ווירקלעך געקענט דעם מענטשן וואָס איך זוך,
זי דאַרף זיך נאָר דערמאַנען, די פּוילערקע! איך בין געוואָרן אין
בעס, זיך אויסגעדרייט צו איר מיטן רוקן און בין אַראָפּגעלאָפּן פון
די טרעפּ.

— ניטאָ אים דאָ, שריי איך אַראָפּ צום פּורמאַן.

— ניט דאָ?

— ניין. פאַרט טאַמטע=אַס, נומער 11.

איך בין געווען אין דער העכסטער אויפּרענונג און טיילווייז
אַנגעשטעקט דערמיט דעם פּורמאַן; ער האָט זיכער געמיינט, אַז
דאָ גייט אום לעבן און איז גלייך געפאַרן ווייטער. ער האָט
שטאַרק אונטערנעטריבן די פּערד.

— ווי רופּט מען דעם דאָזיקן מענטשן? — האָט ער גע-
פּרעגט און זיך אויסגעדרייט אויף דער קעלניע.

— קיערילף, אַ וואָלהענדלער, קיערילף.

און דער פּורמאַן האָט אויך מסכים געווען, אַז מען קען מיט
קיינעם ניט פאַרבייטן דעם דאָזיקן מענטשן. האָט ער ניט געשראָגן
קיין העל רעקל?

— וואָס? — האָב איך אַ געשריי געטאָן: — אַ העל רעקל?

איר זייט משוגע געוואָרן? וואָס מיינט איר, דאָס איז אַ גלעזל

טיי? — דאָס דאָזיקע העלע רעקל האָט זיך לגמרי ניט געפּאַסט

און האָט מיר געפּאַרט די גאַנצע געשטאַלט, וואָס איך האָב זיך

אויסגעמאַלט אין מיין דמיון.

— ווי אזוי, האָט איר געזאָגט, רופט מען אים, קיעריליך?
 — נו, יאָ, — האָב איך געענטפּערט: — וואָס איז דאָ דער
 חידוש? אַ נאָמען איז ניט קיין שאַנדע.
 — האָט ער אפשר רויטע האָר?

זייער מעגלעך, אז ער האָט געהאַט רויטע האָר, און אז דער
 פּורמאַן האָט דערמאָנט וועגן דעם, האָב איך זיך גלייך איבער-
 צייגט, אז ער איז געווען גערעכט. איך בין געווען דאַנקבאַר דעם
 דאָזיקן אַרעמען פּורמאַן און אים געזאָגט, אז ער האָט גלייך תּוֹפּס
 געווען דעם דאָזיקן מענטשן; עס איז טאַקע אזוי ווי ער האָט גע-
 זאָגט; עס וואָלט אויסגען זייער משונה, ווען דער דאָזיקער מענטש
 וואָלט ניט געהאַט קיין רויטע האָר.

— ער איז, דאַכט זיך, אַ פּאַר מאָל מיט מיר געפּאַרן, —
 האָט דער פּורמאַן געזאָגט — ער האָט נאָך געהאַט אַ קנּופּשטעקן.
 דאָס האָט אינגאַנצן לעבעדיק געמאַכט מיין מענטשן און איך
 האָב געזאָגט:

— הע-הע. קיינער האָט נאָך דעם דאָזיקן מענטשן אָן דעם
 קנּופּשטעקן ניט געטראַפּן. דאָס מעגט איר זיין נאַנץ זיכער, נאַנץ
 זיכער.

יאָ, עס איז געווען קלאָר, אז דאָס איז דער זעלבער מענטש,
 וואָס ער האָט געפירט. ער האָט אים דערקענט...

און מיר זיינען געפּאַרן אזוי, אז פּונקטן זיינען געפּלויגן.
 אין דעם דאָזיקן אויפגערגטן צושטאַנד האָב איך אויף קיין
 איין רגע ניט פּאַרלאָרן דעם מוט. מיר פּאַרן פּאַרביי אַ פּאַליציאַנט.
 און איך באַמערק, אז ער טראָגט דעם נומער 69. די דאָזיקע צאָל
 איבערראַשט מיך מיט איר נרויזאַמער גענויקייט, שטעכט זיך אַרײַן,
 ווי אַ שפּליטער, אין מיין מוח. ניין=און=זעכציק, פּונקט ניין=און=
 זעכציק, איך וועל ניט פּאַרגעסן!

איך האָב זיך אָנגעלענט אין דער דראַשקע אַהינטער, אינעם
 נאַנצן אין דער שליטה פון די ווילדסטע פּאַנאַזיעס, זיך אַיינגע-
 שרומפּן אונטער דער לעדערנער בויד, קיינער זאָל ניט זען, ווי
 איך האָב באַוועגט מיט די ליפּן און געפּלאַפּלט איריאַטיש מיט זיך
 אַליין. דאָס משונעת ברויזט אין מיין מוח און איך גיב אים נאָר,

איך האָב דעם פולשטענדיקן באַוואַסטוויין, צו איך בין באַצייג פלוצט פון כוחות, וועלכע איך בין ניט אימשטאַנד זיך אַנטקעגנ-שטעלן. איך האָב גענומען לאַכן, שטום און ליידנשאַפטלעך, אָן שום סיבה, נאָך אַלץ פריילעך און שיפור פון די פאָר גלעזער ביה, וואָס איך אויסגעטרונקען. ביסלעכווייז הייבט מיין אויפגערגטקייט אָן אַדורכצוגיין, איך ווער אַלץ מער און מער באַרוקט. איך האָב דערפילט אַ קעלט אין מיין פאַרוואַנדעטן פינגער און אים פאַר-שטעקט אין קראַנץ, כּדי אַ ביסל אים אַנצוואַרעמען, אַזוי זיינען מיר געקומען אויף טאַמטע-גאַדע. דער פּורמאַן שטעלט זיך אָפּ.

איך גיי ניט אַיילנדיק אַראָפּ פון דראַשקע, אָן אָפּגעשוואַכט-טער און מיט אַ שווערן קאַפּ. איך גיי דורך דעם טויער, קום אַרויס אויף אַ הינטערהויף, שנייד אים דורך אין דער קווער, שטויס זיך אָן אויף אַ טיר, עפּן זי און פאַל אַריין אין אַ פּירדהויז, אין אַזאַ מין פּאָדערצימער אויף צוויי פענסטער. דאָרטן שטייען צוויי קופּערטן, איינער אויפן אַנדערן אין אַ ווינקל, און ביי דער וואַנט לענג-אויס אָן אַלמע ניט געפאַרבענע קאַנאַפע מיט אַ דעקע פון אויבן. רעכטס, אין דעם נאָענטסטן צימער, הער איך שטימען און אַ קינדער-געשריי און איבער מיר, אויפן צווייטן שטאַק, דעם בראַונ פון אַן אַיינפלאַטע, וואָס מען ש-ידט. דאָס אַלץ באַמערק איך, ווי איך קום נאָר אַריין.

איך גיי גאַנץ רווק דורך דעם צימער, צו דער אַנטקעגנדיג-קער טיר, לאַנגזאַם, אָן דעם געדאַנק צו אַנטלויפן, עפּן זי אויף, קום אַרויס אויף אַן אַנדערער גאַס, איך קוק אויפן הויז, וואָס איך בין נאָר-וואָס דורכגעגאַנגען, און לייען איבער אויף דער טיר: „צימערן פאַר אורחים מיט עסן“.

מיר איז גאַרניש אַיינגעפאַלן צו אַנטלויפן, אויסבאַהאַלטן זיך פון פּורמאַן, וואָס האָט געוואַרט אויף מיר; איך גיי מיר גאַנץ רווק איבער דער גאַס, אָן שרעק, ניט פּילנדיק קיין שום עוולה פון מיין זייט. קיערילף, דער דאָויקער וואַלהענדלער, וואָס איז אַזאַ לאַנגע צייט מיר געלעגן אין זיינען, דער דאָויקער מענטש, וואָס אין וויין עקסיטמענץ האָב איך געגלייבט און אַזוי אומבאַדינגט געמוזט אים שרעפּן, איז פאַרשוואַנדן פון מיינע געדאַנקען, זיך

אויסגעוועבט צוזאמען מיט צנדערע משיגענע איינפאלן, וואָס זיינען געבוירן און פּאַרלוירן געוואָרן איינס נאָכן אַנדערן; ער איז גע- בליבן אין מיין זיכרון ווי אַ שאַטן, אַן ערינערונג.

וואָס ווייטער איך בין געגאַנגען, אַלץ ניכטערער בין איך געוואָרן. איך האָב געפילט אַ שווערקייט און אַ מידקייט און קוים געשלעפט די פיס. דער שניי איז נאָך אַלץ געפאַלן אין גרויסע נאַסע שטיקער. צולעצט בין איך אַרויסגעקומען אויף גרענלאַנד האַרט ביו צום קלויסטער, וואו איך האָב זיך אַנידערגעזעצט אויף אַ באַנק. אַלע פאַרבייגייער האָבן מיך באַטראַכט מיט גרויס פאַרוואַנדערונג. איך בין פאַרוונקען אין געדאַנקען.

נאָט אין הימל, ווי ביטער איז געווען מיין גורל. מיין גאַנץ קלאַנדיק לעבן האָט מיך אַזוי פאַרמאַטערט און דערעכטן, אַז עס איז ניט ווערט געווען די מי צו קעמפן פאַר דעם. דער שליםמול האָט מיך אינגאַנצן בייגעקומען. עס איז געווען צו גרויזאם. איך בין אַזוי מערקווערדיק אַרונטער, אַז איך בין געוואָרן בלויו אַ שאַטן פון דעם, וואָס איך בין אַמאָל געווען. מייע אַקסלען האָבן זיך אַרפֿגעזעצט אויף איין זייט און ביי מיר האָט זיך אויסגעאַרבעט אַ געוואוינהייט גייענדיק אויסצוביינן זיך פֿאַראויס, כדי צו פאַר- לייכטערן די ברוסט, אויף וויפיל ס'האַט זיך נאָר געלאָזט. איך האָב אונטערוכט מיין קערפער מיט אַ פאַר טענ צוריק אינמיטן טאָג ביי זיך אין צימער און געוויינט איבער אים. עטלעכע וואָכן נאָכאַנאַנד האָב איך ניט איבערגעביטן דאָס העמד, עס איז האַרט געוואָרן פון אַלטן שווייס און האָט מיר אָנגעריבן די הויט אויפן נאַפּל; פון דער וואונד האָט זיך פּאַוויון אַ פּיסל בלוטיק וואַסער, ס'האַט ניט ווי געטאָן, אָבער כ'איז געווען אַזוי טרויעריק אַרומ- צוגיין מיט דער האַזיקער וואונד אויפן מיטן בויך. איך האָב ניט געהאַט וואָס צו טאָן דערצו און אַליין פון זיך האָט זיך דאָס ניט געוואָלט פאַרהיילן; איך האָב זי אַרומגעוואָשן, וואָרנענדיק עס אויסצוגעווישט און ווידער אָנגעטאָן די זעלבע העמד. איך האָב ניט געהאַט קיין ברירה...

איך זיך אויף דער באַנק און טראַכט וועגן דעם אַלעם און כ'איז מיר גאַנץ טרויעריק. ס'האַט מיך געעקלט פון זיך אַליין.

אפילו מיינע הענט זיינען מיר געווען אַפּשיילעך. דער דאָזיקער פּוילער, כמעט אומפאַרשעמטער אויסדרוק פון מיינע הענט פייניקט מיך און פאַרשאַפט מיר לייַדן; דער אויסזען פון מיינע מאַגערע פּינגער רענט מיך טיף אויף, איך פיל אַ טיפּן האָס צו מיין גאַנצן אַפּגעשוואַכטן קערפער און עס שוידערט מיך ביים געדאַנק, אַז איך מוו אים שלעפּן און פילן אים אויף ויך. נאָט מיינער, ווען עס וואָלט נאָר צו דעם אַלעם נעמען אַ סוף! איך וואָלט צווי גערן געשטאַרבן.

פּולשטענדיק רעזיגנירט, פאַרמיאוסט און דערנידעריקט אין מיין אייגענעם באַוואוסטזיין, בין איך מעכאַניש אויפגעשטאַנען און זיך געלאָזט גיין אַהיים. אויפן וועג בין איך פאַרבייגעגאַנגען דעם טויער, וואו איך האָב איבערגעלייענט: „תּכּרובּים ביי פּריילין אַנדערסען רעכטס אין טויער.“ — אַלטע זכּרונות! — האָב איך געוואָגט און זיך דערמאַנט מיין אַלטן צימער אין האַמערסבאַרג, דעם קליינעם ווינשטול, די צייטונגען אונטן, ביי דער טיר, די מורדה פון לייכטטורעם=דירעקטאָר און דעם בעקער פאַביאַן אַלסען. אַ יאָ דאַמאָלסט איז מיר געווען אַ סך בעסער ווי איצטער; אין איין נאַכט האָב איך אָנגעשריבן אַ פעליעטאַן פאַר צען קראָן, איצט קען איך שוין מער גאַרנישט ניט אָנשרייבן, בשום=אופן קען איך מער ניט שרייבן, מיין קאַפּ פּלייבט גלייך ליידיק, ווי איך הייב נאָר אָן. יאָ, איצט מוז עס נעמען אַן עק. און איך בין גע=

גאַנגען אין געגאַנגען.

וואָס געענטער איך בין צוגעגאַנגען צו מיין קרעמל, אַלץ מער האָב איך אומבאַוואוסטזיניק געהאַט דעם געפיל, אַז איך גיי אַנטקעגן עפעס אַ געפאַר; אָבער איך בין געווען פעסט אין מיין כּוונה, איך האָב זיך געוואָלט אַרויסגעבן. איך גיי אַרויף רווק אויף די טרעפּ, אין דער טיר טרעף איך אָן אַ קליין מיידעלע, וואָס האָט געהאַלטן אַ טעצל אין האַנט, און איך לאָז זי דורך און מאַך צו די טיר. דער קרעמער און איך שטייען ווידער פנים אל פנים, אַליין.

— נאָ, — זאָגט ער: — אַ שרעקלעכער וועטער.

צו וואָס איז דער הינטערגאָנג? פאַרוואָס האָט ער מיך גלייך
 נישט אָנגעכאַפט? איך פּאַל אַריין אין רציחה און איך זאָג:
 — איך בין נישט געקומען אַהער צו ריידן וועגן וועטער.
 די דאָזיקע האַסטיקייט איבערראַשט אים. זיין קליינער קרעם
 מערישער מוח קען עס נישט באַנעמען; אים איז אַפילו נישט אַיינגע-
 פּאַלן, אַז איך האָב אים אָפּגענאַרט אויף פינף קראַנץ.
 — צי דען ווייסט איר נישט, אַז איך האָב אַיך באַשווינדלט? —
 זאָג איך אויפגערעגט, און דערביי צימער איך, אַמעם שווער און
 בין גרייט אָנווענדן די פּויסטן, אויב ער וועט גלייך נישט צומרעטן
 צו דער זאַך.

אָבער דער אַרעמער מענטש ווייס נישט פון וואָס צו זאָגן.
 אָ, נאָט אין הימל, צווישן וואָס פאַר אַ נאַראַנים קומט עס
 אויס צו לעבן! איך זידל אים אויס, דערקלער אים פונקט נאָך
 פונקט, ווי די זאַך איז געווען, ווייז אים, וואו איך בין געשטאַנען,
 וואו איז ער געשטאַנען בשעת מעשה, וואו דאָס געלט איז געלעגן,
 ווי אַזוי איך האָב עס צוזאַמענגענומען און פאַרדריקט אין מיין
 פּויסט — און ער פאַרשטייט דאָס זאָל און פונדעסטוועגן מוט
 ער מיר נאָרנישט. ער קערט זיך אַהין און אַהער, הערט זיך צו
 צו די טריט אין דערביי! קן צימער, מאַכט מיר צייכנס, איך זאָל
 ריידן שטילער און צום לעצטן זאָגט ער:

— דאָס איז געווען העכסט נידערטרעכטיק פון אַייער זייט!
 — ניין, וואָרט אַ וויילע! — שריי איך, אין מיין דראַנג
 צו זאָגן אים אויף צו להכעיס און צו רייצן אים: — ס'איז גאָר-
 נישט געווען אַזוי נידערטרעכטיק, ווי זיין קרעמערישער מוח שטעלט
 זיך עס פאַר. דאָס געלט האָב איך ביי זיך נישט באַהאַלטן. דאָס
 וואָלט מיר אַפילו קיינמאָל נישט אַיינגעפּאַלן; איך פערזענלעך האָב
 נישט געוואָלט דערפון האָבן קיין שום נוצן, דאָס איז צו פרעמד
 מיין אָרנטלעכער נאַטור...

— וואָס זשע האָט איר געמאָן דערמיט?

— איך האָב עס אַוועקגעגעבן אינגאַנצן ביז איין ערע אָן
 אַלטער אַרעמער פרוי, ער זאָל עס וויסן זיין. אַזאָ מענטש בין איך
 שוין, איך פאַרנעם נישט אָן די אַרעמע מענטשן...

א וויילע שטייט ער און באטראכט דעם ענין, ווייזט אויס,
ניט זיכער, צי איך בין אן ערלעכער מאן אָדער ניין. דערנאָך
זאָגט ער:

— צי דען, האָט איר ניט געקענט בעסער אָפברענגען דאָס
געלט צוריק?

— ניין, הערט מיר אויס, — האָב איך איר הוצפהדיק געענט=
פערט: — איך האָב ניט געוואָלט פארשאפן אייך קיין אומאיינגע=
געמלעכקייט. איך האָב אייך געשווינט. און אַז דאָס איז דער דאַנק
פאר מיין איידלקייט. איך שטיי דאָ און דערקלער אייך דעם
גאַנצן ענין און איר זייט אומפארשעמט, ווי אַ הונט, איר נעמט ניט
אָן קיין שום מיטל צו ערליידיקן אונזער סיכסוך. איך בין דאָ
ריינגעוואָשן. איבעריקנס כאַפט אייך דער טייוול. אַ גוטן!

איך ביר אַרויס און שטאַרק אַ האַק געטאָן הינטער זיך
די טיר.

אָבער אַז איך בין געקומען צו זיך אין צימער, אין דער
דאָזיקער פינסטערער לאַך, דורכגעניצט פון ווייכן שניי, מיט
צימערנדיקע קני פון אַ מאַג וואַגלעניש, האָב איך תיבה אָנגעוואָרן
מיין נאווה און בין שטאַרק אַראָפגעפאלן ביי זיך. איך האָב חרטה
געהאַט, וואָס איך בין אָנגעפאלן אויפן אַרעמען מענטשן, געוויינט,
אָנגעכאַפט זיך ביים האַל, כדי צו באַשמראָפן זיך פאר דער דאָ=
זיקער מיאסער נידערטרעכטיקער האַנדלונג, געפייניקט זיך. אַזוואַי
האַט ער טויט-מורא געהאַט צו פאַרלירן די שטעלע און האָט ניט
געוואָגט צו מאַכן אַ טומל וועגן די פינף קראַן דיזוק, וואָס דער
געשעפט האָט געליטן. און איך האָב אויסגעניצט זיין מורא, אים
געפייניקט מיט מיין הויך ריידן, געשטאַכן אים מיט יעדן וואָרט,
וואָס איך האָב אויסגעשריען. און דער באַלעבאַס אַליין איז אפשר
געזעסן אין דעם דערבייזן צימער און איז שיר ניט אַרויס געוואָר
ווערן, וואָס איז דאָ געשען. ניין, ס'איז פשוט ניט צו באַגרייפן,
אויף וואָס פאַר אַ נידערטרעכטיקייט איך בין געווען פּעק!

אָבער פאַרוואָס האָט מען מיר ניט פאַרהאַלטן? דאַמאָלסט
וואָלט צו אַלץ גענומען אַ סוף. איך וואָלט דאָך אַליין אויסגע=
שטרעקט די הענט צו די קייטן. איך וואָלט ניט געשטעלט קיין

שום ווידערשטאנד; פארקערט, איך וואָלט נאָך אַליין צוגעהאַלפן.
רבונו-של-עולם! אַ טאָג פון מיין לעבן פאַר איין גליקלעכער
רנע! מיין גאַנצן לעבן פאַר אַ טעפל לינון! הער צו מיין תפילה
בלויו דאָסמאָל!...

איך האָב זיך אַנדערגעלייגט אין די נאַסע קליידער; איך
האָב געהאַט אַן אומקלאָרן געדאַנק, אַז ביינאַכט וועל איך נאָך
אפשר שטאַרבן, און איך האָב אָנגעווענדט מייע לעצטע כוחות,
אַ ביסל צו ברענגען אין אָרדענונג די בעט, כדי מאָרגן פרי וואָל
אַלץ אַרום מיר האָבן אַ שענערן אויסזען. איך האָב צונויפגעקרייצט
די הענט און אויסגעקליבן אַ פאַקוועמע לאַגע.

און איך דערמאָן זיך פלוצלונג אָן אילאיאַלי. ווי האָב איך
דאָס געקענט פאַרגעסן אָן איר דעם גאַנצן אָונט! און אַ שוואַכער
שטראַל ליכט דרינגט אַריין אין מיין האַרצן, — אַ קליינער וונענ-
שטראַל, וואָס האָט מיך אַזוי ליבלעך געוואַרעמט. און עס ווערט
אַלץ מער זוניק. אַ מילדע, צאַרטע, זידיקע שיין, וואָס פאַרירט
מיך אַזוי פאַרשיבורנדיק הערלעך. און די זון ברענט אַלץ העלער
און העלער, ברענט שאַרף אין מייע שליפן, פלאַמט שווער און
גליענדיק אין מיין אָפגעצערטן מוח. און צום סוף פלאַמט אויף
משונהדיק פאַר מייע אויגן אַ גאַרב פון שטראַלן. הימל און ערד
און פייער, מענטשן און חיות פון פייער, בערג פון פייער, טייַוואַ-
לים פון פייער, אַ תהום, אַ מדבר, די גאַנצע וועלט אין בראַנד,
אַ רויכיק-שלאַמענדיקער יום-הדין.

מער האָב איך גאַרנישט געזען און געהערט...

אויף מאָרגן האָב איך זיך אויפגעכאַפט אינגאַנצן נאָס פון
שווייס; מיך האָט געמאַטערט אַ שטאַרקער פיבער. לכתחילה האָב
איך ניט געהאַט קיין קלאָרן באַוואוסטזיין, וואָס מיט מיר איז
געשען נעכטן. איך האָב זיך פאַרוואַנדערט אַרומגעקוקט, געפילט
אַ פולשטענדיקע פאַרענדערונג אין מיין גאַנצן וועג, לחלוטין ניט
דערקענט זיך אַליין. איך האָב באַטאַפּט מייע הענט און פיס, זיך
געחידושט, וואָס דאָס פענסטער איז געווען נראָד אין דער וואַנט,
און ניט אין דער אַנטקעגנדיקער, געהערט דאָס טראַמפלען פון ד'

פערד אונטן, אויפן הויף, און געמיינט, אז דאָס קומט פון אויבן.
דערצו האָט מיר געאיבלט.

מיינע האָר וויינען נאָס און קאלט מיר געלעגן אויפן שטערן;
איך האָב זיך אויפגעהויבן אויף די איילנבויונגס און אַ קוק געטאָן
אויף דעם קישן: דאָרטן וויינען אויך געלעגן קיפקעס נאָע האָר
פאַר דער נאַכט וויינען מיינע פיס געשוואַלן געוואָרן אין די שיד;
אַבער זיי האָבן ניט וויי געטאָן, — מערנישט איך האָב ניט גע-
קענט באַוועגן מיט די פינגער, זיי וויינען מיר פאַרשטאַרט געוואָרן.
אז די צייט האָט זיך שוין דערנענטערט צו אָונט, און
ס'האָט שוין אָנגעהויבן טונקעלער צו ווערן, בין איך אויפגעשטאַ-
נען פון בעט און אָנגעהויבן אַרומגיין איבערן צימער. איך האָב
געמאַכט קליינע פאַרזיכטיקע טריט, געפרוּווט אַיינהאַלטן דאָס
גלייכגעוויכט און שאַנעווען מיינע פיס, אויף וויפיל ס'איז נאָר
געווען מעגלעך. איך האָב ניט זייער געליטן און ניט געוויינט;
איינגטלעך בין איך ניט געווען אומעטיק, פאַרקערט, איך בין געווען
שטאַרק צופרידן; מיר איז גאָרניט אַיינגעפאַלן אַפילו, אז עס קען
זיין אַנדערש, ווי עס איז געווען.

דערנאָך בין איך אַרויסגעגאַנגען. דאָס איינציקע, וואָס מיר
האָט אַ ביסל געשטערט, איז געווען דער הונגער, ניט קוקנדיק דערויף,
וואָס איך האָב געהאַט אַן עקל צום עסן. איך האָב ווידער אָנגעהויבן
צו שפירן אַ שענדלעכן אַפעטיט, אַ אינעווייניקסמע פּרעסערישע
תּשוקה, וועלכע איז וואָס אַמאָל געוואָרן אַלץ ערנער. עפעס האָט
מיר אומברחמנותדיק גענאַנט אין ברוסט, דאָרט אינעווייניק איז פאַר-
געקומען אַ שטילע אויסטערלישע אַרבעט. גלייך ווי דאָרטן וואָלטן
געווען אַ טון קלייניטשקע דיניטשקע חיהלעך, וועלכע פלעגן דאָ
אָועקלייגן דעם קאַפּ אויף איין זייט און אַ ביסל געווייגן, דערנאָך
געלייגט דעם קאַפּ אויף דער צווייטער זייט אין אַ ביסל געווייגן,
אַ ווייליטשקע געלעגן נאָר שטיל, ווידער אָנגעהויבן, געעקבערט
טיף אָן רעש און ניט געאַילט און אומעטום איבערגעלאָזט אויס-
געריזשעמע לעכער.

איך בין ניט געווען קראַנק, נאָר אָפּגעצערט, איך האָב אָנ-
געהויבן צו שוויצן און האָב געוואָלט גיין אויף סטאַרטאַרף; אָבער

דער וועג אהין איז געווען לאנג און שווער; צום סוף האָב איך זיך ווי עס איז כמעט דערשלעפט אַהינצו; איך בין געשטאַען אויפן ראָג מאַרק-פּלאַץ און דער דערביי:קער נאָם. דער שווייס האָט מיר פאַררונען די אויגן, פאַרנעצט די ברילן, מיך געמאַכט בלינד און איך בין געבליבן שטיין אויסצוווישן דאָס פנים. איך האָב ניט באַמערקט, וואו איך בין געשטאַען, נאָרניש געטראַכט וועגן דעם, אַרום מיר איז געווען אַ שרעקלעכער טומל.

פּלוצלונג דערהערט זיך אַ געשריי, אַ קאַלטער שאַרפּער — „היט זיך!“ איך הער דעם געשריי, הער אויסגעצייכנט און רוק זיך אָפּ געוועזן זיין אַ זייט, מאַך אַ שנעלן טראַג, אויף וויפיל עס דערלויבן מייע שוואַכע פּיס. אַן אומגעהייערע פּור מיט פּרויט פאַרט דורך האַרט פאַרביי מיר, רירט אָן מיטן ראָד מיין פּירושאַק. וואָלט איך געווען אַ ביסל פּלינקער, וואָלט איך עס פּריי אויסגעמיידט. איך וואָלט אפּשר געקענט זיין אַ ביסל פּלינקער, נאָר איין ביסל פּלינקער, ווען איך וואָלט געמאַכט אַן אָנ-שטרענגונג; איצט איז געווען שוין שפּעט, איין פּוס האָט מיר ווי געטאָן, אַ פאַר פינגער זיינען געוואָרן צעריבן. איך האָב געפּילט, ווי זיי האָבן זיך קאַנוואָלסיוו צוזאַמענגעקוועטשט אין שוּך.

דער פּורמאַן האָט מיט דעם גאַנצן כּוח אָפּגעהאַלטן די פּערה, זיך אויסגעדרייט אויפן וואָגן און האָט געפּרענט דערשראַקן, וואָס איך מאַך. אַ, ס'האַט געקענט זיין אַ סך ערגער... ס'איז ניט אַזוי געפּערלעך... איך גלויב ניט, אַז דאָס זאָל זיין אַ פּראַך... אַ, ביטע זייער...

ווי שנעל איך האָב נאָר געקענט, האָב איך זיך דערשלעפּט צו אַ באַנק. דער גרויסער עולם, וואָס האָט זיך אַרומגעקליבן אַרום מיר און גענאַפט, האָט מיר געשמערט. איינגשלעך, איז דאָך עס ניט געווען קיין טויטקלאַפּ און אויב ס'איז שוין יאָ באַשערט געווען דאָס אומגליק, האָט ער זיך לפי ערך נישט געענדיקט. דאָס ערנסטע איז געווען, וואָס דער שוּך האָט זיך צעשיגטן, דער וויל האָט זיך אָפּגעריסן ביים שפיץ. איך האָב אויפּגעהויבן דעם פּוס אין דערוועג אין דער לאַך פּון שוּך בלוז. נו, דאָס איז דאָך גע-שען ניט מיט אַ פּיוון, דער מענטש האָט דאָר ניט געהאַט קיין

שום כוונה צו מאכן מיר נאך ערגער, ווי מיר איז געווען; ער האט אליין געהאט צוזא דערשראקן פנים. ווען איך וואלט נאך געבעטן א קליין לעבל ברויט פון וואָגן, וואָלט ער מיר געגעבן, ער וואָלט עס מיר זיכער, מיט פרייד געגעבן. נאָט זאָל אים דערפאר העלפן!

איך האָב שווער געהונגערט און ניט געוואוסט, ווי אזוי פטור צו ווערן פון מיין אומפאַרשעמטן אָפּעטיט. איך האָב זיך אומגעדרייט אויף דער באַנק אַהער און אַהין און צוגעדריקט מיט דער ברוסט די קני. אַז ס'איז פינסטער געוואָרן, האָב איך זיך קוים מיט צרות אַוועקגעשלעפט צום ראַטהויז — נאָט ווייס, ווי אזוי איך בין אַהין דערנאַנטען, און זיך געזעצט אויפן ראַנד פון דער באַלוסטראַדע. איך האָב אָפּגעריסן אַ קעשענע פון מיין רעקל און עס אָנגעהויבן קייען, איבעריקנס אָן שום כוונה, מיט אַ פינסטערן אויסדרוק, די אויגן געווענדט אין רוים און נאָרנישט זעענדיק. איך האָב געהערט, ווי אַרום מיר האָבן זיך געשפּילט קינדער, אינסטינקטיוו פאַרנומען, ווען אַ שפּאַצירגייער איז פאַרביי מיר אַדורכגעגאַנגען; מער האָב איך ניט באַמערקט גאָרנישט. פּלוצלונג איז מיר אַייגענפּאַלן אַראָפּצוגיין אונטן אויפן מאַרק און קריגן אַ שטיקל רוי פּלייש. איך האָב זיך אויפגעהויבן, דורכגעקווערט די באַלוסטראַדע צום אַנדערן עק מאַרק און בין אַראָפּגעשטיגן. אַז איך בין שוין כמעט צוגעקומען צו אַ פּלייש־קראַם, האָב איך אַ געשריי געטאָן אין די טרעפּ אַרײַן און דראָענדיק, ווי איך וואָלט אָפּגעטריבן אַ הונט, וואָס איז אויבן איבערגעבליבן, האָב איך זיך פּרעך געווענדט צום ערשטן קצב:

— זײַט אזוי גוט, גיט מיר אַ ביין פאַר מיין הונט! בלויז אַ ביין, אָן פּלייש; ער זאָל נאָר האָבן עפעס צו האַלטן אין די ציין.

איך האָב באַקומען אַ ביין, אַ טויער ביינדרעלע, אויף וועלכן ס'איז נאָך געווען אַ ביסל פּלייש, און באַהאַלטן עס אונטערן רעקל. איך דאָב אזוי וואַרעם באַדאַנקט דעם מענטשן, אַז ער האָט מיך פאַרוואונדערט אָנגעקוקט.

— ניטאָ פאַרוואָס — האָט ער געזאָגט.

— אַך, זאָגט עס ניט, — האָב איך געמורמלט: — דאָס
איז זייער פיין פון אייך.
און איך בין צוועק אַרויף. מײן האַרץ האָט שטאַרק גע-
קלאַפּט.

איך האָב זיך פאַרקליבן ווי מעגלעך ווייט אין אַ ווינקל
און בין געבליבן שטיין ביי אַן אַיינגעפאַלענעם טויער, ערגעץ אויף
אַ הינטער-הויף. פון ערגעץ האָט זיך ניט געווען קיין ליכט, אַרום
מיר איז געווען אַ געבענטשטע פינסטערניש; איך האָב אַנגעהויבן
צו נאָגן דעם בײן. ער האָט ניט געהאַט קיין שום טעם, אַ שטינקענע-
דיקער גערוך פון פאַרבאַקן בלוט האָט זיך פון אים געטראָגן און
איך האָב געמוזט אויסברעכן. איך האָב ווידערצאמאַל געפרוּווט;
ווען איך וואָלט עס נאָר קענען אַינהאַלטן אין זיך, וואָלט עס
שוין זיכער געהאַט אַ ווירקונג; מען דאַרף עס נאָר אַינהאַלטן אין
מאַגן. אָבער איך האָב ווידער אויסגעבראַכן. איך בין געוואָרן אין
בעס, שטאַרק אַיינגעביסן דאָס פלייש, אַ קליין שטיקל פלייש,
און עס מיט גוואַלד אַראָפּגעשלונגען, און ס'האַט פאַרט ניט גע-
האַלפן; ווי נאָר די שטיקלעך פלייש פלעגן אַנגעוואַרעמט ווערן
אין בויד, פלעגן זיי אַרויף צוריק. איך האָב ווילד צוזאַמענגע-
דריקט די פויסטן, געוויינט פאַר מאַכטלאַזיקייט און געביסן דעם
ביין ווי אַ משוגענער; איך האָב געוויינט, אַז דער בײן איז געוואָרן
נאַס און שמוציק פון טרערן, און איך האָב אויסגעבראַכן. איך
האַב זיך געשאַלטן און ווידער געביסן דעם בײן, געוויינט, אַז דאָס
האַרץ האָט געקענט פלאַצן און ווידער געבראַכן. און הויך אויפן
קול האָב איך פאַרשאַלטן אַלץ אויף דער וועלט.

שטיל. קיין שום מענטש, קיין ליכט, קיין גערויש. איך בין
אין דער גרעסטער אינערלעכער אויפגענונג, אַטעם שווער, און
קריצנדיק מיט די ציין וויין איך יעדעס מאָל, וואָס איך ניב אָפּ
צוריק די קליינע ביסנס פלייש, וועלכע וואָלטן מיך אפשר אַ ביסל
געועטיקט. אַז קיין זאך האָט מיר ניט געהאַלפן, ווי איך האָב זיך
ניט געמיט. האָב איך אין מאַכטלאַזן האַס אַ שליידער געטאָן דעם
ביין אַן טויער, פאַרכאַפט פון רציחה, — געשריען און ווילד
געדראָט צום הימל אַרויף, מיט אַ פאַרטייבטן, הייעריקן קול

אויסגעשריען נאָמס נאָמען, אויסבייגנדיק די פינגער ווי קרעלן...
 איך זאָג דיר, הייליקער בעל אין הימל, דו ביסט ניטאָ, אָבער
 אויב דו וואָלסט יאָ געווען, וואָלט איך דורך אַזוי פאַרשאַלטן, אַז
 דיין הימל וואָלט אַ צימער געמאַן פון העלישן פייער. איך זאָג דיר —
 איך האָב דיר געווידמעט מייע פּוּחֹת, אָבער דו האָסט זיי אָפּגע-
 ווענדט, האָסט מיך פאַרשטויסן און איך קער זיך אָפּ אויף אייביק
 פון דיר, ווייל דו האָסט ניט דערקענט די שעה פון רחמים. איך
 זאָג דיר, איך ווייס, אַז איך מוז שטאַרבן און פּונדעסטוועגן,
 שטייענדיק ביים טויט, פאַרראַכט איך דיר, דו הימלישער אָפּיס.
 דו האָסט אָנגעווענדט קעגן מיר גוואַלדמאַט און דו ווייסט ניט, אַז
 איך בייג זיך קיינמאַל ניט אין אומגליק. צי דען האָסטו דאָס ניט
 געוואוסט? דו האָסט מיין האַרץ אין שלאָף באַשאַפּן. איך זאָג
 דיר, מיין נאַנץ לעבן און יעדן טראָפּן בלוט אין מיר פרייט זיך
 צו פאַרראַכטן דיר און אַ שפּיי צו טאָן אויף דיין חסד. פון דער
 שעה אָן אַנטזאָג איך זיך פון אַלע דייע מעשים און פון דיין נאַנצן
 וועגן. איך וועל פאַרשילטן מיין געראַנק, אויב ער וועט ווידער
 דענקען וועגן דיר, און צערייסן מייע ליפּן, אויב זיי וועלן ווידער
 אַנרופּן דיין נאָמען. איך זאָג דיר, אויב דו עקסיסטירסט נאָר, איך
 איך זאָג דיר דאָס לעצטע וואָרט אין לעבן און טויט, איך זאָג
 דיר — אַדיע! און איצט ווער איך אַנטשוויגן, קער זיך אָפּ פון
 דיר און איך ניי מיין וועג...

שמיל.

איך צימער פאַר אויפּרעגונג און אוממאַכט, שטיי אַלץ אויפּן
 זעלבן אָרט, אַלץ נאָך מורמלענדיק קללות און זידלווערטער,
 בליפענדיק נאָך דעם האַטטיקן געוויין, צעבראַכן און אָפּגעשוואַכט
 נאָך דעם משוגענעם אויסברוך פון בעס. אַך, ס'איז געווען אַלץ
 בלוז מליצה און ליטעראַטור, וואָס איך האָב געברויכט אָפּילו
 אין מיין גרעסטער נויט, דאָס איז געווען פּלוידעריי. איך שטיי
 דאָ אפּשר ביי אַ האַלב שעה און וויין און פּליסטער און האַלט
 זיך פּעסט אָן טויער. פּלוזלונג הער איך שטימען, אַ געשפרעך
 צווישן צוויי פאַרבייגייער. איך עפּרינג אָפּ פון טויער, שלעפּ זיך
 פּאָע וואַנט און קום ווידער אַרויס אויף באַלויכטענע גאַסן. בשעת

איך שלעב זיך איבער יונגסבאקען, הייבט אן מיין מוח פלוצלונג צו ארבעטן אין א העכסט אויסטערלישער ריכטונג. מיר הייבט זיך אן צו דאכטן, אז די ארעמע היילעך אונטן, אויפן מארק-פלאץ, די קרעמלעך און די שפייכלערס און די שטעלעלעך מיט אלט-ווארג פארמאוסן די גאנצע געגנט. זיי פארמאוסן דעם גאנצן אויסזען פון פלאץ, באפלעקן די שטאט — פע, נידער מיט דער אלטווארג! און איך בין געגאנגען און אויסגעריכט אויפן קאפ, וויפיל וואלט געקאסט אריבערצופירן אהער דעם געאָראַפישן איי-סטיטוט, די דאָויקע שיינע געביידע, וואָס פלעגט מיר אזוי שמענ-דיק געפעלן ווערן, ווען איך פלעג ניט פארבייגיין. אזא מין טראג-ספּאַרט וועט זיך ניט לאָזן מאַכן ווייניקער ווי פאַר אַ קאַפיטאַל בון אַ זיבעציק — צוויי און זיבעציק טויזנט קראַן — אַ שיינע סומע, מען מוז מודה זיין, אַ גאַנץ קיילעכדיקע מטבע, אויף אַן אָנהייב. און איך האָב צוגעשאַקלט מיט מיין שווערן קאַפּ און האָב מסכים געווען, אז דאָס איז אַ גאַנץ קיילעכדיקע מטבע, אויף אַן אָנהייב. איך האָב נאָך אַלץ געציטערט מיטן גאַנצן קערפער און פון צייט צייט טיף אָפּגעשלוכצט פון דעם פריע-קדיקן וויינען.

איך האָב געהאַט דאָס געפיל, אז מיר איז שוין געבליבן ווייניק צו לעבן, אז, אין גרונד גענומען, ענדיק איך מיין לידל; אָבער איך בין געווען גאַנץ גלייכנילטיק, דאָס האָט מיך לגמרי ניט אינטערעסירט. פאַרקערט, איך בין געגאָנגען דורך דער שטאָט צום האַפּן, אַלץ ווייטער און ווייטער פון מיין צימער. אַנך האָב זיך אויסגעצייכנט גוט געקענט לייגן אויף דער גאַס און שטאַרבן. די צרות האָבן מיך געמאַכט אַלץ מער און מער אומשפּרענוודיק, און מיין באַרוואונדעטער פּוס האָט ש-אַרק געאַפלט; איך האָב אַפילו געהאַט דעם אַיינדרוק, אז דער ווייטאָג פאַרשפּרײט זיך איבער דעם גאַנצן פּוס. אָבער אַפילו דאָס האָט ניט שטאַרק ווי געטאָן, איך בין אויסגעשטאַנען ערגערע זאַכן.

אזוי בין איך געקומען צו דעם אַיינבאַהאַפּן. דאָרטן איז ניט געווען קיין שום באַוועגונג, קיין גערודער, נאָר וואו-ניט-וואו האָט זיך געזען אַ מענטש, אַ מאַטראַס אָדער אַ פישער, וואָס איז אַרומגעגאַנגען, די הענט אין די קעשענעס פאַרלייגט. איך האָב

באמערקט איינעם א הינקעדיקן מענטשן, וועלכער האָט מיך שטאַר אָנגעקוקט, בשעת מיר זיינען פאַרביי איינער דעם אַנדערן, אינעם סטינקמיוו האָב איך אים אָפגעשטעלט, אונטערנעהויבן דעם הוט און געפרעגט, צי דער „מאָנאַך“ איז אָפגעשוואומען. און נאָכהער האָב איך זיך ניט געקענט אַיינהאַלטן, ניט אַ שנעל צו טאָן מיט די פינגער האַרט פאַר זיינע אויגן און אַ זאָג טאָן: — צו אַלדי טייול, „מאָנאַך!“ „מאָנאַך“, איך האָב נאָר אָן אים פאַרנעסן! דער געדאַנק וועגן אים האָט פונדעסטוועגן אומבאַוואוסטזיניק געדרעמלט טיף אין מיר, איך האָב מיט אים זיך אַרומגעטראָגן, אַליין ניט וויסנדיק דערפון.

— יא, מיט דעם אייבערשטנס הילף, דער „מאָנאַך“ איז שוין אָפגעשוואומען.

— קען ער מיר אפשר זאָגן, וואוהיין?

דער מענטש פאַרטראַכט זיך, שטייט אויף דעם לענגערן פוס און האַלט דעם קירצערן אין דער לופטן; דער קירצערער פאַמבלט זיך אַ ביסל צו.

— ניין, — זאָגט ער, — איר ווייסט, מיט וואָס מ'האַט אים אָנגעלאָרן?

— ניין, — ענטפער איך.

אָבער איך האָב שוין פאַרנעסן וועגן „מאָנאַך“ און געפרעגט דעם מענטשן, ווי ווייט קען זיין ביז האַלמעשטראַנד, רעכענענדיק אויף די אַלטע נוטע געאָגראַפישע מיילן.

— ביז האַלמעשטראַנד? איך מוין, אַז...

— אָדער ביז וועבלינגענס?

— וואָס האָב איך געוואָלט זאָגן, ביז האַלמעשטראַנד, מוין

איך, איו...

— אַך, הערט, מיר איז גראַד אַיינגעפאלן, — האָב איך

אים ווידער איבערגעשלאָגן די רייד: — אפשר וועט איר זיין אַזוי פריינדלעך און געבן מיר אַ ביסל טאַבאַק, נאָר אַ קליין ביסעלע טאַבאַק!

איך האָב באַקומען טאַבאַק, האַרציק באַדאַנקט דעם מענטשן און בין אַוועק. דעם טאַבאַק האָב איך נאָרניט באַנוצט, איך האָב

אים גלייך אריינגעלייגט אין קעשענע. דער מענטש האָט מיך אַלץ באַגלייט מיט די אויגן, אפשר האָב איך מיט עפעס דערוועקט ביי אים אַ חשד; וואוהין איך בין ניט געגאנגען, האָב איך אַלץ געשפירט נאָך זיך ויין אומצוטרוילעכן בליק און איך האָב ניט געוואלט זיך לאָזן פאַרפאַלן פון דעם דאָזיקן מענטשן. איך האָב זיך אומגעקערט און בין ווידער צוגעגאנגען צו אים און געזאָגט: — נאָרדלמאַכער.

דעם איין וואָרט: „נאָרדלמאַכער“, ניט מער. בשעת איך זאָג דאָס, קוק איך אים אָן שאַרף. איך האָב געפילט, ווי אימהריק איך קוק אים אָן; ווי איך וואָלט געקוקט אויף אים פון אַן אנדער וועלט.

געזאָגט דאָס דאָזיקע וואָרט, בלייב איך אַ וויילע שטיין. דערנאָך שלעפּ איך זיך צוריק אַוועק אויפן איינבאַן=פלאַץ. דער מענטש האָט קיין פּיפּס ניט געטאָן. ער האָט מיך נאָר באַגלייט מיט די אויגן. נאָרדלמאַכער? איך האָב זיך פּלוצלונג אַפּגעשטעלט. נו, יא, איך האָב עס גלייך דערפילט. דעם דאָזיקן קריפּל האָב איך שוין אַמאָל פּריער געטראָפּן. אויף גרענדסען, אין אַ ליכטיקן פּרימאָרנ, ווען איך האָב פאַרזעצט מיין וועסטל. מיר האָט זיך אויסגעוויזן, אז פון יענעם טאָג אָן איז אַריבער אַן אייביקייט.

בשעת איך שטיי אַזוי און טראַכט וועגן דעם, — אָנגעשפּאַרט אָן דער וואַנט פון הויז אויפן ראַגן מאַרק און האַפּן=גאַס, ווער איך פּלוצלונג אויפגעצייטערט און וויל מאַכן פּליטה, אז מיר געלינגט עס ניט, קוק איך פאַרעקשנט גלייך פאַר זיך, אַפּגעוואָרפּן חרפה און שאַנדע, פאַרפאַלן — איך שטיי פּנים אל פּנים מיטן „קאָמאָנדיר“.

איך ווער באַוואַיסזיניק פּרעך, איך טרעט אַפּילו אַפּ פון דער וואַנט, פּרי צו ציען אויף זיך ויין אויפּמערקזאַמקייט. און איך טו עס ניט דערפאַר, כּדי צו דערוועקן צו זיך רחמנות, נאָר דערפאַר פּרי חוּק צו מאַכן איבער זיך אַליין, שטעלן זיך צום שאַנדע=סלוף; איך וואָלט געקענט אַנידערפאַלן אויף דער ערד און בעטן דעם „קאָמאָנדיר“, ער זאָל איבער מיר דורכשפּרייזן, אָנטרעטן

מיר אויפן פנים, איך האָב אים אַפילו נישט געוואָנט קיין נומער אָונט.

דער „קאָמאָדיר“ האָט אַפנים פאַרשטאַנען, אַז מיט מיר איז עפעס נישט גלאַט, ער האָט אַ ביסל פאַרלאַנגזאַמט וויינע טריט און, כּדי אים אָפצושטעלן, האָב איך געוואָנט:
— איך וואָלט אַיך שוין עפעס געבראַכט, אָבער עס קומט עפעס נישט אַרויס קיין רעכטס.
— אַווי נאָר? — האָט ער געענטפערט מיט אַ פראַגע. —
האַט איר עס נאָך אַלואַ נישט פאַרענדיקט?

— ניין, איך האָב עס נאָך נישט פאַרענדיקט.
אָבער פון דעם „קאָמאָדירס“ פריינדלעכקייט ווערן פּלוצ־לונג מינינע אויגן פול מיט טרערן. און איך הייב אָן פאַרבישערט צו הוסטן, כּדי צוצוגעבן זיך אַ שטרענג פנים. דער „קאָמאָדיר“ שטויסט דורך די לופט דורך דער נאָז; ער קוקט מיך אָן.
— הערט נאָר, האָט איר כאַטש איצטער פון וואַנען צו לעבן? — זאָגט ער.

— ניין, — האָב איך געענטפערט, דאָס האָב איך נישט. איך האָב נאָך היינט נישט געגעסן, אָבער...
— נאָט איז מיט אַיך, מ'קען דאָך נישט דערלאָזן, איר זאָלט אויסגיין פון הוננער, מענטש איינער! — רופט אויס דער רעדאַקטאָר טאָר און ער נעמט זיך תּיכּף פאַר דער קעשענע.

דאָ דערוואַכט אין מיר דאָס געפיל פון שאַנדע. וואַקלענדיק זיך, גיי איך ווידער אָפּ צו דער וואַנט און האַלט זיך פעסט. איך און זע, זוי דער קאָמאָדיר גריבלט זיך אין זיין בייטל, אָבער איך זאָג נאָרנישט. און ער דערלאַנגט מיר אַ צען קראַן. ער מאַכט נישט דערפון קיין שום וועגן, ער גיט מיר פשוט צען קראַן. דערביי חזרט ער איבער: „מ'קען דאָך נישט דערלאָזן, איר זאָלט שטאַרבן פון הוננער“.

איך האָב אַ שטאַמל געטאָן אָן אָפּוואַן און נישט גלייך צוגע-נומען דאָס פאַפּירל: איך שעם זיך באמת... אויסערדעם איז עס צו פּיל...
...

— נעמט ניכער! — זאגט ער און קוקט אויפן זיינער. —
 איך האָב געוואַרט אויפן צוג און אָט קומט ער אָן, הער איך.
 איך האָב גענומען דאָס נעלט, בין געוואָרן צעטומלט פאַר
 פרייד און ניט געזאָגט מער קיין וואָרט, איך האָב אים אָפּילו ניט
 באַדאַנקט.

— איר דאַרפט זיך ניט ושענידן, — זאָגט דער „קאַמאַנדיר“
 צום שלום: — איר וועט דערפאַר עפעס אַנשרייבן, איך ווייס עס.
 און ער איז אַוועק.

צו ער איז אָפּגעגאַנגען פון מיר, האָב איך זיך פּלוצלונג
 דערמאַנט, אז איך האָב ניט באַוווּן אים אָפּצודאַנקען פאַר דער
 דאָזיקער הילף. איך האָב געפרוּווט אַניאַנן אים, אָבער כּיִהאָב ניט
 געקענט רירן זיך אַזוי שנעל, מיינע פּים האָבן זיך אָפּגעזאָגט צו
 דינען און איך בין שיר ניט געפאַלן. און ער האָט זיך אַלץ מער
 און מער דערווייטערט. איך האָב שוין מערניט פּרוּבירט און גע-
 וואַלט אים אַ רוף טאָן, אָבער איך האָב ניט געוואַגט און אז איך
 האָב סוף=בל=סוף פּונדעסטוועגן אָנגענומען זיך מיט מוט און אַ גע-
 שריי געטאָן איינמאַל, צוויימאַל, איז ער שוין געווען צו ווייט און
 מיין קול צו שוואַך.

אך בין געבליבן אויפן טראַטואַר, נאָכגעקוקט אים און
 שטיל געוויינט. — אַזוינס האָב איך נאָך ניט געזען! — האָב
 איך געזאָגט צו זיך אַליין: — ער האָט מיר געגעבן צען קראַן!
 איך האָב זיך אומגעקערט צוריק, בין געבליבן שטיין אויפן זעלבן
 אָרט, וואו ער איז פריער געשטאַנען און נאָכגעמאַכט אַלע זיינע
 באַוועגונגען. און איך האָב צוגעטראָגן דעם באַנקנאָט צו מיינע
 פייכטע אויגן, באַטראַכט עס פון ביידע זייטן און גענומען שווערן —
 אין דער וועלט אַריין שווערן, אַז אַלץ זאָל זיין אַזוי אמתדיק, ווי
 דאָס, וואָס איך האָב געהאַלטן אין דער האַנט, איז געווען צען
 קראַן.

אין אַ צייט אַרום, אפשר אין אַ לאַנגער צייט אַרום, וויילע
 אומעטום איז שוין נאָר שטיל געוואָרן, — האָב איך זיך נאָנט
 אומגעריכט אַיינגעפונען אויף דער טאַמטע=גאַס נומער 11. דאָ האָב
 איך דאָך אָפּגעטראַט דעם פּורמאַן, וואָס האָט מיך אומגעפירט, דאָ

בין איך דורכגעגאנגען פון קיינעם ניט באַמערקט אויף דער צווייטער זייט הויז. געשטאַנען אַ וויילע און געקומען צו זיך און, באַוואַנדערנדיק זיך אַליין, בין איך צום צווייטן מאָל אַריין דורכן טויער גלייך אין די „צימערן פאַר אורחים מיט עסן“. דאָ האָב איך געבעטן אַ נאַכטלענער און גלייך באַקומען אַ בעט.

דינסטאָג.

זונטיין און שטילקייט, אַ וואַנדערפאַר לויטערער טאָג. דער שניי איז צעגאַנגען; אומעטום איז לעבן, פרייד, גליקלעכע פנימער, שמייכלעך, געלעכטער. פון די פאַנטאַזיען שטייגן אויף בייגנאַר=טיקע שנירלעך וואַסער, נאַלדענע פון דער זון, בלויע פון בלויען הימל...

אַרום האַלבן טאָג בין איך אַרויס פון מיין אַכסניא אויף דער טאַמטע=גאַס, וואו איך האָב נאָך אַלץ געוואוינט און געלאָזט זיך וואוילגיין — אַדאַנק דעם „קאַמאַנדירס“ צען קראַץ, און בין אַוועק אין שטאַט אַריין. איך בין געווען אין דער פריידיקסטער שטימונג, דעם נאַנצן אָונט זיך אומערדרייט אויף די באַלעבסטמע נאַסן און אַנגעקוקט מענטשן. נאָך איידער דער זייער איז געוואָרן זיבן, האָב איך שוין געמאַכט אַ שפאַציר צום סאַנט=אַלאַף=פּלאַץ אין בוגנבא געכאַפט אַ קוק אויפן פענסטער נומער 2. אין אַ שעה אַרום וועל איך זי זען! די גאַנצע צייט בין איך אַרומגעגאַנגען עפּעס אין אַ לייכטן זיסן שרעק. וואָס וועט געשען? וואָס וועל איך איר זאָגן, אַז זי וועט אַראָפּ פון די טרעפּ? נוסן אָונט, פריילין? אַדער נאָר אַ שמייכל טאָג? איך האָב באַשלאָסן זיך אַפּצושטעלן אויפן שמייכל. ועלבסטפאַרשטענדלעך — וועל איך זיך טיף פאַרנייגן.

איך בין אַוועק, אַ ביסל פאַרשעמט, וואָס איך בין אַזוי פרי געקומען, אומגעגאַנגען הין און צוריק איבער קאַרל=יאָהאַן=גאַס און פון צייט צו צייט געכאַפט אַ קוק אויפן אוניווערסיטעטס=ווייגער. אַז ס'איז געוואָרן אַכט, בין איך ווידער אַוועק אויף אוניווערסיטעט=גאַס. אויפן וועג איז מיר אַיינגעפאַלן, אַז איך קען פאַרשפּע=טיקן אויף אַ פאַר מינוט, און איך האָב זיך גענומען אַיילן, ווי איך

האָב נאָר געקאָנט. מיר האָט זייער וויי געטאָן די פיס, בכלל אָבער האָט מיר נאָרנישט ניט געפעלט.

ביים פּאַנטאָן בין איך געבליבן שטיין און שווער אָפּגע-
אַטעמט; דאָ בין איך נאָנץ לאַנג געשטאַנען, געקוקט אויף די
פענסטער אין נומער 2, אָבער זי איז ניט געקומען. נו, איך וועל
שוין וואַרטן, איך האָב זיך ניט וואָס צו אַיילן. מסתּמא האָט איר
עפעס געשטערט. און איך האָב ווייטער געוואַרט. אפשר האָט זיך
מיר אינגאַנצן געהלומט? די ערשטע באַגעגעניש מיט איר אין דער
פּאַנטאָזיע איבערגעלעבט, אין יענער נאַכט, ווען איך בין געלעגן
אין פיבער? אומאַנטשלאָסן האָב איך זיך אָנגעהויבן אַרײַנצו-
טראַכטן און געפילט זיך ווייט ניט זיכער מיט דעם גאַנצן ענין
מיינעם.

— הם! — האָט עמעצער הינטער מיר געזאָגט.

איך האָב געהערט דעם דאָזיקן הוסט, כּײַהאָב אויך געהערט
לייכטע טריט לעבן מיר, אָבער איך האָב זיך ניט אָפּגעקערט,
נאָר אַיינגעשפּאַרט געקוקט אויף די גרויסע טרעפּ פּאַר מיינע
אײַגן.

— נוטן אָונט! — הער איך דערנאָך.

איך פּאַרנעס אַ שמיכל צו מאָן, איך כאָפּ זיך ניט אָפּילו
פּאַרן הוט. איך בין אזוי פּאַרוואַנדערט, וואָס זי איז געקומען פּון
אַן אַנדערער וײַט.

— איר האָט לאַנג געוואַרט? — זאָגט זי און אַטעמט האַס-
טיק פּון גיבן גאַנג.

— ניין, נאָר, איך בין דאָ ניט לאַנג געקומען, — האָב איך
געענטפּערט. — און וואָס וואָלט געשאַרט, אז איך וואָלט לאַנג
געוואַרט. איבעריקנס האָב איך געמיינט, אז איר וועט קומען פּון
דער אַנדערער וײַט.

— איך האָב באַגלייט די מוטער צו באַקאַנטע, היינט אָונט
וועט זי ניט זיין אין דער היים.

— אזוי! — האָב איך געזאָגט.

און מיר זיינען אַוועק ביידע. אויסן ראַג שטייט אַפּאָליציאַנט
און קוקט אונז אָן.

— וואוהין איינמלעך נייען מיר? — זאגט זי און בלייבט שטיין.

— וואוהין איר ווילט, נאָר וואוהין איר ווילט.
— אַ יאָ, אָבער ס'איז זייער לאַנגווייליק אליין דאָס צו באַשטימען.
פאַווע.

און איך זאָג, כרי נאָר עפעס צו זאָגן:
— ווי איך זע, איז פינסטער אין אייערע פענסטער.
— אַך יאָ! — האָט זי לעבהאַפטיק געענטפערט — דאָס מיידל האָט זיך היינט אויך אָפגעבעטן. אזוי אז איך בין איינער אליין אין שטוב.

מיר שטעלן זיך ביידע אָפ און קוקן אויף די פענסטער אין נומער 2, גלייך ווי קיינער פון אונז וואָלט זיי פריער ניט געזען.

— מיר קענען דאָך אַרויפגיין צו אַיך, — זאָג איך — איך וועל די גאַנצע צייט זיצן ביי דער טיר, אויב איר ווילט...

אָבער איצט האָב איך געציטערט פאַר אויפגענונג און שוין חרטה געהאַט, וואָס איך בין געווען צו געוואָנט. טאָמער באַליידיקט זי זיך און גייט אַוועק פון מיר? טאָמער וועל איך זי מער ניט זען? אַך, דער שליממזליקער אַנצוג מיינער! פאַרצווייפלט האָב איך געוואַרט אויף אַן ענטפער.

— איר דאַרפט גאָרניט זיצן ביי דער טיר — זאָגט זי.
מיר גייען אַרויף.

אין פיררהויז, וואו ס'איז געווען פינסטער, האָט זי מיך געזאָגט: בען ביי דער האַנט און מיך געפירט. איך דאַרף גאָרניט זיין אַזא שטילער, האָט זי געזאָגט, איך האָב געקענט גאַנץ רוזק ריידן און מיר זיינען אַריין. זי האָט געמאַכט ליכטיק — האָט ניט אָנגעצונדן קיין לאַמפּ, נאָר אַ ליכט. אַנצוגרנדיק די ליכט, האָט זי געזאָגט מיט אַן אָפגעהאַקטן געלעכטער:

— אָבער איר זאָלט ניט קוקן אויף מיר. איך שעם זיך. אָבער מער וועל איך עס קיינמאָל ניט טאָן.

— וואָס וועט איר מער קיינמאָל ניט טאָן?
 — איך וועל מער קיינמאָל ניט... צד; ניין, נאָט זאָל אָפּ=
 היטן... איך וועל אַיך מער קיינמאָל ניט קושן.
 — איר וועט עס ניט? — האָב איך געזאָגט און מיר האָבן
 זיך ביידע צעלאַכט.

איך האָב אויסגעשטרעקט צו איר די הענט, זי האָט זיך
 ארויסגעדרייט אָן אַ ווייט, מיך אויסגעמיטן אַריבערלויפנדיק אויפן
 אנדערן עק טיש. אַ וויילע האָבן מיר זיך איינע דעם אנדערן אָנגע=
 קוקט, צווישן אונז איז געשטאַנען דאָס ליכט.
 דערנאָך האָט זי אָנגעהויבן אָפצובינדן די וואואל און אַראָפּ=
 נעמען דעם הוט, בשעת אירע פינקלדיקע אויגן האָבן געקוקט
 אויף מיר, נאָכגעפאַלגט יעדע באַוועגונג מייע, איך זאָל זי ניט
 כאַפּן. איך האָב ווידער געמאַכט אַן אָנפאַל, געשטרויכלט געוואָרן
 אָן טעפעך און בין געפאַלן; איך האָב זיך ניט געקענט אַיינהאַלטן
 אויף דעם קראַנקן פּוס. איך האָב זיך אויפגעהויבן אין גרויס
 פאַרלענהייט.

— נאָט טיינער, ווי איר זייט רויט געוואָרן! — האָט זי
 געזאָגט — אָבער איר זייט אַזוי אומגעשיקט!
 — יאָ, ס'איז אמת.

און מיר הייבן אָן ווידער צו לויפן אַרום.
 — מיר דוכט זיך, אַז איר הינקט?
 — יאָ, איך הינק צו אַ ביסל, אָבער נאָר ווייניק.
 — דעם לעצטן מאָל האָט איר געהאַט אַ קראַנקן פינגער,
 איצט האָט איר אַ קראַנקן פּוס; איר האָט אַזוי פיל צרות.
 — מיט עטלעכע מעג צוריק האָט מען מיך לייכט איבער=
 געפאַרן.

— איבערגעפאַרן? ווידער שיכרעהייט? ניין, נאָט זאָל
 מיך אָפהיטן, ווי לעבט איר עס, יונגעראַמן! — זי האָט גערראָט
 מיטן פינגער און געוואָרן ערנסט. — איצט זעצן מיר זיך! — האָט
 זי געזאָגט — ניין, נאָר ניט לעבן דער מיר, איר זייט צו באַ=
 שידן, — אַהער! איר אַהין, איך אַהער, אָט אַזוי... צד, ס'איז
 שרעקלעך לאַנגווייליק מיט באַשיידענע מענטשן! אַלץ מוז מען

אלוין טאָן און ריידן, ניטאָ קיין שום הילף. צום ביישפּיל, איר האָט זייער פּיין געקענט האַלטן אייער האַנט אויף דעם אָנלען פון מיין שטול, איר האָט דאָס געקענט גלענצנד אַליין פאַרשטיין, און ווען איך זאָל דאָס אייך זאָגן, הייבט איר אויף אויף מיר אַ פּאַר אויגן, ווי איר וואָלט ניט גענלייבט, וואָס מען זאָגט אייך. יאָ, ס'איז באמת אַזוי, איך האָב עס שוין עטלעכע מאָל באַמערקט, אָט מאַכט איר איצט אויך אַזוי. אָבער ווילט מיר נאָר ניט איבערצייגן, אַז איר ווייט שטענדיק אַזוי באַשיידן, אויב איר וועט בכלל וואָגן זיך צו פאַרטיידיקן. איר ווייט: עווען נאָנץ פּרעך, ווען איר ווייט שיכורערהייט מיר נאָכגענאַנען ביז מיין שטוב און פאַרפּאָלגט מיר מיט אייער שאַרפּוין. „איר וועט פאַרלירן אייער בוך, פּרייליך, איר וועט אומבאַדינגט פאַרלירן אייער בוך!“ האַ-האַ-האַ! פּוין, דאָס איז, באמת, עווען פון אייך זייער מיאוס!

איך בין געזעסן פאַרלירן און געקוקט אויף איר. מיין האַרץ האָט הויך געקלאַפּט, דאָס בלוט האָט מיט אַ הייסן שטראָם זיך צענאָסן איבער די אַדערן. וואָס פאַר אַ תּענוּג איז ווידער צו זיצן אין אַ מענטשלעכער וואוינונג, הערן, ווי עס טיקט דער זיינער, ריידן מיט אַ יונגער, לעבעדיקער מיידל, און ניט מיט זיך אַליין.

— פאַרוואָס רעדט איר נאָרניט?

— ניין, ווי ליב איר ווייט! — האָב איך געזאָגט. — איך זיך דאָ און בין אינגאַנצן אין אייער מאַכט, אָט דאָ, אין דעם מאַמענט, אינערלעך אין אייער מאַכט. פאַרפּאָלן. איר ווייט דאָס אויסטערלישסטע ווען, וואָס... טיילמאָל לויכטן אייערע אויגן אַזוי, אַז איך האָב נאָך אַזעלכע אויגן קיינמאָל ניט געזען. זיי זעען אויס ווי בלומען. וואָס? ניין, ניין, אפשר ניט ווי בלומען נאָר, נאָר... איך בין אינגאַנצן פאַרליבט אין אייך, ס'וועט נאָרנישט העלפּן. ווי הייסט איר? איר מוזט מיר זאָגן, ווי אַזוי איר הייסט...

— ניין, און ווי הייסט איר? נאָט מיינער, איך האָב ווידער שיר ניט פאַרנעסן. דעם גאַנצן טאָג נעכטן געטראַכט, אַז איך דאַרף אייך פּרעגן. דאָס הייסט, ניט דעם גאַנצן טאָג, איך האָב נאָר ניט געטראַכט וועגן אייך דעם גאַנצן טאָג.

— ווייסט איר, ווי אזוי האָב איך אייך אַ נאָמען געגעבן?
איך האָב אייך אַ נאָמען געגעבן אילאַיאַלי. ווי געפעלט עס אייך?
אַזאָ שוועבנדיקער קלאַנג....

— אילאַיאַלי?

— יאָ.

— דאָס איז אויף אַ פּרעמדער שפּראַך?

— הים. ניין, איינגטלעך.

— יאָ, עס קלינגט ניט שלעכט.

נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען, האָבן מיר איינע די אַנדערע
געזאָגט אונזערע נעמען. זי האָט זיך געוועזט לעבן מיר אויסן
דיוואַן און האָט אָפּגעשטויסן מיטן פּוס דעס שטול, און מיר האָבן
ווידער אָנגעהויבן צו פּלוידערן.

— היינט אָוונט האָט איר זיך אָפּגעראַזירט, — האָט זי
געזאָגט. — בכלל, האָט איר אַ בעזערן אויסזען ווי לעצטנס,
איבעריקנס נאָר אַ קליין ביסעלע בעסער, רעדט זיך עפעס נאָר
ניט איין... ניין, דאָס לעצטע מאָל זייט איר ווירקלעך געווען
אַ פּאַרזעניש. דערצו נאָך האָט איר געהאַט אַן עקלהאַפטע שמאַטע
אויסן פינגער. און מיט אַזאָ אויסזען האָט איר דורכאויס געוואָלט,
איך זאָל ניין מיט אייך ערגעץ אויסטרינקען אַ גלעזל וויין.
אַ שיינעם דאַנק.

— הייסט עס, אַז איר זייט דאַמאָלסט מיט מיר ניט געזאָגט-
גען בלויז צוליב מיין לומפיקן אויסזען? — האָב איך געזאָגט.
— ניין, — האָט זי געענטפּערט און אַראָפּגעלאָזט די אויגן. —
ניין, נאָט אין אַן ערות, ניט צוליב דעם. איך האָב אַפילו ניט
אַ טראַכט געטאָן וועגן דעם.

— הערט אויס, — האָב איך געזאָגט — איר זיצט דאָ,
און איר מיינט אַפּנים, אַז איך קען זיך אזוי לעבן און זיך אָנטאָן
פּונקט ווי איך וואָלט עס געוואָלט? אָבער דאָס קען איך ליידער
ניט. איך בין זייער, זייער אַרעם.

זי האָט מיך אָנגעקוקט.

— אַרעם? — האָט זי געזאָגט.

— יאָ. איך בין אַרעם.

פאזע.

— אַך, נאָט מיינער, איך בין דאָך אויך אַרעם — האָט זי
געזאָגט מיט אַ שטאַלצער באַוועגונג פון קאָפּ.
איר אימלעכס וואָרט האָט מיך פאַרשיכורט, אַריינגערונגען
מיר אין האַרצן אַרײַן [ווי אַ טראָפּן ווײַן, הגם דאָס איז געווען
אַ גאַנץ דורכשניטלעך מיידל פון קריסטיאַניע מיטן דיאַלעקט,
געשיקטקײט און פלוידעריי. מיך האָט אַנטציקט איר געוויינהייט
אַנצובײַנן אַ ביסל דעם קאָפּ אויף אַ זײַט און הערן, ווען איך
האָב עפעס גערעדט. און איך האָב געפילט איר אַטעם אויף מײַן
פנים.

— איר ווייסט, — האָב איך געזאָגט: — אַז... אָבער איר
וואָלט ניט ווערן בײַז... אַז איך האָב זיך, נעכטן אינאַוונט, גע-
לייגט אין בעט, האָב איך אויסגעשטרעקט די האַנט צו אײַך...
אַט אַווי... ווי איר וואָלט דאָרטן געלעגן. און אַווי האָב איך
אַינגעשלאָפּן.

— אַווי? דאָס איז שײַן.

פאזע.

— אָבער אַווינס האָט איר נאָר געקענט טאָן פונדערווייטנס;
וויילע אַניס...

— אַ ניט, מײַנט איר, וואָלט איך עס ניט געקענט טאָן?

— איך מײַן, אַז ניט.

— אַ ניין, פון מיר קען מען אַלץ ערוואַרטן — האָב איך

געזאָגט.

און איך האָב זי אַרומגענומען.

— אַלץ ערוואַרטן? — האָט זי בלוין געענטפערט.

דאָס, וואָס זי האָט מיך געהאַלטן פאַר אַ צו באַשיידענעם
מענטשן, האָט מיך געערגערט און באַליידיקט; איך האָב זיך גע-
מאַכט אַ האַרץ און זי אַנגענומען בײַ דער האַנט. אָבער זי האָט
גאַנץ קאַלטבלוטיק זי צוריקגענומען און האָט זיך פון מיר אָפּגע-
גערוקט. דאָס האָט בײַ מיר ווידער אַוועקגענומען דעם מוט. איך
האָב זיך פאַרשעמט און אַנגעהויבן צו קוקן אין פענסטער. איך
בין געווען צו נישטיק, איך האָב גאַרניט באַדראַפט אַריינצונעמען

זיך אין קאפ. ווען איך טרעף זי אמאל, בשעת איך האָב נאָך אויסגעווען ווי אַ מענטש, אין די טעג פון מיין וואוילשטאַנד, ווען איך האָב זיך ווי עס איז דורכגעשלאָגן, וואָלט געווען נאָר אַ דערש. איך האָב זיך דערפילט אַראָפּגעפאלן ביי זיך.

— אָט, זעט איר! — האָט זי געזאָגט: — אָט זעט נאָר אַליין; מען קען זיך אָפּשרעקן מיט איין קנייטשל אויפן שטערן, פאַרשעמען מיט דעם, וואָס מען רוקט זיך אָפּ פון זיך... זי האָט שעלמיש געלאַכט מיט פאַרמאַכטע אויגן, ווי זי וואָלט ניט געקענט פאַרטראַגן, אז מען קוקט אויף איר...

— אָבער, נאָט אין הימל! — האָב איך אויסגערופן: — איצט וועט איר שוין זען!

און איך האָב זי פעסט אַדומגענומען פאַר די אַקסלען. וואָס איז זי פון זינען אַראָפּ? האַלט מיך פאַר אַן אומדערפאַרענעם! כע, איך וואָלט דאָך... קיינער וואָלט מיר ניט קענען זאָגן, אז אין דעם פרט בין איך אָפּגעשטאַנען, אַזאָ טייוול פון אַ מיידל! ווען עס זאָל קומען דערצו, וואָלט...

אַזוי ווי איך וואָלט צו עפעס אויף דער וועלט געטויגט!
זי איז געזעסן אינגאַנצן רוזק און די גאַנצע צייט געהאַלטן פאַרמאַכט די אויגן, און קיינער פון אונז האָט ניט גערעדט. איך האָב זי פעסט צוגעדריקט צו זיך, געפרעסט איר קערפער צו מיין ברוסט, און זי האָט ניט גערעדט קיין וואָרט. איך האָב געהערט, ווי ס'האַבן געקלאַפט אונזערע הערצער, ביי מיר אַזוי נוט ווי ביי איר, און עס האָט אָפּגעקלונגען ווי דאָס געטראַמפל פון פּערר.

איך האָב זי אַ קוש געטאָן. מער האָב איך ניט געוואוסט, וואָס עס טוט זיך מיט מיר. איך האָב געזאָגט עפעס אַנאַרישקייט, פון וועלכער זי האָט געלאַכט, געשעפטעט איר אין מויל אַריין צערטלעכע נעמען, גענלעט איר די באַקן, געקושט זיי פיל מאָל. איך האָב אָפּגעשפּיליעט איין קנעפל אָדער צוויי פון איר לייבל און כ'האַב דערווען אירע ברוסט, וואָס האָבן אַפּערנעשימערט פון פון אונטערן העמד ווי צוויי זיסע וואונדער.

איך מען אַ קוק טאָן? — זאָג איך און פרוּוו אָפּצושפּיליען עטלעכע קנעפלעך, פרוּוו מאַכן אַ גרעסערע עפענונג; אָבער איך

בין געווען צו אויפגערעגט און ניט געקענט פארטיק ווערן מיט די אונטערשטע קנעפלעך, וואו דאָס לייבל איז שטייף פארשפיליעט. — איך מעג אַ קוק טאָן אַ ביסל... נאָר אַ ביסעלע...

זי נעמט מיך אַרום לאַנגזאַם און צערטלעך מיט דער האַנט ביים האַלדז; איר אַטעם הויכט מיר גלייך אין פנים אַריין פון אירע רויטע ציטערנדיקע נאָזלעכער; מיט דער אַנדערער האַנט הייבט זי אַן אַליין אַפצושפיליען די קנעפלעך, איינס נאָכן אַנדערן. זי לאַכט אין פאַרלענגנהייט מיט אַן אַפּנעהאַקטן געלעכטער און קוקט עטלעכע מאָל צו מיר אַרויף, צי איך באַמערק, אָו זי האָט מורא; זי מאַכט לויז די בענדלעך, שפיליעט אָפּ דעם קאַרסעט, זי איז אַנטציקט און דערשראָקן. און מיט מיינע גראַבע הענט עסק איך זיך ביי די דאָזיקע בענדלעך און קנעפלעך... פּדי אַפּצווענדן מיינ אויפּמערקזאַמקייט פון דעם, וואָס זי טוט, גלעט זי מיר מיט דער לינקער האַנט איבערן אַקסל און זאָגט:

— סאָר אַ סך אויסגעפאַלענע האָר דאָ ליגט!

— יאָ, — ענטפער איך און וויל זיך צוטוילען מיט מיינע

ליפּן צו איר ברוסט.

אין דעם מאָמענט ליגט זי מיט אַ אַפּנעשפיליעט קלייר. פּלוצלונג קומט זי ווי צו זיך, גלייך זי וואָלט אַיינגעפונען, אָו זי איז צו ווייט פאַרנאַנגען, און פאַרריכט זיך אַ ביסל. און פּדי צו באַהאַלטן די שאַנדע, הייבט זי ווידער אָן צו ריידן וועגן דער מאַסע אויסגעקראַכענע האָר אויף מיינע אַקסלען:

— באַרוואָס קריכן אַייך אַזוי אויס די האָר?

— איך ווייס ניט.

— איר טרינקט מסתמא אַ סך און אפשר... פּי, איך וויל

עס נאָר ניט אויסריידן! איר מעגט אַייך שעמען! ניין, דאָס האָב איך פון אַייך ניט ערוואַרט! נאָך אַזוי יונג און פאַרלירט שוין די האָר!... מוזט איר מיר טאַקע אַזוי גוט זיין און דערציילן, ווי אַזוי לעבט איר אַייגנטלעך. איך בין זיכער, אָו ס'איז עטוואָס שרעקלעכס! אַפּער דעם נאַנצן אמת, אַן שום תירוצים! איבער ריקנס, וועל איך זען נאָך אַייער פנים, אויב איר וועט עפעס וועלן באַהאַלטן. אַלזאָ, דערציילט!

אַך, ווי איך בין געוואָרן מיר! מיט וואָס פאַר אַ פאַרנעניגן וואָלט איך בעסער שטיל געועסן און געקוקט אויף איר, איידער שפּילן אַ קאָמעדיע און פּטרן כּוּחות אויף די אַלע פּרוּוון. איך האָב צו נאָרנישט ניט געטוינט, איך בין געוואָרן אַ שמאַטע.

— נו, הייבט אָן! — האָט זי געזאָגט.

איך האָב אויסגענוצט די געלעגנהייט און דערציילט אַלץ און דערציילט נאָר דעם אמת. איך האָב נאָרנישט ניט פאַרנע- שטעלט ערנער, ווי ס'איז געווען, כּי האָב ניט געהאַט ברעה צו דערוועגן צו זיך רחמנות; איך האָב אַפּילו געזאָגט, אַז איינמאָל אין אַוונט האָב איך געגנבעט פינף קראָן.

זי איז געועסן מיט אַן אָפּענעם מויל און געהאַרעט, בלאַס, דערשטאַקן, מיט גלאַנציקע אויגן, פּול אימה. איך האָב עס געוואָלט פאַרריכטן, פאַרנלעטן דעם שלעכטן אַינדרוק, וואָס מײן דערצייל- לונג האָט געמאַכט, האָב איך זיך אויפּגעהויבן און געזאָגט:

— אָבער דאָס איז דאָך שוין אַלץ פאַרביי, איצט קען דער- פּון מער קיין רייד ניט זיין. איצט בין איך געוויכערט...

אָבער זי איז געווען זייער פאַראומערט. — נאָט זאָל אַפּ- היטן! — האָט זי געזאָגט און אַנטשוויגן געוואָרן. זי האָט עס איבערגעחזרט מיט קורצע הפּסקות עטלעכע מאָל און ווידער גע- שוויגן — נאָט זאָל אַפּהיטן!

איך האָב אָנגעהויבן צו שפּאַסן, זי צו קיצלען, צוגעצויגן זי צו מיר אויף דער ברוסט. זי האָט ווידער פאַרשפּילעט איר קלייד און דאָס האָט מיר פאַרדראָסן. פאַרוואָס האָט זי ווידער פאַר- קנעפּלט דאָס קלייד? צי דען בין איך איצט אין אירע אויגן ווייניקער ווערט געווען, ווי ווען איך וואָלט זיך מודה געווען, אַז די האָר זיינען מיר אויסגעקראָכן פּון אַן אויסגעלאַסענעם לעבן? צי דען וואָלט איך איר בעסער געפּעלן, אַז איך וואָלט זיך אַרויס- געשטעלט פאַר אַ לעב-ינג?... אָן תּירוצים, דאָ גילט נאָר אַנט- שלאָסנקייט, און אויב נאָר אַנטשלאַסנקייט, טאָ לאָזט מײך!

איך האָב געמוזט מאַכן אַ נייעם פּרוּוו.

איך האָב זי אַוועקגעלייגט, נאַנץ פּשוט — אַוועקגעלייגט

אויף דיוואן. זי האָט זיך געווערט, איבעריקנס נאַנץ ווייניק, און
האַט מיך אָנגעקוקט פאַרוואונדערט.

— ניין... וואָס ווילט איר? — האָט זי געוואָגט.

— וואָס וויל איר?!

— ניין... ניין אָבער...

— יאָ, יאָ...

— ניין, איר הערט! — האָט זי אויסגערופן און זי האָט
צוגעגעבן די דאָזיקע באַליידיקנדיקע ווערטער: — מיר דאַכט זיך,
אַז איר זייט אַ משונענער.

איך האָב זיך ניט ווילנדיק אָפּגעהאַלטן.

— איר מיינט עס ניט ערנסט?

— אָבער איר האָט זאָגט מאַדנעם אויסווען! און אין יענעם
פּרימאַרנן, ווען איר האָט מיך פאַרפּאָלנט, דאַמאַלסט זייט איר,
אַלזאָ, אויך ניט געווען שיכור?

— ניין. אָבער איר בין דאַמאַלסט ניט געווען אויך הונט-
געריק. איך האָב נאָר-וואָס געהאַט אָפּגעגעסן.

— איז נאָך ערנער.

— פאַר איר וואָלט גלייכער געווען, איר זאָל זיין שיכור?

— יאָ... אַך, איך האָב מורא פאַר איר! גאָט מיינער,

לאָזט מיך אָבער אָפּ!

איך האָב זיך געשלאָגן מיט דער דעה. ניין, אזוי האָב איך
עס ניט געקענט איבערלאָזן, איך וואָלט צופיל פאַרלוירן. וואָס
איז דאָס פאַר אַ פאַרשאַלטענע פלוידעריי אין אַזאַ שפּעטער אָונט-
שעה אויף אַ סאָפּע! הע, מיט אַזעלכע תירוצימלעך זיך וועלן
אויסדרייען אין אַזאַ מאַמענט! גלייך ווי איך וואָלט ניט וויסן, אַז
דאָס אַלץ איז געווען ניט מער ווי שעמענדיקייט. אַזאַ תּם זאָל
איר שוין זיין. אָט אזוי! שטילער! גענוג נאַרישקייט! לעבן זאָל
דער קיניג און דאָס פּאַטערלאַנד!

זי האָט זיך געווערט נאַנץ שטאַרק, צו שטאַרק, אויף צו
ווערן זיך בלוז אַזוי שעמענדיקייט. איך האָב אַ שטויס געמאַן,
ווי ניט בכיוון, דאָס ליכט, און עס איז אומגעפאַלן און האָט

זיך פארלאָשן. זי האָט געשטעלט אַ פאַרצווייפלטן ווידערשטאַנד, אײנמאַל אַפילו אַ שטילן קוויטש געטאָן.

— ניין, דאָס ניט, דאָס ניט! אויב איר ווילט, קענט איר שוין בעסער אַ קוש טאָן מיין ברוסט. מיין ליבער, מיין נוטער! איך האָב זיך גלייך אָפּגעהאַלטן. אירע ווערטער האָבן גע- קלונגען אַזוי דערשראָקן און הילפלאָז, אַז איך בין געווען טיף געטראָפן. זי האָט מיר געוואָלט באַלוינען, דערלויבנדיק אַ קוש טאָן אין ברוסט! דאָס איז געווען אַזוי שיין, שיין און נאַיוו! איך האָב געוואָלט פאַר איר אויף די קני.

— אָבער מיין ליב קינד!... — האָב איך געזאָגט, שטאַרק פאַרווירט, — איך פאַרשטיי ניט... איך באַגרייף, באמת ניט, וואָס איז דאָס פאַר אַ שפּיל...

זי האָט זיך אויפּגעהויבן און האָט מיט ציטערדיקע הענט ווידער אָנגעצונדן דאָס ליכט; איך האָב זיך ווידער אָנגעלעענט אויף דער סאָפּע און נאָרנישט ניט געטאָן. וואָס וועט איצט זיין? אין גרונד גענומען, האָב איך זיך געפילט עקלהאַפט. זי האָט אַ קוק געטאָן אויף דער וואַנט, אויפן זייגער און האָט אויפּגעציטערט.

— אַך, שוין קומט אָן דאָס שטובמיידל! — האָט זי געזאָגט. דאָס איז געווען דאָס ערשטע, וואָס זי האָט געזאָגט. איך האָב פאַרשטאַנען איר אַנצוהערעניש און האָב זיך אויפ- געשטעלט. זי האָט זיך געכאַפט פאַרן מאַנטל, ווי זי וואָלט זיך געקליבן אים אָנטאָן, אָבער גלייך חרטה געהאַט, אַוועקגעלייגט. צוריק און איז אַוועק צום קאַמין. זי איז געווען בלאַס און איז געוואָרן אַלץ מער און מער אומרוק. כּדי עס זאָל ניט אויסזען, אַז זי ווייזט מיר די טיר, האָב איך געזאָגט:

— אַייער פאָטער איז געווען אַ מיליטערמאַן?
און אין דער זעלבער צייט האָב איך זיך געקליבן אַוועק- צוניין.

— יא, אַ מיליטערמאַן, פון וואָנען ווייסט איר דאָס?
— איך ווייס ניט, אַזוי איז מיר אַייגעפאַלן.
— מערקווערדיק!

— אַ, יאָ! איך האָב צייטנווייז אונז חוש צו טרעפן. הע=
 הע, דאָס געהערט אויך צו מיין משוגעת...
 זי האָט אויף מיר געוואָרפן אַ שנעלן בליק, אָבער נאָרניש
 געענטפערט. איך האָב געפילט, אַז מיין אָנוועזנהייט איז איר פיינ=
 לעך, און איך האָב געוואָלט עס מאַכן בקיצור. איך האָב זיך גע=
 לאָזט גיין צו דער טיר. וועט זי מיר מער קיין איין קוש ניט
 געבן? אפילו די האַנט ניט דערלאַנגען
 איך בין געשטאַנען און געוואָרט.
 — איר גייט שוין אַוועק?—האָט זי געזאָגט, בלייבנדיק שמיין
 ביים קאַמין.

איך האָב ניט געענטפערט.

דערשלאָגן און פאַרלוירן, בין איך געשטאַנען און געקוקט
 אויף איר, ניט ריידנדיק קיין וואָרט. פאַרוואָס האָט זי מיך ניט
 געלאָזט צו רו, וויבאַלד עס האָט זיך באַדאַרפט אַזוי ענדיקן.
 וואָס אַזוינס בין איך געווען אין דעם מאָמענט? איך האָב זיך גע=
 קליבן אַוועקצוגיין און דאָס האָט איר גאָרניש געאַרט; זי איז
 געווען פאַר מיר פולשטענדיק פאַרלוירן און איך האָב געוואָלט
 צום געזעגענען זאָגן איר עפעס, געזוכט אַ טיף, אַ וואַניק וואָרט, וואָס
 זאָל זי איבערראַשן און אפשר אַ ביסל אימפּאַנירן. און אויף צו
 להכעיס מיין פעסטן באַשלוס צו בלייבן קאַלז און שטאַלע, בין
 איך געווען פאַרוואונדערט, באַליידיקט און אומרוק; כּי האָב אָנגע=
 הויבן וועגן קלייניקייטן; דאָס איבערראַשנדיקע וואָרט איז ניט
 געקומען, איך האָב זיך אויפגעפירט אָן שום זין. ווידער איז אויפ=
 געטראָטן מליצה און פראַזן.

פאַרוואָס האָט זי מיר ניט געקענט זאָגן קורץ און שאַרף,
 איך זאָל נעמען דעם וועג! — האָב איך געפרענט — נו יאָ, פאַר=
 וואָס? ס'האָט זיך ניט געלוינט צו זשענירן. אָנשטאַט צו דערמאָנען,
 אַז פאַלד וועט אָנקומען דאָס שטובמייַדל, האָט זי מיר פשוט גע=
 קענט זאָגן: „איצט מוזט איר פאַרשווינדן, ווייל איך דאַרף איצט
 גיין אָפּנעמען מיין מוטער און איך דאַרף ניט האָבן אַיער באַגליי=
 טונג אויף דער גאַס.“ אַזוי, זי האָט עס גאָרניש געמיינט? אַ, זי
 האָט שוין דאָס גאַנץ גוט געמיינט, איך האָב עס גלייך פאַרשטאַנען.

מען דארף ניט קיין סך דאָס צו פאַרשטיין. שוין דער אופן, ווי אזוי זי האָט זיך געכאַפּט פאַרן מאַנטל און באַלד אים ווידער אַוועקגעלייגט אויפן אָרט, האָט מיך גלייך איבערצייגט. איך האָב, ווי געזאָגט, אַ חוש. און עס שטעקט גאַרניט אייגנטלעך דערין אזוי פיל משוגעת...

— אָבער נאָט אין הימל, זייט מיר שוין מוחל דאָס דאָזיקע וואָרט. עס האָט זיך ביי מיר אויסגערעדט ניט בפיוון, — האָט זי אויסגערופן.

אָבער זי איז געבליבן שטיין און איז ניט צוגעגאַנגען צו מיר. איך בין געווען פאַרעקשנט און גערעדט ווייטער. איך בין געשטאַנען און געפלוידערט מיט דעם פיינלעכן געפיל, אַז זי האָט זיך געלאַנגווייליקט, אַז קיין איינציק וואָרט מיינט האָט זי ניט געריט, און פונדעשטוועגן האָב איך ניט אויפגעהערט. אין גרונד גענומען, קען מען האָבן אַ פיינפילנדיקע נאַטור, ניט זייענדיק משוגע, — האָב איך געמראַכט: — פאַרהאַן מענטשן, וועלכע שפייזן זיך מיט קלייניקייטן און שטאַרבן פון אַ האַרבן וואָרט. און איך האָב געגעבן אַנצוהערעניש, אַז איך געהער צו די דאָזיקע נאַטורן. די מעשה איז, וואָס מײן אַרעמקייט האָט פאַרשאַפט אין מיר געוויסע אייגנשאַפטן אין אַזאַ מאַס, וואָס פאַרשאַפט מיר ממש אומאיינגענעמלעכקייטן — יא, ממש אומאיינגענעמלעכ-קייטן, ליידער. אָבער דאָס האָט אויך מעלות; אין געוויסע הינויכטן העלפט עס מיר. דער אַרעמער אינטעליגענט איז אַ פיינערער אָבסערוואַטאָר, ווי דער רייכער אינטעליגענט. דער אַרעמער קוקט זיך אום אויף יעדן שריט, וואָס ער מאַכט, יעדן וואָרט וואָס ער הערט פון אַ מענטשן נעמט ער אויף מיט אומצו-טרוי; יעדער שריט זיינער איז פאַר זיין געדאַנק און געפיל אַן אויפגאַבע, אַן אַרבעט. ער איז שאַרף, פיינפיליק, ער איז אַן אויס-געפרוּווער מענטש, זיין נשמה איז לויטער וואונדן...

און איך האָב גאַנץ לאַנג גערעדט וועגן די דאָזיקע וואונדן פון מײן נשמה. אָבער וואָס לענגער איך האָב גערעדט, אַלץ אומ-רויקער איז זי געוואָרן; צום סוף האָט זי פאַרצוויפלט אַ פאַר-מאָל געזאָגט: „נאָט מײנער!“ און פאַרבאַרן די הענט.

איך האָב זייער גוט געווען, און איך האָב זי געפייניקט. איך האָב זי ניט געוואָלט פייניקן, און פונדעסטוועגן האָב איך עס געטאָן. ענדלעך האָב איך באַשלאָסן, און דעם עיקר האָב איך איר שוין אין אַלגעמיינע שטרופן אָפגעזאָגט, איר פאַרצווייפלטער בליק האָט מיך געריט און איך האָב זיך אָפגערוּפן:

— איצט ניי איך, איצט ניי איך שוין! צי דען ועט איר זיט, און איך האָב שוין אָנגענומען די קליאַמקע? זייט געוונט! זייט געוונט, זאָג איך! איר האָט מיר געמעגט ענטפערן, וויבאַלד איך האָב זיך שוין צוויי מאַל מיט אַיך געזעגט און שטיי דאָ מיט דעם פעכטן באַשלוס אַוועקצוגיין. איך בעט אַפילו ניט קיין דער-לויבעניש אַיך נאָך אַמאַל צו וען, ווייל דאָס וואָלט אַיך פאַר-שאַפט ענגט-נפש; אָבער זאָגט מיר: פאַרוואָס האָט איר מיך ניט געלאָזט צורו? וואָס האָב איך אַיך געטאָן? איך בין אַיך אין זעג ניט געשטאַנען, ניט אמת? פאַרוואָס קערט איר זיך פלוצלונג אָפ פון מיר, ווי איר קענט מיך שוין ניט מער? איר האָט מיך אינגאַנצן באַרויבט, פאַרוויס, געמאַכט נאָך עלנטער ווי איך בין פריער געווען. נאָט מיינער, אָבער איך בין דאָך ניט משוגע. איר דאַרפט נאָך אַ טראַכט טאָן, ווייסט איר זייער גוט, און איך לייך איצט אויף קיין זאָך ניט. טאָ קומט אַהער און ניט מיר אַייער האָנט! אָדער דערלויבט מיר צוצוגיין צו אַיך! נוט? איך וועל אַיך נאָרנישט ניט טאָן, איך וויל נאָר אַ וויילע שטיין פאַר אַיך אויף די קני, קניען פאַר אַיך, בלויז אויף איין רגע; מעג איך? ניין, ניין, איך וועל עס ניט טאָן, איך זע, און איר האָט מורא, גוט, איך וועל עס ניט טאָן. איר הערט? איך וועל עס ניט טאָן. נאָט אין הימל, וואָס שרעקט איר זיך אַזוי? איך שטיי דאָך שטיל, ריר זיך ניט פון אַרש. איך וואָלט געשטאַנען איין וויילע אויף די קני, אויפן טעפער, אַט אויף יענעם רויטן פאַם, לעבן אַייערע פיס. אָבער איר האָט זיך דערשראָקן, איך האָב גלייך געזען נאָך אַייערע אויגן, און איר האָט זיך דערשראָקן, אַט פאַרוואָס איך האָב זיך אָפגעהאַלטן. איך האָב דאָך קיין טריט ניט געמאַכט, ווען איך האָב אַיך וועגן דעם געבעטן, אמת? איך בין געשטאַנען פונקט אַזוי אומבאַוועגלעך, ווי איצט, בשעת איך ווייז

איידן זען דעם אָרט, וואו איך וואָלט געשטאַנען אויף די קני, אָט אויף יענער רויטער רויז, אויפן טעפּעד. איך טייט אַפילו ניט אָן מיטן פינגער, איך ווייז גאָרניט אָן, איך טו עס ניט, איר זאָלט זיך ניט שרעקן, איך ווינק נאָראָן און קוק אַהינצו, אָט אזוי! און איר פאַרשטייט זייער גוט, וועלכע רויז איך מיינ, אָבער איר ווילט עס מיר ניט דערלויבן; איר האָט מורא פאַר מיר און קענט זיך ניט פאַרשליסן צוצוגיין צו מיר. איך פאַרשטיי ניט, ווי אזוי האָט איר עס געקענט מיך אָנרופן משוענער? אָבער אמת, און איר גלייבט אַליין ניט אין דעם? בלוז איינמאַל, וומערצייט, שוין לאַנג-לאַנג, בין איך געווען משוגע; איך האָב צו שווער געאַרבעט און האָב פאַרזעסן צו גיין מיטאַן עסן, ווייל איך האָב געהאַט פיל צו טראַכטן. דאָס איז געשען טאַג איין, טאַג אויס; איך האָב באַ-דאַרפט געדענקען וועגן עסן, אָבער איך פלעג אייביק פאַרגעסן. נאָט איז אַן ערות, ס'איז אַלץ אמת. זאָל איך ניט דערלעבן אַוועקצו-גיין פון דעם אָרט, אויב איך זאָג ליגן! זעט איר שוין, ווי אומ-גערעכט איר זייט אַנטקעגן מיר. איך האָב דאָס ניט געמאַן על-פי נויט, איך האָב קרעדיט, אַ גרויסן קרעדיט, ביי איינעברעט, ביי גראַוועסען; איך האָב אָפט געהאַט פיל געלט ביי זיך, און פונט דעסטוועגן האָב איך גאָרניט געקויפט צום עסן, ווייל איך פלעג פאַרגעסן וועגן דעם. איר הערט? איר זאָגט גאָרניט, איר ענטפערט ניט, איר טרעט ניט אָפּ פון קאַמין, איר שטייט נאָר און וואַרט-איך זאָל אַוועקגיין...

זי איז שנעל צוגעגאַנגען צו מיר און אויסגעשרעקט די האַנט. איך האָב זי אָנגעקוקט מיט דעם גרעסטן אומצוטרוי. האָט זי עס געמאַן פון גאַנצן האַרצן, אָדער זי האָט עס געמאַן, כדי פּוּר צו ווערן פון מיר. זי האָט מיך אַרומגענומען ביים האַלדו, ביי איר זייגען געשטאַנען שרערן אין די אויגן. איך בין נאָר גע-שטאַנען און געקוקט אויף איר. זי האָט מיר אויסגעשטרעקט אירע ליפּן; איך האָב איר ניט געקענט אַ גלייבן. זיכער האָט זי עס גע-בראַכט אַ קרבן, ס'איז בלוז געווען אַ מיטל צו מאַכן דערמיט אַן ענדע. זי האָט עפעס געזאָגט, מיר האָט זיך אויך געדאַכט און: „פונדעסטוועגן האָב איך אייך ליב!“ זי האָט עס געזאָגט זייער

שטיל און אומדייטלעך, אפשר האָב איך ניט ריכטיק דערהערט, אפשר האָט זי געזאָגט נאָר ניט די ווערטער; אָבער זי האָט זיך מיט אַן אימפעט אַ וואָרף געטאָן צו מיר אויפן ברוסט, זיך אויס-
געהויבן אַפילו אויף די שפיצן פינגער, כדי אַרויפצוגרייכן צו מיר און געבליבן אַזוי שטיין.

איך האָב מורא געהאַט, אַז זי האָט זיך געצוואונגען צו דער דאָזיקער צערטלעכקייט און נאָר געזאָגט:

— ווי שוין איר ווייט איצט.

מער האָב איך נאָרנישט ניט געזאָגט. איך האָב אָפּגעטראָגן צוריק, זיך אָנגעשטויסן אויף דער טיר און בין הינטערוויילעכץ אַרויס. און זי איז געבליבן.

פערטער טייל

ס'איז געקומען דער ווינטער, א קאלטער פייכטער ווינטער, כמעט אן שניי, א נעפלדיקע פינסטערע אייביקע נאכט, אן אן איינע ציקן פרישן שטראם ווינט אין משך פון א גאנצער וואך. כמעט א גאנצן טאג האט געברענט דער גאז אויף די גאסן, און פונדעסט-וועגן פלעגן זיך מענטשן אָנשטויסן אין דעם נעפל איינער אויפן אנדערן. אלע טענער, דאָס קליינערדיי פון די קירכן, גלאַקן, די גלעקלעך פון די דראַשקעס, די שטימען פון די מענטשן, דאָס טראַמפלען פון די פערד, — אלץ צוזאמען האָט אין דער דאָזיקער דיקער לופט געקלונגען דומם, ווי אין אַ קבר. ס'איז אזועק אַ וואָך נאָך אַ וואָך, און דער וועטער איז נאָך אלץ געווען און געבליבן דער זעלבער.

איך האָב זיך נאָך אלץ אויפגעהאַלטן אויפן זעלבן אָרט. איך האָב זיך אלץ מער און מער צוגעבונדן צו דער דאָזיגער קער אַכסניא, צו די דאָזיקע „צימערן פאַר אורחים מיט עסן“, וואו איך האָב זיך געקענט אויפהאַלטן, ניט קוקנדיק אויף מיין פולשטענדיקן דלות. מיין געלט האָב איך שוין לאַנג געהאַט אויסגעגעבן, פונדעסטוועגן בין איך נאָך אלץ געקומען אַהערצו, גלייך ווי איך וואָלט געהאַט דערויף אַ רעכט און דאָ וואָלט געווען מיין היים. דערוויילע האָט נאָך די באַלעבאַסטע מיר נאָרנישט געוואָנט, אָבער מיר האָט סיי ווי געפלאַנט דער געדאַנק, אַז איך קען איר ניט באַצאָלן. אזוי איז אַריבער דריי וואָכן.

שוין מיט עטלעכע טעג צוריק האָב איך זיך ווידער גענומען פאַר מיין שרייבעריי, אָבער מיר איז ניט געלונגען אויסצומאַן עפעס, וואָס זאָל מיך צופרידן שטעלן... ס'האַט מיר מער ניט

גענליקט, הנם איך בין געווען פלייסיקער ווי פריער און זיך נעמאָ= טערט פון דער פרי ביו ביינאכט. וואָס איך האָב נישט אָנגעהויבן צו טאָן, איז מיר אַלץ ניט געראָטן, — אַוועק דער מזל. איך בין געווען אין אַ צימער אויפן ערשטן נאָרן, אין דעם שענסטן צימער פאַר די נעסט — און געמאַכט די דאָזיקע פרווון. פון ערשטן אָוונט אָן, בשעת איך האָב נאָך געהאַט געלט און געקענט פאַר אַלץ באַצאָלן, בין איך פאַרבליבן דאָרט און קיינער האָט מיר ניט גע= שטערט. איך האָב געהאַפּט די גאַנצע צייט, אַז מיר וועט געלינגען אָנצושרייבן אַן אַרטיקל און ס'וועט זיין אַ מעגלעכקייט באַצאָלן פאַרן צימער און דעקן די איבעריקע חובות; אַט פאַרוואָס איך האָב זווי פלייסיק געאַרבעט. מיך האָט באַזונדערס פאַרנומען אַ גע= וויסע זאָך, פון וועלכער איך האָב זייער פיל ערוואַרט, אַן אַלע= נאָרע וועגן אַ שרפה אין אַ בוכהאַנדלונג, אַ טיפער געדאַנק, וואָס איך האָב געוואָלט באַאַרבעטן מיט דער גרעסטער התמדה און דערמיט באַצאָלן דעם חוב דעם „קאָמאָנדיר“. דער „קאָמאָנדיר“ מוז זיך איבערצייגן, אַז ער האָט דאָס מאָל געהאַלפן אַן עכטן טאַלאַנט; איך האָב נישט געהאַט דעם מינדסטן ספק, אַז ער וועט זיך וועגן דעם איבערצייגן. מען דאַרף נאָר וואַרטן, ביז וואַנען אויף מיר וועט אָנקומען דער רוח=הקודש. און פאַרוואָס זאָל דער רוח= הקודש ניט אָנקומען נאָר אינגיכן? ס'איז ניט געווען קיין שום מניעות; יעדן טאָג האָב איך באַקומען פון מיין באַלעבאַסטע עפעס צו עסן, עטלעכע פוטערברויטלעך, אינדערפרי און אינאָונט, און מיין גערוועשקייט איז כמעט פאַרשוואונדן. אויך האָב איך שוין מער ניט אַיינגעוויקלט די הענט אין שמאַטעס, בשעת איך האָב געשריבן, און האָב געקענט אַראָפּקוקן אויף דער גאַס פון מיין פענסטער אויפן צווייטן שטאָק אַן קאַפּ=שווינדל. מיר איז געווען אַ סך בעסער אין אַלע הינזיכטן און איך האָב זיך ממש געחידושט, וואָס איך בין נאָך ניט פאַרטיק געוואָרן מיט מיין אַלעגאָריע. איך האָב ניט פאַרשטאַנען, מיט וואָס דערקלערט זיך עס.

ענדלעך איז מיר אויסגעקומען איינמאָל צו דערשפירן, ווי שוואַך איך בין געוואָרן, ווי פויל און אומפראָדוקטיוו מיין מוח האָט געאַרבעט. אין יענעם טאָג טאַקע איז צו מיר אַרויף מיין

באַלעבאַסטע מיט אַ השבון און האָט מיך געגעבן אים דורכגען.
 דער השבון איז אַפנים ניט ריכטיק, — האָט זי געזאָגט — ער
 שטימט ניט מיט איר בוך; אָבער זי קען ניט כאַפן דעם טעות.
 איך האָב זיך אַנידערגעזעצט השבונען; מיין באַלעבאַסטע
 איז געווען אַנטקעגן און מיך אָנגעקוקט. איך האָב צוואַמענגעלייגט
 די דאָזיקע צוואַנציק קליינע צאָלן, אַפריער פון אויבן אַראָפּ און
 געפונען די סומע פאַר ריכטיק, דערנאָך פון אונטן אַרויף, און
 געקומען צו דעם זעלבן רעזולטאַט. איך האָב אָנגעקוקט די פרוי,
 זי איז געווען פונקט אַנטקעגן מיר און געוואַרט אויף איין וואָרט;
 דערביי האָב איך באַמערקט, אַז זי איז טראָגעדיק. דאָס האָט ניט
 אויסגעווייכט מיין אויפמערקזאַמקייט, הגם איך האָב זי נאָרניט
 באַטראַכט.

— די סומע איז ריכטיק, — האָב איך געזאָגט.
 — ניין, רעכנט נאָר איבער יעדע צאָל באַזונדער, — האָט
 זי געענטפערט: — עס קען ניט זיין אַזוי פיל, אין דעם בין איך
 זיכער.

און איך האָב אָנגעהויבן איבערצורעכענען יעדע צאָל: 2
 ברייטלעך צו 25, אַ גלאָז צו אַ לאַמפּ 18, זיף 20, פוטער 32...
 מ'האָט ניט באַדאַרפט קיין באַזונדער גוטן קאַפּ צו באַרעכענען די
 דאָזיקע ריי ציפערן, דאָס דאָזיקע השבונדל פון שפייזקורעמל, וואָס
 אין אים האָט ניט געשטעקט קיין שום קאַפּשטיק, און כ'האָב גע-
 פרוווט געוויסנהאַפט געפינען דעם טעות, וועגן וועלבן די פרוי
 האָט גערעדט, אָבער איך האָב אים ניט געפונען. אַפגעעסקט זיך
 נאָך אַ ביסל מיט די דאָזיקע צאָלן, האָב איך דערפילט, ליידער,
 אַז אַלץ האָט אָנגעהויבן צו טאַנצן ביי מיר אין קאַפּ; איך האָב
 שוין ניט אונטערשיידט הוצאה פון הכנסה, ביי מיר האָט זיך אַלץ
 אויסגעמישט צוזאַמען. ענדלעך בין איך געבליבן עטיין אויף דער
 פּאָלגנדיקער צאָל: $3^5/16$ פונט קען צו 16. מיין מוח האָט אינ-
 נאַנצן אויפגעהערט צו אַרבעטן, איך האָב טעמפּ אַראָפּגעקוקט
 אויפן קען און זיך ניט גערירט פון אַרט.

— דער טייוול ווייס, ווי דאָ איז אָנגעשריבן! — האָב איך
 געזאָגט פאַרצווייפלט. — דאָ שטייט דאָך, רחמנא לצלן, פינף

זעכצנטלעך קען, הע-הע! האָט איר אַזוינס געהערט אַמאָל? אָט
קענט איר אַליין אַ קוק טאָן!

— יאָ, — האָט די פרוי ווידער געענטפערט: — אַזוי איז
שוין עס אָנגענומען צו שרייבן, דאָס איז געווירצטער קען. גאַנץ
דיכטיק, פינף זעכצנטלעך, דאָס איז פינף לייט...

— אַ, איצט פאַרשטיי איך שוין, — האָב איך איר איבער-
געשלאָגן די רייר, הגם איך האָב אין דער אמתן גאַרניט פאַר-
שטאַנען.

איך האָב זיך ווידער געפרוווט פונאַנדערקלייבן אין דעם
קליינעם חשבון, וואָס מיט עטלעכע חדשים צוריק וואָלט איך אים
באַרעכנט אין איין מינוט; איך האָב זיך אָפגענאַסן מיט אַ שווייס,
זיך אָנגעשטרענגט מיט אַלע כוחות אויף די דאָזיקע מיסמעריעזע
צאָלן, געבלינצלט פאַרטראַכט מיט די אויגן, ווי איך וואָלט אַלויטיק
אויסגעפאַרשט די וואַך; אָבער איך האָב זיך געמוזט אָפּוואַגן. די
פאַרשאַלטענע פינף לייט קען זיינען מיר דערנאַנגען די יאָרן; מיר
האָט זיך געדאַכט, אַז ביי מיר אין קאַפּ האָט עפעס געפלאַצט.

אָבער כרי צו מאַכן דעם אַיינדרוק, אַז איך בין נאָך פאַר-
געמען מיטן רעכענונג, האָב איך באַזעצט מיט די ליפּן און פּאָ-
צייט צו צייט הויך אָנגערופן אַ צאָל, גליטשנדיק מיטן פינגער אַלץ
ווייטער און ווייטער אַראָפּ איבערן חשבון, ווי איך וואָלט זיך
אומאויפהערלעך גערוקט פאַראוים און בין געקומען צום סוף. די
באַלעפּאָסטע איז געזעסן און געוואַרט. ענדלעך האָב איך געזאָגט:
— איך האָב איבערגערעכנט אַלץ פון אָנהייב ביזן סוף
און, אויף וויפיל איך האָב אַיינגעזען, איז דאָ ווירקלעך ניטאָ קיין
שום טעות.

— ניין? — האָט די פרוי געזאָגט — ווירקלעך ניטאָ?
אָבער איך האָב גוט געזען, אַז זי האָט מיר ניט געגלייבט.
און פּלוצלונג האָב איך דערשפּירט אין אירע רייד עפעס
אַ ביטול, אַ גלייכנילטיקייט אין טאָן, וואָס פריער האָב איך עס
ניט געמערקט. זי האָט געזאָגט, אַז אפשר בין איך ניט געוויינט
צו רעכענען אויף זעכצנטלעך, זי האָט אויך געזאָגט, אַז זי וועט
זיך מוזן ווענדן צו עמעצן, וואָס פאַרשטייט זיך אויף דעם, ער וואָל

דורכוען דעם חשבון ווי געהעריק. דאָס איז אַלץ געוואָגט געוואָרן
 נישט אין דער פאַרם פון אַ באַליידיקונג, אָן שום פאַרלאַנג מיך צו
 פאַרשעמען, נאָר ערנסטער און פאַדאָכטערהייט. אַזוי איז צוגעקומען
 מען צו דער טיר און האָט שוין געהאַלטן ביים אַרויסגיין, האָט
 זי, נישט אַ קוק טוענדיק אויף מיר, געוואָגט:

— אַנטשולדיקט, וואָס איך האָב אײך באַאומרוקט.

זי איז אַוועק.

אין אַ וויילע אַרום האָט זיך די טיר ווידער געעפנט און
 מיין באַלעבאַסטע איז ווידער אַריין; זי איז אַוועק, ווייזט אויס,
 נישט ווייטער פון פּאַרהויז, איידער זי האָט זיך אומגעקערט.

— יאָ! — האָט זי געוואָגט: — נעמט נישט פאַר אומנוט,
 אָבער מיר קומט עפעס פון אײך. נעכטן איז דאָכט זיך געוואָרן
 יריי וואָבן ווי איר האָט זיך אַהער אַריינגעצויגן? יאָ, מיר דאָכט
 אַזוי. ס'איז נישט אַזוי לייכט דורכצוקומען מיט אַזאַ גרויסער
 פאַמיליע, און איך קען ליידער נישט האַלטן קיין אורחים אויף
 קרעדיט...

איך האָב זי איבערגעשלאָגן:

— ווי איך האָב שוין אײך איינמאַל געוואָגט, אַרבעט איך
 איבער אַן אַרטיקל, און ווי נאָר ער ווערט פאַרטיק, באַקומט איר
 תּיבּה אַייער געלט. איר קענט זיין גאַנץ רוּק.

— יאָ, אָבער איר וועט אים קיינמאַל נישט ענדיקן.

— אַזוי מיינט איר? זייער מעגלעך, אַז דער רוח-הקודש
 וועט אַנקומען אויף מיר מאַרגן, אָדער גאַר היינט ביינאַכט, ס'איז
 דאָך נישט אויסגעשלאָסן, אַז היינט ביינאַכט, און דאָן ווער איך
 פאַרטיק מיט מיין אַרטיקל אין אַ פּערטל שעה. איר פאַרשטייט,
 מיט מיין אַרבעט איז נישט אַזוי, ווי מיט אַן אנדערער. איך קען
 זיך נישט אַוועקצען און פאַרטיק מאַכן פאַר אַ טאַג אַ געוויסן סכּום
 אַרבעט, איך מוז אויסוואַרטן דעם מאַמענט. און קיינער קען נישט
 זאָגן דעם טאַג אָדער די שעה, ווען די פאַנייטערונג קומט צו אים
 אָן; דאָס מוז האָבן זיין צייט.

די באַלעבאַסטע איז אַוועק. אָבער איר צוטרױ צו מיר האָט
 זיך שטאַרק אַ וואַקל געטאַן.

ווי נאָר איך בין געברייבן אליין, בין איך אויפגעשפרונגען
און געריסן די האָר פון קאָפּ פאַר פאַרצווייפלונג. ניין, ווירקלעך,
ניטאָ מער פאַר מיר קיין אויסוועג, קיין שום אויסוועג! מיין מוח
האַט באַנקראַטירט! צי דען בין איך געוואָרן אַ פּולשטענדיקער
איריאַט, אַז איך האָב שוין ניט געקענט אויסרעכענען דעם ווערט
פון אַ קליין שטיקל געווירצטן קעז? אָבער ווי אַזוי האָב איך
געקענט אַראָפּ פון זינען, וויבאַלד איך שטעל אַזוינע פּראַגן? צי
דען האָב איך אַפילו אין רעכטן ברען פון מיין גרעסטער אויפ־
רעגונג מיטן חשבון, ניט געמאַכט די באַאָבאַכטונג, וואָס איז קלאַר
ווי דער טאַג, אַז מיין באַלעבאַסטע איז שוואַנער? איך האָב ניט
געהאַט קיין שום סיבה דאָס צו וויסן, קיינער האָט עס מיר ניט
דערציילט, דאָס איז מיר אַיינגעפאַלן קעגן מיין ווילן, כּי־האַב עס
דערזען מיט מינע אַייגענע אויגן און עס גלייך באַנומען, בפרט
נאָך אין אַזאַ פאַרצווייפלטן מאַמענט, כּשעת איך בין געזעסן און
גערעכנט די זעכצנטלעך. ווי זאָל איך דאָס זיך דערקלערן?

איך בין צוגעגאַנגען צום פענסטער און אַרויסגעקוקט אין
דרויסן. מיין פענסטער איז אַרויסגעקומען אויף וואַנמאַנדס-גאַס.
אויפן ברוק האָבן זיך געשפּילט קינדער, אַרעמע קינדער אויף אַן
אַרעמער גאַס; ווי האָבן אַריבערגעוואָרפן אַ ליידיק פּלעשל אַיינס
צום אַנדערן און הויך געקוויטשעט. אַ וועגל מיט היימישע בעבע-
כעס פאַרט לאַנגזאַם פאַרבין זיי. ווייזט אויס, אַן אַרויסגעוואָרפענע
פאַמיליע קלייבט זיך איבער אין אַזאַ אומפאַסיקער שעה. איך האָב
פאַר זיך עס גלייך אַ טראַכט געמאַן. אויפן וועגל איז געלעגן בעט-
געוואַנט און מעבל, פון ווערעס צעפרעסענע בעטן און קאַמאַדן,
רויטע שטולן אויף דריי פּיסלעך, ראַנזשעס, אַלטע אַיינס, בלעך-
געשיר. אַ קליין מיידלע, נאָך נאָר אַן עופּעלע, אַ מיאוסקייט מיט
אַן אָפּגעפרוירענעם נעול, איז געזעסן אויסן וועגל און האָט זיך
פּעסט געהאַלטן מיט אירע אַרעמע בלויע הענטלעך, כּדי ניט אַראָפּ-
צופאַלן. זי איז געזעסן אויף אַ פּעקל שרעקלעכע נאַסע קינדערשע
מאַטראַצן און אַראָפּגעקוקט אויף די קינדער, וואָס האָבן זיך
אַיבערגעוואָרפן מיטן פּלעשל...

דאָס אַלץ האָב איך געזען און איך האָב קיין מי ניט געהאַט

צו באַנעמען אַלץ דיני, וואָס איז פאַרנעקומען. שמייענדיק ביים פענסטער און צוקוקנדיק דאָס, האָב איך אויך געהערט, ווי אין קיך, לעבן מיין צימער, האָט געווינען מיין באַלעבאָסטעס דינסט-מיידל; כ׳האָב געקענט דעם נינו, און איך האָב זיך צוגעהערט, צי זינגט זי נישט פאַלש. און איך האָב געוואָנט צו זיך, אַז אַ אידיאָט וואָלט עס אַלץ נישט געקענט באַנעמען; איך בין נאָט צו דאַנקען פונקט אזוי ביים זינען, ווי ווער עס איז אַנדערש.

מיט אַמאָל האָב איך דערוען, ווי צוויי קינדער האָבן זיך געקריגט אויף דער נאַס, צוויי קליינע יונגלעך; איינעם פון זיי האָב איך געקענט, דאָס איז געווען מיין באַלעבאָסטעס ווין. איך עפן אויף דאָס פענסטער, כדי בעסער צו הערן, וואָס זיי זאָגן. איינער דעם אַנדערן, און באַלד קלייבט זיך צוזאַמען אונטער מיין פענסטער אַ מחנה קינדער, וואָס קוקן מיט דאָרשטיקע אויגן אַרויף. אויף וואָס האָבן זיי געוואָרט? אַז מען וועט זיי עפֿנס אַראָפּוואַרפֿן? צעטריקנטע בלומען, אַ ביין, האַרטלעך פון פאַפּיראַסן אָדער עפֿנס אַזווינס, וואָס זאָל צוויי קומען צום עסן אָדער צו שפּילן. מיט בלויע געשרוירענע פנימער קוקן זיי אַרויף מיט אַ לאַנגן, בעטנדיקן בליק.

אין דער זעלבער צייט האָבן די צוויי קליינע שונאים זיך נאָך אַלץ געריסן צווישן זיך. פון זייערע קינדערשע מיילער פליען אַרויס ווערטער, ווי גרויסע, נאַסע פאַרזעענישן, שרעקלעכע זידל-ווערטער, שענדלעכע צונעמענישן, זילזולים, וואָס זיי האָבן זיך אייטגעלערנט מסתמא אונטן, אויפן האַפן, פון שיכורע מאַטראַסן. ביידע זיינען אזוי פאַרטאָן אין דעם, אַז זיי האָבן נישט באַמערקט די באַלעבאָסטע, וואָס איז אַרויסגעלאָפֿן אַ קוק כאָן, וואָס איז געשען.

— יאָ, — דערקלערט דער ווין: — ער האָט מיך געכאַפט פאַרן נאָרגל; איך האָב קוים אָפּגעכאַפט דעם אַזעם! — און ווערנדיק זיך צום קליינעם מאַדים, וועלכער האָט אים ביין אויסגעלאַכט, ער אַרײַן אין אַ ווילדער רציחה און שרייט ווי-דער: — אין דרײַער אַרײַן, כאַלדייזשער הונט, וואָס דו ביסט. צוזאָ ווערעמדיקער ממור כאַפט זיך פאַרן האַלז! אַ נישט זאָל איך...

און די מוטער, די דאָזיקע טראָגעדיקע פרוי, וועלכע האָט מיט איר בויך פאַרנומען כמעט דאָס גאַנצע שמאַלע נעסל, טוט אַכאַפּ איר צעניעריקן שנעק פאַר דער האַנט און וויל אים אַוועק-שלעפּן מיט זיך:

— ששש... האַלט מויל! דו זירלסט זיך אויך? דו צעלאָזט דיין צונג, אַזוי ווי דו וואָלסט יאָרנלאַנג געווען אין אַ שאַנדהויז! אין שטוב אַרײַן!

— כ׳וועל ניט גיין.

— וועסט יאָ גיין.

— כ׳וועל ניט גיין.

איך שטיי ביים פענסטער און זע, ווי דער מוטערס כעס וואַקסט; די דאָזיקע עקלהאַפטע סצענע האָט מיך העכסט אויפֿגעבראַכט, איך קען עס מער ניט אויסהאַלטן, איך שריי אַראָפּ צום יוגל, ער זאָל אַרויף צו מיר אויף אַ וויילע. איך שריי צוויי מאָל, בלויז כדי זיי צו שטערן, כדי צו מאַכן אַ סוף צו דער דאָזיקער סצענע; צום לעצטן מאָל טו איך אַ געשרי הויך, אויפֿן קול, און די מוטער דרייט זיך אויס, פאַרשעמט, און קוקט אַרויף צו מיר. אָבער זי קומט באַלד צו זיך, קוקט מיך פרעך אָן, ווי אַ העכערער אויף אַ נידעריקערן, און, מאַכנדיק דעם זון אַ באַמער-קונג, גייט זי אַוועק צוריק. זי רעדט הויך, אַזוי אַז איך קען אַלץ הערן, זי וואָנט:

— פע, מענסט זיך שעמען. האָסט שוין אַלעמען באַוווּן.

סײַ אַ שלעכטער דו ביסט.

פון דעם אַלעם, וואָס איך האָב בייגעווען, האָב איך נאָרניט פאַרזען, קיין קלענסטע איינצלהייט אַפילו ניט. מיין אויפמערק-זאַמקייט איז געווען זייער וואַך, איך האָב זיך דורכגעדרונגען מיט יעדער קלייניקייט, געשמאַנען און געטראַכט וועגן די אַלע זאַכן אין דער זעלבער צייט, ווי זיי ווינען פאַרלאָפּן. סײַז אַלזאָ אומ-געגלעך, אַז מיין זינען איז ניט געווען אין אַרדענונג. און וואָס הייסט עס זיין ניט אין אַרדענונג?

— הער נאָר, ווייסטו גאָר וואָס, — האָב איך פּלוצלונג

געוואָנט: — ביסט גאַנץ גענוג געווען פאַרנומען מיט דיין זינען און

גענוג צער געהאט; שוין צייט אָועקצווואַרפֿן די נאַרשע שטיק! צי דען איז גענוי אַבסערווירן און אויפפאַסן אַלצדינג ווי דו טוטט עם — אַ סימן פֿון משוגעת? גלויב מיר, דו צווינגסט מיך כמעט צו לאַכן פֿון דיר. דו האָסט דומאַר, ווי מיר שיינט. מיט איין וואָרט, עם פאַסירט מיט יעדן מענטשן, אַז מען בלייבט שטעקן אינמיטן און גראָד אין די פשוטסטע פּראַגן. דאָס איז קיין שום באַווייז ניט, ס'איז אַ ריינער צופאַל, זאָג איך דיר, — נאָך אַ ביסל, און איך וועל קייבן פֿון דיר פאַר געלעכטער. וואָס אַנבאַלאַנגט דעם חשבון, די שליממולדיקע פינף זעכצנטלעך אַשפהדיקן קעו, — כע=כע, קעו מיט נעגעלעך און פעפּער! — וואָס אַנבאַלאַנגט דעם דאָזיקן קאַמישן קעו, וואָלט דאָ דער קלינגסטער בלייבן שטיין ווי אַ נאַר; שוין דער ריח אַליין פֿון דעם דאָזיקן קעו קען אַרויס=ברענגען פֿון די פֿליים... אין איך האָב אויסגעלאַכט דעם געוואַרצטן קעו פֿון אַלע זייטן... — ניין, ניט מיר עפעס רעכטס! ניט מיר פֿון מיינטוועגן פינף זעכצנטלעך גוטע פוטער! דאָס וואָלט געווען נאָר עפעס אַנדערש!

איך האָב היסטעריש געלאַכט פֿון מיינע אייגענע וויצן און אַייגענע פֿונען, אַז זיי ווינען העכסט אַמיוזאַנט. איך האָב באַמת ניט געהאַט קיין שום פעלער, אין בין געווען פולשטענדיק אין אַרדענונג. וואָס מער איך בין אומגעאַנגען איבערן צימער און גערעדט מיט זיך אַליין, אַלץ מער איז געשטיגן מיינ מונטערקייט. איך האָב געלאַכט אויפֿן קול און זיך געפילט העכסט צופֿרידן. און ס'איז באַמת טאַקע געווען אַווי, ווי איך וואָלט נאָר געוואָרט אויף דער דאָזיקער קורצער פֿרײלעכער וויילע, אויף דעם דאָזיקן מאַמענט פֿון העלער זאָרגלאַזער אַנטציקונג, בדי מיינ קאַפּ זאָל קומען אין דעם צושטאַנד פֿון אַרבעטספֿעיקייט.

איך האָב זיך געזעצט ביים טיש און זיך פֿאַרנומען מיט מיינ אַלעגאָריע, און עם איז געאַנגען זייער גוט, בעסער ווי אַמאָל. ס'איז ניט געאַנגען שנעל; אָבער איך האָב אַייגענע פֿונען, אַז דאָס ביסל, וואָס איך האָב אַנגעשריבן, איז געווען אויסערגע=וויינלעך. דערצו נאָך האָב איך אָפּגעאַרבעט אַ גאַנצע שעה ניט מיד ווערנדיק. לסוף, בין איך געקומען צום וויכטיקסטן פֿונקט

פון דער צלענאָרע וועגן דער שרפה אין אַ בוכהאַנדלונג; ער איז מיר פאַרגעקומען אזוי וויכטיק, אז אַלע, וואָס איך האָב אָנגעשריבן ביז אַהער (?), איז אין פאַרגלייך דערמיט געווען נאָרנישט. איך האָב גראַד געוואָלט אויסדריקן דעם טיפן געדאַנק, אז דאָס האָבן ניט געברענט קיין ביכער, נאָר מוחות, מענטשלעכע מוחות און פון די דאָזיקע מענטשלעכע מוחות האָב איך געוואָלט שאַפן אַן אמתע באַרמאַלאַמענס-נאַכט. מיט אַמאָל האָט זיך מיין טיר האַסטיק אַן עפן געטאָן און ס'איז אַריינגעפלוין מיין באַלעבאַסטע. זי איז גלייך אַריין אויפן מיטן צימער, אַפילו זיך ניט אָפגעשטעלט אויף אַ וויילע ביים שוועל.

איך האָב אַ קורצן הייזעריקן געשריי געטאָן, מיר האָט זיך געדאַכט, אז איך האָב באַקומען אַ קלאַפּ.

— וואָס? — האָט זי געפרעגט. — ס'האָט זיך מיר אויסגעדאַכט, אז איר האָט עפעס געזאָגט? מיר האָבן אַ נייעם אורח און מיר מוזן האָבן דעם צימער פאַר אים. היינטיקע נאַכט קענט איר איבערנעכטיקן אונטן ביי אונז, יא, איר מוזט זיך אַיינשאַפן אַייגענע בעטגעוואַנט. — און נאָך איידער זי האָט באַוווּן אויסצוהערן מיין ענטפער, האָט זי אָן ווייטערדיקע דיבורים אָנגעהויבן צוזאַמענקלויבן מיינע פאַפירן פון טיש און ברענגען זיי אין אומ-אַרדענונג.

מיין פריידיקע שטימונג איז פאַרשוואונדן, איך בין געוואָרן אין בעס און פאַרצווייפלט און האָב זיך תיכף אויפגעהויבן. איך האָב נאָרנישט ניט געזאָגט און געלאָזט איר אויפראַמען פון טיש. איך האָב קיין וואָרט ניט גערעדט און זי האָט מיר אַריינגערוקט אין האַנט אַלע מיינע פאַפירן.

כ'האָב קיין אַנדער ברירה ניט געהאַט, ווי פאַרלאָזן דעם צימער. און דער דאָזיקער ווערטפולער מאַמענט מיינער איז אויך אַוועק לאַיבד! שוין אויף די טרעפּ האָב איך באַגענגט דעם אורח, אַ ווננמאַן מיט אַ גרויסן בלויען אַנקער אויפן אַרבל; נאָך אים איז געגאַנגען אַ טרענער מיט אַ טשעמאַדאַן אויף דער פלייצע.

דער אורח איז, ווייזט אויס, געווען אַ שיפסמאַן, אַלע אַ צו-פעליקער נאַכט אויף אַ נאַכט; לענגער וועט ער מסתמא מיין

און עפעס האלטן אין האנט. מער האָט ער נאָרנישט ניט געמאָן, זיך באַוועגט בלויז אויף אזוי פיל, אויף וויפיל זיינע פּוילע גלייך דער האָבן עס אים דערלויבט, בשעת ווען זיין ווייב האָט אַרומגעשמייעט הייז און צוריק איבער די טרעפּ, אַלץ געדאַרפט באַזאָרגן און זיך פסדר געמיט אַריינצובאַקומען וואָס מער געסט. זי איז אויך אַריין אין פאַרבינדונג מיט די פאַרט-אַרבעטער און טרענער, האָט זיי געצאָלט אַ געוויסן האַנאַראַר פאַר יעדן נאַסט, וואָס זיי פלעגן ברענגען, און אַפּטמאַל זיי אַפילו געגעבן נאַכטלענער. דאָס מאָל האָט איר, ווייזט אויס, „די שויב“ געבראַכט דעם נייעם אורח.

אַפאַר פון די קינדער זיינען אַריינגעקומען, צוויי קליינע מיידלעך מיט דאַרע צעלאָזענע פּנימלעך, באַדעקט מיט זומערשפּרענקלעך; זיי זיינען גענאַנגען אָנגעטאָן אין באַמת לומפיקע קליידער. באַלד נאָך זיי איז אַריין די באַלעבאַסטע. איך האָב זי געפרעגט, וואו וועט זי מיר מאַכן מיין געלעגער היינטיקע נאַכט, האָט זי מיר קורץ געענטפערט, אַז איך קען זיך לייגן אַדער דאָ אין צימער צוזאַמען מיט אַלעמען אַדער אין פאַדערצימער אויפן טאַפּשטאָן — ווי איך וויל אַליין. זאָגנדיק דאָס מיר, איז זי אַרומגעגאַנגען אים בערן צימער און זיך געעסקט מיט פאַרשיידענע הפּצים, וועלכע זי האָט געבראַכט אין אַרדענונג און אַפילו קיין איין מאָל אויף מיר ניט אַ קוק געטאָן.

דערהערט אַזאָ ענטפער, בין איך געבליבן אַפּהענטיק, געשטאַנען ביי דער מיר און זיך אינגאַנצן איינגעשרומפּן, געמאַכט דעם אַנטשטעל, אַז איך בין זייער צופרידן אַפּצוטרעטן אויף אַ נאַכט מיין צימער אָן אַנדערן, — אַבי ניט צו דערצערנען די באַלעבאַסטע, זי זאָל מיך אינגאַנצן ניט אַרויסטרייבן. איך האָב געזאָגט: — נו, יא, מ'וועט זיך שוין אָן עצה געבן, — אין בין אַנטשוויגן געוואָרן.

זי האָט ניט אויפגעהערט אַרומצוגיין איבערן צימער. — אַנב מוז איך אַייך זאָגן, אַז איך בין נאָרניט אימשטאַנד צו געבן מענטשן דירק און עסן אויף פאַרן, — האָט זי געזאָגט, — איך האָב דאָס אַייך שוין איינמאַל געזאָגט.

— יאָ, אָבער עס האַנדלט זיך נאָר אום אַ פּאָר טעג! ביו
 מיין אַרטיקל וועט פּאַרטיק ווערן, — האָב איך געענטפערט, —
 איך וועל אַיך דאָן גערן געבן פינף קראָן איבעריקע.
 זי האָט אָבער באַשיינפערלעך מער ניט געהאַט קיין אמונה
 אין מיין אַרטיקל, דאָס האָב איך באַמערקט.
 צוליב דער דאָזיקער קליינער באַליידיקונג האָב איך ניט
 געקענט מאַכן דעם אַנשטעל פון אַ גרויסהאַלטער און פּאַרלאָן
 דאָס הויז; איך האָב געוואוסט, וואָס עס ערוואַרט מיך, ווען איך
 זאָל אַוועקגיין.

עס זיינען אַריבער עטלעכע טעג.

איך בין נאָך אַלץ געווען אין דעם אַלגעמיינעם צימער, ווייל
 אין דעם פּאָדערצימער, וואָס האָט ניט געהאַט קיין אויוון, איז
 געווען צו קאַלט; ביינאַכט האָב איך געשלאָפן אויפן דיל. דער
 אָנגעקומענער שיפסמאַן האָט נאָך געוואוינט אין מיין צימער און,
 ווייזט אויס, זיך ניט געקליבן נאָך אַזוי גיך אַוועקצופאַרן. ביים
 מיטאָג איז אַריין די באַלעבאַסטע און האָט געוואָנט, אַז ער האָט
 איר באַצאָלט פאַר אַ מאַנאַט פּאַראוים; ער דאַרף אויסהאַלטן אַן
 עקזאַמען, איידער ער פאַרט אַוועק; צוליב דעם טאַקע האָט ער
 געוואוינט אין שטאַט.

איך בין געשטאַנען, צוגעהערט עס און זיך אָנגעשטויסן, אַז
 דעם צימער איז פאַר מיר פּאַרלוירן אויף שטענדיק.
 איך בין אַרויס אין פּאָדערצימער און זיך אַנידערגעזעצט;
 אויב מיר וועט עפעס יאָ געלינגען אָנצושרייבן, איז עס מעגלעך
 נאָר דאָ, ווייל דאָ איז לכל הפחות געווען שטיל. מיין אַלעגאָריע
 האָט מיך שוין מער ניט אינטערעסירט; איך האָב שוין געהאַט
 אַ נייע אידעע, אַן אויסגעצייכנטן פּלאַן; איך האָב געוואָלט אָנשרייבן
 אַן איינאַקטער „דער צייכן פון קרייץ“, — אַ טעמע פון מיטל-
 עלטער. איך האָב שוין געהאַט אַלץ פולקום באַטראַכט בנוגע דער
 הויפּט-פּערזאָן, אַ הערלעכע פּאַנאַמישע זונה, וואָס האָט געזינדיקט
 אין טעמפל נישט אויס שוואַכקייט און ניט אויס באַגער, נאָר אויס
 האַס צום הימל, געזינדיקט צופּסנס פון מזבח, דאָס אַלטאַר-טוך

אונטערן קאָפּ אַוועקגעלייגט, בלויו אויס געוואַנטער פאַראַכטונג צו דעם הימל.

וואָס ווייטער די צייט איז פאַרנאַנגען, אַלץ מער האָט מיך די דאָזיקע געשטאַלט באַהערשט. ענדלעך איז זי געשטאַנען פאַר מיינע אויגן ווי אַ לעבעדיקע און גראָד אַזוי, ווי איך האָב זי גע-וואָלט זען. איר קערפער האָט באַדאַרפט זיין אָפּשטויסנדיק און פול מיט חסרונות: אַ הויכע, זייער אַ מאַגערע און אַ שוואַרצע, און ביים יערן טראַט האָבן אירע לאַנגע פיס ויך געדאַרפט דורכ-לייכטן דורך איר קלייד. זי האָט נאָך באַדאַרפט האָבן גרויסע אָפּגעשטאַנענע אויערן. הכלל, פאַרן אויג האָט זי מיט זיך גאַרנישט באַדאַרפט פאַרשטעלן, בלויו קוים צו פאַרטראַגן. וואָס מיך האָט אין איר אינטערעסירט, איז געווען איר מערקווירדיקע אומפאַר-שעמטיקייט, די נוזמאדיקייט און אויסגערעכנטקייט פון דעם חטא, וואָס זי איז באַגאַנגען. באמת, זי האָט מיך צו שטאַרק פאַרנומען; מיין מוח איז געווען ווי אַנגעפילט מיט דער אויסטערלישער פאַר-זעעניש. און איך האָב געשריבן מיין דראַמע גוטע צוויי שעה נאַכ-אַנאַר.

אַז איך האָב אָנגעשריבן אַ צען-צוועלף זייטן, אָפּט מאַל מיט גרויס מי, טיילווייז מיט גרויסע הפסקות, פאַרמעקנדיק און צערייסנדיק גאַנצע בלעטער, בין איך געוואָרן מיר פון אַנשטרענגונג און פאַרגליווערט פאַר קעלט. איך האָב זיך אויפגעשטעלט און בין אַרויס אין דרויסן. די לעצטע האַלבע שעה האָט מיר אויך גע-שטערט צו צרבעטן דאָס קינדערנעשריי אין דעם צימער פון דער משפּחה, אַזוי אַז מער וואָלט איך סיי ווי סיי נישט געקענט שרייבן. איך האָב געמאַכט אַ לאַנגן שפּאַציר איבער דראַמענסוויין און גע-וואַנדלט איבער די נאַסן ביזן אַוונט, די גאַנצע צייט זיך גריבלענ-דיק, ווי אַזוי איך וועל פאַרזעצן מיין דראַמע. איידער איך האָב זיך אומגעקערט דעם זעלביקן אַוונט צוהיים, האָט מיט מיר פאַסירט אַט וואָס:

איך בין געשטאַנען ביי אַ שוכראָם אין עק קאַרל-יאָהאַן-גאַס, כמעט ביים איינבאַן-פלאַץ. נאָט ווייס, פאַרוואָס איך האָב זיך אָפּגעשטעלט פונקט ביי דער דאָזיקער שוכראָם! איך האָב

נעקומט אין פענסטער, ביי וועלכן איך בין געשטאנען, הגם איך האָב נאָרניס געטראַכט דערפון, אַז איך נייטיק זיך אין שיד; מיינע געדאַנקען זיינען געווען ווייט, ערגעץ אין אַנדערע וועלטן. הינטער מיין פלייצע זיינען געגאַנגען מענטשן פאַרביי און געפלוידערט צווישן זיך און איך האָב נאָרנישט ניט געהערט דערפון, וואָס מ'האַט גערעדט; פלוצלונג האָב איך דערהערט אַ שטיק:

— נוטן אָונט!

מיין באַקאַנטער מיטן צונאַמען „די מויד“ גריסט זיך מיט

מיר.

— נוטן אָונט!—ענטפער איך צעעטרייט, איך האָב אַ קוק

געטאַן אויף אים און ניט גלייך אים דערקענט.

— נו, וואָס מאַכט איר? — האָט ער געפרעגט.

— יא, גאַנץ גוט... ווי געוויינטלעך.

— זאָגט מיר, איר זייט נאָך אַלץ ביי קריסטי?

— ביי קריסטי?

— איר האָט מיר דאַכט זיך געזאָגט אַמאָל, אַז איר זייט

אַ בוכהאַלטער ביים סוחר קריסטי?

— אַך! ניין, דאָס איז שוין אויס. ס'איז אוממעגלעך געווען

צו אַרבעטן מיט דעם דאַזיקן מענטשן, איז דער עסק צעקראַכן

פון זיך אַליין.

— ווי אַזוי?

— אַך, איך האָב עפעס אַמאָל פאַלש פאַרשריבן און...

— געפעלשט?

געפעלשט? „די מויד“ האָט גַפּנהערציק מיך געפרעגט, צי

איך האָב געפעלשט. ער האָט געפרעגט אַפילו ראַשיק און מיט

גרויס אינטערעס. איך האָב אים אָנגעקוקט, געפילט זיך טיף באַ=

ליידיקט און ניט געענטפערט.

— אַך, נאָט מיינער, דאָס קען זיך דאָך מיט יעדערן

טרעפן, — האָט ער מיר געזאָגט אַלס טרייסט.

ער האָט נאָך אַלץ געמיינט, אַז איך האָב געטאַכט אַ שווינדל.

— וואָס קען זיך, נאָט מיינער, מיט יעדערן טרעפן? —

האַב איך געפרעגט — פעלשן אין די ביכער? וואָס טראַכט איר

זיך, ליבינקער? איר מיינט אין דער אמתן, אז איך קען פענק ויין אויף אזא נידערטרעכטיקייט? איך?
 — אָבער, ליבער פריינד, איר האָט דאָך, דאָכט זיך, אַליין גאַנץ דייטלעך געוואָגט...

— ניין, כיהאָב אייך געוואָגט, אז איך האָב זיך טועה געווען אין אַ צאָל, ניט ריכטיק פאַרשריבן דאָס יאָר, עפעס אַ קלייניקייט, אויב איר ווילט וויסן, פשוט אַ גרייז — דאָס איז מיין גאַנצער פאַרברעך. ניין, גאָט צו דאַנקען, איך קען נאָך אונטערשיידן ווייס פון שוואַרץ. צו וואָס וואָלט עס מיך געבראַכט, איך וואָל פאַר-פלעקן מיין ערע! דאָס איינציקע, וואָס מיך האַלט נאָך אונטער, איז דאָך מיין ערננעפיל. איך האָף, אז ער איז נאָך גענוג שטאַרק אין מיר. אַלגעפאַלס האָט דאָס דאָזיקע ערננעפיל מיך ביז אַהער אַרויסגעראַטעוועט פון אַ סך זאַכן.

איך האָב שטאַלץ פאַרוואַרפן דעם קאַפּ אויף צוריק, זיך אָפגעקערט פון „דער מויד“ און גענומען קוקן אין דער אַנדערער זייט נאָס. מיין בליק איז געפאַלן אויף אַ רויט קלייד, וואָס האָט זיך דערנענטערט צו אונז. דאָס איז געווען אַ פרוי אין דער באַ-גלייטונג פון אַ מאַנסביל. ווען איך וואָלט ניט געהאַט דעם דאָזיקן געשפרעך מיט „דער מויד“, און כיוואָלט ניט געווען געקערנקט פון זיין גראָבן חשד, וואָלט ניט פאַרריסן דעם קאַפּ און ניט אָפגעקערט זיך פון אים, וואָלט דאָס רויטע קלייד אפשר פאַרבייגע-גאַנגען פאַר מיר אומבאַמערקט. און וואָס איז עס מיך איינגעלעך אָנגעזאַנגען? וואָס איז עס מיך נונע, מען עס זיין אַפילו דאָס קלייד פון דער הויף-דאַמע גאַנעל אַליין?

„די מויד“ איז געשטאַנען און האָט גערעדט, זיך געמיט צו פאַרגלעטן זיין טעות; איך האָב גאַרנישט ניט געהערט, איך בין געשטאַנען און געקוקט אויף דעם רויטן קלייד, וואָס האָט זיך אַלץ מער דערנענטערט צו אונז.

עפעס איז מיר אַדורכגעלאָפן איבער דער ברוסט, אַ דינער גליטשנדיקער שטאַך. איך האָב געפליסמערט אין געדאַנק, ניט עפענענדיק דאָס מויל:
 אילאַיאַלי!

איצט האָט זיך „די מויד“ אויך אָפּגעקערט און דערווען דעם דער מיט דער דאַמע, זיך פאַרנייגט און זיי פאַנגלייט מיט די אויגן. איך האָב זיך ניט פאַרנייגט אָדער זיך אפּשר יאָ פאַרנייגט, נאָר אומפאַוואוסטזיניק.

דאָס רויטע קלייד האָט זיך געלאָזט ווייטער איבער דער קאַרל-יאָהאַן-גאַס און איז פאַרשוואונדן.

— מיט וועמען איז זי דאָס געגאַנגען? — האָט „די מויד“ געשרענט.

— מיטן „הערצאַג“ — איר האָט ניט געווען? דעם זויגערופענעם „הערצאַג“, און די דאַמע קענט איר?

— יאָ, זויג, אומגעפער, און איר קענט זי ניט?

— ניין, — האָב איך געענטפערט.

— מיר האָט זיך אויסגעוויזן, אַז איר האָט זיך טיף פאַרנייגט.

— פאַרנייגט?

— כאַ-כאַ, אפּשר ניט? — האָט „די מויד“ געזאָגט, —

מאָרנע, זי האָט דאָך די גאַנצע צייט געקוקט נאָר אויף אַיך

— פון וואָגען קענט איר זי? — האָב איך געפרעגט.

געקענט האָט ער איינגעלעך זי ניט. דאָס איז געווען איינ-
מאַל אין אָונט, אין האַרבסט. ס'איז געווען שפּעט, זיי, דריי פריי-
לעכע יונגע לייט, זיינען צוריקגעגאַנגען פון אַ שפּאַציר. אויף קאַ-
מערמייער האָבן זיי באַגעגנט די דאָזיקע דאַמע, זי איז געגאַנגען
אַליין. מ'האַט אָנגעהויבן מיט איר צו ריידן. צום ערשטן האָט זי
געענטפערט צעשטרייט; אָבער איינער פון דער לוסטיקער חברה,
אַ מענטש, וואָס איז אַדורך אי דורך פייער אי דורך וואַסער, האָט
אָנגעהויבן צו בעטן זיך ביי איר, זי זאָל אים דערלויבן פאַנגלייבן
זי אַהיים. נאָט איז אַן ערות, ער וועט ניט אָנרידן, ווי מען זאָגט
עס, קיין איינציקע האָר אויף איר קאָפּ, מערנישט צופירן זי צו
דער טיר, כדי זיך צו איבערצייגן, אַז איז בשלום געקומען אַהיים,
אַניט וועט ער אַ גאַנצע נאַכט ניט זיין רוזק. זיי זיינען געגאַנגען,
ער האָט גערעדט אַן אויפהער, דערציילט איין נאָך דער אַנ-
דערער, זיך אָנגערופן וואָלדעמאַר אַטטערדאַג און האָט זיך אַרויס-
געגעבן פאַר אַ פאַטאַגראַף. סוף-בל-סוף האָט זי זיך געמוזט צעלאַכן

פון דעם פריילעכן יונג, וועלכער האָט זיך ניט אָפּגעשראַקן פון איר קאַלטקייט, און ס'האָט זיך געענדיקט דערמיט, אַז ער האָט זי באַגלייט אַהיים.

נו, און וואָס איז געווען ווייטער? — האָב איך געפרעגט און אַיינגעהאַלטן דעם אָטעם.
— ווייטער? אַך, רעדט נאָר ניט דערפון. זי איז דאָך אַ דאַמע.

אַ וויילע האָבן מיר ביידע געשוויגן.

— ניין, צום טייוול, אָט דאָס איז דער „הערצאַגאַנ? אַזוי דעט ער אויס! — האָט ער געוואָנט פאַרטראַכט. אָבער אַז זי איז מיט דעם דאָזיקן מענטשן, בין איך פאַר איר ניט ערב. איך האָב געשוויגן. נו, אונדאוי וועט דער „הערצאַגאַנ? זי פאַרפירן! געוונטערהייט! וואָס נייט עס מיך אָן? איך האָב איר געוואונטשן אַלדאָס נומס צוואַמען מיט אַלע אירע תּנען, אַלדאָס נומס האָב איך איר געוואונטשן. און איך האָב זיך געפרוּווט טרייסטן, טראַכטנדיק וועגן איר דאָס ערנסטע, און נעהאַט פאַרנעגניגן דערפון, וואָס איך האָב זי געטראָטן אין בלאַטע. מיך האָט מערנישט פאַרדראַסן, וואָס איך האָב אַראָפּגענומען דעם הוט פאַר דעם דאָזיקן פאַרל, אויב איך האָב עס ווירקלעך געטאָן. פאַרוואָס זאָל איך אַראָפּנעמען פאַר אַוועלכע מענטשן דעם הוט? וועגן איר האָב איך זיך מער ניט געקימערט, לנמרי ניט; זי האָט אינגאַנצן אויפגעהערט צו זיין שייין, זי איז מיאום געוואָרן, פוי, צום טייוול, ווי פאַרוועלקט זי איז געוואָרן! זייער מעגלעך, אַז זי האָט געקוקט בלוז אויף מיר; דאָס וואונדערט מיך ניט; אפשר האָט זי אין האַרצן חרטה. דאָס הייסט אָבער ניט, אַז איך דאַרף איר פאַלן צו די פיס, בפרט אַז זי איז פאַר דער לעצטער צייט אַזוי פאַרדעכטיק פאַרוועלקט געוואָרן. זאָל דער „הערצאַגאַנ? זיך האַלטן מיט איר. געוונטערהייט! אַז איך וועל זי באַגעגענען אַ צווייטן מאָל, וועל איך זי ניט באַגריסן אַפילו, וועל שטאַלץ פאַר איר פאַרבייגיין! אַ שטאַד, וואָס איך האָב איצט זי ניט אָנגעקוקט מיט אַ קרומען בליק; איר קוקן אויף מיר און דאָס רוישע קלייד וואַלטן מיך אינגאַנצן באַרעכטיקט. יא, דאָס וואַלט לייכט געקענט פאַסירן!

כא-כא! אַט דאָס וואָלט געווען אַ טרוומף! ווען איך וואָל זיך
אַ נעם טאָן, וואָלט איך אפשר געקענט פאַרענדיקן מיין דראַמע
אין משך פון היינטיקער נאַכט און אין אַן אַכטאַג: אַרום האָב איך
די דאָזיקע פּריילין אויף די קני מיט אַלע אירע חנען, כאַ-כא, מיט
אַלע אירע חנען...

— אַ נוטן! — האָב איך אָפּגעהאַקט געוואָנט.

אַבער „די מויד“ האָט מיך פאַרהאַלטן. ער האָט געפּרעגט:

— מיט וואָס פאַרנעמט איר זיך איצט?

— מיט וואָס איך פאַרנעם זיך. איך שרייב, פאַרשטייט זיך.

מיט וואָס וואָל איך זיך נאָך פאַרנעמען? איך לעב דאָך דערפון.

איך שרייב איצט אַ גרויסע דראַמע „דער צייכן פון קרייץ“ —
אַ מיטלעלטערלעכער סיוושעט.

— צום טייול! — האָט „די מויד“ אויפּריכטיק אויסגע-

רופן. — ווען עס געלינגט אייך עס אָנשרייבן, וועט...

— דאָס איז מיר די קלענסטע דאנה! — האָב איך גע-

ענטפּערט — אין אַ טאָג אַכט אַרום וועט איר פון מיר, האָפּנט-
לעך, הערן אַ סך.

און איך בין אוועק.

צוריקגעקומען אַהיים, האָב איך זיך גלייך געווענדט צו מיין

באַלעבאַסטע און געזעמ, זי וואָל מיר געבן אַ לאָמפּ. עס איז מיר

געווען זייער וויכטיק אים צו באַקומען; איך האָב זיך ניט גע-

וואָלט לייגן שלאָפּן היינטיקע נאַכט, די גאַנצע דראַמע האָט זיך

מיר שוין געבאַמבלט אין קאַפּ און איך האָב געהאַפט אויף זיכער

אָנצושרייבן אַ היבשן טייל ביו אינדערפרי. מיין בקשה האָב איך

אַרויסגעוואָנט מיט גרויס הכנעה, וואָרעם איך האָב באַמערקט, אַז

זי האָט געטאַכט אַן אומצופרידענע מינע, וואָס איך האָב זיך אומ-

געקערט אין שטוב אַרײַן. איך האָב שוין כמעט פאַרטיק אַ אויסער-

געוויינלעכע דראַמע, — האָב איך געוואָנט; מיר פּעלן נאָר אַ פאַר

סצענעס, — און איך האָב איר געגעבן אָנצוהערן, אַז די דראַמע

קען אויספירט ווערן אין אַ וועלכן עס איז טעאַטער. ווען זי

וואָל מיר טאָן די דאָזיקע גרויסע טובה, וואָלט...

אָבער די באַלעבאָסטע האָט ניט געהאַט קיין לאַמפּ. זי האָט זיך אַלץ ניט געקענט דערמאָנען, צי זי האָט ערגעץ אַ לאַמפּ, צי ניט. אויב איך וועל ציוואַרטן ביז 12 אַ זייגער, וועל איך אפשר באַקומען דעם קיך=לאַמפּ. פאַרוואָס זאָל איך זיך ניט קויפֿן קיין ליכט?

איך האָב געשוויגן. איך האָב ניט געהאַט קיין צען ערע אויף אַ ליכט, און זי האָט עס גוט געוואוסט. ווידער אַ מפּלה. די דינסט איז איצט געועסן אונטן מיט אונז, גאַנץ פשוט געועסן אין צימער און ניט אין קיך, דעם לאַמפּ האָט מען אַלזאָ גאַרניט אָנגעצונדן אַפילו. און איך בין געשטאַנען, דאָס אַלץ איבערגעטראַכט, אָבער גאַרנישט ניט געזאָגט

מיטאַמאָל זאָגט צו מיר די דינסט:

— מיר דאַכט זיך, איר זייט ניט לאַנג אַרויס פון שלאָס?
איר זייט געוועזן דאָרט אויף מיטאַגן? — און זי האָט זיך פון איר ווייץ צעלאַכט אויפֿן קול.

איך האָב זיך געזעצט, אַרויסגענומען מיינע פאַפירן און גע=זאָלט פרוּזן ויצנדיק דאָ עפעס אויפצוטאָן. איך האָב געהאַלטן דאָס פאַפיר ביי זיך אויף די קני און נאָכאַנאַנד געקוקט אויף דער ערד, כּדי ניט ווערן צעשטרייט, אָבער דאָס האָט ניט געהאַלפֿן, קיין זאך האָט ניט געהאַלפֿן, איך האָב זיך ניט גערירט פון אָרט. עס זיינען אַרײַן דער באַלעבאָסטעס צוויי מיידעלעך און האָבן אָנגעהויבן צו שטיפֿן מיט דער קאַץ, אַ קראַנקע קאַץ, וואָס האָט במעט ניט געהאַט קיין האָר אויף זיך; אַז זיי האָבן געבלאָזן איר אין די אויגן אַרײַן, פלעגן זיך אין די אויגן שטעלן מרערן און אַראַפֿריגען איבער דער נאָז. דער באַלעבאָסטע מיט נאָך צוויי מענטשן זיינען געועסן ביים טיש און געשפּילט אין קאָרטן. בלוז די באַ=לעבאָסטע איז געווען פאַרשאַטן, ווי שטענדיק; זי איז געועסן און גענייט. זי האָט אויסגעצייכנט געזען, אַז איך האָב ניט געקענט אַרבעטן ביי אַזאַ סומל, אָבער זי האָט זיך מער ניט גערעכנט מיט מיר; זי האָט אַפילו אַ שמייכל געטאָן, ווען די דינסט האָט גע=פרעגט, צי איך בין געווען אין שלאָס אויף מיטאַגן. דאָס גאַנצע הויז האָט זיך פּינדלעך צו מיר באַצויגן; ס'איז אויסגעקומען, אַז

די שענדלעכע נויטווענדיקייט אָפצוטרעטן מיין צימער אָן אַנדערן האָט געבראַכט דערצו, אַז מ'האַט זיך מיט מיר אָנגעהויבן צו באַניין ווי מיט אַן איבעריקן. אַפילו די דינסט, אַ קליינע, שוואַרצע אויניקע גאַסמייַדל מיט גרויזעלעך אויפן שטערן און אַ פלאַכער ברוסט, האָט געמאַכט פון מיר חווק, אַז איך האָב אין אַוונט באַקומען מיינע פוטערברייטלעך. זי פלעגט מיך פּרעגן אָפּט, וואו עס איך געוויינטלעך מיטאַן, וויבאַלד זי האָט מיך קיינמאַל נישט געזען אַריינגייענדיק אין „גראַנד“. ס'איז קלאַר געווען, אַז זי האָט נישט געוואוסט מיין שרעקלעכע לאַגע, און זי האָט זיך אָנגעטאַן דעם פאַרעניגן צו דערמאַנען מיר וועגן דעם.

איך הייב אָן פּלוצלונג צו טראַכטן וועגן דעם אַלעם און בין שוין נישט אימשטאַנד צו געפינען קיין איינציקע רעפּליק פאַר מיין דראַמע. אַלע מיינע אָנשטרענגונגען זיינען אומזיס; עס הייבט מיר אָן צו רוישן אין קאַפּ און סוף=כל=סוף גיב איך זיך אונטער. איך לייג דאָס פאַפיר אין טאַש אַריין און הייב אויף די אויגן. דאָס דינסטמייַדל זיצט פונקט אַנטקעגן מיר, און איך קוק זי אָן, קוק אויף איר שמאַלער פלייצע און אויף די נישט=אַנטוויקלטע אַקסלען. וואָס מאַכט זי פון מיר חווק? און אַז איך וואַלט אַרויס=געגאַנגען פון שלאָס, איז וואָס? וואָס קען דאָס איר אַרן? פאַר די לעצטע טעג האָט זי מיך אויסגעלאַכט ביי יעדער געלעגנהייט, ווען, למשל, איך בין געשטרויבלט געוואָרן אויף די טרעפּ אָדער צעריסן אָן אַ ששוועק מיין רעקל. ערשט נעכטן האָט זי צונויפגע=קליבן די צעריסענע שטיקלעך פון דעם ערשטן אַנטוואורף פון מיין דראַמע, וואָס איך האָב אַרויסגעוואָרפן אין פיררוי, און עס איבערגע=לייענט אין צימער בפני כל עם ועדה, אַזוי נאָר חווק צו מאַכן פון מיר. איך האָב זי קיינמאַל נישט באַליידיקט און האָב זיך נישט געקענט דערמאַנען, איך זאָל איר האַבן געבעטן טאָן פאַר מיר די מינדסטע זאָך. אין קעגנשטייל, ביינאַכט פלעג איך זיך אַליין אויסבעטן אויף דער ערד, בדי זי נישט צו באַמיען. זי האָט געלאַכט פון מיר אַפילו דערפאַר, וואָס די האָר זיינען מיר אויסגעקראַכן. אינדערפרי פלעגט איבערבלייבן האָר אין שויסל און זי האָט זיך לוסטיק געמאַכט איבער דעם. מיט מיינע שיק האָט געהאַלטן זייער שמאַל, דער=

הויפט מיט דעם, וואָס די פּור האָט אים איבערנעפּאַרן, און דער=
פּון האָט זי אויך געמאַכט אַ שפּאַס. — נאָט זאָל אָפּהיטן אַיך
און אַיערע שיד! — האָט זי געזאָגט: — טוט אַ קוק, ס'איז
דאָך אַן אמת הינטיש ביידל! און זי איז געווען גערעכט; מיינע
שיד זיינען ווירקלעך געווען רוזנירט, אָבער ביים איצטיקן מאָמענט
האָב איך זיך קיין אַנדערע ניט געקענט אַיינשאַפּן.

בשעת איך בין אזוי געזעסן און באַטראַכט די אומבאַגריפּ=
לעכע שנאה פּון דער דינסטמייידל, האָבן די קליינע מיידלעך
אַנגעהויבן צו דערצערענען דעם אַלטן, וואָס איז געלעגן אין בעט;
זיי זיינען אַרומגעשפרונגען אַרום אים און געווען אינגאַנצן אַרייַן=
געטאָן אין דער דאָזיקער אַרבעט. יעדער פּון זיי האָט געהאַלטן
אַ שטרועלע און דערמיט געשטאַבן אַם אין אויער אַריין, אַ וויילע
האָב איך געקוקט אויף זיי און זיך ניט אַרייַנגעמישט. דער אַלטער
האָט מיט אַ פינגער ניט אַ ריר געטאָן זיך צו ווערן; ער האָט נאָר
געקוקט אויף זיינע פּייניקער מיט אויפגעבראַכטע בליקן און גע=
מאַכט מיטן קאָפּ, כדי צו באַפּרייען זיך פּון די שטרויעלעך, וואָס
האָבן אים געשטעקט אין די אויערן.

דאָס דאָזיקע בילד האָט מיך אַלץ מער און מער, אויפגע=
רעגט, און איך האָב ניט געקענט אַפּרייסן פּון אים די בליקן.
דער פּאָטער האָט אויפגעהויבן די אויגן פּון די קאָרטן און האָט
געלאַכט צו די מיידלעך; ער האָט אַפּילו אויפּמערקזאַם געמאַכט
זיינע פּאַרטנערן אויף דעם דאָזיקן שפּיל. אָבער פאַרוואָס האָט זיך
דער אַלטער ניט גערירט פּון אַרט? פאַרוואָס האָט ער ניט אָפּגע=
שליידערט מיט דער האַנט די קינדער? איך האָב געמאַכט אַ טריט
צום בעט.

— לאַזט אָפּ! לאַזט אָפּ! ער איז דאָך געליימט! — האָט
דער באַלעבאָס זיך אָפּגערופּן.

און אויס שרעק צו בלייבן ביינאַכט הינטער דער טיר,
פשוט פאַר מורא אַרויסצורופּן דעם באַלעבאָס אומצופּרידנקייט,
האָב איך שוויינגדיקערהייט זיך אומגעקערט צוריק אויף מיין אַרט
און בין זיך רויק געזעסן. צו וואָס זאָל איך ריויקירן מיט מיין
נאַכטלעגער און די פּוטערברייטלעך, שמעקנדיק די נאָז אין פּרעמדע

פאמיליען-אָנעלעגנהייטן? איך בעט דיך וויער, קיין שום נאַריש-
קייטן צוליב עפעס אַ האַלב-שטיטן זקן! ס'איז מיר אזוי איך
גענוג.

אַבער די קליינע מויקים האָבן ניט אויפגעהערט וויערע
עינינים. ווי האָט גערייצט, וואָס דער אַלטער דרייט מיטן קאַפּ,
און ווי האָבן אים גערוקט שטרויעלעך אין די אויגן און אין די
נאָזלעכער. ער האָט געקוקט אויף ווי מיט אַ בליק פול האַס,
ער האָט נאַרניש גע'ערט און ניט געקענט אַ ריר טאָן מיט די
הענט. מיט אַמאָל האָט ער אונטערגעהויבן זיין נוף און אַ שפיי
געטאָן איין מיידעלע גלייך אין פנים אַריין; זיך אויפגעהויבן נאָך
אַמאָל און אַ שפיי געטאָן דער אַנדערער, אָבער ניט געטראָפן.
איך בין געשטאַנען און געזען, ווי דער באַלעבאַס האָט אַוועקגע-
וואָרפן די קאָרטן און אַ לאָף געטאָן צום בעט. רויט ווי צונשער,
האָט ער אַ געשריי געטאָן:

— וואָס? וועסט שפייען די קינדער אין די אויגן, דו
אַלטער חויר!

— אָבער, נאָט מיינער, ווי האָבן דאָך אים ניט געלאָזט צו
דו! — האָב איך אויסגערופן, אויסער זיך.

נאָר איך האָב די נאַנצע צייט מורא געהאַט, מ'זאָל מיך ניט
אַרויסטרייבן, האָב איך זיך באַמיט ניט הויך צו שרייען, הנס איך
האָב געציטערט מיטן נאַנצן לייב פאַר אויפגענונג.
דער באַלעבאַס האָט זיך אומגעקערט צו מיר.

— וואָס זאָגט מען צו אים! וואָס מישט איר זיך אַריין,
צום טייוול? האַלט ס'מויל און גענוג, וועט זיין פאַר אַיך בעסער!
אָבער דאָ האָט די באַלעבאַסע אויפגעהויבן איר שטים און
זיך צעשריען איבער דער נאַנצער שטוב:

— רבנו של עולם, וואָס טוט זיך דאָ! איר זייט דאָך אַלע
פון זינען אַראָפּ! — האָט זי געשריען. — אויב איר ווילט דאָ
בלייבן, טאָ פירט זיך ביידע אויף אַ ביסל שטילער, זאָג איך אַיך.
נאָך ווייניק, וואָס מען האַלט אויס מיט עסן און דירה יעדן שלאָק,
מאָכן זיי נאָך סקאַנדאַלן אינמיטן דער נאַכט. איך וועל דאָס ניט
דערלאָזן, איר פאַרשטייט? ש=ש! שווייגט, שנעקעס, און ווישט

אַפּ די נעווער, אַ נישט וועלן אײך זיך אליין פאַר אײך נעמען! ממש אומדערהערט! קומט אַ מענטש גלייך פון דער גאַס, האָט נישט קיין צעבראַכענעם גראָשן בײַ דער נשמה און מאַכט אַ טומל אינמיטן דער גאַס, אַז מענטשן זאָלן זיך צונויפֿלויפֿן. אײך וועל עס נישט דערלאָזן! איר הערט? כ״וועל אַלעמען אַרויסטרייבן. מען אײך פאַרלאַנגען רוקײט אין מיין אייגענעם הויז, צי נישט!?

אײך האָב גאַרנישט נישט געוואָגט, אַפילו דאָס מויל נישט גע= עפנט, אײך האָב זיך ווידער אַוועקגעוועצט בײַ דער טיר און אויס= געהערט די קולות. געשריען האָבן אַלע, אַפילו די קינדער און די דינסט, וועלכע האָט געוואָלט דערקלערן, ווי אַזוי עס האָט זיך אָנגע= געהויבן דער טומל. אַז אײך וועלן בלייבן שמיל, וועט זיך אפּשר אַלץ באַלד ענדיקן; ס׳וועט לאַנג נישט דויערן, אויב אײך וועל נאָר שווייגן. און וואָס האָב אײך געקענט זאָגן? איז דען אויף דרויסן נישט געווען ווינטער און דערצו נאָך ביינאַכט, צי דען איז איצט די צײט צו קלאַפּן מיט דער פּויסט איבערן טיש? קיין שום נאַריש= קײטן! און אײך האָב זיך רווק אײנגעוועצט, פאַרשטייענדיק אויס= געצײכט, אַז אין גרונד גענומען טרייבט מען מיך אַרויס. אײך האָב פאַרעקשנט געקוקט אויף דער וואַנט, וואו ס׳איז געהאַנגען אַן איילבילד פון קריסטוס און פאַרעקשנט געשוויגן אויף אַלע אַנצוג= הערענישן פון דער באַלעבאַסע.

— אויב איר ווילט פון מיר פּטור ווערן, מאַראַם, קען אײך אַוועקגיין, — האָט געוואָגט אײנער פון די קאַרטנשפּילער.

ער האָט זיך אויפגעשטעלט און זיין חבר נאָך אים.

— ניין, אײך מיין עס נישט אײך, און אײך אויך נישט —

האַט די באַלעבאַסע ביידן געענטפערט, — אַז עס האַלט שוין דערבײַ, קען אײך זאָגן וועמען אײך האָב געמיינט...

זי האָט גערעדט אָפּגעהאַקט, האָט מיר דערלאַנגט די דאָזיקע קלעפּ מיט קליינע הפסקות און בכיוון אויסגעצויגן די ווערטער, פרי צו געבן מיר דײטלעך צו פאַרשטיין, אַז זי האָט עס טאַקע מיך געמיינט. רווק! — האָב אײך געוואָגט צו זיך אליין — נאָר רווק! זי האָט דאָך נישט געוואָגט קלאַר און דײטלעך, אַז אײך זאָל אַוועקגיין. אײך פון מיין זײט טאָר נישט אַרויסווייזן קיין שום גדלות.

און פאַלשע בושד. מען דאַרף זיין אויף דער וואַך!.. סאַר אַ מאַד= נע האָר ביי קריסטוסן אויף דעם איילבילד! זיי זעען אויס ווי גרין גראַן, אָדער, ריכטיקער געוואַנט — ווי געדיכטע לאַנקע=גראַן. כע! אַ גאַנץ ריכטיקע באַמערקונג פון מיין זייט — ווי וויער גע= דיכטע לאַנקע=גראַן... אַ גאַנצע ריי אומגעריכטע אַסאַציאַציעס האָט זיך אַדורכגעטראָגן אין מיין קאָפּ אין דעם דאַזיקן מאַמענט: פון גרינעם גראַן בין איך אַריבער צום יענעם אָרט אין תנך, וואו עס שטייט, אַז דאָס לעבן איז גענליכן צו אַ ברענענדיקן גראַן, דאָן — צום יום=הריו, ווען אַלץ וועט אומקומען אין פייער; דערנאָך — אַ קליינער איבער=אַנג צו דער ליסאַבאָנער ערדציטערניש; און ענדלעך צו עפעס אַ מין שפּאַנישן מעשענעם שפייקעסטל און אַ האַלטער פון העלפּאַנדביין, וואָס איך האָב געזען ביי אילאַיאַלין. אַך, אַלץ איז הבל הבלים! אַלץ ווי ברענענדיק גראַן! דער סוף פון אַלע סופּן איז — די פיר ברעטער און די תּכריכים — ביי פרייליך אַנדערסען, אין טויער רעכטס...

דאָס אַלץ האָט זיך דורכגעטראָגן אין מיין קאָפּ אין דעם פאַרצווייפלטן מאַמענט, ווען די באַלעבאַסטע האָט זיך געקליבן מיך אַרויסצוטרייבן.

— ער הערט ניט! — האָט זי אויסגעשריען — איך זאָג אַיך, איר זאָלט זיך אַפּטראָגן פון דאַנען, איר הערט! דער מענטש איז דאָך פשוט משונע, נאָט זאָל מיך ניט שטראָפּן פאַר די רייד! נו, אַרויס פון דאַנען, טאַקע תּיבּה=ומיד, און אַ סוף זאָל דאָס נעמען!

איך האָב אַ קוק געטאָן צו דער טיר, ניט כּדי אַוועקצוגיין, כּשום אופן ניט כּדי אַוועקצוגיין; מיר איז אַיינגעפאַלן גאָר אַן אַנדער געדאַנק: ווען אין דער טיר וואָלט געווען אַ שליסל, וואָלט איך אים אַ דריי=איבער געטאָן, וואָלט זיך פאַרשפּאַרט צוזאַמען מיט די איבעריקע, אַבי ניט אַוועקצוגיין. עפעס אַ היסטערישער פּחד איז מיך באַפּאַלן ביי דעם געדאַנק ווידער צו בלייבן אויף דער גאַס. אָבער אין דער טיר=לאַך איז ניט געווען קיין שום שליסל, און איך בין אויפגעשטאַנען; עס איז ניט געווען מער קיין שום האַפּענונג.

דאָ האָט זיך פלוצלונג אַריינגעמישט דער קול פון מיין
באַלעבאָס.

איך בין געבליבן שטיין אַ געפלעפטער. דער זעלביקער
מענטש, וועלכער האָט מיר נאָר=וואָס געדראָט, האָט זיך נאָר אומ=
גערעכט געשטעלט אויף מיין צד! ער גיט אַ זאָג:

— ניין, דאָס טויג גיט, מ'טאָר ביינאַכט קיין מענטשן אויף
דער גאָס גיט אַרויסטרייבן, דערפאַר קומט אַ שטראָף, ווייסטו.

איך האָב גיט געוואוסט, צי דערפאַר קומט אַ שטראָף,
איך האָב געגלייבט, אַז גיכער — גיט, אָבער מסתמא — יאָ,
וואָרעם די פרוי האָט זיך באַלד באַדאַכט, איז געוואָרן רויק און
מיט מיר מער גיט גערעדט. זי האָט מיר אַפילו אַוועקגעלייגט
צוויי פוטערברייטלעך, אָבער איך האָב זיי גיט גענומען, אויס
דיינער דאַנקבאַרקייט צום מאַן האָב איך זיי גיט גענומען מיט דעם
אויסרייד, אַז איך האָב שוין געגעסן אָונטברויט אין שטאָט.

אַז איך בין אַרויס אין פאָדערצימער זיך לייגן שלאָפן, איז
מיר די באַלעבאָסטע נאַכגעגאַנגען, געבליבן שטיין אויף דער שוועל
און געזאָגט הויך אויף אַ קול, בשעת ווען איר גרויסער טראַגעד=
קער בויך האָט זיך אָנגעשטעלט אויף מיר:

— אָבער די לעצטע נאַכט שלאָפט איר היינט דאָ, איר
זאָלט עס וויסן זיין!

— יאָ, יאָ, — האָב איך געענטפערט.

מאָרגן וועל איך זיך שוין אָן עצה געבן מיט אַ נאַכטלעגער,
מיזעט נאָר דאַרפן זיך אַ סטאַרע טאָג. און ביז וואַנען=וואָס=ווען
האָב איך זיך געפרייט, וואָס איך האָב גיט געדאַרפט די היינטיקע
נאַכט פאַרברענגען אויף דער גאָס.

איך האָב געשלאָפן ביו פינה=זעקס אַ וויינער פאַרטאָגן. אַז
איך האָב זיך אויפגעכאַפט, איז נאָך גיט געווען ליכטיק, דאָך בין
איך גלייך אויפגעשטאַנען; צוליב דער קעלט בין איך געשלאָפן
גיט אויסגעשטאַנערהייט און דעריבער האָב איך זיך גיט געדאַרפט
אָנטאָגן. אויסגעטרונקען אַ ביסל וואַסער, האָב איך שטילערהייט

אויפגעפנט די טיר און בין שנעל ארויס, מורא האַבנדיק ווידער זיך צו טרעפן מיט מיין באַלעבאָסטע.

דער איינציקער לעבעדיקער נפש, וואָס איך האָב אָנגע-
טראָפן אין די גאַסן, איז געווען ערגעץ-וואו אַ פּאָליציאַנט, וועלכער
האַט ערפילט זיין נאַכט-דעושוור. אַ ווילע שפעטער האָבן זיך גע-
וויון אַפּאַר לאַמטערנצינדער, וועלכע האָבן אָנגעהויבן אויסצולעשן
די גאַס-לאַמטערנס. איך האָב זיך אָן שום ציל אַרומגעבלאַנקעט
איבער די גאַסן, אַרויס אויף דער קירך-גאַס און זיך געלאָזט גיין
צו דער פעסטונג. דערפּאַרן און שלעפּעריק, די קני און דער
רוקן פּאַרמאַטערט פונם לאַנגן וועג, דערצו שטאַרק הונגעריק,
האַב איך זיך אַנידערגעעצט אויף אַ באַנק און האָב אזוי אַ לאַנגע
צייט אָפּגעדערעמלט. דריי וואָכן צייט האָב איך זיך געשפּייזט בלויז
מיט די פּוטערברייטלעך, וואָס מיין באַלעבאָסטע פלעגט מיר
אינדערפרי און אינאַזונט געבן; און איצט איז שוין פונקט אַ מעת-
לעת נאָך מיין לעצטן עסן און ווידער האָט אַלץ אין מיר אָנגע-
הויבן צו נאָגן און איך האָב געמוזט וואָס גיכער געפינען אַן אויס-
וועג. מיט דעם דאָזיקן געדאַנק בין איך ווידער אַיינגעשלאָפן אויף
דער באַנק...

איך האָב אויפגעוואַכט פון שטימען אַרום מיר. אויסגעריבן
די אויגן, האָב איך דערזען, אַז עס איז שוין געווען גרויסער טאָג
און אַלץ איז שוין געווען אויף די פיס.

איך האָב זיך אויפגעהויבן און בין אַוועק. די זון איז אויפ-
געגאַנגען איבער די הינלען, דער הימל איז געווען ווייס און צאַרט,
און פרייענדיק זיך צוליב דעם שיינעם פרימאַרגן נאָך די אַלע
פינסטערע וואָכן, האָב איך פאַרנעסן אַלע זאָרן און האָב אַיינגע-
פונען, אַז עס איז מיר אָפּטמאַל נאָך געווען אַ סך ערגער. איך
האַב זיך אַ קלאַפּ געטאָן אין ברוסט און אָנגעהויבן אונטערצוברו-
מען אַ ניגונדל. מיין שטים האָט געקלונגען אזוי שלעכט, געקלונגען
אזוי אומעטיק, אַז זי האָט מיך גערירט ביז טרערן. אויך דער
דאָזיקער פרעכטיקער טאָג, דער ווייסער, מיט ליכט אָנגעטרונקע-
נער הימל האָבן אויף מיר אזוי שטאַרק געווירקט, אַז איך האָב
זיך פונדערנעוויינט אויפן קול.

— וואָס איז אײך? — האָט מיך אַ דורכגייער געפרעגט.
איך האָב נאָרניט געענטפערט און בין אַנטלאָפֿן, פֿאַרבאָרגנ-
דיק מיין פנים פֿון די פֿאַרבייגייער.

איך בין צוגעקומען צום האַפֿן. אַ גרויסע פֿאַרקע אונטער
אַ רוסישן פֿלאַג האָט אויסגעלאָרן קוילן. איך האָב דורכגעלייענט
די אויפֿשריפט אויפֿן באָרטן: „קאָטשענאַר“, אַ היבשע וויילע האָב
איך זיך צעשטרייט דורכרעם, וואָס איך האָב אָבסערווירט, וואָס
קומט פֿאַר אויף דער דאָזיקער פרעמדער שיף. די אויסלאָרונג
האָט שוין, ווייזט אויס, געהאַלטן ביים סוף, ווייל דער דאַמפֿער
האָט, טראָץ דעם באַלאַסט, זיך געפונען ניין פֿוס איבערן וואַסער,
און בשעת די קוילנטרענגער האָבן שווער געטראָטן איבערן דעק,
האָט די נאַנצע שיף אַרויסגעגעבן אַ פֿוסטן ווידערקלאַנג.

די וון, דער שוין, דער זאַלציקער אַטעם פֿון ים, דאָס נאַנצע
טומלדיקע און לוסטיקע לעבן האָט מיך אַ ביסל געקרעפֿטיקט און
מיין בלוט האָט אָנגעהויבן שנעלער צו פֿליסן אין די אָרען. מיר
איז אַייגענפֿאַל, אַז אפשר וואָלט איך קענען, דאָ ויצנדיק, אָנשרייבן
אַ פֿאַר סצענעס פֿון מיין דראַמע. איך האָב אַרויסגענומען פֿון קע-
שענע מייע פֿאַפֿירן און געפרוּווט אָנשרייבן אַ רעפֿליק פֿון אַ מאַ-
נאָך, וועלכע זאָל שפּראַצן מיט קראַפט און פֿאַנאַטזיום; אָבער די
רעפֿליק האָט זיך מיר ניט אַיינגעגעבן. איך האָב צו רו געלאָזט
דעם מאַנאָך און געוואָלט באַאַרבעטן די רעדע פֿון אַ דיכטער צו
דער זונה אין טעמפל. איך האָב אָנגעשריבן בלויו אַ האַלב זייטל
און אַוועקגעוואָרפֿן. אין מיין שאַפֿונג האָט געפֿעלט די ריכטיקע
שטימונג. דער גערודער אַרום מיר, דער געזאַנג פֿון די מאַטראַסן,
דער גערויש פֿון די שיף-שרויפֿן, דער גרילק פֿון די אייווערנע
קייטן—דאָס אַלץ האָט אַזוי ווייניק זיך געפֿאַסט צו דער פינסטער-
לעכער, דומפֿיקער אַטמאָספֿערע פֿון דעם מיטלאַלער, וועלכע
האָט געדאַרפֿט, ווי אַ נעפל, איינהילן מיין דראַמע. איך האָב צו-
ניפֿגעלייגט מייע פֿאַפֿירן און בין אַוועק.

פֿונדעסטוועגן אָבער בין איך אַרויס אויף אַ דרך און איך
בין געווען זיכער, אַז ס'וועט עפעס אַרויסקומען, אויב אַלס וועט
גיין כּשורה. ווען איך האָב איצט אַ מקום-מנוחה! איך האָב אָנגע-

הויבן נאָכצומראַכטן, אָבער האָב ניט געהאַט קיין איין ערשעלע אין דער גאַנצער שטאָט, וואו כוואַלט זיך געקענט אַפרוען כאַטש אַ שעה צייט.

איך האָב ניט געהאַט קיין אַנדער ברירה, ווי אומקערן זיך צוריק אין דער אַכסניא, ביי דעם דאָזיקן געדאַנק האָב איך אויפֿגעשוידערט און די גאַנצע צייט איינגעטענהט מיט זיך אַליין, אַז אַז דאָס איז אוממעגלעך, און דאָך האָב איך זיך געשלעפט אַלץ פאַרויס און זיך אַלץ מער דערנענטערט צום פאַרבאַטענעם אָרט. אַוודאי איז דאָס שרעקלעך, האָב איך זיך אַליין מודה געווען, אַוודאי איז דאָס אַ שאַנדע, ממש אַ שאַנדע, אָבער קיין אַנדערע ברירה האָב איך ניט געהאַט. איך בין ניט געווען גרויס ביי זיך אפילו אויף אַ האַר, איך האָב רויק געמעגט זאָגן, אַז איך בין איינער פון די קלענסטע גרויסהאַלטערס אין גאַנצן לאַנד! און איך בין אַוועק.

ביי דער טיר בין איך שטיין געבליבן און זיך איבערנעלייגט נאָכאַמאָל. אָבער זאָל זיין וואָס עס וויל, איך האָב געמוזט ריזן קירן! עס איז דאָך סוף=בל=סוף אַ קלייניקייט! ערשטנס האַנדלט זיך דאָ בלוז אום אַ פאַר שעה, צווייטנס זאָל מיך נאָט שטראַפן, אויב איך וועל ווען=עס=איז קומען אַהערצו זוכן אַ מקום=מנוחה. איך בין אַרויף אויפן הויף, טרעטנדיק איבער די שטאַלפערקע שטיינער פון הויפּפלאַץ, בין איך ווידער געוואָרן אומאַנטשלאָסן און סאַמע ביי דער טיר זיך שיר ניט אומגעקערט צוריק, איך האָב פאַרביסן די ציין. ניין, נאָר אָן שום גדלות! אין ערנסטן פאַל וועל איך זיך קענען פאַרענטפערן דערמיט, אַז איך בין גע=קומען זאָגן אַ גוטע נאַכט, זיך זענענען ווי עס באַדאַרף צו זיין און אַפריידן גענוי וועגן דעם חוב, וואָס איך בין געבליבן שולדיק. איך האָב געעפנט די טיר אין פאַרעריצמער אַרײַן.

איך בין געבליבן שטיין ווי אַ צוגעשמירטער. גלייך פאַר מיר, צוויי טריט בלוז, איז געשטאַנען דער באַלעבאַס אַליין, אָן אַ הוט און אָן אַ רעקל, און האָט דורך דעם שליסללאַך אַריינגעקוקט אין דעם צימער פון דער פאַמיליע. ער האָט מיר מיט אַ שטומער האַנט=באַוועגונג געגעבן אַ צייכן, איך

וואָל זיין שטיל, און האָט ווידער אַריינגעקוקט דורך דעם שליסל-לאָך. ער איז געשטאַנען און געלאַכט.

— קומט נאָר אַהערצו! — האָט ער געזאָגט שעפּטשענדיק.

איך בין צוגעגאַנגען אויף די שפיץ פינגער.

— ניט נאָר אַ קוק! — האָט ער געזאָגט און זיך פונאַנגע-דערגעלאַכט מיט אַ שטיל און אויפגערעגט געלעכטער. — קוקט נאָר אַריין! כּי-כּי! אָט ליגן זיי! קוקט נאָר אָן דעם אַלטן! איר זעט דעם אַלטן?

אין בעט, פינקט אונטער דער קרויסטום-בילד און מיר קעננע-א בער, האָב איך דערווען צוויי געזעטאַלטן, די באַלעבאַסטע און דגם פרעמדן שיפּסמאַן; אירע פיס האָבן ווייס געשימערט אויף דעם טונקעלן איבערבעט. און אין בעט ביי דער אַנדערער וואַנט איז געווען איר פאַטער, דער געליימטער זקן, און צוגעקוקט, אַנגעשפּאַרט דעם קאַפּ אויף די הענט, אַיינגעהויקערט ווי געוויינט לעך, ניט קענענדיק זיך אַ ריר טאָן...

איך האָב זיך אויסגערייט צו מיין באַלעבאַסט. ער האָט זיך קוים געקענט אַיינהאַלטן; ניט אויסצוברעכן אין אַ געלעכטער. ער האָט זיך צוגעהאַלטן די נאָז.

— האָט איר געזען דעם אַלטן? — האָט ער געמורמלט. —

אָך, מיין נאָט, דעם אַלטן האָט איר געזען? ער ויצא און קוקט! — און ער האָט זיך ווידער אַרונטערגעבויגן צו דעם שליסל-לאָך.

איך בין צו צום פענסטער און זיך אַנידערגעזעצט. די דאָזיקע סצענע האָט אומערבאַרעמדיק פאַרפלאַנטערט אַלע מינע געדאַנקען און אינגאַנצן אַ תּל געמאַכט פון מיין רייכער שטימונג. און וואָס איז עס מיין דאנה? מה-דאָך דעם מאַן אַליין אַרמט עס ניט, מה-דאָך ער קוועלט נאָר אָן דערפון, האָב איך דאָך אַוודאי און אַוודאי קיין גרוגד ניט צו נעמען דאָס זיך אַזוי שטאַרק צום האַרצן. און וואָס נוגע דעם אַלטן, איז דער אַלטער דאָך ניט מער ווי אַן אַל-טער. ער האָט עס אַפּשר נאָר ניט געזען. אַפּשר איז ער נאָר גע-זעסן און געשלאָפּן. ווער ווייס — אַפּשר איז ער נאָר געשטאַרבן. עס וואָלט מיך נאָר ניט געוואונדערט, ווען ער וואָלט דאָרט גע-זעסן און געווען טויט. אין מיין געוויסן איז געווען רוזק.

איך האָב ווידער אַרויסגענומען מיינע פּאַפּירן און האָב גע-
וואָלט פּאַרטרייבן אַלע זייטיקע מחשבות. איך האָב געהאַלטן
אינמיטן זאָך פון דעם ריכטערס אַ רעדע: „וואָרעס אַזוי טוט מיר
באַפּעלן נאָט און דאָס געווען, אַזוי טוט מיר באַפּעלן דער ראַט
פון די חכמים, אַזוי טוט מיר באַפּעלן מיין אייגן געוויסן...“
איך האָב אַרויסגעקוקט פון פענסטער, צו באַקלערן, וואָס זיין
אייגן געוויסן טוט אים אַזוינס באַפּעלן. פון דעם צימער האָט זיך
דערטראָגן אַ שוואַכער רעש. נו, דאָס גייט מיך ניט אָן, עס גייט
מיך לנמרי ניט אָן! אַנב איז דער אַלטער שוין געווען טויט, גע-
שטאַרבן אַפּשר אַ זיינער פיר פּאַרטאָג. עס איז מיר אַלואַ געווען
לנמרי אַלצאיינס, וואָס דער רעש פּאַטייט; צו אַלוי שוואַרצע יאָר,
וואָס זיך איך דאָ און ברעך זיך איבער דעם מוח? שטילער!
שטילער! אַזוי טוט מיר באַפּעלן מיין אייגן געוויסן...

אַבער אַלץ אַרום האָט זיך קעגן מיר פּאַרשוואַרן. דער מאַן
איז ווייט ניט רוזק געשטאַנען ביי זיין שליסל-לאָך; פון צייט צו
צייט האָב איך געהערט זיין פּאַרשטיקט לאַכן און געווען, ווי ער
האַט זיך געטרייסלט, אויך די נאַם האָט מיך צעשטרייט.

אויף דעם אַנטקעגנדיקן טראַטואַר איז אויף דער זון געוועסן
אַ קליין יונגל און זיך געשפּילט, קיינעם קיין שלעכטס ניט געטאָן,
פּשוט — צונויפגעבונדן אַ בינטל פּאַפּירלעך. פּלוצלונג שפּרינגט ער
אויף און הייבט זיך אָן צו זידלען: אין דעם פענסטער פון צווייטן
גאַרן דערועט ער אַ מענטשן מיט אַ רויטער באַרד, וועלכער האָט
אים אַרויפגעשפיגן אויפן קאַפּ. דאָס יונגעלע וויינט פאַר כּעס און
שילט אים אַנמעכטיק צום פענסטער אַרויף; און דער מענטש לאַכט
אים אין פנים אַריין; אַזוי איז אפּשר אַריבער פינף מינוט. איך
האַב זיך אָפּגעקערט, ניט צו זען דעם יונגלס געוויין.
„אַזוי טוט מיר באַפּעלן מיין אייגן געוויסן...“

עס איז מיר אוממעגלעך געווען ווייטער צו שרייבן. לכוּף
האַט מיר אָנגעהויבן צו פינטלען פאַר די אויגן; איך האָב אַיינגע-
פּונען, אַז אַלץ, וואָס איך האָב אָנגעשריבן, טויג אויף כּפּרות,
נאָכמער — די נאַנצע אידעע איז אַ מוראדיקער אומזין. אין מיטל-
עלטער האָט נאָר ניט געקענט זיין קיין רייד פון געוויסן, דאָס

געוויסן האָט ערשט אויסגעטראַכט דער טאַנק = לערער שעקספיר, נמצא — איז מיין נאַנצע רעדע ניט ריכטיק. אַלזאָ איז אין די דאָזיקע אַלע בלעטער נאָר קיין רעכטס ניטאָ? איך בין זיי ווידער גיך אַדורכגעלאָפֿן און מיינע ספּקות זיינען פאַרשוואַונדן; איך האָב געפונען גרויסאַרטיקע ערמער, נאַנק לאַנגע שטיקער, וואָס האָבן אַ גרויסן ווערט. און איך העב ווידער דערפילט אַ באַדערפעניש זיך צו נעמען פאַר מיין דראַמע און ענדיקן זי.

איך בין אויפגעשטאַנען און זיך געלאָזט גיין צו דער טיר, ניט אַכטנדיק אויף דעם באַלעבאַס פאַרצווייפלטע צייכנס, איך זאָל גיט אַנמאַכן קיין גערודער. זיכער און פעסט ביי זיך בין איך אַרויך דאָס פּאָדערצימער, אַרויף אויף די טרעפּ פון ערשטן נאָרן און אַריין אין מיין אַלטן צימער. דער שיפסמאַן איז דאָרט ניט געווען, ער איז געווען ביי דער באַלעבאַסטע, ווער זשע האָט מיך דען געקענט שטערן צו זיצן דאָ אַ וויילע? איך וועל זיינע זאַכן ניט אָנרירן, וועל אַפילו צו זיין טיש ניט צוניין, וועל זיך בלויז צוועצן אויפן שטול ביי דער טיר און וועל דערמיט זיין וויער צופירן. איך האָב אויף גיך אויסגעשפּרייט די פּאַפירן אויף מיינע קני.

עטלעכע מינוט האָט זיך געאַרבעט אויסגעצייכנט. אַ רעפליק נאָך אַ רעפליק זיינען אויפגעשטאַנען אין מיין מוח פאַרטיקערהייט און איך האָב געשריבן אָן אַן אָפּשטעל. איך פיל אָן אַ זייטל נאָך אַ זייטל, שפּרינג משונענערונגן, בין מלא התפעלות, וואָס איך האָב אַזאָ הערלעכע שטימונג. דער איינציקער קלאַנג, וואָס איך פּאַרנעם אין דעם דאָזיקן מאַמענט, איז מיין אייגענער פרייד=אויס=געשריי. מיר פּאַלט אַיין אַ גליקלעכע אידעע מיט אַ קירכנלאַק, וואָס דאַרף זיך צעקלינגען אין אַ געוויסן מאַמענט פון מיין דראַמע. דאָס וועט זיין זעלטן שייַן.

דאָ הער איך טריט אויף די טרעפּ. איך ציטער און בין אויסער זיך, זיך גרייט אויפצושפּרינגען, אַ דערשראַקענער, אַן אויפגערענטער פון הונגער.

איך האָרן זיך גערוועזן צו, האַלט דעם בלייער שטיל אין דער האַנט און בין ניט אימשאַנד אַנצישרייבן מער קיין איין

ווארט, די טיר עפנט זיך אויף; דאס פארל פון דעם אונטערשטן
צימער ניט אריין.

איידער איך האב נאך צייט געהאט צו בעטן אנטשולדיקונג,
שרייט אויס די באלעבאסטע ווי א דונער אין מיטן העלן טאג:

— נאט אין הימל, ער איז ווייטער דא!

— אנטשולדיקט מיך, — האב איך געוואנט און געוואלט
נאך עפעס זאגן, אבער ניט געקענט אויסריידן.

די באלעבאסטע האט צעפראלט די טיר און האט א געשריי
געגעבן:

— אויב איר וועט זיך תיבה=ומיר ניט אפטרעגן פון דאנען,
וועל איך רופן פאליציי, צו אלרי שווארצע יאָר!

איך בין אויפגעשטאנען פון אָרט.

— איך האב זיך נאָר געוואלט מיט אייך זענענען, — האב
איך געמורמלט, — און דעריבער האב איך געווארט אויף אייך.
איך האב דאָ קיין זאך ניט אָנגערירט, בין געזעסן נאָר אַט אויף
דעם שטול...

— עס מאכט ניט אויס, — האט דער שיפמאן געזאגט, —
וואָס איז דאָס געשריי, לאָזט אים צו רון!

איך בין פונדעסטוועגן אַרויס. אַז איך בין אַראָפּגעגאַנגען
פון די טרעפּ, איז מיך אַ רציחה באַפאַלן קעגן דער דאָזיקער
פאַרמלאָזער דיקער פרוי, וועלכע איז מיך נאָכגעגאַנגען פּוסטריט,
כדי וואָס גיכער מיך אַרויסצופטרן. איך בין אַרנע געבליבן שטיין
און בין געווען קאַפּאַבל מאַכן זי אויסצורייען. אָבער איך האָב
זיך באַצייטנס באַטראַכט און האָב געשוויגן, האָב געשוויגן אויס
דאַנקבאַרקייט צו דעם פרעמדן מאַן; וועלכער איז געגאַנגען הינט
טער איר. די באַלעבאָסטע איז מיר די נאַנצע צייט נאָכגעגאַנגען
און זיך כסדר געשאַלטן, בשעת ווען מיין גרימציאָרן איז געוואַקסן
מיט יעדן טריט, וואָס איך האָב געמאַכט.

מיר זיינען אַראָפּ אויפן הויף; איך בין געגאַנגען נאָנט לאָנג-
זאַם און זיך געישובט, צי זאָל איך זיך אָנהייבן מיט דער באַלע-
באַסטע. אין דעם דאָזיקן מאַמענט בין איך געווען אויסער זיך
פאַר רציחה און, פול מיט די בלוטיקסטע פלענער, האָב איך

נעטר אכט פון א זעק אין בויך אריין, וואָס זאָל זי אַוועקלייגן אויפן אָרט. אַ קוריער נייט מיך פאַרביי אין טויער אַריין, ער נריס זיך, און איך ענטפער ניט. ער ווענדט זיך צו דער מאַדאַם הינטער מיר, און איך הער, אַז ער פרעגט זיך אויף מיר נאָך, פונדעסטוועגן קער איך זיך ניט אָפּ.

אַ פאַר טריט פאַרן טויער יאָגט ער מיך אָן, באַגריסט מיך ווידער און שמעלט מיך אָפּ. ער גיט מיר איבער אַ בריוו. האַסטיק און ניט-ווילנדיק רייס איך אים אויף, פון קאָנ-ווערט פאַלט אַרויס אַ צענקראַניקע — און מער נאָרנישט, קיין איין וואָרט ניט.

איך קוק אָן דעם קוריער און פרעג:

— וואָס איז דאָס פאַר אַ קאַטאַוועסלעך? פון וועמען איז

דער בריוו?

איך ווייס ניט, — ענטפערט ער. — אַ דאַמע האָט מיר

אים געגעבן.

איך בלייב שטיין געפלעפט. דער קוריער נייט אַוועק. איך לייג די אַסיגנאַציע אַריין צוריק אין קאַנווערט, קנייטש עס אַלץ צונויף, דריי זיך אויס צו דער באַלעבאַסטע, וועלכע קוקט מיך אַלץ נאָך, און גיב עס איר אַ שליידער אין פנים אַריין. איך האָב נאָרנישט ניט געזאָגט, קיין איין וואָרט ניט. איך האָב בלויז באַמערקט, אַז איידער איך בין אַוועק, האָט זי באַטראַכט דאָס צונויפגעקנייטשטע פאַפירל.

יא, אַט דאָס הייסט האַלטן זיך! קיין וואָרט ניט זאָגן, גיט דינגען זיך מיט דער מרשעת, נאָר צונויפקנייטשן אַ גרויסע אַסיג-נאַציע און אַ שליידער טאָן זי די שונאים אין פנים אַריין. דאָס הייסט זיך האַלטן מיט ווערדע! אַט אַזוי דאַרף מען זיי באַהאַנד-לען, די כלבים!...

אַז איך בין צוגעקומען צום ראַג טאַמטע-גאַדע און אייזנבאַן-פלאַק, האָט די נאַס פּלוצלונג אָנגעהויבן צו טאַנצן פאַר מיינע אויגן און איך בין אַרויפגעפאַלן אויף אַ וואַנט. איך האָב פשוט גיט געקענט גיין ווייטער, גיט געקענט זיך צפילן אויפשטעלן פון מיין איינגעבויענער פּאָויציע; איך בין געשטאַנען אָנגעשפּאַרט צו

דער וואַנט, און האָב געפילט, אַז איך פאל אין חלשות. מײן דולער צאָרן איז דורך דעם דאָזיקן אָנפאל פון פאַרשלאַפטיקייט געוואָרן נאָך שטאַרקער און איך האָב אַ טופּע געטאָן מיטן פּוס אָן טראַטואַר. איך האָב אָנגעשטרענגט אַלע פּוחות צו קומען צו זיך, צונויפגעביסן די צײַן, געקנייטשט דעם שטערן, געדרייט פאַר צווייפּלש מיט די אויגן און דאָס האָט סוף=בל=סוף געהאַלפּן. מײנע געדאַנקען זײנען געוואָרן קלאַר, און איך האָב פאַרשטאַנען, אַז איך שטאַרב אַוועק. איך האָב אויסגעצויגן די הענט און האָב זיך אָפּגעשטויסן פון דער וואַנט; די נאַס האָט נאָך אַלץ געשטאַנצט און געדרייט זיך פאַר מיר. איך האָב אָנגעהויבן צו שלוקערצן; מיט אַלע מײנע פּוחות האָב איך זיך גענומען ראַנגלען אַײנצו=שטיין און ניט אומצופאַלן; איך האָב געוואַלט שטאַרבן שטייענ=דיקערהײט.

פאַרביי מיר פאַרט לאַנגזאַם אַדורך אַ קאַרע מיט קאַרטאַפּל. אָבער פאַר רציחה, פאַר עקשנות פאַלט מיר אַײן צו זאָגן, אַז דאָס איז ניט קיין קאַרטאַפּל, נאָר קעפלעך קרויט, און איך שווער מיט כל השבועות, אַז דאָס איז קרויט. איך הער נומ, וואָס איך זאָג, און איך הער ניט אויף צו שווערן זיך אויף דעם דאָזיקן לײג, אַבי צו האָבן אַ נחת=רוח, וואָס איך שווער פאַלש. איך קוויק זיך מיט דעם דאָזיקן חטא, שטרעק אויס מײנע דריי פינגער אין דער לופטן און שווער מיט ציטערדיקע לײפּן, אין נאָמען פון פאַטער, זון און הייליקן גײסט, אַז דאָס זײנען קעפלעך קרויט. די צײט איז גענאַנגען. איך האָב זיך אַנידערגעועצט אויף אַ טרעפל דערנעבן, אָפּגעווישט זיך דעם שווייס פון שטערן און פון האַלדן, אָפּגעכאַפּט דעם אָטעם און זיך געצוואונגען צו באַרויקן. די זון האָט אָנגעהויבן פאַרגײן, ס׳איז שוין געווען ווייט נאָך האַלבן טאָג. איך האָב איבעראַנייט אָנגעהויבן באַטראַכטן מײן לאַגע. דער הונגער איז געוואָרן אומפאַרשעמט און אין אַ שעה צוויי אַרום איז שוין נאַכט; מען דאַרף עפעס צוטראַכטן, כל=ומן ס׳איז נאָך דאָ צײט. מײנע געדאַנקען האָבן זיך ווייטער אומגעקערט צו דער אַכסניאַ, פון וועלכער מ׳האַט מיך אַרויסגעטריבן; איך האָב אויף קיין פאַל ניט געוואַלט זיך אַהין אומקערן, האָב אָבער

ניש נעקענט וועגן דעם אויפהערן צו טראכטן. אייננטלעך האָט דאָך די פרוי געהאַט דאָס פולע רעכט מיך אַרויסצויאָגן. ווי האָב איך נאָר געקענט ערוואַרטן, אָז כוועל קענען ביי עמעצן וואוינען בחינם? און אויסערדעם האָט זי מיר דאָך געגעבן ווען=ניש=איו אָפצוועסן אויך; אפילו נעכטן אינאַזונט, ווען איך האָב זי אויפגע=רעגט, האָט זי מיר פאַרנעלייגט צוויי פוטערברייטלעך, — פאַרנע=לייגט אויס גוטדאַרציקייט, — ווייל זי האָט געוואוסט, אָז איך גייטיק זיך אין עסן. כ'האַב זיך אַלזאָ ניש געהאַט וואָס צו פאַ=קלאָגן און האָב אין רעיון געבעטן ביי איר מחילה, וואָס כ'האַב זי אַזוי באַעוולט. דערהויפּט האָט מיך פאַרדראַסן, וואָס כ'האַב זיך לסוף אַרויסגעוויזן אַזוי אומבאַנקבאַר צו איר און איר אַ שלע=דער געטאָן אין פנים אַרײַן די צען קראַן.

צען קראַן! כ'האַב שטיל צוגעפּיפט. פון וואָנען איז דער בריוו, וואָס דער קוריער האָב געבראַכט? ערשט אין דער רנע האָב איך זיך אַלץ קלאַר פאַרנעשטעלט און פאַרשאַטען דעם גאַנצן צוזאַמענהאַנג. צעבראַכן פון פיין און חרפה, האָב איך אייניקע מאָל אַרעפּל געטאָן מיט אַ הייזעריקן קול: „אילאַיאַלי“? האָב איך עס אַליין ניש נעכטן באַשלאָסן, שטאַלץ פאַרבייציגן זי און אַרויסצווייזן איר די גרעסטע גלייכגילטיקייט? אָנשמאַט דעם האָב איך ביי איר אַרויסגערופּן מיטלייד צו מיר און אויסגענאַרט ביי איר אַ נרבה.

ניין, ניין, נישטאָ קיין סוף צו מיין דערנידערונג!
אפילו אין אירע אויגן בין איך ניש אימשטאַנד צו שאַנעווען מיין פּבור; איך זינק אין פּלאַטע ביז איבער די קני, איבערן גאַרטל, ווער פאַרוונקען אין אומפּבור און וועל קיינמאַל, קיינמאַל ניש אויפשטיין צוריק. דאָס איז שוין אַריבער אַלע אַלע גרענעצן! נעמען צען קראַן אַלס נרבה, ניש זייענדיק ביכולת זיי אומצוקערן דעם אומבאַקאַנטן געבער, אָנכאַפּן זיך מיט ביידע הענט וואו נאָר עס לאָזט זיך אָן יעדן אַרעמען גראַשן און צאָלן דערמיט פאַר דער וואוינונג, טראַץ דעם טיפּסטן עקל דערצו...
וואָלט איך אפשר געקענט באַקומען די דאָזיקע צען קראַן צוריק?

גיין צו דער פּאַלעבאָסמע און פּאַדערן דאָס געלט צוריק?
דאָס וועט צו נאָרנישט ברענגען.

נאָר עס מוז דאָך פּאַרט ויין עפעס אַן אויסוועג, מען זאָל
נוט אַ טראַכט געבן, אַנשטרענגען אַלע כוחות.

דאָס איז ווייניק אַ טראַכט צו טאָן מיטן געוויינלעכן שכל,
מ'מוז דאָ טראַכטן מיט אַלע חושים. איך האָב זיך אַנדערגעזעצט
און אָנגעהויבן צו טראַכטן.

עס איז געווען אַרום פיר אַ וויגער; אין אַ פּאָך שעה אַרום
וואָלט איך זיך געקענט זען מיטן טעאַטער-דירעקטאָר, ווען איך
וואָלט פּאַרטיק געמאַכט מיין דראַמע.

איך נעם אַרום מיין מאַנוסקריפט און טרעט צו מיט מיין
גאַנצער התמדה צו פּאַרענדיקן די לעצטע דריי-פּיר סצענעס; איך
טראַכט, שוויץ, לייען דורך אַלץ פון דאָס ניי, אָבער כּריר זיך
ניט פון אַרט. נאָר אַן טיפּשות, אַן עקשנות — טענה איך מיט זיך
אַליין אַיין! און איך נעם זיך ווידערמאַל צו מיין דראַמע, שרייב
אַלץ, וואָס עס פּאַלט מיר נאָר אַיין, אַבי נאָר זי וואָס שנעלער
צו פּאַרענדיקן און פּטור. איך האָב זיך געוואָלט אַיינשמעסן, אַז
אויף מיר איז ווידער אַרויף אַ מינוט פון רוה-הקודש. כּיהאַב גע-
לוינט, זיך אַליין גענאַרט און געשריבן אַזוי, ווי כּוואָלט גאַרניט
באַדאַרפט זוכן קיין ווערטער. אויסגעצייכנט! „דאָס איז דאָך אַן
אוצר!“ — האָב איך פון צייט צו צייט געשעפטשעט — „שרייב
עס נאָר אָן!“

לסוף האָבן מיר מיינע לעצטע רעפּליקעס אָנגעהויבן אויס-
ווייזן זייער פּאַרדעכטיק; זיי האָבן זיך בולט אונטערשיידט פון
די רעפּליקעס אין די ערשטע סצענעס; אויסערדעם איז אין דעם
מאַנאַכס רעדע ניט געווען קיין שפור פון מיטלעלטער. כּיצעביים
דעם בלייפּפּעדער, שפּרינג אויף, צערייס איבער העלפט דעם מאַנוס-
קריפט, רייס יעדעס בלאַט באַזונדער, טו אַ וואָרף דעם הוט אויף
דער נאַס און הייב אָן צו טרעטן מיט די פּיס. איך בין פּאַר-
לאָרן! — מורמל איך פּאַר זיך — רבותי, איך בין פּאַרלאָרן!
חוץ די דאָזיקע ווערטער זאָג איך גאַרניט און טרעט ווייטער
מיין הוט.

עמלעכע טריט ווייט פון מיר שטייט אַ פּאַליציאָנאַט און קוקט
 מיך נאָך; ער שטייט אויף דער מיט נאָס און נעמט פון מיר ניט
 אַראָפּ די אויגן. אַז איך הייב אויף דעם קאָפּ, באַנענענען זיך אונט־
 זערע בליקן; קען זיין, ער איז שוין דאָ געשטאַנען לאַנג און גע-
 קוקט אויף מיר, איך הויב אויף מיין הוט, טו אים ווידער אָן און
 ניי צו צו אים.

— קענט איר מיר אפשר זאָגן, ווי שפעט איז איצט? —
 זאָג איך.

ער אַיילט זיך ניט, נעמט אַרויס דעם וויגער און נעמט ניט
 אַראָפּ פון מיר די נאַנצע צייט זיין בליק.
 — פיר, — ענטפערט ער.

— ריכטיק! — זאָג איך, — פיר אַ וויגער, נאָנץ ריכטיק!
 איר קענט אַייער זאָך, ווי איך זע, און איך וועל אַייד האָבן אין
 זינען.

מיט די ווערטער האָב איך אים פאַרלאָזן. ער איז געווען
 נשתומם ביז נאָך, געבליבן שטיין מיט אַן אַפּענעם מויל און נאָך
 אַלץ געהאַלטן דעם וויגער אין דער האַנט. ווען איך בין צוגעקו-
 מען צום „ראַיאַל“, האָב איך זיך אומגעקוקט: ער איז נאָך אַלץ
 געשטאַנען מיט דעם וויגער אין דער האַנט און האָט מיך באַגלייט
 מיט די אויגן.

כע, כע, אַזוי דאַרף מען זיך באַגיין מיט כלבים! מיט
 ראַפינירטער אומפאַרשעמקייט! דאָס פּלאַנצט אין זיי אַיין אַכטונג
 און מורא... איך בין געווען מיט זיך אינגאַנצן צופרידן און האָב
 ווידער אָנגעהויבן אונטערצופייפן. אין געשפּאַנטער אויפגערגעמקייט,
 ניט פילנדיק מער דעם מינדסטן ווייטאַג, אַפילו אָן שום אומאַיינ-
 גענעמער שפּירונג, בין איך דורכגעגאַנגען, גרינג ווי אַ פעדערל,
 דעם נאַנצן פּלאַץ, זיך פאַרקערעוועט ביים מאַרק און זיך אַנידער-
 געזעצט אויף אַ באַנק ביים „קלויסטער פון דערלייזער“.

איינגשלעך, איז עס ניט אַלצאיינס דען, צי איך וועל איר
 אַפּשיקן די צען קראַן, אָדער ניט! האָב איך זיי שוין יאָ באַקו-
 מען — געהערן זיי מיר און דאַרט, פון וואַנען כּהאַב זיי דער-
 האַלטן, איז קענטיק ניט געווען קיין נויט. איך האָב זיי דאָך

געמווט אָננעמען, ווען זיי זיינען אויסדריקלעך געשיקט געוואָרן צו מיר; עס האָט דאָך ניש געהאַט קיין שום זין איבערצולאָזן זיי דעם שליח פונקט ווי ס'האַט ניש געטויגט אָפּצושיקן אנדערע צען קראַן און ניש די, וואָס כ'האַב דערהאַלטן. מ'האַט אַלואַ נאָרניט געקענט מאַכן.

כ'האַב געפרוּווט נאָכקוקן די באַוועגונג אויפן פּלאַץ, וואָס איז געווען אַנטקעגן מיר, און פאַרנעמען מיין געדאַנק מיט גלייכ=גילטיקע זאַכן; נאָר עס איז מיר ניש געלונגען, און כ'בין די גאַנצע צייט געווען פאַרנומען מיט די צען קראַן. ענדלעך האָב איך צוגענויפגעדיקט די פּויסטן און בין אין פעס געוואָרן. דאָס וואָלט זי באַליידיקט, — האָב איך געזאָגט — ווען איך וואָלט איר אָפּגעשיקט דאָס געלט צוריק; צו וואָס זאָל איך עס טאָן? כ'האַב זיך שטענדיק געהאַלטן העכער פון אַלעמען, מיט גדלות געשאַקלט מיטן קאָפּ און פּלעג זאָגן: — ניין, אַ דאַנק. איצט האָב איך זיך אַרומגעזען, צו וואָס דאָס פירט; איך האָב זיך ווידער געפונען אויף דער גאַס. הגם איך האָב געהאַט די פולע מעגלעכקייט, דאָך האָב איך ניש געקענט אַיינויצן אין מיין ליבן, וואָרעמען צימער; איך בין געוואָרן שטאַלץ, בין אויפגעשפרונגען ביים ערשטן וואָרט, בין געוואָרן פעסט ביי זיך, האָב געוואָרפן אויף לינקס און אויף רעכטס צענדלינגער קראַנען און בין אַוועק ווייטער... איך האָב זיך פירגעהאַלטן, וואָס כ'האַב אַוועקגעוואָרפן מיין דירה. איך בין ווידער געבליבן אין אַזאַ מין לאַגע. איבעריקנס שפּיי איך אויף אַלץ! איך האָב די צען קראַן ניש געבעטן און דאָס געלט ניש לאַנג געהאַלטן, נאָר עס גלייך אַוועקגעגעבן, באַצאָלט ווילדערעדער מענטשן, וועלכע כוועל שוין מער קיינמאַל ניש זען. אַזאַ מענטש בין איך שוין, און באַצאָל אַלץ ביז אַ שילינג, אַז מען דאַרף! ווערליג ווי איך קאָן אילאַיאַלי, האָט זי ניש קיין חרטה, וואָס זי האָט מיר געשיקט דאָס געלט, — וואָס זשע האָב איך זיך דענער=ווירט? זי האָט געטאָן דאָס מינדסטע, וואָס זי האָט געקענט, שיקנדיק מיר אַיינמאַל אין אַ יובל צען קראַן. דאָס אַרעמע מיידל, נעבעך, איז דאָך געווען פאַרליבט אין מיר, אפשר, שטערבלעך פאַרליבט אין מיר... אין מיט דעם געדאַנק האָב איך פון זיך

אַליין זאָנעקוואָלן. עס איז ניט געווען קיין שום סנק, אָז זי איז געווען פאַרליבט אין מיר, דאָס אַרעמע מיידל! עס איז געווען פינף אַ זיינער. איך ווער ווידער אויפגערעגט און ווידער דערשפיר איך אין קאָפּ דעם פּוסטן גערויש. איך קוק גלייך פאַר זיך, קוק שטאַר און דערזע פאַר זיך אַן אַפטייק. דער הונגער האָט מיך שטאַרק געעקבערט און כּהאַב זייער געליטן. בשעת איך בין אַזוי געזעסן און געקוקט פאַר זיך, איז פאַר מייע שטאַרע אויגן ביס= לעכווייז דייטלעך געוואָרן אַ געשטאַלט, און סוף=כל=סוף האָב איך זי שוין גאַנץ קלאָר דערקענט: דאָס איז די קוכנהענדלעריין, וואָס ביי דער אַפטייק „עלעפאַנט“.

איך ציטער אויף, גלייך זיך אויס אויף דער פאַנק און הייב זיך אָן צו דערמאַנען. גאַנץ ריכטיק, דאָס איז געווען די זעלביקע פרוי ביי דעם זעלבן טישל, אויף דעם זעלבן אָרט! איך מו אייניקע מאָל אַ פּיף, קנאַק צו מיט די פינגער, הייב זיך אויף פון פאַנק און לאָז זיך גיין צו דער אַפטייק. נאָר אָן שטיק! כאַפט עס דער טייוול! איז עס ניט אַלץ איינס, צי איך האָב איר געגעבן זינדיק געלט אָדער אמתע נאָרוועגישע מטבעות פון קאַנגס= בערגער זילבער! כּהאַב ניט געוואָלט זיין קאַמיש, מען קען דאָך אויסגיין פון איבערטריבענער גדלות...

כּדערנענטער זיך צום ראָג, קוק זיך צו צו דער קוכנ= הענדלעריין און שטעל זיך אָפּ לעבן איר. איך שמייכל, גריס זי ווי אַ פאַקאַנטער און סדר אויס מייע ווערטער אַזוי, זי זאָל גלייך אַליין פאַרשטיין, אָז איך האָב געדאַרפט קומען צו איר נאָך אַמאָל.

— גוט מאָרנן! — זאָג איך. — דאַכט זיך איר דערקענט מיך ניט?

— ניין — ענטפערט זי לאַנגזאַם און קוקט מיך אָן. איך שמייכל נאָך מער, פונקט ווי דאָס, וואָס זי דערקענט מיך ניט, וואָלט געווען אַ וויץ פון איר זייט, און זאָג: — איר געדענקט דען ניט, ווי איך האָב אַייך אַנומלט געגעבן עטלעכע קראַנץ? איך האָב דערביי קיין זאַך ניט געזאָגט, אויף ווי ווייט איך געדענק; קיין זאַך ניט. אַזאָ טבע האָב איך

שוין. בשעת מען האָט צו טאָן מיט אַרנמלעכע מענטשן, איז ניש
נייטיק צו באַדינגען זיך און שליסן וועגן יעטווייער קלייניקייט
קאָנטראַקטן. כעכע! דאָס האָב איך דאָך אַיך איבערגעגעבן געלט
אין יענעם טאָג.

— נוי יאָ, אַוורדאי איר! איצט דערקען איך אַיך...

איך האָב געוואָלט פאַרלויפן איר דאַנקבאַרקייט צו מיר
פאַר דעם געלט און, אויסגעקליבן מיט די אויגן עפעס פון דעם
עסנוואַרג, האָב איך שנעל אַרויסגערעדט:

— איצטער בין איך געקומען נאָך קיכנס.

דאָס פאַרשטייט זי ניש.

— נוי יאָ, קיכנס — זאָג איך איבער — איצט בין איך
געקומען נאָך זיי. לכל-הפחות נאָך אַ טייל, די ערשטע ראַטע,
דיינט דאַרף איך ניש אַלע.

— איר זייט געקומען נאָך קיכנס? — פרענט זי.

— נו, אַוורדאי! — ענטפער איך און לאָך אויסן קול, כרי
איר זאָל נלייך קלאַר ווערן, אַז כ'בין נאָך דעם געקומען. און איך
נעם פון טיש עפעס אַ מין פראַנצויזיש כרייטל און הייב עס אָן
צו עסן.

דערוען דאָס, האָט זיך די פריי אַנדערגעשטעלט און גע-
מאַכט אַ באַוועגונג, ווי זי וואָלט באַשיצט פון מיר איר סחורה;
זי ניש מיר צו פאַרשטיין, אַז זי האָט ניש ערוואַרט, איך זאָל זיך
אומקערן, זי צו באַרויבן.

— ניין? זאָג איך — טאַקע ניש? אַ מאַדנע פריי כאמת!

האַבן שוין דעו פאַסירט אין איר לעבן פאַלן, מען זאָל איר
איבערלאָזן אַ מטמין געלט און ניש מאַנען עס נאַכהער צוריק.
ניין? זעט איר שוין! אפשר מיינט זי, אַז דאָס איז גענובעט געלט,
זויבאַלד איך האָב איר עס אַזוי אַרײַנגערוקט סתם? נוי, דאָס האָט
זי דאָך ניש געקענט מיינען! און דאָס איז ריכטיק. טאַקע ריכטיק!
און פון איר זייט איז עס, אַזוי צו זאָגן, זייער פּיין, וואָס זי האַלט
מיד פאַר אַן אַרנמלעכן מאַן. כאַכאַ! יאָ, זי איז ווירקלעך זייער
אַ וואוילע פריי.

צו וואָס וועט דאָס אײך איר דעמאָלט גענעבן דאָס געלט?
די פרוי איז געווען מלא כעס און האָט זיך צעשריען.

אײך האָב איר געגעבן צו פאַרשטיין, צו וואָס אײך האָב איר
געגעבן דאָס געלט, געגעבן עס איר צו פאַרשטיין רונק, איבער-
ציינדיק.

— אײך האָב שוין אַזאַ טבע צו האַנדלען אַזוי. אײך געטרוי
אַלע מענטשן. אַלעמאַל אַז עמעצער לייגט מיר פאַר אַ קאַנטראַקט,
צו אַ וועקסל, שאַקל אײך מיטן קאַפּ און 10 אַ זאַג: ניין, אַ שיינעם
דאַנק. ערנוואַרט, אַז אַזוי זאַג אײך.

אַבער די פרוי האָט מיך פאַרט ניט פאַרשאַנען.

אײך האָב געפריווט אַנווענדן אַנדערע מיטלען, האָב אַנגעהויבן
: ריידן שטרענג און נאַרניש געוואַלט הערן קיין נאַרישע תירוצים.
האַט דען קיינמאַל ניט פאַסירט, מזאַל איר צאַלן פאַראויס?
נאַשירלעך — רייכע מענטשן, למשל, אַ קאַנסול. קיינמאַל ניט?
יאָ, אײך בין מודה, אַז ביי אונז איז דאָס נאָך אַ נייעס, אַבער אין
אויסלאַנד איז דאָס זייער אַנגענומען. אפשר איז זי קיינמאַל אין
אויסלאַנד ניט געווען? ניין? זעט איר שוין! טאָ זאָל זי ניט ריידן,
אַז זי ווייס ניט. און אײך האָב גענומען עטלעכע קוכן פון טישל.
זי האָט אַנגעהויבן צו פרומען, ניט געוואַלט מיר געבן קיין
האַר פון דעם, וואָס זי האָט געהאַט אויפן טישל, אַפילו אַרויס-
געריסן ביי מיר אַ קוכן פון האַנט און אַוועקגעליינט אײף זיין
אַרט. אײך בין געוואָרן אין כעס, אַ זעץ געטאַן מיט דער האַנט
אין טיש און גערראָט מיט פּאָליציי.

אײך בין נאָך צו איר צו גוט, — האָב אײך געוואַנט. —
ווען אײך זאָל נעמען אַלע, יאָס עס געהערט צו מיר, וואַלט אײך
זי בדיל-הרל געשטעלט, וואַרעם אײך האָב איר דעמאָלט געגעבן
אַ משמון מיט געלט. אײך האָב אַבער ניט געוואַלט נעמען אַזוי
פיל, אײך האָב פאַרלאַנגט סחורה נאָר אײף אַ העלפט פון מיין
קאַפיטאַל. און דערמיט וועט מיין חשבון מיט איר זיין זרליידיקט
בנאמנות ערליידיקט וויבאַלד זי איז אַזאַ...

לסוף האָט זי אַפגעלייגט פאַר מיר אַ 5—6 קוכן פאַר
אַ בראַנד-טייערן מקח און האָט מיך געגעבן אַפּטראַגן זיך. אײך

האַב זיך אָנגעהויבן מיט איר צו אַמפערן, נעטענהט, אַז זי האָט מיך אָפּגענאַרט לבל-הפחות אויף אַ קראַן און מיט אירע פרייזן אויסגעוויגן מיר דאָס בלוט. — „איר ווייסט, וואָס פאַר אַ שטראַף עס קומט פאַר אַזעלכע שטיקלעך? — האָב איך געוואָנט. — איר מעגט דאַנקען נאָט, וואָס איר זייט ניט אַריינגעפאלן פאַר אַזאַ מעשה אין תפיסה אויפן גאַנצן לעבן, בהמה איינע!“ זי האָט מיר צוגעוואָרפן נאָך אַ קוכן און קריצנדיק מיט די ציין געבעטן מיר, איך זאָל זיך אָפּטראַגן.

און איך בין אַזעקגעגאַנגען.

כע, אַזאַ דרייערין פון אַ קוכנהענדלערין האָב איך נאָך אין לעבן ניט געווען! די גאַנצע צייט, וואָס איך בין געגאַנגען איבערן מאַרק און געגעסן די קוכנס, האָב איך אויפן קול געוידלט די פרוי און איר אומפאַרשעמטקייט, איבערנעחורט פאַר זיך דעם גאַנצן וויכוח אונזערן און מיר האָט זיך אויסגעוויזן, אַז איך בין בעסער פון איר. איך האָב געגעסן די קוכנס פאַר אַלעמען אין די אויגן און גערעדט פאַר זיך.

די קוכנס זיינען פאַרשוואונדן איינס נאָכן אַנדערן; וויפיל איך האָב ניט געגעסן, איז מיר אַלץ געווען ווייניק, מיין הונגער איז ניט געשטילט געוואָרן; איך בין געווען שרעקלעך אויסגעהונגערט. מיין גאַט, פאַרוואָס אַזוי ווייניק! איך בין געווען אַזוי גיריק, אַז איך האָב שיר ניט אויפגעגעסן דעם לעצטן קוכן, וועלכן איך האָב פון לבתחילה אָן פאַשלאָסן צו באַהאַלטן פאַר דעם ינגל אויף דער וואַגמאַנס-אַדע — אַט פאַר דעם קליינעם, וואָס דער מאַן מיט דער רויטער באַרד האָט אים אַ שפיי געטאָן אויפן קאַפּ. איך האָב די גאַנצע צייט געטראַכט פון אים און ניט געקענט פאַרגעסן זיין פנים, בשעת ער איז אויפגעשפרונגען און זיך צעוויינט און זיך אָנגעהויבן צו וידלען. אַז מ'האַט אויף אים אַ שפיי געטאָן, האָט ער אויך אַ קוק געטאָן אין מיין פענסטער, גלייך ווי ער וואָלט געוואָלט זען, צי לאַך איך אויך ניט פון אים. איך זאָל אים כאַטש געפינען! איך האָב אָנגעשטרענגט אַלע כוחות וואָס ניכער אָנצוקומען אויף וואַגמאַנס-אַדע; איך בין אַדורכגע- גאַנגען דעם אָרט, וואו איך האָב צעריסן מיין דראַמע און וואו

עם האָבן זיך נאָך געוואַלנערט שטיקלעך פאַפיר, אויסגעמיידט דעם פּאַליציאַנט, וועלכן איך האָב אזוי פאַרחירושט מיט מין אויפפירונג, און לסוף אָנגעקומען צו די טרעפּ, וואו דער יונגל איז אינדערפרי געווען.

ער איז דאָרט ניט געווען. די נאָם איז כמעט אינגאנצן געווען וויסן פון מענטשן. עס איז שוין פינסטער געוואָרן און איך האָב דעם יונגל אין ערגעץ ניט געקענט געפינען. ער איז משמעות שוין אַרײַן אין שטוב. איך האָב דעם קוכן אַוועקגעלייגט סאַמע בײַ דער טיר, האָב שטאַרק אָנגעקלאַפּט און בין אויף גיך אַנט-לאָפּן. „ער וועט אים אויף זיכער געפינען! האָב איך געזאָגט פאַר זיך; ווי נאָר ער וועט אַרויסגיין פון שטוב, וועט ער גלייך דערזען דעם קוכן.“ און מײַנע אויגן זײַנען פּײַכט געוואָרן פאַר פּרײַד, וואָס דער יונגל וועט געפינען דעם קוכן.

איך בין ווידער אַראָפּ צו דעם האַפּן. איך בין מערניט געווען הונגעריק, נאָר פון דעם זיסוואַרג וואָס איך האָב אויפגע-געסן, האָט מיך געאיבלט.

אין מײַן קאָפּ האָבן זיך ווידער געטראָגן די ווילדסטע מחשבות. אפשר נאָר שטילניקעדיהייט איבערשניידן די קאַנאַטן בײַ די אַלע שיפּן? און וואָס וועט זײַן, אַז איך וועל פּלוצלונג נעמען שרײַען: „עס ברענט!“ איך נײַ ווייטער איבער דעם האַפּן און געפין אַ קאַסטן, ועץ איך זיך דערויף אַוועק, פאַרלייג די הענט און איך פּיל, אַז דער פּלאַנטער אין מײַן קאָפּ ווערט אַלץ גרעסער און גרעסער. איך ריר זיך ניט פון אַרט, טי לחלוטין נאָרניט אײַנצוצאַמען די ווילדע געדאַנקען.

איך קיק שטאַר אויף דעם „קאַטשענאַר“, דער שיף אונטער דעם רײַשן פּלאַנ; אויפן פאַרדעק שטייט אַ מענטש; די רויטע לאַמטערנס פון דעם לינקן באַרטן באַלייכטן זײַן קאָפּ און איך שטיי אויף און הייב מיט אים אָן צו רײַדן.

איך בין נאָרניט אויסן געווען, זיך וועגנרדיק צו אים, איך האָב זיך אַפּילו ניט געריכט, ער זאָל מיר ענטפּערן. איך האָב אַ זאָג געטאָן:

— איר ועגלט היינט אַוינט אָפּ, קאַפּיטאַן?

— יא, באלד, — האָט דער מאַן געענטפערט.
 ער האָט גערעדט שוועדיש.
 „ער איז אַלזאָ אַ פינלענדער“ — האָב איך אַ טראַכט געטאָן.
 — ה... אפשר דאַרפט איר האָבן אַ מענטשן?
 אין דעם מאָמענט איז מיר געווען אַלצאיינס, צי ער וועט
 מיך אָפּוואַגן אָדער ניט. מיר איז געווען גאַנץ גלייבנילטיק, וואָס
 דער מאַן וועט מיר ענטפערן. איך בין געשטאַנען און געוואַרט.
 — ניין, — האָט ער געענטפערט. — סײַדן אפשר אַ שיפּסיונג.
 אַ שיפּסיונג? איך האָב אַ ציטער געטאָן, אומבאַמערקט אויס=
 געטאָן די ברילן און באַהאַלטן זיי אין קעשענע; דערנאָך האָב איך
 איבערן טראַפּ זיך אויפּגעהויבן און אַרויף אויפן פּאַרדעק.
 — מיר איז נאָך ניט אויסגעקומען צו דינען אויף אַ שיף.
 איך קען אָבער טאָן אַלצדינג, וואָס מײַנוועט מיר הייסן. וואוהין
 פּאַרט איר?
 — מיר נײַען מיט באַלאַסט קיין לידס, דאַרט וועלן מיר
 אַנלאָדן קוילן פאַר קאַריקס.
 — נוט! — האָב איך געוואַנט און איך האָב אים שוין ניט
 אָפּגעלאָזט. — מיר איז אַלצאיינס, וואוהין צו פּאַרן, איך וועל
 טאָן מיין אַרבעט.
 אַ וויילע איז ער געשטאַנען, געקוקט אויף מיר און זיך
 געישובט.
 — איבערן ים ביסטו נאָך קיינמאַל ניט געפּאַרן? — האָט
 ער געפּרעגט.
 — ניין, נאָר איך זאָג דאָך אײַך: ניט מיר וואָסער אַרבעט
 איר ווילט, איך וועל טאָן אַלע. איך בין צו אַלע געוואוינט.
 ער האָט זיך ווידער געישובט. איך האָב זיך שוין אַריינגע=
 נומען אין קאַפּ, אַז איך וועל פּאַרן, און אָנגעהויבן מורא צו האָבן,
 מײַנאַל מיך ניט צוריקשיקן אויפן ברעג.
 — איז וואָס זשע בלייבט, קאַפיטאַן? — האָב איך ענד=
 לעך געפּרעגט. — איך קען, באַמת, אַלע אַריבערטראָגן. אָבער וואָס
 זאָג איך עס? איך וואָלט זיין אַ שלעכטער אַרבעטער, ווען איך
 זאָל ניט קענען אויפּטאָן נאָך מער ווי מיניט מיר אויף. אויב

ס'איז נייטיק, קען איך אויף זיך נעמען אַ טאָפּלטע אַרבעט. ביי מיר האָט עס ניט קיין ווערדע, איך קען עס לייכט פאַרטראָגן. — נו, גוט, לאָמיר פּרוּווּן, — האָט ער געזאָגט און לייכט אַ שמיכל געטאָן אויף מיינע לעצטע ווערטער. — און טאָמער וועט ניט טויגן, וועלן מיר זיך אין ענגלאַנד צעשיידן. — אורדאי, — האָב איך מיט שמחה געזאָגט. און איך האָב איבערנעחזרט, אַז טאָמער וועט ניט טויגן, וועלן מיר זיך אין ענגלאַנד צעשיידן.

און ער האָט מיר אויפגעגעבן אַרבעט.

אין דעם פּיאָרד ערשט האָב איך אויסגעגלייכט דעם רוקן און, נאָם פון פיכער און פאַרמאַטערטקייט, האָב איך אַריבערנע=קוקט צו דער יבשה און געזאָגט אַ לעצטן זיי=געזונט רער שטאַט קרוסטיאַניע, וואו אין אַלע פענסטער האָבן זיך העל אָנגעצונדן פייערן.

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקין
די ווערק פון קנוט האמסון

דאָס לעצטע קאָפּיטל (ראַמאַן)

די לעצטע פּרייד (ראַמאַן)

די וואָגלער (ראַמאַן)

מיסטעריען (ראַמאַן)

די שטאַט זעגלפּאַס (ראַמאַן)

פּאַן (ראַמאַן)

בענאַני (ראַמאַן)

ראָזאַ (ראַמאַן)

ווייפּער ביים ברונעם (ראַמאַן)

וויקטאָריאַ (ראַמאַן)

מלכה שבה (נאָוועלע)

הונגער (ראַמאַן)